

**Національний університет цивільного захисту України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій**

**Матеріали
інтернет-конференції**

**Державне регулювання освітньо-
наукового забезпечення підготовки
конкурентоспроможних фахівців у сфері
цивільного захисту**

**19-20 березня 2014 р.
м. Харків**

НУЦЗУ

Оргкомітет конференції:

Голова:

БОЙКО Анатолій Павлович, перший заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Заступники голови:

САДКОВИЙ Володимир Петрович, ректор НУЦЗ України, кандидат психологічних наук, професор

АНДРОНОВ Володимир Анатолійович, проректор з наукової роботи НУЦЗ України, доктор технічних наук, професор

Члени оргкомітету:

ОДАРЮК Павло Васильович, Начальник Головного управління ДСНС України у Харківській області, кандидат технічних наук, доцент

ОГАРЕНКО Віктор Миколайович, ректор Класичного приватного університету, доктор наук з державного управління, професор

МОНАЄНКО Антон Олексійович, проректор з наукової роботи Класичного приватного університету, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

ІЛЬЯШЕНКО Вікторія Анатоліївна, головний редактор журналу «Держава та регіони». Серія «Державне управління» Класичного приватного університету, доктор наук з державного управління, професор

ДЕГТЯРЬ Андрій Олегович, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Харківської державної академії культури, доктор наук з державного управління, професор

ІВАНИЦЬКА Ольга Михайлівна, заступник директора з наукової роботи Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету (м. Київ), доктор наук з державного управління, професор

ЧЕРНИШ Олена Іванівна, професор кафедри менеджменту у невиробничій сфері Донецького державного університету управління, доктор наук з державного управління, професор

ТРУШ Олександр Олегович, професор кафедри права та європейської інтеграції Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ, кандидат наук з державного управління, доцент

Секретар:

ДОМБРОВСЬКА Світлана Миколаївна, професор кафедри наглядово-профілактичної діяльності НУЦЗ України, доктор наук з державного управління, доцент

КЛЮЧКА Юрій Павлович, начальник науково-дослідної лабораторії моніторингу у надзвичайних ситуаціях, доктор технічних наук, старший науковий співробітник

ШЕВЧЕНКО Роман Іванович, начальник науково-дослідної лабораторії управління у кризових ситуаціях, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

Технічний секретар

ГОВАЛЕНКОВ Сергій Сергійович, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії управління у кризових ситуаціях

КІРОЧКІН Олексій Юрійович, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії моніторингу надзвичайних ситуацій

До збірника включено матеріали інтернет-конференції «Державне регулювання освітньо-наукового забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері цивільного захисту».

Друкуються статті та тези доповідей за тематикою конференції, а саме:

- Цивільна безпека. Стан, проблеми, перспективи
- Підвищення рівня безпеки населення і територій при транскордонних надзвичайних ситуаціях
- Організація забезпечення дій підрозділів та захисту населення в зоні надзвичайних ситуацій
- Психологічне забезпечення підрозділів і населення в зоні надзвичайних ситуацій
- Забезпечення безпеки підрозділів і населення в зоні надзвичайних ситуацій
- Сучасні підходи в превентивній безпеці

(тези друкуються в авторській редакції)

© НУЦЗУ

www.nuczu-conference.com

ЗМІСТ

Привітальне слово від ректора НУЦЗУ	6
Формування державної парадигми екологічної освіти студентів України.....	8
Нормативно-правовий аспект екологічної безпеки під час підготовки фахівців ДСНС.....	10
Аналіз путей підвищення ефективності средств раннього обнаруження пожара в контексте совершенствовання системы подготовки специалистов	14
Державні механізми підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів України на ринку освітніх послуг	16
Інтерактивні методи навчання у викладанні мови у вищій школі.....	19
Шляхи вдосконалення підготовки фахівців управлінських спеціальностей.....	20
Удосконалення способу контролю за експлуатацією пожежно-технічного та аварійно-рятувального оснащення.....	22
Державні механізми вдосконалення сфери фізкультурно-спортивних послуг	25
Модернізація системи освіти, як пріоритетний напрямок державного регулювання інноваційного розвитку економіки України	27
О роли образования в искоренении предпосылок терроризма в государственном управлении Российской Федерации	29
Особенности дистанционного обучения специалистов РФ при развитии государственного управления	32
Актуальні питання розвитку конкурентного бізнес-середовища за участю інноваційних освітніх моделей.....	37
Інноваційні механізми державного управління рекреаційної сфери.....	40
Особливості використання інноваційного підходу до управління соціальною сферою на регіональному рівні	42
Шляхи застосування стратегічного планування в управлінні соціальною сферою регіону.....	44
Світовий досвід становлення і розвитку громадянського суспільства і соціальної держави	48
Державні механізми забезпечення якості освіти	55
Інноваційні державні механізми розвитку вищої освіти України	57
Основні аспекти державного управління у сфері підготовки фахівців з цивільного захисту	59
До питання про механізми державного управління вищою освітою в Україні	60
Метод программно-целевого планирования в стратегическом региональном управлении	64
Аналітичне забезпечення рішення проблеми спрямованості фундаментальних, професійно-орієнтованих і вибіркових хімічних дисциплін базової підготовки спеціалістів в галузі моніторингу та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій з урахуванням вимог болонського протоколу	66
До проблеми використання інноваційних технологій у викладанні гуманітарних дисциплін.....	72
Система автоматизированной оценки качества образования.....	74
Систематизація ієрархічної структури взаємозв'язаних процесів розвитку освіти	77
Проблема розвитку муніципальної системи моніторингу якості освіти.....	79
Види виховного процесу в системі ДСНС України	81
Проблемні питання підготовки фахівців цивільного захисту в Україні	83
Особливості державної екологічної політики України в умовах глобальних кліматичних змін	85
Аналіз та прогноз очікуваного числа виникнення нещасних випадків в підрозділах ДСНС України	87

Навчальний ситуаційний центр цивільного захисту як приклад інноваційних технологій.....	89
Методи активного навчання іноземної мови у вищій школі	92
Формування компетенцій студентів під час виконання економічних наукових досліджень.....	93
Концептуальні засади ідеї класичного університету з позицій державного управління	98
Державне регулювання національної інноваційної системи України	100
Прогнозування прийняття державно-управлінських рішень	102
Сучасні проблеми формування та реалізації соціальної політики в Європейському Союзі.....	104
Механізми державного антикризового менеджменту	106
Пенсійне забезпечення населення: сутність та особливості державного регулювання	108
Середній клас: ознаки та функції, напрями та засоби державного регулювання його розвитку.....	110
Заходи держави щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру	116
Участь органів місцевої влади у підготовці та навчанні населення діям у надзвичайних ситуаціях.....	118
Управління виховним процесом в вищих навчальних закладах України.....	121
Management of object's potential development: theoretical aspects for public administration theory	123
Діалектика зв'язку змісту категорій «управління» та «менеджмент» у межах науки державного управління	127
Підвищення рівня академічної мобільності викладачів як елемент механізму державного управління якістю освітньої послуги	132
Освіта як засіб професійного становлення фахівця у сфері цивільного захисту.....	135
Попередження надзвичайних ситуацій як складова управління соціально-економічним розвитком	137
Якісна питна вода, як основа національної екологічної політики.....	139
Применение аппарата системного анализа при моделировании начальной стадии пожара в негерметичном помещении	140
Современные подходы к синтезу оптимального измерителя опасных факторов пожара с произвольной динамикой	143
Вдосконалення механізмів міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів України	145
Міжнародне співробітництво молоді, як одне з пріоритетів державної молодіжної політики	147
До проблеми інновацій у навчально-виховній практиці ВНЗ: філософські дисципліни ...	149
Социально-экономическая ответственность в системе государственного управления	151
Державна політика впровадження системи якості освіти	153
Механізми економічної ефективності туристичного ринку регіонів України.....	155
Інтенсифікація освітнього простору.....	157
Механізми забезпечення якості вищої освіти.....	158
Надання професійних компетенцій майбутнім фахівцям цивільного захисту в межах навчального курсу «Теорія горіння та вибуху».....	163
Концептуальні засади створення теорії цивільного захисту.....	166
Удосконалення механізмів підготовки фахівців у сфері цивільного захисту	167
Соціальна складова механізму державного регулювання розвитку ринку зерна в Україні	169
Механізми державного регулювання європейського співробітництва вищої освіти України	171

Государственное управление рекреационным бизнесом и обеспечение его конкурентоспособности	173
Основні напрямки державної політики у галузі запобігання НС	177
Обґрунтування необхідності розробки механізму державного управління в сфері реклами	179
Міжнародний досвід з розбудови та організації системи цивільного захисту	181
К питанню створення інформаційних систем підтримки прийняття рішень з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій в контексті підвищення стійкості керівного складу	183
Щодо проблем управління фінансування освіти на регіональному рівні	185

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО ВІД РЕКТОРА НУЦЗУ

Шановні колеги!

Вітаю Вас з початком роботи online-конференції «Державне управління освітньо-наукового забезпечення підготовки конкурентноспроможних фахівців у сфері цивільного захисту».

Запропонована для обговорення тематика, вперше розглядається у форматі online-конференції. Приємно, що новатором у даному напрямку став Національний університет цивільного захисту України, де сьогодні трудиться потужний колектив інтелектуалів, що володіє цікавими як теоретичними, так і практичними напрацюваннями у сфері науково-освітнього забезпечення як окремих процесів управління в цивільному захисті, так і в сфері державного управління в цілому.

В той же час особлива спрямованість робіт залишає цей потенціал недостатньо вивченим і затребуваним світовим співтовариством фахівців, чиїм головним завданням є всебічне забезпечення безпеки в умовах зростання техногенних аварій та природних катаклізмів.

Дозволю висловити припущення, що на сторінках online-конференції ми побачимо багато цікавих ідей, зможемо обмінятися досвідом з нашими колегами з усього світу, напрацюємо зв'язки та закладемо фундамент майбутніх спільних міжнародних наукових проектів.

Упевнений, що проведення конференції сприятиме подальшому розвитку і вдосконаленню сфери державного управління, цивільного захисту, підготовки фахівців.

Бажаю всім цікавої та плідної роботи!

З повагою , -
Ректор Національного університету
цивільного захисту України ,
професор

В. Садковий

Уважаемые коллеги!

Поздравляю Вас с началом работы online-конференции «Государственное управление научно-образовательного обеспечения подготовки конкурентноспособных специалистов в области гражданской защиты».

Предложенная для обсуждения тематика, впервые рассматривается в формате online-конференции. Приятно, что инноватором в данном направлении стал Национальный университет гражданской защиты Украины, где сегодня трудится мощный коллектив интеллектуалов, обладающий интересными как теоретическими, так и практическими на-

работками в сфере научно-образовательного обеспечения как отдельных процессов управления в гражданской защите, так и в сфере государственного управления в целом.

В то же время особая направленность работ оставляет этот потенциал недостаточно изученным и востребованным мировым сообществом специалистов, чьей главной задачей является всестороннее обеспечение безопасности в условиях роста техногенных аварий и природных катаклизмов.

Позволю высказать предположение, что на страницах online-конференции мы увидим много интересных идей, сможем обменяться опытом с нашими коллегами со всего мира, наработаем связи и зложим фундамент будущих совместных международных научных проектов.

Уверен, что проведение конференции будет способствовать дальнейшему развитию и совершенствованию сферы государственного управления, гражданской защиты, подготовки специалистов.

Желаю всем интересной и плодотворной работы!

С уважением, -
Ректор Национального университета
гражданской защиты Украины,
профессор

В. Садковой

Dear Colleagues!

I congratulate you on the opening online-conference "State management of scientific and educational software training competitive specialists in the field of civil protection."

Suggested topics for discussion are considered for the first time with the format of online-conference. Good to know that the innovator in this field is the National University of Civil Defense of Ukraine, which has a powerful team of intellectuals, who are interesting in theoretical and as well practical experience in the field of scientific and educational software as a separate control processes in civil defense and in public administration in general.

At the same time, a special focus of these works leaves a potential under-researched and demanded the international community of experts, whose main task are to ensure a comprehensive security in the face of rising industrial accidents and natural disasters.

Let assume that on pages of online-conference, we will see a lot of interesting ideas and will be able to share their experiences with colleagues from all over the world, establish contacts and put the foundation for the future international collaborative research projects.

I am confident that conference will contribute to the further development and improvement in spheres of public administration and civil protection training.

I wish you all an interesting and fruitful work!

Sincerely, -
Rector of the National University of
Civil Defence of Ukraine,
Professor

V. Sadkovoy

Андронов В.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПАРАДИГМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ УКРАЇНИ

The UN General Assembly declared 2005 to the beginning of the Decade of Education for eco - sustainable development. Analysis of the environmental problems of the world, prepared by leading scientists showed that one of the main reasons for non- problems " Agenda XXI Century" by the international community is a total low level of environmental awareness and consciousness, as well as insufficient attention to the governments of the development of basic environmental science. Therefore, among the environmental priorities for the XXI century. special attention is given to education for ecological - a balanced development, the comprehensive development of environmental education, culture and science as a major component of ecological - safe movement of humanity. Now environmental education and science are one of the main levers of ecological - a balanced development tool greening of human activity, improve production and taking into account the nature of the biosphere opportunities.

Генеральная ассамблея ООН объявила с 2005 г. начало Декады образования в интересах эколого - сбалансированного развития. Анализ экологических проблем мира , подготовленный ведущими учеными, показал, что одной из главных причин невыполнения задач " Повестки дня на XXI век " международным сообществом является тотальный низкий уровень экологической культуры и сознания, а также недостаточное внимание правительств стран к развитию фундаментальной экологической науки. Поэтому среди экологических приоритетов на XXI в. особое внимание уделено образованию в интересах эколого - сбалансированного развития, всестороннему развитию экологического образования, культуры и науки в качестве основного компонента эколого - безопасного продвижения человечества. Сейчас экологическое образование и наука являются одним из главных рычагов эколого - сбалансированного развития, инструментом экологизации человеческой деятельности, совершенствования производства и природопользования с учетом возможностей биосферы.

Генеральна асамблея ООН оголосила з 2005 р. початок Декади освіти в інтересах еколого-збалансованого розвитку. Аналіз екологічних негараздів світу, підготовлений провідними науковцями, показав, що однієї з головних причин невиконання завдань "Порядку денного на XXI століття" міжнародним співтовариством є тотальний низький рівень екологічної культури і свідомості, а також недостатня увага урядів країн до розвитку фундаментальної екологічної науки. Тому серед екологічних пріоритетів на XXI ст. особлива увага приділена освіті в інтересах еколого-сбалансованого розвитку, усебічному розвитку екологічної освіти, культури і науки як основного компонента еколого-безопасного просування людства. Нині екологічна освіта і наука є одним з головних важелів еколого-сбалансованого розвитку, інструментом екологізації людської діяльності, удосконалення виробництва і природокористування з урахуванням можливостей біосфери.

Постановка проблеми. Генеральна асамблея ООН оголосила з 2005 р. початок Декади освіти в інтересах еколого-збалансованого розвитку. Аналіз екологічних негараздів світу, підготовлений провідними науковцями, показав, що однієї з головних причин невиконання завдань "Порядку денного на XXI століття" міжнародним співтовариством є тотальний низький рівень екологічної культури і свідомості, а також недостатня увага урядів країн до розвитку фундаментальної екологічної науки. Тому серед екологічних пріоритетів на XXI ст. особлива увага приділена освіті в інтересах еколого-сбалансованого розвитку, усебічному розвитку екологічної освіти, культури і науки як основного компонента

еколого-безопасного просування людства. Нині екологічна освіта і наука є одним з головних важелів еколого-сбалансованого розвитку, інструментом екологізації людської діяльності, удосконалення виробництва і природокористування з урахуванням можливостей біосфери.

Виклад основного матеріалу. Фахівці-екологи повинні очолити інноваційний процес формування нової парадигми сучасної культури, сформуванню нову систему освіти для гармонійного, еколого-сбалансованого розвитку. Забезпечення екологічної безпеки в сучасних умовах є важливою проблемою державної економічної політики і невід'ємною умовою стійкого економічного і соціо-культурного розвитку України. Очевидно, це зумовлено значними антропогенними порушеннями і техногенною перевантаженістю території України, негативними екологічними наслідками Чорнобильської катастрофи, не-ефективним використанням природних ресурсів, неконтрольованим ввезенням в Україну економічно небезпечних технологій, речовин і матеріалів широкомасштабним застосуванням економічно шкідливих і недосконалих технологій, негативними економічними наслідками оборонної і військової діяльності і природними катастрофами. Втім, визначені досягнення у галузі екологічної науки в Україні є. Це значні теоретико-методологічні напрацювання учених НАНУ, які ще глибоко не проаналізовані, не систематизовані і не зведені в єдине гармонійне ціле, здатне забезпечити фундаментальним науковим обґрунтуванням стратегію соціально-еколого-економічного збалансованого розвитку держави в XXI ст., але, в цілому, значно вищого теоретичного рівня, чим зарубіжні і, головне, розроблені з годинним обліком специфічних національних умов і проблем.

Наукові знання повинні застосовуватися для вироблення і підтримки цілей екологізації виробництва, виконання наукових оцінок нинішніх умов і перспектив збереження екологічних систем на майбутнє. Оцінки, які базуються на наявних і нових підходах відносно різних наук, повинні враховуватися під час ухвалення рішень, а також в інтерактивних процесах, які охоплюють науку і політику. Політика посилення наукового потенціалу полягає в наступному: зміцнення наукової бази, забезпечення збалансованого розвитку і екологізації виробництва; поліпшення взаємодії екологічних і виробничих систем, особливо у сфері розробки і трансферу екологічно чистих технологій; удосконалення довгострокових наукових оцінок екологізації виробництва; нарощування вітчизняного наукового потенціалу у сфері екологізації виробництва; розуміння керівників виробництв особливостей взаємозв'язків між виробничими і природними екологічними системами, вдосконалення аналітичних засобів і механізмів прогнозування, динаміки екологічних ситуацій.

Надзвичайно важливим є вдосконалення довгострокових наукових оцінок екологізації виробництва. Хоча багато довгострокових екологічних змін, які торкаються виробничих і екологічних систем, мають глобальні і національні масштаби, основні зміни можуть відбуватися на національному і місцевому рівнях. Саме виробнича діяльність на місцевому і регіональному рівнях часто викликає виникнення глобальних екологічних погроз, наприклад, руйнування озонового шару, посилення парникового ефекту, збільшення кислотних дощів. Тому наукові оцінки і прогнози необхідно здійснювати на національному, регіональному і місцевому рівнях. Ці оцінки повинні охоплювати регульовані напрями діяльності і розвитку у рамках екологічного, виробничого і соціально-економічного потенціалу кожного регіону. Слід повною мірою використовувати наявні на місцях традиційні знання поведінки в природі, особливості місцевих підходів до рішення екологічних проблем.

З урахуванням зростаючої ролі, яку повинна грати наука в рішенні проблем екологізації виробництва і розвитку, треба створювати і посилювати науковий потенціал в усіх галузях, корпораціях. До найважливіших шляхів створення такого потенціалу належать такі, як: навчання і підготовка управлінських кадрів у галузі науки і техніки; надання науково-методологічної допомоги галузям, корпораціям, підприємцям в удосконаленні інфраструктур для наукових досліджень і державних програм; розробка системи стимулю-

вання з метою сприяння впровадженню наукових досліджень і конструкторських розробок, а також повніше використання їх результатів у виробничих системах.

Надзвичайно важливим є надання допомоги базовим виробничим комплексам в зміцненні їх потенціалу у галузі вивчення власної бази ресурсів і екологічних систем, а також збалансованому державному управлінню ними з метою рішення проблем еколого-хозяйственной збалансованості територій.

Висновки. Таким чином, комплексне застосування цих наукових підходів дає можливість не лише істотно поглибити теоретико-методологические основи формування екологічної освіти в підготовці студентів, але і удосконалити її контури. Це сприяє збагаченню знань в багатьох галузях науки і отриманню синергитического ефекту. Адже мистецтво державного управління - це можливість і уміння державних службовців творчо підходити до визначення і реалізації організаційних цілей через застосування управлінської науки в практиці державного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антропова А.А. Роль экологического аудита в системе организационного механизма управления бизнесом (на примере турбизнеса) // Социальный менеджмент и управление информационными процессами, серия "Государственное управление": Сб. научн. тр. Донецкой государственной академии управления. - т.2, , вып. 5.- Донецк: ДонГАУ, 2001. – С. 211-213
2. Лазор О.Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики: організаційно-правові засади: Монографія. – Л.: Ліга-Прес, 2003. – 542 с.

<http://nuczu-conference.com/news/andronov/2014-03-18-316>

Артем'єв С.Р.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДСНС

20.09.2013 entered into force PSES order number 618 "On Approval of the Regulation on the organization of ecological security in PSES Ukraine." This order is the prototype of the relevant order, which operates in MAT 1995 for number 171 "On measures to ensure the environmental organization ", but has a certain adaptability for professionals PSES. The emergence of this order, in launched in 2009 at the University of training in " Ecology, Environmental Protection and Balanced Natural Resources", and in 2013 - in "Environmental Safety" says the relevance of addressing environmental and ecological safety in units PSES.

20.09.2013 г. вступил в силу приказ ГСЧС № 618 «Об утверждении Положения об организации экологического обеспечения в ГСЧС Украины ». Данный приказ является прототипом соответствующего приказа, который действует в ВСУ с 1995 года за № 171 «О мерах по организации экологического обеспечения», но имеет определенную адаптированность для специалистов ГСЧС. Появление данного приказа , по начата в 2009 году в университете подготовка специалистов по направлению «Экология, охрана окружающей среды и сбалансированное природопользование», а с 2013 года - по специальности «Экологическая безопасность» говорит об актуальности решения вопросов экологии и экологической безопасности в подразделениях ГСЧС.

20.09.2013 р. вступив в силу наказ ДСНС № 618 «Про затвердження Положення про організацію екологічного забезпечення в ДСНС України». Даний наказ є прототипом відповідного наказу, який діє у ЗСУ з 1995 року за № 171 «Про заходи щодо організації екологічного забезпечення», але має певну адаптованість для фахівців ДСНС. Поява даного наказу, як і розпочата у 2009 році в університеті підготовка фахівців за напрямом підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», а з 2013 року – за спеціальністю «Екологічна безпека» говорить про актуальність вирішення питань екології та екологічної безпеки у підрозділах ДСНС.

20.09.2013 р. вступив в силу наказ ДСНС № 618 «Про затвердження Положення про організацію екологічного забезпечення в ДСНС України». Даний наказ є прототипом відповідного наказу, який діє у ЗСУ з 1995 року за № 171 «Про заходи щодо організації екологічного забезпечення», але має певну адаптованість для фахівців ДСНС.

Поява даного наказу, як і розпочата у 2009 році в університеті підготовка фахівців за напрямом підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», а з 2013 року – за спеціальністю «Екологічна безпека» говорить про актуальність вирішення питань екології та екологічної безпеки у підрозділах ДСНС.

Даний наказ містить наступні розділи:

I. Загальні положення

II. Основні завдання екологічного забезпечення ДСНС України

III. Основні принципи організації та діяльності органів і підрозділів ДСНС України

IV. Служба екологічної безпеки ДСНС України

Відповідно, перший розділ наказу визначає поняття екологічного забезпечення ДСНС, як одного з видів забезпечення (комплекс організаційно-технічних заходів, що здійснюються у ДСНС України, головними управліннями (управліннями) ДСНС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Київ та Севастополь, підрозділами центрального підпорядкування ДСНС України, вищими навчальними закладами, а також підприємствами, установами та організаціями, що відносяться до сфери управління ДСНС і спрямовані на охорону та відновлення навколишнього природного середовища в процесі своєї діяльності, а також на забезпечення виконання органами та підрозділами ДСНС України завдань за призначенням в умовах впливу екологічно несприятливих антропогенних та природних факторів).

В даному розділі визначено мету здійснення даного виду забезпечення (досягнення екологічної безпеки усіх видів діяльності органів та підрозділів ДСНС України, захист особового складу та працівників, матеріально-технічних засобів в умовах впливу екологічно несприятливих антропогенних і природних факторів, а також охорона навколишнього природного середовища у місцях дислокації та розташування органів та підрозділів ДСНС України), а також зазначено, що безпосереднє керівництво екологічним забезпеченням у ДСНС України здійснюється начальником екологічної служби відділу спеціального обладнання та спецтехніки Департаменту ресурсного забезпечення.

Другий розділ визначає завдання екологічного забезпечення органів та підрозділів ДСНС України, головними з яких є такі:

- екологічне забезпечення повсякденної діяльності органів та підрозділів ДСНС України;

- організація екологічного забезпечення діяльності органів та підрозділів ДСНС України в умовах впливу на них екологічно несприятливих антропогенних і природних факторів;

- відновлення навколишнього природного середовища у процесі повсякденної діяльності, після проведення навчань, випробувань, спеціальних робіт, а також після аварій та катастроф на об'єктах ДСНС України;

- наукове забезпечення основних завдань екологічного забезпечення ДСНС України.

В подальшому у розділі 2 конкретизуються заходи екологічного забезпечення відповідно до деяких наведених завдань, зокрема:

Екологічне забезпечення повсякденної діяльності включає:

- забезпечення виконання у ДСНС України законодавчих та нормативно-правових актів у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- здійснення заходів екологічного забезпечення під час навчань та тренувань;
- будівництво реконструкцію, ремонт та експлуатацію природоохоронних споруд і приладів в органах та підрозділах ДСНС України;
- оцінку екологічної шкоди від діяльності органів та підрозділів ДСНС України, здійснення заходів щодо відновлення навколишнього природного середовища.

Організація екологічного забезпечення діяльності органів та підрозділів ДСНС України в умовах впливу екологічно несприятливих антропогенних та природних факторів включає:

- організацію екологічного забезпечення підготовки органів та підрозділів ДСНС України, що виконують завдання у зонах надзвичайної екологічної ситуації;
- інформаційне і соціальне забезпечення, екологічну підготовку і виховання особового складу, життєдіяльність якого здійснюється у зонах надзвичайної екологічної ситуації.

Третій, достатньо важливий розділ наказу в загальному вигляді визначає основні принципи організації та діяльності органів і підрозділів ДСНС України. Так, начальники органів та підрозділів ДСНС України несуть відповідальність за своєчасне виконання природоохоронних заходів та суворе дотримання вимог щодо забезпечення екологічної безпеки. В органах та підрозділах ДСНС України наказами їх керівників призначаються начальники служб екологічного забезпечення.

У випадку відсутності в органі (підрозділі) ДСНС України штатної посади начальника служби екологічного забезпечення його обов'язки покладаються на посадових осіб, до компетенції яких віднесено питання матеріально-технічного забезпечення (достатньо важливий нюанс призначення зазначеного фахівця).

Відповідно, розділ 4 визначає основні завдання служби екологічної безпеки ДСНС України, до яких відносять:

- здійснення контролю за виконанням органами та підрозділами ДСНС України нормативно-правових актів у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- організація раціонального використання водних ресурсів, дотримання встановлених норм та правил водокористування, скидання стічних вод;
- додержання санітарних зон охорони вододжерел та режиму експлуатації поверхневих та підземних вод в органах та підрозділах ДСНС України;
- складання річного та перспективного плану контролю екологічної безпеки органів та підрозділів ДСНС України та їх об'єктах;
- участь у плануванні та контроль за обладнанням спеціальної техніки;
- контроль за очищенням та скиданням господарсько-побутових, промислових, зливних і баластних стоків;
- перевірка кораблів і суден щодо обладнання їх системами збору, обробки та видачі стічних вод, які містять нафту, сміття, а також додержання правил запобігання забрудненню річок і морів;
- контроль за обладнанням складів пально-мастильних матеріалів, автопарків, пунктів технічного обслуговування та ремонту техніки, котелень, що працюють на мазуті, засобами (устаткуванням) збору та обробки стоків, які містять нафту;
- додержання гранично допустимих норм викиду в атмосферу шкідливих речовин, виконання заходів щодо їх скорочення, зниження токсичності вихлопних газів техніки.

Служба екологічної безпеки ДСНС України, відповідно, має право:

- перевіряти за дорученням Голови ДСНС України або його заступників додержання природоохоронного законодавства України в органах та підрозділах ДСНС України;

- одержувати від посадових осіб органів та підрозділів ДСНС України відомості, документи і статистичну звітність з питань охорони природного середовища та раціонального використання природних ресурсів;

- надавати пропозиції про припинення або закінчення експлуатації в органах та підрозділах ДСНС України джерел забруднення, що експлуатуються з грубим порушенням вимог нормативно-правових актів у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Поява даного наказу у сучасних умовах, безумовно, є достатньо важливим чинником тому, що ДСНС повинна у повному обсязі реагувати на ті негативні процеси, які відбуваються в процесі повсякденної діяльності її частин і підрозділів.

Враховуючі досвід подібної діяльності у МОУ, до структури якого входить ДСНС, доцільно в подальшому враховувати у своїй діяльності ті організаційно-правові та кадрові питання, які відпрацьовувало МО, формуючі органи екологічної безпеки та здійснюючі зазначені заходи екологічної безпеки, зокрема:

– є доцільним у структурах ДСНС, в тому числі у пожежно-рятувальних частинах, вводити нові штатні посади фахівців, діяльність яких пов'язана з виконанням обов'язків з питань екологічної безпеки та захисту навколишнього природного середовища (як атестованих та і не атестованих), якщо немає можливості введення нової посади, то відповідний обсяг роботи повинна виконувати особа, до компетенції якої віднесено питання матеріально-технічного забезпечення (розділ 3 наказу 618);

– відповідно до структури підрозділу та розділу 3 даного наказу потрібно диференційовано визначати для неї конкретні функціональні обов'язки та перелік документів, що підлягають опрацюванню, строки їх опрацювання та форми документів, дані форми повинні відповідати відповідним законодавчим актам з охорони навколишнього середовища України, але мати специфіку відпрацювання для ДСНС;

– враховуючі актуальність якісного вирішення питань екологічної безпеки у ДСНС доцільно у майбутньому розглянути питання щодо збільшення ліцензійного обсягу набору абітурієнтів за даною спеціальністю, напрямком підготовки;

– керуючись вимогами наказу МОУ № 279 від 9.9.1999 р. та наказу ДСНС № 618-2013 р. доцільно відпрацювати відповідний наказ для ДСНС, який би регламентував питання порядку проведення перевірки та оцінки екологічного стану частин та підрозділів ДСНС, у ЗСУ він був відпрацьований через 4 роки після появи аналогічного наказу (як № 618) на підставі аналізу відповідних законодавчих актів та досвіду проведення перевірок екологічного стану військових частин;

– в системі професійної підготовки офіцерів доцільно ввести дисципліну суто екологічного спрямування, якщо її немає (аналогічно до вимог наказу МОУ № 65 від 12.3.1996 р.).

Таким чином, у матеріалів тез було проаналізовано важливість та актуальність появи наказу ДСНС № 618-2013 року, розглянуто основні положення даного наказу та його подальший розвиток та адаптування з метою якісного вирішення завдань екологічного забезпечення у частинах і підрозділах нашої служби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ № 618 від 20.09.2018 (з основної діяльності) «Про затвердження Положення про організацію екологічного забезпечення у ДСНС України»

<http://nuczu-conference.com/news/artemev/2014-03-18-315>

Беляев В.Ю., Поспелов Б.Б., Охрименко С.М.

Национальный университет гражданской защиты Украины, Харьков

АНАЛИЗ ПУТЕЙ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СРЕДСТВ РАННЕГО ОБНАРУЖЕНИЯ ПОЖАРА В КОНТЕКСТЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ

Minimization of damage from the fire is achieved not so much due to successful fire suppression, as through the early detection of the source of fire. Technical progress in any sector of the economy is closely linked to the issue of fire safety, as it inevitably entails an increase in the risk of fire and the size of potential damage.

Минимизация ущерба от пожара достигается не столько за счет успешного тушения огня, сколько путем раннего обнаружения очага возгорания. Технический прогресс в любой отрасли экономики тесно связан с проблемой обеспечения пожарной безопасности, так как он неизбежно влечет за собой увеличение степени риска возникновения пожара и размера возможного ущерба.

Мінімізація збитків від пожежі досягається не стільки за рахунок успішного гасіння вогню, скільки шляхом раннього виявлення місця загоряння. Технічний прогрес у будь-якій галузі економіки тісно пов'язаний з проблемою забезпечення пожежної безпеки, оскільки вона неминуче тягне за собою збільшення ступеня ризику виникнення пожежі та розміру можливого збитку.

Минимизация ущерба от пожара достигается не столько за счет успешного тушения огня, сколько путем раннего обнаружения очага возгорания.

Технический прогресс в любой отрасли экономики тесно связан с проблемой обеспечения пожарной безопасности, так как он неизбежно влечет за собой увеличение степени риска возникновения пожара и размера возможного ущерба. Даже незначительные по размеру пожары наносят в настоящее время такой ущерб и приводят к таким последствиям, какие ранее имели место только в результате крупных пожаров. Все это ставит проблему обеспечения пожарной безопасности объектов народного хозяйства в один ряд с наиболее актуальными народно-хозяйственными задачами.

Одним из основных путей повышения эффективности средств раннего обнаружения пожара является широкое применение автоматических средств пожарной сигнализации, действующих в едином комплексе с установками автоматического пожаротушения, дымоудаления и другими устройствами пожарной автоматики.

Ключевая идея, лежащая в основе построения концепции идеальной пожарной сигнализации (ИПС) – насколько возможная более ранняя регистрация начальной фазы развития пожара (НФРП) при низкой вероятности ложных срабатываний.

Построение моделей ранней регистрации начальной фазы развития пожара (НФРП) при низкой вероятности ложных срабатываний возможно с помощью методов математического моделирования. В связи с этим необходимо выполнить обзор существующих математических моделей.

В учебнике [1] рассмотрены принципы обнаружения пожара средствами сигнализации, принципы построения систем пожарной сигнализации и интегрированных систем пожарной безопасности.

Любой пожар сопровождается изменением характеристик окружающей среды, обусловленных развитием горения и возникновением конвективного теплового потока над его очагом. К таким характеристикам можно отнести: повышенную температуру окружающей среды, дым и продукты горения, а также световое излучение пламени. Автоматические пожарные извещатели (АПИ) конструктивно реагируют на изменение одного или не-

скольких параметров пожеара. АПИ преобразуют неэлектрические информационные параметры пожеара в электрические сигналы, которыми достаточно просто можно оперировать при переработке информации приемно-контрольными приборами.

Система автоматического обнаружения пожеара должна быть спроектирована так, чтобы, с одной стороны, была «чувствительна» к пожеару, с другой – не генерировала бы ложных сигналов тревоги. В работе не решается задача уменьшения ложных срабатываний системы, не влияя на ее чувствительность.

В статье [2] рассматривается вопрос, какие преимущества обеспечивает адресно-аналоговая система по сравнению с пороговыми и адресными.

Проводя анализ, автор делает заключение. Сегодня ни в нормативах, ни при расчете пожеарного риска не учитывается скорость обнаружения очага пожеара, несмотря на то, что неадресные, адресные и адресно-аналоговые системы обеспечивают различные уровни пожеарной защиты. Это положение является существенным ограничением в применении более эффективного противопожеарного оборудования.

В монографии [3] изложены концептуальные и методологические основы создания и применения систем и технических средств раннего обнаружения пожеара. Представлены основные тенденции развития технических средств раннего обнаружения пожеара. Дан аналитический обзор, особенности конструкции, принцип действия газовых пожеарных извещателей и аспирационных средств обнаружения пожеара. Показаны особенности построения линейной части адресного аспирационного дымового пожеарного извещателя. Приведено описание комбинированного аспирационного пожеарного извещателя.

Изложены научно-технические основы создания систем и технических средств на основе видеотехнологий. Проведено технико-экономическое обоснование их применения на промышленных объектах.

Показаны особенности применения средств раннего обнаружения пожеара. Дана методика рационального размещения газовых пожеарных извещателей. Представлены основные технические характеристики элементов раннего обнаружения пожеара для проектирования и интеграции с приемно-контрольными приборами.

В статье [4] автором решается задача создания отечественного недорогого аппаратно-программного комплекса дистанционного обнаружения и мониторинга пожеаров со встроенной видеоаналитикой, основанного на анализе изображений видеокамеры. Комплекс позволяет использовать совместно цветовые, температурные и временные характеристики в последовательности кадров видео-серий невысокой частоты и интегрировать данные Ик-датчиков для обнаружения пожеара в реальном времени. Далее связь и передача данных могут осуществляться через Интернет и каналы мобильной связи.

Разрабатываемый аппаратно-программный комплекс представляет собой автономную оптоэлектронную систему видеонаблюдения, снабженную Ик-датчиками, применяемыми для параллельной (одновременной) регистрации видеоизображения и таких факторов пожеара, как превышение инфракрасного излучения (превышение температуры) над фоновым. Он может быть использован для раннего обнаружения пожеара на промышленных предприятиях, объектах транспортной инфраструктуры, в лесном и сельском хозяйстве, на логистических объектах, а также объектах топливно-энергетического комплекса.

В статье [5] автором описана проблема ложных срабатываний систем пожеарной сигнализации. Наиболее распространенными причинами ложных срабатываний являются:

- низкое качество проектирования и монтажа, неквалифицированное техническое обслуживание, запыление точечных дымовых пожеарных извещателей и отсутствие эксплуатационного контроля текущей запыленности дымовой камеры извещателя, параметры окружающей среды защищаемого помещения;

- наведенные электромагнитные помехи (электромагнитная совместимость) и колебания напряжения в сети и т. п.

Автор отмечает, что первый комплекс причин ложных тревог систем раннего обнаружения возгорания может быть легко устранена с применением адресно-аналоговых систем, что и объясняет популярность данных систем за рубежом.

Приборы приемно-контрольные пожарные, приборы управления пожарные и другое оборудование, функционирующее в установках и системах пожарной автоматики, должны быть устойчивы к воздействию электромагнитных помех со степенью жесткости не ниже второй по ГОСТ Р 53325-2009 «Техника пожарная. Технические средства пожарной автоматики. Общие технические требования. Методы испытаний».

ЛИТЕРАТУРА

1. Навацкий А.А. Производственная и пожарная автоматика. Часть 1. Производственная автоматика для предупреждения пожаров и взрывов. Пожарная сигнализация: Учебник / Науч. ред. канд. тех. наук, доц. А.А. Навацкий. – М.: Академия ГПС МЧС России, 2005. – 335 с.
2. Адресно-аналоговые системы – наивысший уровень защиты (Опубликовано в журнале "Системы безопасности" №5, 2013).
3. Фёдоров А.В., Членов А.Н., Лукьянченко А.А., Буцынская Т.А., Демёхин Ф.В. Системы и технические средства раннего обнаружения пожара: Монография.– М.: Академия ГПС МЧС России, 2009. – 160 с.
4. Катковский Л.В. Разработка аппаратно-программного видеотеплового комплекса дистанционного обнаружения пожаров / Л.В. Катковский, С.Ю. Воробьев, Р.П. Богуш, Н.В. Бровка // Технологии безопасности. – 2012. - №1 – С.43-45.
5. Ложные тревоги систем пожарной сигнализации / Н.А.Пашкевич, Е.А. Расщекина, [и др.] // «Технические науки — от теории к практике»: материалы XV международной заочной научно-практической конференции. (12 ноября 2012 г.); [под ред. Я. А. Полонского]

http://nuczu-conference.com/news/beljaev_pospelov_okhrimenko/2014-03-18-314

Бова Т.В.

Національний університет водного господарства та природокористування, Рівне

ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Education market has been and remains attractive to consumers because it ensures the implementation of two important functions: social - which is aimed at personal development, self-actualization and to improve social welfare and economic - the value of which is the formation of professionalism as a subject of future specialist production and preparation scientific personnel.

Рынок образовательных услуг был и остается привлекательным для потребителей, поскольку он обеспечивает реализацию двух важных функций: социальную - которая направлена на развитие личности, ее самореализации и улучшения общественного благосостояния и экономической - значение которой состоит в формировании профессионализма будущего специалиста как субъекта производства и подготовке научных кадров.

Ринок освітніх послуг був і залишається привабливим для споживачів, оскільки він забезпечує реалізацію двох важливіших функцій: соціальну – яка спрямована на розвиток

особистості, її самореалізацію і покращення суспільного добробуту та економічну – значення якої полягає у формуванні професіоналізму майбутнього спеціаліста, як суб'єкта виробництва і підготовці наукових кадрів.

Постановка проблеми. Ринок освітніх послуг був і залишається привабливим для споживачів, оскільки він забезпечує реалізацію двох важливіших функцій: соціальну – яка спрямована на розвиток особистості, її самореалізацію і покращення суспільного добробуту та економічну – значення якої полягає у формуванні професіоналізму майбутнього спеціаліста, як суб'єкта виробництва і підготовці наукових кадрів.

Ринок освітніх послуг містить у собі певну полярність, суть якої полягає, з одного боку, – у бажанні споживачів отримати вищу освіту заради диплома, з іншого, – у освоєнні спеціальних компетенцій (знань, вмінь, навичок суспільного і професійного характеру), які пов'язані безпосередньо з предметом професійно-кваліфікаційної, творчої діяльності. Дана тенденція в усі часи мала свій прояв, але в сучасних економічних умовах інформація і знання займають домінуюче місце, оскільки вони « як безпосередня продуктивна сила , стають найважливішим фактором сучасного господарства [1, с. 319 – 320]» .

Виклад основного матеріалу. Стратегічні напрямки внутрішньої і зовнішньої політики подальшого розвитку нашої країни, включаючи стратегії розвитку вітчизняної вищої освіти в рамках її входження в загальноєвропейський освітній простір, в досконалення технологічних основ суспільного виробництва, розвиток нових виробничих форм, глобальний характер трансформаційних процесів в усіх сферах життєдіяльності людини та багато інших факторів, по-перше, розширюють можливості вищих навчальних закладів у наданні освітніх послуг споживачам, по-друге, встановлюють високі вимоги до якості їх надання, по-третє, модифікують роль і значення суб'єктів ринку освітніх продуктів з урахуванням вимог суспільства. Відповідно, зазначені чинники змістовно наповнюють вітчизняний ринок освітніх послуг і, в той же час, обумовлюють характер і критерії оцінки підвищення конкурентоспроможності як освітянської діяльності вищих навчальних закладів, так і професійної підготовки споживачів освітньої продукції.

Аналіз наукових джерел дозволяє виявити різноманіття підходів щодо визначення поняття «конкурентоспроможність освітянського закладу», розробки методів, показників і факторів, які її визначають. Конкурентоспроможність освітянського закладу – це міра привабливості наданих освітніх послуг , що здатна максимально і результативно задовольнити потреби споживачів у підготовці до майбутньої професійної діяльності, ефективно використовувати можливості , наявні в соціально - економічній системі, оперативно виявляти і засвоювати нові регіональні сегменти вітчизняного, європейського та світового ринку освіти.

Забезпечення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів в наданні освітянських послуг обумовлюється умовами внутрішнього і зовнішнього середовища. «Під зовнішніми чинниками розуміється все те , що задає формальні правила діяльності ВНЗ на даному регіональному, національному або світовому ринку . . . Внутрішні чинники – це можливості ВНЗ щодо забезпечення власної конкурентоспроможності (стратегічний потенціал) [3]».

Конкурентоспроможність вищого навчального закладу на ринку освітніх продуктів забезпечується, з одного боку, завдяки таким чинникам:

- якісний рівень освітньої діяльності вищого навчального закладу та умов, що його забезпечують;
- здатність гнучко реагувати на постійно мінливі умови внутрішнього і зовнішнього середовища;
- інформаційно-методичне та фінансове забезпечення навчального процесу;
- економічна стійкість вищого навчального закладу;
- кадровий потенціал вищого навчального закладу і професійна компетенція викладацького складу;

- -легітимність освітніх послуг, що надаються вищим навчальним закладом, відповідно до державних стандартів і вимог щодо їх змісту;
- орієнтування освітньої установи у своїй діяльності як безпосередньо на освітній процес, так і на науково - дослідну та інноваційну діяльність, а також виховну роботу.

З іншого боку, конкурентоспроможністю випускників на сучасному ринку праці, з них виділяють:

- кваліфікація, професійна компетентність випускників, рівень отриманих знань;
- мотивація випускників;
- культура випускників (цінності і рівень розвитку);
- поведінкові характеристики (поведінка на ринку праці), життєва орієнтація (наявність плану життя і кар'єри, визначення життєвих цілей і цілей працевлаштування) [2].

Основні напрямки підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів України на ринку освітніх послуг, на нашу думку, можуть бути сформовані наступним чином:

- здійснення взаємопов'язаних дій органів влади усіх рівнів, громадськості (бізнесу) і вищих навчальних закладів;
- забезпечення активної участі держави в цілях підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості сфери освіти;
- індивідуалізація навчання за допомогою підвищення самостійності учнів;
- підвищення різноманітності об'єктної структури експорту освітніх послуг за допомогою комплексної взаємодії всіх суб'єктів (держави, громадськості, ВНЗ).

Висновки. Ефективність забезпечення практичної реалізації визначених напрямків може бути досягнута завдяки випереджального оновлення матеріально-технічної бази освіти, якісних перетворень освітянської і обслуговуючої інфраструктури, вдосконалення механізмів управління вищими навчальними закладами і при умові, що основним ініціатором у формуванні нормативно - правової бази у галузі вищої освіти виступатимуть вищі навчальні заклади.

Науково-практичне забезпечення вище викладених напрямків підвищить конкурентоспроможність вищих навчальних закладів на ринку освітніх послуг і тим самим на високому якісному рівні реалізує стратегію і завдання державної політики щодо задоволення освітніх потреб громадян України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн; пер. с англ.: П. М. Кудюкина; под общ. ред. Б. Ю. Кагарлицкий. – СПб.: Университетская книга, 2001. – 416 с.
2. Резник С. Д. Основы личной конкурентоспособности / С. Д. Резник, А. А. Сочилова. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 251 с.
3. Товышева И. З. Основные подходы к исследованию конкуренции и факторов конкурентоспособности образовательных услуг учреждений ВПО [Электронный ресурс] / И. З. Товышева // Управление экономическими системами. – 2011. – № 7. – Режим доступа: <http://uecs.ru>

<http://nuczu-conference.com/news/bova/2014-03-18-313>

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

In the higher education system is currently undergoing significant changes, which aim at reforming the educational process through a combination of both traditional and non-traditional, i.e. interactive teaching methods. Relevance and necessity of using non-traditional methods of teaching is supported by studies of Ukrainian and foreign scientists.

В системе высшего образования в настоящее время происходят существенные изменения, цель которых заключается в реформировании учебного процесса путем сочетания как традиционных, так и нетрадиционных, т.е. интерактивных методов обучения. Уместность и необходимость использования нетрадиционных методов обучения подтверждают исследования украинских и зарубежных ученых.

У системі вищої освіти в цей час відбуваються істотні зміни, мета яких полягає в реформуванні навчального процесу шляхом поєднання як традиційних, так і нетрадиційних, тобто інтерактивних методів навчання. Доречність і необхідність використання нетрадиційних методів навчання підтверджують дослідження українських і закордонних учених.

У системі вищої освіти в цей час відбуваються істотні зміни, мета яких полягає в реформуванні навчального процесу шляхом поєднання як традиційних, так і нетрадиційних, тобто інтерактивних методів навчання.

Доречність і необхідність використання нетрадиційних методів навчання підтверджують дослідження українських і закордонних учених. Так, згідно з даними наукових досліджень, проведених Національним тренінговим центром (США, штат Меріленд), інтерактивне навчання дозволяє збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не тільки на свідомість студента, але й на його почуття, волю (дії, практику). Таким чином, найвищого рівня засвоєння матеріалу можна досягти при використанні інтерактивних методів навчання (50% -дискусія, 75% -практика через дію, до 90% - при навчанні інших або безпосередньому використанні вивченого), найнижчі результати дає лекція (5%) [1,с. 1].

Для успішного формування мовної компетенції як складової комунікативної компетенції в основу процесу навчання в сучасній вищій школі покладено три принципи: 1) принцип навчання в команді, 2) принцип роботи над певним навчальним проектом, 3) принцип активного навчання.

Випускники вищих навчальних закладів повинні вміти сприймати значний потік інформації з найменшою витратою сил, засвоювати нові знання в найкоротший термін, бути гнучкими в їхньому використанні й передавати їх іншим. Засвоєння цих знань не повинне зводитися до простого й непотрібного запам'ятовування великого обсягу даних, фактів, цифр тощо. Головна увага приділяється вмінням постійної орієнтації в умовах та ситуаціях спілкування, підтримки й контролю процесу спілкування.

Концепція інтерактивного навчання базується на 4 складових: 1) предметному навчанні, 2) навчанні методам і стратегії оволодіння знаннями, 3) соціально-комунікативному навчанні, 4) «афективному» навчанні.

Отже, система інтерактивного навчання повинна усунути недоліки тих методик, коли, коли засвоєння знань зводиться до простого й непотрібного запам'ятовування великого обсягу матеріалу. Методами інтерактивного навчання є: 1) метод дискусійного гуртка, 2) метод діалогу на робочому місці, 3) карусельного діалогу, 4) метод «спалаху», 5) ме-

тод «барометра настрою», б) метод «зворотного зв'язку». Усі перераховані методи можуть використовуватися в роботі викладача фрагментарно у звичайних групах немовних факультетів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Яцик І.С. Використання інтерактивних методів навчання // <http://conf.vstu.vinnica.ua/humed/2008/txt/Jazik.php>

<http://nuczu-conference.com/news/bogdanova/2014-03-18-312>

Бондар Д.В.

Головне управління ДСНС Хмельницької області

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ УПРАВЛІНСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Democratic transformations taking place in Ukraine at the beginning of the third millennium, followed by transformation of the institutions of power and social order. The new system of governance in Ukraine should ensure, above all, the political tasks of transition from a totalitarian system to a democratic, society - the ideologically biased toward pluralistic civil economy - from a planned to a modern market, the relationship between government and society - from the force - force to the partnership. This requires new public management thinking, which can not be formed spontaneously.

Демократические преобразования, происходящие в Украине в начале третьего тысячелетия, сопровождаются трансформацией институтов власти и общественного строя. Новая система государственного управления в Украине должно обеспечить, прежде всего, выполнение задач перехода политической системы от тоталитарной к демократической, общества - от идеологически предвзятого к плюралистически-гражданского, экономики - от плановой к современной рыночной, отношений между властью и обществом - от принудительно-силовых к партнерским. Для этого необходимо новое государственно-управленческое мышление, которое не может сформироваться стихийно.

Демократичні перетворення, які відбуваються в Україні на початку третього тисячоліття, супроводжуються трансформацією інститутів влади та суспільного устрою. Нова система державного управління в Україні має забезпечити, перш за все, виконання завдань переходу політичної системи від тоталітарної до демократичної, суспільства - від ідеологічно упередженого до плюралістичного громадянського, економіки - від планової до сучасної ринкової, відносин між владою й суспільством - від примусово-силових до партнерських. Для цього необхідне нове державно-управлінське мислення, яке не може сформуватися стихійно.

Постановка проблеми. Демократичні перетворення, які відбуваються в Україні на початку третього тисячоліття, супроводжуються трансформацією інститутів влади та суспільного устрою. Нова система державного управління в Україні має забезпечити, перш за все, виконання завдань переходу політичної системи від тоталітарної до демократичної, суспільства - від ідеологічно упередженого до плюралістичного громадянського, економіки - від планової до сучасної ринкової, відносин між владою й суспільством - від приму-

сово-силових до партнерських. Для цього необхідне нове державно-управлінське мислення, яке не може сформуватися стихійно.

Виклад основного матеріалу. Очевидно, що особливістю сучасного трансформаційного періоду в державному управлінні є й перехідний стан підготовки майбутніх управлінців. Таке становище привертає увагу і політиків, і науковців, оскільки склалася об'єктивна суперечність між тими вимогами до підготовки сучасних управлінців, які висуває соціально-політична, економічна, духовна реальність, та існуючим, багато в чому деформованим за радянські часи, стилем мислення і діяльності державних службовців. Водночас саме вони відповідальні за формування напрямків і практичне втілення реформ в Україні, що ставить питання про необхідність зміни філософії підготовки студентів управлінських спеціальностей, світогляду державних осіб, спрямованого на підтримку таких відносин між державою й суспільством, які мають формуватися за умови порозуміння й співпраці. Отже, передбачається концентрувати спільні зусилля держави і суспільства на проблемі створення гідних умов підготовки. З огляду на це важливо дослідити процеси й механізми сприйняття державною владою необхідності реформування підготовки фахівців-управлінців, визначити, у який спосіб окремі індивідуалізовані уявлення про владних осіб перетворюються на інтегрований образ державного службовця і, відповідно, створюється імідж влади, які методи, форми й засоби мають бути задіяні для того, щоб покращити цей імідж та здійснити перетворення відносин між державою і суспільством на партнерські.

Необхідність докорінного вдосконалення якості підготовки фахівців на основі практичної спрямованості кваліфікаційних вимог з урахуванням кон'юнктури ринку праці та світового досвіду зумовлює необхідність переходу до ступеневої системи освіти, що базується на суб'єктно-діяльному підході щодо встановлення цілей та змісту освіти і професійної підготовки для кожного освітнього або освітньо-кваліфікаційного рівня. Йдеться про назрілі потреби формування моніторингової системи відстеження якості "готового продукту освіти", тобто реальних знань, навичок і умінь випускника вищого навчального закладу та відповідності сформованих у нього індивідуальних соціально і професійно важливих якостей з погляду доцільності використання його праці в конкретних умовах. Іншими словами, надаючи однакові можливості всім членам суспільства здобувати освіту, суспільство повинно мати гарантію сумлінного використання цих можливостей. Реалізація цих гарантій базується на використанні системи стандартів вищої освіти як нормативної бази функціонування вищої освіти, що встановлює загальні принципи педагогічної діяльності, яка має на меті досягнення оптимального ступеня упорядкування діяльності у сфері вищої освіти. Стандарти вищої освіти є основою нормативної бази функціонування системи вищої освіти і спрямовані на досягнення оптимального ступеня упорядкування діяльності у сфері вищої освіти. Вони визначають:

- зміст вищої освіти як зумовлену цілями та потребами суспільства систему знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва;
- зміст навчання, тобто структуру, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації;
- засоби діагностики якості вищої освіти — стандартизовані методики для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних та громадянських якостей;
- нормативні терміни навчання — терміни навчання за денною (очною) формою, необхідні для засвоєння особами нормативної та вибіркової частин змісту навчання.

Висновки. Таким чином, держава виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації

кожної особистості. З огляду на визначені пріоритети найважливішим для держави є виховання майбутніх фахівців-управлінців інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Два погляди на проблему розвитку освіти України у XXI столітті: офіційний та опозиційний/ В. Андрущенко // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – К., 2001. – С. 345–389.
2. Беззубко Л.В. Розвиток системи освіти в сучасних умовах: монографія / Л.В. Беззубко, О.І. Черниш, Л.С. Соколова. – Донецьк: ВІК, 2005. – 132 с.

<http://nuczu-conference.com/news/bondar/2014-03-18-311>

*Бородич П.Ю., Андросович І.Ю., Ревенко Р.Г.
Національний університет цивільного захисту України, Харків*

УДОСКОНАЛЕННЯ СПОСОБУ КОНТРОЛЮ ЗА ЕКСПЛУАТАЦІЄЮ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОГО ТА АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНОГО ОСНАЩЕННЯ

All items of technical fire, emergency rescue equipment from the time of their admission to the unit fire and rescue training to be accounted for. They should be marked with an indication of the inventory numbers, which in operation during the entire period of stay in the unit is not changed.

Все предметы пожарного технического, аварийно-спасательного оснащения со времени их поступления в подразделения пожарной и спасательной подготовки подлежат учету. Они должны маркироваться с указанием инвентарного номера, который в процессе эксплуатации в течение всего периода пребывания в подразделении не меняется.

Усі предмети пожежного-технічного, аварійно-рятувального оснащення з часу їх надходження до підрозділів пожежної та рятувальної підготовки підлягають обліку. Вони повинні маркуватися з вказівкою інвентарного номера, який у процесі експлуатації протягом усього періоду перебування в підрозділі не змінюється.

Усі предмети пожежного-технічного, аварійно-рятувального оснащення з часу їх надходження до ПРП підлягають обліку. Вони повинні маркуватися з вказівкою інвентарного номера, який у процесі експлуатації протягом усього періоду перебування в підрозділі не змінюється.

Пожежне обладнання – обладнання призначене для відбирання, транспортування, регулювання витрат, формування і спрямування струменів вогнегасних речовин із застосуванням пожежних машин або мережі водопостачання, а також допоміжні засоби його застосування і технічного обслуговування.

Пожежно-технічне оснащення – комплект пожежного обладнання, переносного пожежного інструменту, пожежних рятувальних пристроїв, засобів індивідуального захисту пожежника, вогнегасників, якими оснащується пожежний транспортний засіб.

Пожежні карабіни тавруванню не підлягають, а обліковуються за інвентарним номером пожежного пояса в комплекті.

Пожежно-технічне, аварійно-рятувальне оснащення розміщують на пожежних автомобілях таким чином, щоб воно надійно закріплювалось, легко знімалось і виключало можливість нанесення травми при його зніманні та укладанні. Зміна встановленого порядку розташування пожежно-технічного, аварійно-рятувального оснащення та його кількості на автомобілях може бути допущена тільки з письмового дозволу начальника ГУ(У) ДСНС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі після всебічного розгляду умов, що забезпечують безпечну експлуатацію автомобіля та обладнання і оснащення в кожному конкретному випадку.

Придатність до роботи захисних ізолюючих засобів щодня визначає сам пожежник зовнішнім оглядом.

Зовнішніми ознаками, які визначають непридатність засобів електричного захисту, є:

- для ножиць - пошкодження ізоляції на ручках і відсутність упорних кілець;
- для гумових рукавиць, калош (ботів), килимків - проколи, розриви, наявність отворів;
- для переносного заземлення руйнування контактних сполучень, порушення механічної міцності мідних жил (обривання більше 10 % мідних жил).

Усі засоби електричного захисту, що не пройшли у встановлений термін випробування, є непридатними до використання.

Електрозахисні засоби зберігають на пожежному автомобілі окремо від іншого інструменту в заохленому вигляді.

Обслуговування та перевірку справного електрифікованого, механізованого інструменту і приладів електроосвітлення, якими укомплектовані пожежні автомобілі, роблять щодня при зміні караулу, після кожного ремонту, застосування, а також у терміни, що вказані в технічних паспортах чи інструкціях щодо їх експлуатації. Забороняється використовувати електрифікований інструмент та прилади освітлення при:

- порушенні цілісності електричної ізоляції проводів, інструменту, приладів;
- слабкому закріпленні окремих частин інструменту та приладів чи їх деформації;
- інших несправностях інструменту та приладів, що не забезпечують безпеку роботи.

Перед тим, як заступити на чергування, пожежні пояси та пожежні карабіни підлягають ретельному огляду.

Пожежний пояс знімається з оперативного чергування в разі:

- пошкодження поясної стрічки (надрив, поріз тощо);
- несправності (поломки, зігнутості) пряжки та шпильок пряжки;
- порушення цілісності заклепок та відсутності на них шайб;
- розриву заклепками чи блочками матеріалу поясної стрічки;
- відсутності хомутика для закладання кінця пояса;
- наявності тріщин і вм'ятин на поверхні блочків чи відсутності хоча б одного з них;
- наявності розривів шкіряного шару пояса.

Карабін знімається з оперативного чергування, якщо:

- він деформований (затвор не відкривається чи не повністю закривається);
- пружина не забезпечує закриття замка карабіна, а також є виступи та шорсткості (нерівності) в замку затвора та в місці шарнірного кріплення затвора.

Рятувальні мотузки, що є на озброєнні, повинні відповідати вимогам технічної документації заводів-виробників, мати коуші, зберігатися в сумках-чохлах, змотаними у клубок. Один з кінців мотузки від обв'язки петлі обшивається білою тасьмою (2-3 см завширшки) з інвентарним номером. На чохлі кріпиться бирка із зазначенням дати останнього випробування та інвентарним номером.

Рятувальна мотузка перевіряється зовнішнім оглядом начальниками караулів при отриманні, перед використанням на занятті (навчанні) та командирами відділень не рідше

одного разу на 10 днів. Мотузка не повинна мати нерівностей, місцевих потовщень, зморшок шнура мотузки та підвищеної вологості.

Для перевірки на розмотаній та закріпленій одним кінцем мотузці підтягуються і зависають на 1-2 сек. три чоловіки. Якщо після зняття навантаження подовження рятувальної мотузки збережеться, вона вважається непридатною для рятувальних робіт (занять) і з оперативного розрахунку знімається.

Переносний пожежний інструмент (ломи, багри, крюки, лопати, сокири, пилки тощо) повинен мати форму та масу, що відповідають ергономічним вимогам та вимогам стандартів і технічних умов.

Металеві частини сокир та багрів мають бути надійно насаджені на ручки. Міцність насадки встановлюється в стандартах і технічних умовах на інструменти конкретного виду.

Дерев'яні ручки мають виготовлятися з міцних порід деревини, не мати ознак псування, сучків, тріщин та сколів.

Довговічність інструменту (інвентарю) та безпечна робота з ним забезпечуються утриманням його у справному стані, щоденним контролем за його станом і своєчасним технічним обслуговуванням. Придатність інструменту визначається зовнішнім оглядом при зміні чергування. З метою запобігання нещасним випадкам під час роботи з інструментом (інвентарем) при його огляді належить звертати увагу на якість насадки інструменту на ручки та чистоту робочої поверхні. Тріщини, сколи та інші дефекти не допускаються.

Сокири, пилки, ножиці для різки металевих решіток мають зберігатися в чохлах.

Технічне обслуговування полягає в огляді, виявленні та усуненні дефектів ручного інструменту силами особового складу чергового караулу. Щодня перевіряють наступні інструменти:

- лопати й багри - на кут заточення граней і вістря, кут гака, прогин по довжині;
- він деформований (затвор не відкривається чи не повністю закривається);
- пружина не забезпечує закриття замка карабіна, а також є виступи та шорсткості (нерівності) в замку затвора та в місці шарнірного кріплення затвора.

Рятувальні мотузки, що є на озброєнні, повинні відповідати вимогам технічної документації заводів-виробників, мати коуші, зберігатися в сумках-чохлах, змотаними у клубок. Один з кінців мотузки від обв'язки петлі обшивається білою тасьмою (2-3 см завширшки) з інвентарним номером. На чохлах кріпиться бирка із зазначенням дати останнього випробування та інвентарним номером.

Рятувальна мотузка перевіряється зовнішнім оглядом начальниками караулів при отриманні, перед використанням на занятті (навчанні) та командирами відділень не рідше одного разу на 10 днів. Мотузка не повинна мати нерівностей, місцевих потовщень, зморшок шнура мотузки та підвищеної вологості.

Для перевірки на розмотаній та закріпленій одним кінцем мотузці підтягуються і зависають на 1-2 сек. три чоловіки. Якщо після зняття навантаження подовження рятувальної мотузки збережеться, вона вважається непридатною для рятувальних робіт (занять) і з оперативного розрахунку знімається.

Переносний пожежний інструмент (ломи, багри, крюки, лопати, сокири, пилки тощо) повинен мати форму та масу, що відповідають ергономічним вимогам та вимогам стандартів і технічних умов.

Металеві частини сокир та багрів мають бути надійно насаджені на ручки. Міцність насадки встановлюється в стандартах і технічних умовах на інструменти конкретного виду.

Дерев'яні ручки мають виготовлятися з міцних порід деревини, не мати ознак псування, сучків, тріщин та сколів.

Довговічність інструменту (інвентарю) та безпечна робота з ним забезпечуються утриманням його у справному стані, щоденним контролем за його станом і своєчасним технічним обслуговуванням. Придатність інструменту визначається зовнішнім оглядом

при зміні чергування. З метою запобігання нещасним випадкам під час роботи з інструментом (інвентарем) при його огляді належить звертати увагу на якість насадки інструменту на ручки та чистоту робочої поверхні. Тріщини, сколи та інші дефекти не допускаються.

Сокири, пилки, ножиці для різки металевих решіток мають зберігатися в чохлах.

Технічне обслуговування полягає в огляді, виявленні та усуненні дефектів ручного інструменту силами особового складу чергового караулу.

<http://nuczu-conference.com/news/borodich/2014-03-19-323>

Вавренюк С.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СФЕРИ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ПОСЛУГ

At the present stage of development of the country in terms of qualitative transformation of all aspects of society are increasing requirements for physical fitness of our citizens necessary for their successful work. Rebuilding the education system in the country has set itself the task of higher education of indigenous and comprehensive improvement of training and physical training of future specialists.

На современном этапе развития страны в условиях качественного преобразования всех сторон жизни общества возрастают требования к физической подготовленности наших сограждан, необходимой для успешной их трудовой деятельности. Перестройка системы образования в стране поставила перед высшей школой задачу коренного и всестороннего улучшения профессиональной подготовки и физического воспитания будущих специалистов.

На сучасному етапі розвитку країни в умовах якісного перетворення усіх сторін життя суспільства зростають вимоги до фізичної підготовленості наших співгромадян, необхідної для успішної їх трудовій діяльності. Перебудова системи освіти в країні поставила перед вищою школою завдання корінного і усебічного поліпшення професійної підготовки і фізичного виховання майбутніх фахівців.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку країни в умовах якісного перетворення усіх сторін життя суспільства зростають вимоги до фізичної підготовленості наших співгромадян, необхідної для успішної їх трудовій діяльності. Перебудова системи освіти в країні поставила перед вищою школою завдання корінного і усебічного поліпшення професійної підготовки і фізичного виховання майбутніх фахівців.

У нових умовах підвищується соціальна значимість фізичного виховання у формуванні усебічно і гармонійно розвиненої особи випускника ВНЗ з високою мірою готовності до соціально-професійної діяльності. Фізична культура і спорт у навчально-виховному процесі ВНЗ виступають як засіб соціального становлення майбутніх фахівців, активного розвитку їх індивідуальних і професійно якостей, та засіб виховання у душі колективізму і взаємодопомоги, з почуттям відповідальності і гордості за свій колектив, країну, досягнення фізичної досконалості.

Виклад основного матеріалу. Основні завдання державного управління фізичною культурою і спортом в Україні полягають в реалізації науково обгрунтованої системи фізичного виховання не лише на рівні ВНЗ, але і усіх верств населення, забезпечення підготовки спортсменів високого класу, широкому залученні громадян до систематичних за-

нять фізичною культурою, спортом, туризмом, у всілякому розвитку усіх видів масового спорту [1]. Досягнення стратегічної мети державного управління розвитком фізичної культури і спорту можливо через рішення усього спектру завдань шляхом реалізації функцій управлінської діяльності в галузі.

Необхідність зближення фізичної культури і спорту з іншими сферами діяльності визначається державою як один з найважливіших напрямів подальшого підйому масовості, як соціально-економічна закономірність її функціонування і розвитку. У зв'язку з цим, важлива роль приділяється розвитку дисципліни "Фізичне виховання" у вищих навчальних закладах, а також серед населення в регіонах. Тому реформування системи вищої школи і зміни, які відбуваються у галузі фізичного виховання, виразно обкреслюють проблему підготовки професійних кадрів. Сьогодні немало вищих навчальних закладів пропонують спеціальну освіту тим, хто хоче отримати професію у галузі фізичної культури [3].

Фізична культура є одним з визначальних чинників громадського життя світової спільноти, важливим елементом освіти, виховання, охорони здоров'я, мистецтва, економіки, політики, соціальної сфери, професійно-прикладної підготовки, військової справи і тому подібне. Формуючись в процесі розвитку людського суспільства, фізична культура чітко позначила залежність між підготовкою до праці і її результатами. Ускладнення змісту людської діяльності кожного разу підвищує вимоги до рівня фізичної і психічної підготовленості. Функції фізичної культури опиняються також в постійному нагромадженні і передачі досвіду із створення нових методів і засобів впливу на психофізичний стан людей. Цей досвід представляє основу теорії фізичного виховання і спорту, що сформувалася в самостійний науковий напрям [2].

Для позитивного ефекту їх впровадження в повсякденний побут необхідно визначити державну стратегію формування здорового способу життя, для чого слід здійснювати постійний соціальний моніторинг і маркетинг, тобто включити спеціальні дослідження, на підставі яких визначити специфічні потреби населення. Необхідно також ввести різноманітні програми територіальних громад за участю громадських організацій, які спрямовані на формування здорового способу життя. Однією з головних умов позитивного рішення цих проблем є формування і реалізація державної політики у сфері фізичної культури і спорту, лобіювання її на рівні органів місцевої виконавчої влади і місцевого самоврядування, промислових і фінансових структур, засобів масової інформації. Необхідно також підвищити рівень обізнаності різних шарів суспільства відносно проблем здоров'я і пропаганди здорового способу життя як загальнонаціональної цінності.

Аналіз рівня охоплення населення масовим спортом у світі засвідчує, що українці у декілька разів поступаються за цим показником провідним країнам. У Україні до регулярних занять фізичною культурою і спортом притягнене лише приблизно 13% населення, тоді як в розвинених європейських країнах цей показник дорівнює від 21 до 50%.

Висновки. Таким чином очевидно, що система управління сферою фізичної культури і спорту в Україні вимагає серйозних змін, які останнім часом активно обговорюється в крузі фахівців, на різноманітних нарадах. Окремих робіт, присвячених цій проблематиці, втаємничено мало. Проте існує велика проблема у взаєминах між управліннями, комітетами з питань фізичної культури і спорту і громадськими фізкультурними органами. Стара система управлінських стосунків між ними порушена, а нова не дозволяє чітко регулювати їх діяльність через те, що немає прямого підпорядкування тому ця проблема залишається актуальною і сьогодні. У всьому цивілізованому світі фізична культура і спорт традиційно вважаються сферою проведення активної державної політики її регулювання і розвитку. Саме держава покликана формувати (і формує) цілі, принципи і завдання фізкультурно-спортивної політики і власні пріоритети (конкретні для кожного конкретного регіону) в цій області державного управління. Тому державна фізкультурно-спортивна політика має бути строго орієнтована на створення в країні сприятливого клімату для розвитку

і розквіту фізичної культури і спорту і бути сполучною ланкою між людиною і соціальною практикою

ЛІТЕРАТУРА

1. Кухтій А. О. Організаційні основи розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні впродовж XX століття: Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. — Львів. держ. ін—т фіз. культури. — Л., 2002. — 20 с.
2. Леонова А. О., Давидова В. П., Новачук О. О. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України: Навч.—метод. посіб. — К.: ДПА України, 2007. — 390 с.

<http://nuczu-conference.com/news/vavrenjuk/2014-03-18-310>

Вітренко-Хрустальова Т.М.

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Харків

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ, ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

The need for the formation and maintenance of innovative development of economy of Ukraine in modern conditions is no alternative route. Implementation of the system, consistent policy of innovative development of the national economy should be aimed at enhancing including innovative processes in education.

Необходимость формирования и обеспечения инновационного развития экономики Украины в современных условиях является безальтернативным путем. Реализация системной, последовательной политики инновационного развития национальной экономики должна быть направлена в том числе на активизацию инновационных процессов в сфере образования.

Необхідність формування та забезпечення інноваційного розвитку економіки України в сучасних умовах є безальтернативним шляхом. Реалізація системної, послідовної політики інноваційного розвитку національної економіки має бути спрямована в тому числі на активізацію інноваційних процесів в сфері освіти.

Необхідність формування та забезпечення інноваційного розвитку економіки України в сучасних умовах є безальтернативним шляхом. Реалізація системної, послідовної політики інноваційного розвитку національної економіки має бути спрямована в тому числі на активізацію інноваційних процесів в сфері освіти.

Інновацію в сфері освіти варто розглядати як реалізоване нововведення у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості, у змісті та формах організації управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання і виховання та у підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу. Наука про педагогічні нововведення своїм об'єктом визначає процеси розвитку освітніх систем на основі продукування, розповсюдження та освоєння новачій, дослідження ефективності інноваційних змін [2].

Освіта виступає вирішальним фактором інноваційного поштовху, оскільки глобальна економіка, до якої прагне ввійти Україна, вимагає якісно нового рівня освіти та постійного оновлення знань і навичок упродовж усього життя. Це потребує модернізації існуючої освітньої системи та її ефективного поєднання із світовими досягненнями.

Модернізація системи вищої освіти в Україні повинна здійснюватись на базовій системі освіти і зберегти ті наукові наробки і ті досягнення, що склалися у вітчизняній вищій школі протягом більш півстоліття і поповнитися новими ідеями, які пов'язані із входженням України у європейський та світовий освітній простір. Для імплементації системи університетської освіти у світовий освітній простір використати і відомі інноваційні тенденції, в тому числі орієнтацію на європейські та світові освітні стандарти; розвиток багаторівневої освітньої системи; потужне збагачення ВНЗ сучасними інформаційними технологіями; широке включення в систему Internet; суцільне і наскрізне запровадження інноваційних технологій навчання; створення авторських курсів, модулів, підручників, посібників, навчальних технологій, професійних тренінгів та майстер-класів у відповідності до вимог ринку праці; забезпечення можливостей швидкої адаптації освітніх європейських і світових стандартів до використання в освітянських технологіях та інші [1].

Важливим фактором процесу інноваційної перебудови освіти є формування конкурентних умов в процесі навчання. Участь студентів у конкурсах, олімпіадах, академічних обмінах, безумовно є не тільки свідченням інноваційності освіти, але й додатковою можливістю формування їх конкурентних переваг на ринку праці.

Слід врахувати, що в сучасних умовах найбільші можливості для інноваційного розвитку економіки створюються за рахунок використання кооперації традиційних галузей і IT-сектора. Тому на державному рівні необхідно забезпечити збільшення державного замовлення на навчання фахівців для IT-галузі у вищих навчальних закладах країни (з урахуванням вищезазначених регіональних особливостей). Основні заходи щодо залучення і закріплення молоді в науці в сучасних умовах мають бути пов'язані зі створенням привабливих умов для роботи, творчого і соціального зростання.

Крім того, необхідно впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів шляхом: комп'ютеризації навчального процесу та підвищення комп'ютерної грамотності учнів; розвитку дистанційної освіти (Інтернет-освіти) та впровадження онлайн технологій навчання; розв'язання проблем кадрового та матеріально-технічного забезпечення інформаційно-комунікаційного розвитку середньої освіти; державної підтримки та ранньої профорієнтації обдарованих учнів – засновників IT-стартапів, а також підвищення IT-кваліфікації вчителів (лекції, тренінги, практичні заняття) із залученням провідних учених вищих навчальних закладів і науково-дослідницьких центрів, як українських, так і іноземних (в тому числі через систему Малої академії наук України).

Інноваційному розвитку вітчизняної освіти сприяє її інтеграція у міжнародний, зокрема в європейський освітній простір, що створює умови освітньої підтримки інноваційних процесів у національній економіці, а саме: врахування міжнародних освітніх стандартів, розширення співробітництва освітніх та навчальних закладів з міжнародними організаціями та установами, зарубіжними освітянськими фондами, міжнародними фінансовими організаціями, що фінансують освітні програми [1].

Інноваційний поступ системи освіти потребує подальшого впровадження обґрунтованих інституційних реформ, збереження національного педагогічного та науково-викладацького складу працюючих в системі освіти та унеможливлення її руйнації. Подальші реформи потребують виваженого, поступового, заздалегідь підготовленого організаційно-адміністративного та фінансово-економічного забезпечення.

Отже, на сучасному етапі стан і якість освіти визначаються, як стратегічні пріоритети інноваційного розвитку економіки України, на реалізацію яких має бути спрямована державна освітня політика та сформована відповідна інноваційна стратегія розвитку освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеніна-Біліченко А.С. Модернізація системи підготовки фахівців з вищою освітою в умовах інноваційного розвитку України / А.С. Зеніна-Біліченко, Д.А. Дашевська. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до стор. : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1930>
2. Удод О.А. Інновації в освіті – основа модернізації галузі в сучасних умовах / О.А. Удод. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до стор. : <http://innovosvita.com.ua/index.php/ru/results/catalogue/24>

http://nuczu-conference.com/news/vitrenko_khrustalova/2014-03-18-309

*Волков А. А., Прытков В.И., Подгребельная Н.И.
Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь*

О РОЛИ ОБРАЗОВАНИЯ В ИСКОРЕНЕНИИ ПРЕДПОСЫЛОК ТЕРРОРИЗМА В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

The phenomenon of terrorism, "surfaced" in the nineteenth century, when a - a shell made progress in public life began to look through the ancient strata, lurking in the depths of the human psyche. From the perspective of cultural studies modern terror goes back to the ancient tradition of sacrifice, from which long ago abandoned almost all religious denominations. Justification of terror, no matter how plausible it was not, namely, the primacy of the will to violence, in fact, is secondary.

Терроризм как явление, «всплыл на поверхность» еще в XIX веке, когда из - под оболочки наметившегося прогресса в общественной жизни стали проглядывать древнейшие пласты, таящиеся в глубинах человеческой психики. С точки зрения культурологи современный террор восходит к древнейшей традиции жертвоприношений, от которой давно отказались практически все религиозные конфессии. Обоснованием террора, каким бы правдоподобным оно не было, а именно, первичность воли к насилию, на деле оказывается вторичным.

Терроризм як явище, «сплив на поверхню» ще в XIX столітті, коли з - під оболонки намітився прогресу в суспільному житті стали проглядатися найдавніші пласти, що криються в глибинах людської психіки. З точки зору культурологи сучасний терор сходить до найдавнішої традиції жертвоприношень, від якої давно відмовилися практично всі релігійні конфесії. Обґрунтуванням терору, яким би правдоподібним воно не було, а саме, первинність волі до насильства, на ділі виявляється вторинним.

Терроризм (от латинского *terror* – страх, ужас) – самое тяжкое преступление против общественной безопасности, предусмотренное статьей 205 Уголовного Кодекса Российской Федерации.

Терроризм как явление, «всплыл на поверхность» еще в XIX веке, когда из - под оболочки наметившегося прогресса в общественной жизни стали проглядывать древнейшие пласты, таящиеся в глубинах человеческой психики. С точки зрения культурологи современный террор восходит к древнейшей традиции жертвоприношений, от которой давно отказались практически все религиозные конфессии. Обоснованием террора, каким

бы правдоподобным оно не было, а именно, первичность воли к насилию, на деле оказывается вторичным.

Психологи, изучавшие всплеск террора в Западной Европе в 70-80-х годах, участниками которого являлись такие террористические организации как «Красные бригады» (Италия), «Фракция Красной Армии» (ФРГ), «Аксьон директ» (Франция), «ЭТА» (Испания) обнаружили, что мотивы у людей занимающихся террором абсолютно произвольны: от личной обиды на кого – либо, до приверженности политическим теориям насилия. Следует отметить, что ни одна из таких теорий не выдерживает критики. Как правило, идейная приверженность к терроризму скрыта под слоем словесных обоснований, не имеющих четкой направленности и однозначности.

Чаще всего к террористическим действиям дает толчок чувство безысходности из той ситуации, в которой оказался индивидуум или небольшая группа людей, испытывающих психологический дискомфорт. Такое меньшинство объединяется обычно по неким идеологическим убеждениям на национальной либо религиозной почве и т. п. Однако мотивация восприятий, несущих, как правило, фантазмагорический характер, практически всегда схожая и воплощающаяся в призывах: «Мой народ угнетен, культура растоптана, язык в забвении, вера на грани исчезновения, а поскольку до этого никому нет дела, мы заявляем о себе взрывами, газовыми атаками, заражением водоемов, авариями на жизненно важных хозяйственных объектах, катастрофами, а иначе говоря – массовыми убийствами».

Анализ криминогенной ситуации в Российской Федерации свидетельствует о том, что преступные посягательства на жизнь и здоровье людей продолжают оставаться одной из самых острых проблем. Преступность в целом и терроризм, как наиболее бесчеловечная ее форма в частности, интенсивно провоцируются диспропорциями, возникающими в социальной, политической и духовно–нравственной сферах. Для сдерживания преступности большое значение имеет монолитность, максимально возможная однородность общества, которые могут противостоять даже сильному криминальному воздействию экономического спада, массового обнищания и т. п.

Нынешнее российское общество резко расслоено и поляризовано, но, прежде всего в имущественном плане. Во многом на основе беспрецедентного имущественного расслоения общества, социальная монолитность разрушается в результате действия таких деструктивных факторов, как: национализм; сепаратизм; межконфессиональные трения; обострившаяся дезорганизация жизни семей, сложившихся нравственно-этических норм. Глубокое криминогенное значение имеют слабость власти, разногласие между ее ветвями и уровнями. Дискредитация государства как политической организации общества, вызывает глубокий кризис доверия населения к власти, особенно наиболее ущемленных в социальной сфере отдаленных регионов страны, практически сводит на нет исходящие от нее призывы к законопослушанию, необходимости соблюдения социальной дисциплины, обеспечения правопорядка и законности. Явления и процессы, относящиеся к духовно – нравственной сфере, занимают особое место в причинном комплексе преступности как следственного порождения экстремальных ее проявлений.

Нынешнее российское общество в своем духовно – нравственном состоянии и развитии переживает далеко не лучшие времена. Суть проблемы в том, что прежние нравственные ценности и ориентиры в значительной степени отвергнуты, а новая прочная система морального регулирования пока не создана.

Назойливая пропаганда СМИ эгоцентризма, зооиндивидуализма, насилия, жестокости и других антиценностей вкладывает в умы людей, особенно молодежи, базу откровенно аморальных основ будущей поведенческой деятельности. В массовой психологии все сильнее утверждается бездуховность, стремление к наживе любыми, в том числе и противоправными способами. Все еще довольно бедственное положение культуры, науки, здравоохранения и образования, лишившихся прежней государственной поддержки, ведет к нравственному оскудению общества, и, как следствие, к проявлению таких экстремально

– негативных явлений как преступление, в том числе, в наиболее тяжелых его проявлениях против общественной безопасности – терроризма. Так как терроризм представляется результатом проявления негативных процессов в социально - экономической, политической и прежде всего духовно – нравственной сферах жизни Государства Российского, именно образование во всех его проявлениях призвано стать социальной, культурной и нравственной основой искоренения данного экстремативного общественного явления.

Для иллюстрации: Шамиль Басаев в конце 80-х годов безуспешно пытался поступить на юридический факультет. 14 июня 1995 года его банда захватила больницу в г. Буденновске Ставропольского края, в результате чего погибло 130 человек. Салман Радуев отчислен со 2-го курса заочного факультета Ростовского института народного хозяйства. Организатор подрывной деятельности в Дагестане после захвата больницы и роддома в Кизляре в многочисленных интервью так и не смог внятно объяснить цель своей акции, говорил то одно, то другое.

К сожалению, образование в целом и высшая школа в частности, за исключением тех островов знаний, которые выдержали натиск кризиса, а также новых интенсивно развивающихся образовательных структур, находится в некотором броуновском движении. Кризис образования – опаснейшее явление. Как отмечал академик В. Н. Вернадский: «Гибель и упадок высшей школы есть национальное несчастье, так как ими подрывается одна из основных ячеек существования нации. Великое несчастье России в том, что это часто не понимается». Основным источником противоречий и конфликтов профессионального образования является разноречивость в учебных программах и планах, несоответствие методов обучения требованиям времени.

Психолого-педагогическая структура процесса обучения включает в себя следующие аспекты: мотивационную и психологическую подготовку к восприятию информации; получение информации; обобщение информации и переработку ее в знания; закрепление знаний, т. е. переработка информации в навыки и умения; применение знаний, навыков и умений; анализ полученных результатов и, как обратная связь: оптимизация и совершенствование образовательного процесса с целью повышения эффективности обучения.

Множество ВУЗов и филиалов расположено в Северокавказском регионе страны, где проблема предупреждения конфликтных ситуаций в межнациональных и межэтнических отношениях, а также на религиозной почве, стоит наиболее остро. Одной из главных их задач является непосредственное участие в осуществлении разработанных Министерством образования и науки комплекса мероприятий по развитию регионального аспекта деятельности высшей школы, приближения вузов через их филиалы к реальным условиям и специфическим требованиям конкретных национально – административных и территориальных образований на основе сочетания общегосударственных, национальных и местных интересов.

Обеспечение формирования человека как духовно – нравственно образованной личности, действующей на благо развития цивилизации, целенаправленно и сознательно реализующей весь комплекс знаний и умений, полученных в процессе обучения и воспитания с учетом социального опыта, использующей все положительное, как из своих национальных традиций, так и мировой культуры в целом – наша прямая обязанность.

Чем более образован человек, тем выше его духовно – нравственная и правовая культура, тем меньше у него тяга к противоправным действиям даже в сложных социально – экономических условиях.

Образованность, духовность, нравственность не совместимы с понятием «терроризм».

http://nuczu-conference.com/news/volkov_prytkov_podgrebelnaja/2014-03-18-308

Волков А.А., Прытков В.И., Подгребельная Н.И.
 Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь
 Ключка Ю.П.
 Национальный университет гражданской защиты Украины, Харьков

ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ СПЕЦИАЛИСТОВ РФ ПРИ РАЗВИТИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Currently, vocational training and retraining Russian Federation differs broad introduction to the educational process of modern information and computer resources, including distance learning.

В настоящее время профессиональная подготовка и переподготовка РФ отличается широким внедрением в учебный процесс современных информационных компьютерных средств, в том числе и для дистанционного обучения.

В данный час професійна підготовка та перепідготовка РФ відрізняється широким впровадженням у навчальний процес сучасних інформаційних комп'ютерних засобів, у тому числі і для дистанційного навчання.

В настоящее время профессиональная подготовка и переподготовка РФ отличается широким внедрением в учебный процесс современных информационных компьютерных средств, в том числе и для дистанционного обучения.

Существует большое разнообразие платформ для дистанционного обучения, одна из них, пользующаяся большой популярностью в мире – виртуальная образовательная среда Moodle - модульная объективно-ориентированная динамическая учебная среда. Важнейшими преимуществами среды ДО Moodle, обеспечивающими ее широкую востребованность, является бесплатность, открытость, мобильность, переносимость, расширяемость, широкая распространенность и т.д. Использование СДО Moodle освобождает педагога от необходимости собственных программных средств, так как она обладает широчайшим спектром готовых учебных модулей и элементов, которые позволяют организовать творческую деятельность обучающихся посредством коллективной работы, реализуют концепцию социального конструкционизма. Эта среда ориентирована, прежде всего, на организацию взаимодействия между преподавателем и учащимися, хотя подходит и для организации традиционных дистанционных курсов, а также поддержки очного обучения. Широкие возможности для коммуникации – одна из самых сильных сторон Moodle. Система поддерживает обмен файлами любых форматов – как между преподавателем и студентом, так и между студентами. При подготовке и проведении занятий в системе Moodle преподаватель использует набор элементов курса, в который входят:

- глоссарий
- ресурс
- задание
- форум
- wiki
- урок
- тест и др.

В приложении представлено диалоговое окно системы *Moodle*. Варьируя сочетания различных элементов курса, преподаватель организует изучение материала таким образом, чтобы формы обучения соответствовали целям и задачам конкретных занятий.

Глоссарий позволяет организовать работу с терминами, при этом словарные статьи могут создавать не только преподаватели, но и студенты. Термины, занесенные в глоссарий, подсвечиваются во всех материалах курсов и являются гиперссылками на соответствующие статьи глоссария. Система позволяет создавать как глоссарий курса, так и глобальный глоссарий, доступный участникам всех курсов.

В качестве ресурса может выступать любой материал для самостоятельного изучения, проведения исследования, обсуждения: текст, иллюстрация, web-страница, аудио или видео файл и др. Для создания web-страниц в систему встроен визуальный редактор, который позволяет преподавателю, не знающему языка разметки HTML, с легкостью создавать web-страницы, включающие элементы форматирования, иллюстрации, таблицы.

Выполнение задания - это вид деятельности студента, результатом которой обычно становится создание и загрузка на сервер файла любого формата или создание текста непосредственно в системе Moodle (при помощи встроенного визуального редактора).

Преподаватель может оперативно проверить сданные студентом файлы или тексты, прокомментировать их и, при необходимости, предложить доработать в каких-то направлениях. Если преподаватель считает это необходимым, он может открыть ссылки на файлы, сданные участниками курса, и сделать эти работы предметом обсуждения в форуме. Такая схема очень удобна, например, для творческих курсов.

Если это разрешено преподавателем, каждый студент может сдавать файлы неоднократно – по результатам их проверки; это дает возможность оперативно корректировать работу обучающегося, добиваться полного решения учебной задачи.

Все созданные в системе тексты, файлы, загруженные студентом на сервер, хранятся в портфолио.

Форум удобен для учебного обсуждения проблем, для проведения консультаций. Форум можно использовать и для загрузки студентами файлов – в таком случае вокруг этих файлов можно построить учебное обсуждение, дать возможность самим обучающимся оценить работы друг друга.

При добавлении нового форума преподаватель имеет возможность выбрать его тип из нескольких: обычный форум с обсуждением одной темы, доступный для всех общий форум или форум с одной линией обсуждения для каждого пользователя.

Форум Moodle поддерживает структуру дерева. Эта возможность удобна как в случае разветвленного обсуждения проблем, так, например, и при коллективном создании текстов по принципу «добавь фрагмент» - как последовательно, так и к любым фрагментам текста, сочиненным другими студентами.

Все сообщения студента в форуме хранятся в портфолио. Элемент курса «Урок» позволяет организовать пошаговое изучение учебного материала. Массив материала можно разбить на дидактические единицы, в конце каждой из них дать контрольные вопросы на усвоение материала. Система, настроенная преподавателем, позаботится о том, чтобы, по результатам контроля, перевести ученика на следующий уровень изучения материала или вернуть к предыдущему. Этот элемент курса удобен еще и тем, что он позволяет проводить оценивание работы учеников в автоматическом режиме: преподаватель лишь задает системе параметры оценивания, после чего система сама выводит для каждого студента общую за урок оценку, заносит ее в ведомость.

Элемент курса «*Тесты*» позволяет преподавателю разрабатывать тесты с использованием вопросов различных типов. Вопросы тестов сохраняются в базе данных и могут повторно использоваться в одном или разных курсах. На прохождение теста может быть дано несколько попыток. Возможно установить лимит времени на работу с тестом. Преподаватель может оценить результаты работы с тестом, просто показать правильные ответы на вопросы теста.

Учебная система отвечает следующим требованиям:

- интуитивно-понятный интерфейс;
- возможности доступа к различного вида образовательному контенту, максимально включающему гипертекст и мультимедиа, что позволяет активизировать мысленную деятельность обучающегося;
- возможность on-line и off-line общения с преподавателем и другими обучаемыми;
- возможность коллективной работы;
- возможность преподавателя осуществлять контроль полученных знаний;

- существует возможность разрабатывать надстройку любой сложности (модуль), которая позволяет управлять большим количеством студентов, обучающимся по нескольким специальностям.

Стремительный рост внедрения информационных технологий в образование, в частности внедрение дистанционных форм обучения, повлек за собой ряд существенных изменений, выдвигающий новые требования к профессиональной компетентности педагога.

Классифицируем основные инструменты ДОО Moodle по их назначению:

- информационные (пояснение, текстовая страница, глоссарий, база данных, опрос, анкета);
- контролирующие (тест, рабочая тетрадь, лекция с элементами контроля, семинар);
- коммуникационные (чат, форум, рассылки, личные сообщения участников курса).

Выделим основные особенности ДОО Moodle:

- доступный и понятный интерфейс как для преподавателей (для создания и руководства учебных курсов), так и для обучаемых в освоении ими материала, выполнении предложенных контролирующих заданий и т.п.;

- коммуникативность среды, выражающаяся в том, что в данной среде существует возможность общения преподавателя курсов и его студентов. Это общение реализуется при помощи отдельных инструментов данной системы, таких как чат, форум, Wiki, обмен личными сообщениями, рассылки на электронную почту. Существует также и возможность общения и студентов друг с другом. Разумеется, общение, о котором идет речь, должно нести учебно-тематический характер и может быть выражено в форме вопросов-ответов, предложений, идей, заданий, упражнений, подборке материала по заданной тематике, комментировании ответов других студентов, пояснениях, исправлениях в решении задач и т.п.;

- возможность осуществления контроля и оценивания преподавателем курса, которому предоставляются возможности видеть задания, выполненные студентами, комментирования сделанного и оценивания. Сказанное относится и к другим студентам по отношению к их товарищам, тем самым реализуется самоконтроль. Подчеркнем здесь роль и самоконтроля, который каждый студент имеет возможность осуществить: для этого предлагается широкий спектр инструментов данной среды, например, тесты или лекция с вопросами по окончании соответствующей темы.

Среда Moodle может выступать в двух ролях:

1) как среда для реализации учебных курсов дистанционного образования. В этом случае слушатели или студенты данного курса проходят полностью обучение в рамках данной среды (они могут быть территориально удалены).

2) Как дополнение в образовательном процессе школы или вуза. Речь идет о том, что наряду с традиционным обучением используется и параллельное обучение в среде Moodle.

Отметим, что при таком подходе возможны следующие «слияния» традиционного процесса обучения и обучения в рассматриваемой среде Moodle:

а) преподаватель строит весь процесс обучения по данной дисциплине полностью опираясь на среду Moodle. Данная среда предоставляет блочно-модульный принцип обучения. В связи с чем, преподаватель весь учебный курс реализует в среде Moodle, а именно его разделы, темы, подтемы и т.д., включая и контролирующий блок. Таким образом, весь лекционный, практический материал, контролирующие задания располагаются в системе Moodle, к которым преподаватель имеет возможность апеллировать в процессе всего занятия;

б) в системе Moodle реализуется не весь учебный курс, а какая-то его часть, определенный раздел;

в) в ДОС Moodle реалізується варіативна частина курсу. В цьому випадку викладач звертає увагу учнів на розділ або розділи, реалізовані в Moodle і говорить про самостійне вивчення цих модулів.

Обозначим следующие дидактические принципы, наиболее ярко выраженные в системе Moodle:

Принцип наглядности обучения. Весь изучаемый материал обучаемые могут увидеть сразу. Причем сделать учебный материал более наглядным могут средства, легко совместимые с данной средой: презентации, логические схемы, таблицы, графики, аудио- и видеофайлы.

Принцип систематичности и последовательности, реализованный в представлении учебного курса набором модулей. В начале любого занятия, а также во внеучебное время, имеется возможность повторить пройденный материал, зайдя на соответствующий модуль курса в системе Moodle. Данная система также предполагает возможность обобщения и систематизации материала.

Отметим, что рассматриваемая среда имеет большие возможности по размещению материала, а именно:

- возможность выбора наиболее удобной структуры представления курса, а также материала, размещенного внутри курса в соответствии с целями и задачами изучения как всего курса в целом, так и его разделов и тем;
- возможность выбора определенных нужных инструментов среды Moodle в конкретном модуле курса;
- имеется возможность размещать материал в любых форматах (текстовый, графический файлы, файл в формате HTML);
- возможность размещения ссылок на электронные ресурсы сети Интернет;
- возможность импорта и экспорта файлов из других и в другие приложения;
- возможность создания учебного материала в самой среде Moodle (без участия каких-либо других прикладных программ).

Если снабдить любой учебный курс его реализацией в подобной дистанционной среде, то значительно повысится мотивация к изучению предмета, появится больший интерес к изучению данного предмета и к обучению вообще. Привлечь к технической разработке учебного курса в такой среде можно и самих обучаемых в рамках дисциплинарного цикла. Появится интерес не только к созданию самого дистанционного курса, но и к содержанию (наполнению) курса учебным материалом: теоретическим, контрольными вопросами, тестирующими заданиями и т.п.

Подытоживая вышесказанное, выделим очевидные преимущества образовательной среды Moodle:

- дружелюбный интерфейс, работа с системой не требует специальных знаний;
- гибкость в создании курсов в системе (широкие возможности преподавателя при создании курса, выбор методов, форм обучения и контроля);
- автоматизация содержания курса;
- высокая степень наглядности (студенты имеют возможность видеть решения других студентов, находить и исправлять допущенные другими студентами ошибки);
- возможность взаимного и самоконтроля студентов. Студент может пройти тест, который не будет оцениваться и при этом видеть свои допущенные ошибки; кроме того, можно организовать фиксированное число прохождения теста и число попыток ответа на данный вопрос теста. Среда предусматривает и организацию взаимоконтроля: студенты выполняют задания и имеют возможность просматривать выполненные задания, оценивать друг друга;
- возможность обучаться в любое удобное для студента время;
- возможность многократного прохождения (изучения) материала; всегда можно вернуться к пройденному модулю.

Moodle - открытый пакет программ, созданный для эффективного дистанционного обучения. На портале Moodle пользователи, пройдя регистрацию, могут получить доступ к образовательным материалам по учебным дисциплинам, выполнить задания, пройти пробное тестирование, получить методическую помощь.

Следует отметить, что сложности в эксплуатации содержательной базы портала, возникающие у студентов, возможно устранить путем реализации дополнительной подготовки в рамках специального курса, который может быть полезен и преподавателям, разрабатывающим учебный продукт.

Пилотный состав модулей и тем программы может быть сформирован следующим образом:

Модуль 1. Основы теории и практики дистанционного образования (очное занятие)

- 1.1. Место дистанционного обучения в современном образовании.
- 1.2. Модель дистанционного обучения в вузе.

Модуль 2. Инструментальные средства организации дистанционного обучения.

- 2.1. Ведение в оболочку Moodle (очное занятие).
- 2.2. Регистрация и авторизация в системе ДО.
- 2.3. Электронная почта.
- 2.4. Тесты Moodle.
- 2.5. Тесты в ToolBook Instructor (очное занятие)
- 2.6. Off-line семинар (форум) в Moodle
- 2.7. On-line семинар (чат) в Moodle

Модуль 3. Нормативные средства организации дистанционного обучения

- 3.1. Определение основных терминов в области ДО.
- 3.2. Регламент деятельности студента и преподавателя (тьюторов).
- 3.3. Разработка учебного плана дистанционного курса.
- 3.4. Разработка графика учебного курса.

Модуль 4. Методические средства организации дистанционного образования.

- 4.1. Структура дистанционного курса.
- 4.2. Управление учебной работой студентов.

Модуль 5. Практика работы преподавателя-тьютора.

Небольшая часть программы реализуется в очном формате, а подавляющая – дистанционно, в режиме off-line. При этом используются те компьютерные средства и оболочки, с которыми преподавателям придется иметь дело в реальности. Основная *цель программы* – добиться того, чтобы преподаватели, с одной стороны, почувствовали себя в роли студентов, а с другой – поняли, из каких видов деятельности состоит работа преподавателя дистанционного обучения, а также реально провели занятие с модельной группой.

В заключении обратим внимание на широкие возможности дистанционного обучения, которые наряду с традиционным, позволяют повысить уровень подготовки специалистов, а соответственно и на систему государственного управления.

<http://nuczu-conference.com/news/2>

Гетало В.П.

Полтавський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ЗА УЧАСТЮ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ МОДЕЛЕЙ

The Ukrainian economy is committed to creating a system that will allow small and medium-sized businesses to successfully operate and compete in the world markets by the laws of modern international business. This "post-crisis" production and economic system needs to deal with issues associated with at least the main elements of the innovation economy: resources (including financial), technology and human capital.

Украинская экономика стремится к созданию системы, которая позволит предприятиям малого и среднего бизнеса успешно функционировать и конкурировать на мировых рынках по законам современного международного бизнеса. Такая «посткризисная» производственно-экономическая система требует комплексного решения вопросов, связанных по крайней мере с главными элементами инновационной экономики: ресурсами (в т.ч. финансовыми), технологиями и человеческим капиталом.

Українська економіка прагне до створення системи, що дозволить підприємствам малого та середнього бізнесу успішно функціонувати та конкурувати на світових ринках за законами сучасного міжнародного бізнесу. Така «посткризова» виробничо-економічна система потребує комплексного вирішення питань, пов'язаних принаймні з найголовнішими елементами інноваційної економіки: ресурсами (в т. ч. фінансовими), технологіями та людським капіталом.

Постановка проблеми. Українська економіка прагне до створення системи, що дозволить підприємствам малого та середнього бізнесу успішно функціонувати та конкурувати на світових ринках за законами сучасного міжнародного бізнесу. Така «посткризова» виробничо-економічна система потребує комплексного вирішення питань, пов'язаних принаймні з найголовнішими елементами інноваційної економіки: ресурсами (в т. ч. фінансовими), технологіями та людським капіталом.

Формуванням особистісної складової людського капіталу займається цілий ряд суспільних інститутів, зокрема в сфері освіти, вища школа. Максимізація знань та навичок, що набуває людина за період свого трудового життя, в значній мірі залежить від стартових умов, що закладаються університетською системою навчання. На превеликий жаль, в Україні так і не сформовано модель ефективного професійного навчання людини як у вищій школі, так і за її межами.

Виклад основного матеріалу. Як вважає Горбань О.М., перехід нашої держави від планової економіки часів СРСР до ринкових принципів формування системи виробництва та реалізації товарів виявив невідповідність успадкованих стандартів підготовки фахівців в Україні світовим тенденціям, що характеризують процеси, які відбуваються на освітньому полі. За твердженням автора, цій ситуації сприяла «... суб'єкт – об'єктна модель навчального процесу, яка перешкоджає його індивідуалізації та лібералізації, академічній мобільності студентства тощо ...» [3]. Як свідчить практика країн, що нещодавно поповнили сім'ю ЄС, індивідуально-орієнтована система навчання може бути реалізована у відносно короткі терміни, але за умов системного підходу до одночасної трансформації всіх елементів освітнього процесу, що є традиційними для певної країни. Україна не виняток, і в нашої держави зберігається шанс вдосконалити систему навчання навіть за умов мінімізації фінансових ресурсів.

Щодо можливостей впровадження індивідуально-орієнтованої моделі навчання, то така модель перш за все передбачає перехід на систему проведення занять в «мобільних»

групах чи потоках, що створюються в разі потреби для вивчення певного модуля знань, який викладає конкретний професор (або фахівець підприємства-партнера) за вибором студента. При такій системі певні дисциплінарні знання студент може вивчати в різних мобільних групах. Так, наприклад, не є рідкістю в Україні підготовка в стінах одного ВНЗ фахівців з напрямків менеджменту та права. Вимогою сьогодення до керівників підприємств та підрозділів малого та середнього бізнесу є – навіть при наявності юридичного відділу (що є рідкісним явищем при обмежених фінансових потоках) – чітко орієнтуватись в системі застосування правових норм законодавства про працю, регуляторної та дозвільної системи, сертифікації продукції, партнерських відносин тощо. Аналогічно досить проблематичною є формування високого рівня професійної якості фахівця з господарського права, що не має можливості досконало вивчити системи управління виробничих процесів з точки зору особливостей їх функціонування. Особливий ефект такої моделі навчання проявляється через систему тренінгової підготовки, як це відбувається в Полтавському інституті МАУП впродовж останніх років, коли команди студентів, що являють собою умовні колективи підприємств, формуються не за принципом академічних груп, а по прямому знань, необхідних для реалізації професійних вимог, що відповідають тій чи іншій посаді.

Така модель підтверджує необхідність застосування синергетичної складової сучасної системи знань, в супереч усталеній думці про те, що фахівець обраного напрямку повинен досконало володіти лише тими знаннями, що забезпечують його професійний рівень, який відображає цей напрям. Такі підходи звичайно вимагають абсолютно нових принципів при плануванні та організації навчального процесу, перегляду стереотипів щодо нормативних вимог відносно формування сталого семестрового розкладу занять фіксованих академічних груп. Як підтверджує в своїх дослідженнях Діденко Н. Г., входження України до загальноєвропейського простору вищої освіти (як передумова розвитку конкурентного бізнес – середовища) вимагає насамперед адекватно відреагувати та наблизити вищу школу до таких вимог, як посилення взаємозв'язку з ринком праці, встановлення соціального діалогу і партнерства між академічними інституціями та економічними партнерами. Цей процес може стати реальністю в разі реалізації концепції переходу освітнього простору України від «... концентрованої освіти в обмежений термін до нелінійних, асинхронних моделей з використанням ... модульних технологій» [4]. Мова йде про потребу в створенні нових моделей навчальних планів, які б сприяли узгодженню інтересів між вищою освітою (в особі навчального закладу або ж університетського центру) та ринком праці (в особі роботодавців). Тобто, потрібно впровадити систему навчання фахівців «на замовлення», коли необхідні для роботодавця фахові та особисті якості випускника ВНЗ формуються за задалегідь узгодженими між партнерами програмами. Впровадження такої системи вимагає зміни моделі взаємовідносин між суб'єктами освітньої системи та економічного середовища. Як свідчить досвід провідних навчально-тренінгових центрів при відомих в світі університетах, жодна академічно правильно сформована програма підготовки фахівця в системі класичної вищої освіти не може врахувати всіх особливостей змістовної частини знаньової компоненти майбутнього спеціаліста відповідного фаху для кожного конкретного суб'єкта економіки. Лише підприємство – партнер, що замовляє підготовку фахівця, має реальну можливість в повній мірі забезпечити бажані пріоритети в системі індивідуалізації знань кожного конкретного студента, що відповідає критеріям відбору, встановленим кадровою службою суб'єкта бізнес-середовища.

Ефективність наведеної вище моделі навчання у вищій школі та принципи її поширення на теренах Європейського союзу активно обговорюються ще з 2005 р. В США ще з 80-х років XX століття успішно діють програми партнерства між Університетами та представниками бізнес-середовища, що дало можливість суттєво посилити інноваційну складову розвитку економіки цієї країни. Приклади діалогу та партнерства між Університетами та представниками бізнесу як в країнах ЄС, так і в Японії, США, Канаді доводять високу ступінь ефективності формування якісних параметрів знань, вмінь та навичок фахів-

ців за спільно створеними програмами навчання. На жаль, в Україні ці процеси дотепер не отримали необхідного позитивного вектору розвитку, на даний час відсутня навіть система та механізми узгодження спільних інтересів двох найважливіших сфер державного будівництва – суб'єктів освітньої діяльності та економічного середовища. Прогалини в законодавчій сфері та неналежна система мотивації спільних дій в цьому напрямку породжують пасивність як з боку влади, так і в самому бізнесовому середовищі в питаннях реалізації подібних програм партнерства. Реалізація в Україні подібної моделі може забезпечити як виробнику, так і майбутньому фахівцю відповідні бонуси при здійсненні поставленої мети. Так, суб'єкт бізнесового середовища отримує випускника ВНЗ, максимально адаптованого до реальних виробничих умов конкретного підприємства, а студент – гарантоване роботодавцем місце, що дає йому шанс професійного зростання без додаткових вимог (що сьогодні є масовим явищем) наявності необхідного стажу роботи для претендента на вакантні місця. З іншого боку, вищий навчальний заклад при запровадженні наведеної вище моделі навчання має змогу своєчасно реагувати на інноваційні зміни в глобалізованому бізнес-середовищі. Така модель дозволить здійснити поступовий перехід від використання переважно академічного, накопиченого протягом певної кількості років знаневого ресурсу до активного залучення знань по типу «сьогодні – на сьогодні», або ж «сьогодні на завтра».

Висновки. Заявлені в цьому дослідженні моделі інноваційних змін в освітньому просторі є реальними навіть при обмежених фінансових ресурсах українського бізнес-середовища, оскільки важливим є сам фактор участі роботодавця у формуванні змісту навчальних програм у вищій школі, а наявні Інтернет – ресурси дозволяють будь-якому студенту долучитись до найсвіжішої інформації та в т. ч. до практичних знань щодо обраної сфери діяльності в економічному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гетало В. П. Розвиток інноваційної складової підготовки фахівців з напрямку «Менеджмент», як умова трансформаційних змін в економіці України / В. П. Гетало // Науковий журнал: Вісник економічної науки України. – 2006. – № 2. – С. 74–77.
2. Гетало В. П. Економіка знань, як складова процесу інноваційного розвитку держави / В. П. Гетало, А. О. Казанцев // «Перспективи подолання економічної кризи та забезпечення конкурентоспроможності економіки України»: мат. Всеукр. наук.-прак. конф. – Полтава, 2010 – С. 86–89.
3. Горбань О. М. Особливості організації навчального процесу за суб'єктивною моделлю в кредитно-модульній системі освіти / О. М. Горбань, В. М. Огаренко, О. Т. Тягушева // Науковий журнал: Держава та регіони. – 2007. – № 3. – С. 40–44.
4. Діденко Н. Г. Удосконалення механізмів державного управління в розвитку партнерства між ВНЗ та роботодавцями в контексті входження України до загальноєвропейського простору вищої освіти / Н. Г. Діденко // Науковий журнал: Держава та регіони. – 2007. – № 2. – С. 25–27.

<http://nuczu-conference.com/news/getalo/2014-03-18-306>

Горецький А.І.
ТОВ "Мові Хелс", Київ

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Expansion of recreation and tourism values and the role they play in the implementation of the Declaration of Human Rights the right to rest, requires public and state bodies of their sustainable development. Recreation and tourism are seen as a national phenomenon, and the scope of the rights of human needs in his life-support system. By the definition of the World Health Organization concept of "health" is treated as merely the absence of any disease or disability is no limit, but also as a state of complete physical, mental and social well-being. Research Professionals USA, Japan, Israel, France, Russia argue that human health depends primarily on the quality of life.

Расширение значения рекреации и туризма и роль, которую они играют в осуществлении провозглашенного Декларацией Прав человека права на отдых, требует от общественных и государственных органов обеспечения устойчивого их развития. Рекреация и туризм рассматриваются как национальное явление сферы реализации прав и потребностей человека в системе его жизнеобеспечения. По определению Всемирной организации здравоохранения понятие "здоровье" трактуется как не только отсутствие заболеваний или отсутствие ограничения трудоспособности, а еще и как состояние полного физического, психического и социального благополучия. Исследования специалистов США, Японии, Израиля, Франции, России доказывают, что здоровье человека зависит в первую очередь от качества жизни.

Розширення значення рекреації і туризму і роль, що вони грають у втіленні проголошеного Декларацією Прав людини права на відпочинок, вимагає від громадських і державних органів забезпечення стійкого їх розвитку. Рекреація і туризм розглядаються як національне явище сфери реалізації прав і потреб людини в системі його життєзабезпечення. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я поняття "здоров'я" трактується як ні тільки відсутність захворювань або відсутність обмеження працездатності, а ще і як стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя. Дослідження фахівців США, Японії, Ізраїлю, Франції, Росії доводять, що здоров'я людини залежить в першу чергу від якості життя.

Постановка проблеми. Розширення значення рекреації і туризму і роль, що вони грають у втіленні проголошеного Декларацією Прав людини права на відпочинок, вимагає від громадських і державних органів забезпечення стійкого їх розвитку.

Рекреація і туризм розглядаються як національне явище сфери реалізації прав і потреб людини в системі його життєзабезпечення. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я поняття "здоров'я" трактується як ні тільки відсутність захворювань або відсутність обмеження працездатності, а ще і як стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя. Дослідження фахівців США, Японії, Ізраїлю, Франції, Росії доводять, що здоров'я людини залежить в першу чергу від якості життя.

Виклад основного матеріалу. Особливу популярність дослідження якості життя отримали протягом двох останніх десятиліть. Всесвітня організація охорони здоров'я прийняла рішення відносно створенні уніфікованого міжнародного інструменту оцінки якості життя, яке ґрунтується на дослідженні шести сфер:

- фізична сфера (біль і дискомфорт; життєва активність, енергія і стомлюваність; сон і відпочинок);
- психологічна сфера (позитивні почуття; мислення, здатність до навчання, пам'ять і пізнавальні функції; самооцінка; образ тіла і зовнішність; негативні почуття);

- рівень незалежності (мобільність, здатність виконувати повсякденні справи, залежність від медикаментів і лікування; працездатність);
- соціальні стосунки (особисті взаємини, соціальна підтримка, сексуальна активність);
- довкілля (медична і соціальна допомога: доступність і якість; фізична безпека і захищеність; можливості для відпочинку, організації дозвілля і їх використання; фізичне довкілля: забруднення, шум, привабливість; домашнє оточення; фінансові ресурси; транспорт і тому подібне);
- духовна сфера (духовність, релігія, переконання).

Значну роль в підвищенні якості життя грають рекреація і туризм, оскільки саме вони, дають потужний поштовх для активного повноцінного життя людини. Перспективи розвитку рекреації і туризму в Україні визначаються дією широкого спектру природних, історико-культурних, соціальних, економічних і політичних чинників, які мають чітко позначену регіональну специфіку.

Проблема рекреаційного забезпечення населення і збереження його здоров'я і трудової активності сьогодні займає одне з перших місць в системі людських цінностей. Саме тому, розуміючи важливість рекреаційної діяльності для нашої держави, в якій поступово збільшується чисельність людей пенсійного віку (Україна займає 11-те місце у світі за частиною населення віком 60 років і більше)[1], актуальність багатоаспектної проблеми механізмів державної регуляції рекреаційної сфери Карпатського регіону України і зумовила вибір предмета цього дослідження.

Сферу рекреаційної діяльності Карпатського регіону можна розглядати як складну систему, до складу якої входять соціальні, біологічні, технічні і інші компоненти. Діяльність органів і установ цієї регіональної сфери рекреаційного обслуговування змінюється залежно від вимог часу, впливи чинників зовнішнього середовища і тому подібне. Між окремими підсистемами рекреаційної сфери Карпатського регіону існують різні види взаємодії - медичні, інформаційні, матеріально-технічні і тому подібне. З точки зору інформаційної взаємодії вона є кібернетичною системою, в якій можна виділити об'єкти управління (лікувально-профілактичні заклади, НДІ і тому подібне) і органи управління (Міністерство охорони здоров'я, Головні управління охорони здоров'я обласних державних адміністрацій Карпатського регіону, головні лікарі лікувально-профілактичних закладів і тому подібне)[2].

Висновки. Перспективним напрямом впровадження в практичну діяльність рекреаційної сфери Карпатського регіону наукових розробок українських авторів може бути адаптація до специфіки цієї рекреаційної сфери Національної доктрини інноваційного прориву відносно розвитку системи охорони здоров'я України, запропонованої Союзом громадських організацій "Всеукраїнська асоціація захисту прав пацієнтів" за підтримки Української медико-правової асоціації і Всеукраїнського лікарського суспільства.

Таким чином, управління рекреаційною сферою Карпатського регіону необхідно розглядати як технологічний процес, який спрямований на певні дії, які повинні зрештою забезпечити відновлення і зміцнення здоров'я населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биркович В.І. Модернізація туристичного та рекреаційного потенціалу регіонів України / В.І. Биркович // Статистика України. – 2006. – № 3 (34). – С. 83-86.
2. Гаман П.І. Розвиток рекреаційної сфери Карпатського регіону України: теорія та практика державного регулювання: [монографія] / П.І. Гаман. – Донецьк.: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2008. – 306 с.

<http://nuczu-conference.com/news/goreckij/2014-03-18-305>

*Дегтяр А.О.
Харківська державна академія культури*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Innovations in the management of social sphere are divided into partial and system. Partial strategy provides for the implementation of managerial innovations selected innovative projects. This is - a way of creating a so-called "points of growth" in the development of the social sphere. Practice has shown that targeting only the creation of "growth points" does not provide a reform of the entire system, and decreased attention to the work of the institutions of mass leads to a deterioration in the quality of life of the population of the region as a whole.

Иновации в управлении социальной сферой делятся на частичные и системные. Частичная стратегия управленческих нововведений предусматривает реализацию отдельных инновационных проектов. Это - путь создания так называемых «точек роста» в развитии социальной сферы. Практика показала, что ориентация только на создание «точек роста» не обеспечивает реформирования всей системы, а снижение внимания к работе массовых учреждений ведет к ухудшению качества жизни населения региона в целом.

Інновації в управлінні соціальною сферою діляться на часткові і системні. Часткова стратегія управлінських нововведень передбачає реалізацію окремих інноваційних проєктів. Це – шлях створення так званих «точок зростання» у розвитку соціальної сфери. Практика показала, що орієнтація тільки на створення «точок зростання» не забезпечує реформування всієї системи, а зниження уваги до роботи масових установ веде до погіршення якості життя населення регіону в цілому.

Інновації в управлінні соціальною сферою діляться на часткові і системні. Часткова стратегія управлінських нововведень передбачає реалізацію окремих інноваційних проєктів. Це – шлях створення так званих «точок зростання» у розвитку соціальної сфери. Практика показала, що орієнтація тільки на створення «точок зростання» не забезпечує реформування всієї системи, а зниження уваги до роботи масових установ веде до погіршення якості життя населення регіону в цілому [1]. Високий рівень досягнень в окремих установах нових типів не компенсує поганої роботи соціальної сфери в цілому. Тому стратегія системних інновацій, яка орієнтує нововведення на досягнення загального результату в соціальній сфері регіону більш адекватна сучасному етапу розвитку держави.

Системна стратегія прогнозує зміну вимог до соціальної сфери в перспективі, використовує метод програмно-цільового планування на середньострокову і більш віддалену перспективу, визначає пріоритетні ланки, що дозволяють реорганізувати соціальну сферу регіону в цілому, забезпечує узгодження зв'язків між різними нововведеннями. Зупинимося на основних характеристиках стратегії системних інновацій в управлінні соціальною сферою регіону:

1. Системний підхід базується на ідеї цілісності розвитку соціальної сфери регіону. Він припускає, що органи управління, які втілюють нововведення на управлінському рівні мають образ того, що вони хотіли б отримати в перспективі і, виходячи з цього, визначають послідовність дій. Мета вибудовування пріоритетів на основі образу прогнозованого стану соціальної сфери – забезпечити такий перехід до майбутнього стану, при якому, по-перше, не порушується стабільне функціонування соціальної сфери, по-друге – вибір нововведень здійснюється на основі критерію результативності по відношенню до всієї системи.

2. Системна стратегія управлінських інновацій орієнтована на результат. Бажаний результат змін являє собою ієрархічну структуру діагностованих і контрольованих цілей.

Цей принцип управлінської стратегії в соціальній сфері є надзвичайно важливим. Десятиліттями складалася тенденція підвищувати кількісні показники функціонування і розвитку установ соціальної сфери, не приділяючи увагу постановці цілей і діагностиці головного результату роботи соціальної сфери – якості життя населення [2].

3. Стратегія системних інновацій використовує принцип випереджального управління: передбачення можливих ускладнюючих чинників дозволяє реагувати на них до того, як їх дія призведе до негативних наслідків для соціальної сфери. Для цього визначається система проміжних цілей. Реалізація кожної з них контролюється і служить підставою для прийняття тих чи інших управлінських рішень. Особливе місце серед проміжних цілей займає зміна організаційної структури і функціональних процедур усередині самої системи управління.

До того ж встановлено, що вирішення актуальних проблем вимагає якісно інших ресурсів і суттєво більших витрат, ніж їх попередження. Виявлення та попередження розвитку проблем на ранніх стадіях сприяє відома концепція слабких сигналів [3], що несуть нову інформацію про виникаючі процеси у соціальній сфері, а також аналіз цих сигналів як показників нових, проблем; виявлення факторів, що обумовили необхідність вироблення управлінського впливу на проблеми. Використання концепції слабких сигналів при формуванні системи управління соціальною сферою дозволяє перейти від реактивного управління (реакції на загострилися проблеми) до попереджувального, прогностичного впливу на фактори, як є причиною виникнення проблеми. Таким чином, концепція слабких сигналів принципово змінює уявлення про актуальність проблем. Актуальними стають ті проблеми, щодо яких з'явилися перші сигнали про небезпеку і нові шанси.

Активно-адаптована системна стратегія інновацій в управлінні соціальною сферою, включає в себе програмно-цільовий підхід до управління. Він передбачає:

- встановлення соціально обґрунтованих і реально досяжних до певного терміну цілей;
- розробку переліку необхідних дій по всіх видах і напрямках діяльності соціальної сфери і взаємодіючих з нею зовнішніх організацій і структур регіону;
- визначення необхідних коштів – фінансових, кадрових, матеріально-технічних, інформаційних та ін.;
- визначення відповідальних виконавців на рівні управлінських, освітніх, фінансових та інших структур, організацій, установ, працівників.

Таким чином, у інноваційний підхід до управління соціальною сферою регіону має бути активно-адаптованим, системним, що використовують програмно-цільовий підхід і метод мережових управлінських структур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики) : монограф. / В.І. Куценко. – Ніжин : ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф", 2008. – 818 с.
2. Рогоза М.Є. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми : монографія / М.Є. Рогоза, К.Ю. Вергал. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 136 с.
3. Яненко І.Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика : монографія / І.Г. Яненко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. – 380 с.

http://nuczu-conference.com/news/a_o_degtjar/2014-03-18-317

Десять А.О.

Харківська державна академія культури

Бублій М.П.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ШЛЯХИ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ РЕГІОНУ

The article sets out the principles and preferences of strategic planning in managing the development and operation of social services in the region. Given suggestions for improving this process.

В статье определены принципы и предпочтения стратегического планирования в управлении развитием и функционированием социальной сферы региона. Даны предложения по улучшению этого процесса.

У статті визначено принципи і переваги стратегічного планування в управлінні розвитком і функціонуванням соціальної сфери регіону. Надано пропозиції щодо покращення цього процесу.

Постановка проблеми. У процесі управління соціальною сферою на різних рівнях можуть виникати суперечності при формулюванні цілей розвитку. Для усунення можливих протиріч необхідно в практиці управління здійснити формування процедури стратегічного планування, яке дозволить визначати і коригувати стратегічні орієнтири розвитку соціальної сфери. Стратегічне планування можна успішно використовувати не тільки при складанні комплексних планів розвитку соціальної сфери регіону, але й при здійсненні антикризових заходів, управлінні масштабними інфраструктурними проектами, здійсненні регіональних інвестицій в соціальну сферу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням стратегічного планування соціальною сферою на регіональному рівні присвячені роботи таких дослідників, як М. Альберт, В. Божкова, В. Горбулін, А. Качинський, В. Куценко, Е. Лібанова, В. Лобас, М. Мескон, О. Палій, Д. Полозенко, В. Скуратівський, А. Халецька, Ф. Хедоури, та ін. Віддаючи належне їх науковим напрацюванням з цієї проблематики, слід зауважити, що залишаються недостатньо дослідженими питання стратегічного планування в управлінні соціальною сферою регіону.

Постановка завдання та його вирішення. Ціллю даної статті є дослідження шляхів застосування стратегічного планування в управлінні соціальною сферою регіону та визначення напрямів удосконалення даного процесу.

Актуальність впровадження стратегічного планування викликана тим, що у своїй діяльності органи регіонального управління мають справу з різними суб'єктами в економічній, підприємницької, суспільній сферах. Інтереси цих суб'єктів завжди суперечливі і егоїстичні. Наприклад, підприємець прагне до вилучення максимального прибутку за рахунок модернізації своєї діяльності, мінімізації накладних витрат і скорочення персоналу; в свою чергу, органи регіонального управління зацікавлені в забезпеченні зайнятості і в прибутковості діяльності підприємств; населення зацікавлене в гарантіях зайнятості та підвищенні заробітної плати, що в сучасних умовах ніяк не створює умови для модернізації виробництва. Стратегічне планування необхідно в регіональному управлінні як засіб узгодження інтересів місцевих співтовариств щодо ключових питань соціального розвитку, покликане переводити конфлікти і проблеми в цілі і завдання діяльності органів управління [5, с. 21].

Наприклад, на думку М. Мескон, М. Альберта і Ф. Хедоури [6], стратегічне планування являє собою набір дій і рішень, зроблених керівництвом, які ведуть до розробки

специфічних стратегій, призначених для того, щоб допомогти організації досягти своїх цілей. Схоже визначення стратегічного планування міститься в [1, с. 34]: «Стратегічне планування – процес розробки стратегії по етапах роз'ясненням ролі кожного члена організації (підрозділу)».

Аналіз робіт [1-10] дозволяє констатувати істотне схожість визначень стратегічного планування. Однак, на наш погляд, значним недоліком цих визначень є перенесення акцентів на інструментальну частину проблеми. У кожному визначенні говориться про систему процедур, але повною мірою не розкривається їх сутність. У зв'язку з цим ми визначаємо стратегічне планування як систему аналітичних, оціночних та прогнозних процедур. Постійне використання цієї системи дозволить приймати обґрунтовані стратегічні рішення і на їх базі формувати «кінцевий вихід» системи - стратегічні плани, а потім програми, проекти та інші форми реалізації стратегічного планування розвитку соціальної сфери.

Виділимо кілька моментів даного визначення.

1. Стратегічне планування – це система процедур аналізу, оцінки прогнозу, що формує дані для вироблення стратегічних рішень. В залежності від рівня та якості системи вона може висувати стратегічні альтернативи майбутніх рішень і / або дозволяти формувати стратегічні проблеми.

2. Стратегічне планування – система, що постійно накопичує, обробляє і систематизує інформацію, яка дозволяє приймати стратегічні рішення.

3. Фундаментальна властивість системи стратегічного планування - бути підставою (а не кінцевим підсумком) стратегічних рішень.

4. Тільки після прийняття цих ключових рішень система стратегічного планування виконує функцію, яка перетворює дані рішення в конкретні документи, адекватні організаційній структурі, прийнятій системі роботи та іншим особливостям системи управління соціальною сферою регіону. Саме на цьому етапі уточнюються і закріплюються документально головні вимірні орієнтири майбутньої діяльності: фінансові, інвестиційні та ін. По суті, це і є різні види планів. На базі зазначених вище планів розробляються локальні за характером проекти і програми, які відносяться до реалізації конкретних завдань майбутньої стратегії [5, с. 54].

5. Стратегічне планування вимагає системи взаємодії керівників, планових працівників і спеціалістів соціальної сфери. Повністю передана плановикам стратегічне планування перетворюється на формальну процедуру, позбавлену реального зв'язку з персоналом і керівництвом. У свою чергу, використовуючи тільки керівництво і планувальників, система стратегічного планування позбавляється потенціалу та інтелектуальних можливостей персоналу.

6. Фундаментальною проблемою стратегічного планування є процес включення безпосередніх виробників і споживачів соціальних послуг, використовуючи механізми інформаційних зв'язків і взаємодії з ними [4, с. 61].

Стратегічне планування – це, перш за все, планування досягнення цілей, цілеспрямованого пошуку, розробки та вибору шляхів отримання бажаного стану розвитку соціальної сфери.

Застосування стратегічного планування в управлінні розвитком і функціонуванням соціальної сфери регіону має ряд переваг:

1. Робить можливим підготовку до використання майбутніх сприятливих умов. Застосування стратегічного планування дозволяє мати чітке уявлення про загальні тенденції розвитку зовнішнього середовища, наслідки та їх вплив на функціонування та розвиток соціальної сфери регіону і без коливань використовувати виникаючі сприятливі ситуації.

2. Дозволяє передбачити виникнення різного роду несподіванок, мінімізувати втрачені при можливому виникненні проблем.

3. Відображає систему цінностей, погляди органів управління регіоном і населення, на бачення майбутнього, яке допомагає орієнтувати персонал органів управління в потрібному напрямку.

4. Пояснює вихідну ситуацію і описує обмеження, що накладаються середовищем, на розвиток соціальної сфери. Це робить плановані результати більш осмисленими для керівництва.

5. Є інструментом координації, який забезпечує узгодженість цілей і у випадках конфліктів або протиріч полегшує вироблення компромісів на базі об'єктивних критеріїв.

6. Полегшує стеження за функціонуванням і розвитком соціальної сфери регіону і дозволяє дати об'єктивну інтерпретацію розбіжності між цілями і результатами.

7. Підвищує готовність системи управління реагувати на непередбачені зміни, за умови, що аналіз можливих змін уже був проведений на стадії планування.

8. Сприяє більш раціональному розподілу ресурсів. В процесі стратегічного планування проводиться аналіз становища соціальної сфери регіону, визначаються найбільш перспективні сфери діяльності, основні напрямки розвитку, що дозволяє більш ефективно розподіляти наявні ресурси, спрямовуючи їх у ті області, де вони можуть бути використані з більшою віддачею.

9. Покращує контроль в системі управління соціальною сферою регіону.

Стратегічне планування, має бути засноване на створенні та постійному функціонуванні механізму професійного наукового обґрунтування, формування та широкого громадського обговорення стратегії розвитку регіону. Базовими принципами є [2, с. 34]:

а) сталість і регулярність роботи над створенням і переосмисленням стратегії розвитку;

б) поєднання глибокого професіоналізму в обґрунтуванні стратегії з широким громадським обговоренням;

в) використання процесу роботи над стратегією для активізації громадської ініціативи та підтримки петербурзького патріотизму;

г) створення механізму трансформації стратегії в конкретні програми та поточні плани заходів.

Процес стратегічного планування розвитку функціонування соціальної сфери має здійснюватися відповідно до розробленої вітчизняними та зарубіжними вченими методологією і методикою стратегічного планування. У даній статті не ставилося метою детальний розгляд процесу формування стратегій, у зв'язку з чим тільки розставимо акценти в процесі їх реалізації.

Необхідно відзначити, що найчастіше на практиці мають місце збої і перешкоди при впровадженні стратегічного планування. На нашу думку, вони викликані тим, що до кінця не відпрацьований процес сталого просування і реалізації стратегічного планування.

Послідовно розглянемо зміст запропонованих напрямів впровадження. Першим з них є визначення готовності управлінського апарату до процесу формування стратегії розвитку як соціальної сфери в регіону цілому. Використовуючи різні експертні методи оцінки вихідного стану, необхідно:

- виявити наявність стратегічних ідей розвитку соціальної сфери;
- уточнити стратегічні орієнтири досягнення головної мети розвитку соціальної сфери - підвищення якості життя населення;
- визначити рівень формування організаційного ядра розробників стратегії розвитку соціальної сфери;
- вивчити етапність висунення лідерів;
- визначити рівень усередині колективного згоди щодо проведення змін і змін в організаціях в напрямку забезпечення підвищення якості життя;
- визначити рівень бажання вчитися і формувати навички управління соціальною сферою.

Для оцінки ступеня готовності управлінського персоналу до стратегічного планування розвитку соціальної сфери можна використовувати анкетування і інтерв'ювання.

Другим напрямом є створення основних організаційних умов для реалізації стратегічного планування розвитку соціальної сфери, до яких відносяться:

- прищеплення психологічної готовності управлінського апарату до тривалих змін при стратегічному плануванні;
- постійне роз'яснення змісту і значення змін на всіх рівнях управління соціальною сферою;
- формування нових адаптаційних структур для здійснення змін;
- розробка і реалізація комплексу матеріальних і моральних стимулів, що сприяють реалізації концепцій орієнтації управління соціальною сферою на якість життя;
- формування і коректування «каркаса» розвитку стратегічного планування (основні ідеї, задуми, розробники стратегій та ін.);

Створення організаційних умов дозволить успішно реалізовувати всі стратегічні задуми управлінського персоналу щодо підвищення якості життя населення.

Третій напрямок впровадження є у формі розвитку неформальних методів формування мікроклімату в колективі. З метою становлення концепції орієнтації управління соціальною сферою на якість життя населення необхідні численні нововведення, проходження яких по різних каналах часто утруднено. Тоді вступають у дію неформальні структури, що створюють клімат нововведень і змін. Керівництво розвитком соціальної сфери в цілому та її окремих функціональних комплексів має стимулювати цей позитивний ефект, формуючи на базі неформальних груп проектні команди, робочі групи та комісії [7, с. 16].

Неформальні комунікації, таким чином, формують клімат у колективі, що сприяє ефективній взаємодії зусиль по реалізації стратегічного планування.

І, нарешті, останній напрям – реакція на «зависання» стратегічних змін – автором представляється досить важливою. Необхідно відзначити, що з багаторічне здійснення стратегічних змін часто негативно позначається на ентузіазмі лідерів, впливає на розпад коаліцій і штабів реалізації стратегії розвитку соціальної сфери. Накопичення таких негативних наслідків і формує «зависання». Для попередження і ліквідації таких «зависань» необхідна розробка мотиваційних заходів щодо адаптації управлінського персоналу до роботи в умовах тривалих змін.

Висновки. Розглянуті напрями впровадження стратегічного планування спрямовані на узгодження роботи управлінського апарату, розвиток умінь визначати і оцінювати ситуації і адекватно реагувати на них, не чекаючи повільної реакції системи. Таким чином, на сучасному етапі розвитку країни введення в практику роботи органів управління стратегічного планування розвитку соціальної сфери, як найважливішого інструменту управління, орієнтованого на забезпечення високої якості життя населення регіону, дозволить вирішити багато проблем в соціальній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Божкова В.В. Стратегічне планування маркетингових комунікацій інноваційної продукції промислових підприємств : монограф. / В.В. Божкова. – Суми : Вид-во СумДУ, 2010. – 305 с.
2. Горбулін В.П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
3. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики) : монограф. / В.І. Куценко. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2008. – 818 с.
4. Лібанова Е.М. Соціальна політика / В.А.Скуратівський, О.М. Палій, Е.М. Лібанова. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Вид-во УАДУ, 2003. – 364 с.
5. Лобас В.М. Раціоналізація державного соціального управління: питання теорії і практики / В.М.Лобас. – Донецьк: ДонГАУ, 2003. – 245 с.
6. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1997. – 704 с.

7. Полозенко Д.В. Розвиток соціальної сфери як важлива умова економічного зростання України / Д.В. Полозенко // Фінанси України. – 2010. №10. – С. 15-20.
8. Халецька А.А. Соціальний захист населення в Україні: теорія та практика державного управління : монограф. / А.А. Халецька. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 430 с.

http://nuczu-conference.com/news/degtjar_a_o/2014-03-18-303

Дегтяр О.А.,

Харківська державна академія культури

Маліков В.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СВІТОВИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

This paper summarizes the experience of the world and the development of civil society and the welfare state, examined the basic model and stages of development of the welfare state.

В статье обобщен мировой опыт становления и развития гражданского общества и социального государства, исследованы основные модели и этапы развития социального государства.

В статті узагальнено світовий досвід становлення та розвитку громадянського суспільства і соціальної держави, досліджено основні моделі та етапи розвитку соціальної держави.

I. Постановка проблеми

На сьогодні основоположним центральним питанням громадянського суспільства є захист прав людини в усіх сферах її життєдіяльності. Однак навіть досить зріле громадянське суспільство не володіє всебічними механізмами забезпечення прав і свобод. Структури і принципи громадянського суспільства не в змозі впоратися з наростаючою диференціацією і ускладненням соціально-економічного життя. Оскільки сама ринкова економіка здатна координувати лише економічну активність, але не в змозі вирішувати завдання соціальної інтеграції, то рішення завдань примирення суспільства відбувається за допомогою втручання інститутів держави. Законодавче закріплення таких принципів правового регулювання ринкових відносин, як правова рівність всіх суб'єктів ринкових відносин, облік в законодавстві підприємницької, комерційної діяльності антимонопольне регулювання, ефективний соціальний захист населення і правове забезпечення економічної безпеки суб'єктів ринкових відносин, – все це виражає реальну тенденцію єдності і взаємопроникнення правової держави і громадянського суспільства. Більше того, сучасне громадянське суспільство характеризується оформленням не тільки в правову, а й в соціальну державу.

II. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Розробкою теоретичних засад впливу держави на соціальні процеси займалися такі дослідники, як В. Варнавский, В. Гордін, Н. Діденко, А. Клименко, В. Корольов, В. Куценко, Я. Остафійчук, Е. Лібанова, К. Павлюк, О. Радченко, І. Савченко, О. Черниш, П. Шилепницький та ін. Віддаючи належне їх науковим напрацюванням з цієї проблематики, слід зауважити, що залишаються недостатньо дослідженими можливості використання світового досвіду становлення і розвитку громадянського суспільства і соціальної держави в Україні.

III. Формулювання цілей статті

Ціллю даної статті є дослідження досвіду становлення і розвитку громадянського суспільства і соціальної держави та визначення можливості його використання в Україні.

IV. Виклад основного матеріалу дослідження

Сьогодні у вітчизняній літературі існує досить великий спектр визначенні поняття «соціальна держава».

Так, найбільш поширеним і традиційним є визначення соціальної держави як держави, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини. Основними напрямками, за якими реалізується принцип соціальної державності, є охорона праці та здоров'я людей, встановлення гарантованого мінімального розміру оплати праці, забезпечення державної підтримки сім'ї материнства, батьківства і дитинства, інвалідів та громадян похилого віку, розвиток системи соціальних служб, встановлення державних пенсій, допомог та інших гарантів соціальної зашиті.

Досить цікавим є визначення, дане В. Куценко, в якому соціальна держава являє собою особливий тип високорозвиненої держави, в якій забезпечується високий рівень соціальної захищеності всіх громадян за допомогою активної діяльності держави з регулювання соціальної, економічної та інших сфер життєдіяльності суспільства, встановлення в ній соціальної справедливості та солідарності. Соціальна держава знаменує високий рівень зближення цілей і гармонізації відносин державних інститутів і суспільства [3].

Є визначення, в яких сутність соціальної держави узгоджується із змістом її правової природи. Соціальна держава є правовою демократичною державою, що проводить власну соціальну політику спрямовану на розвиток вітчизняної соціально орієнтованої ринкової економіки, що забезпечує стабільний високий життєвий рівень та зайнятість населення, реальне здійснення прав і свобод громадян, створення своєчасних і доступних всім громадянам систем, освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення і обслуговування, підтримку незаможних верств населення.

Таким чином, з урахуванням різноманіття визначень поняття «соціальна держава» можна узагальнити. Що це така держава, в якій кожному громадянину в умовах панування ринкової економіки та домінування в суспільстві демократичних процедур гарантується реалізація його соціальних прав, при цьому основою політичного втілення ідеї соціальної держави є, перш за все, конструктивна взаємодія влади та інститутів громадянського суспільства з рішенням загальнозначимих соціальних завдань.

Єдиної теорії, що пояснює закономірність виникнення соціальної держави немає. Так, наприклад, російський дослідник В. Торлопов у найзагальнішому вигляді розглядає соціальну державу як:

1. Відповідь на індустріалізацію. На думку автора, перехід до індустріального суспільства різко знизив роль традиційних інститутів, що надавали соціальну допомогу, таких як професійні гільдії і розширені сім'ї. Соціальна держава змогла заповнити нішу, що утворилась.

2. Відповідь на сучасну бюрократію. Розвиток національної державної служби, ефективною і дорогою, стало ключовим засобом, який зробив можливим всеосяжне соціальне забезпечення.

3. Відповідь на демократію. Як зазначає дослідник, люди бояться ризику і прагнуть колективізувати його там, де це можливо. Таким чином, колективне фінансування і витрачання коштів на соціальне забезпечення є наслідком введення загального виборчого права.

4. Відповідь на інтереси робітничого класу. Оскільки соціальна держава звужує рамки дії ринкової економіки, то такі послуги, як, наприклад, медицина та освіта вивільнюються з-під впливу ринку. Робочий клас використовує соціальну державу в своїх інтересах за допомогою діяльності соціал-демократичних партій [10].

5. Відповідь на капіталізм. Ринкова економіка вимагає певної турботи про тих, хто програє в боротьбі за виживання. Капіталісти тому надають державі певну автономію в діях у сфері соціального розвитку (забезпечення), навіть незважаючи на те, що це напряду не сприяє збільшенню їх доходів.

Таким чином, за висловом вченого, незалежно від конкретного пояснення очевидний той факт, що сьогодні практично всі індустріально розвинені демократичні держави є по суті соціальними державами. Тому, як стверджують багато закордонних та вітчизняних дослідників, перехід від поліцейської держави до соціальної є однією із закономірностей розвитку людського суспільства. При цьому необхідно мати на увазі, що мова йде, перш за все, про державу, в якій забезпечується максимальна реалізація прав і свобод людини і громадянина.

У сучасній політико-соціологічній літературі все більша увага приділяється співвідношенню соціального та правового принципів державності. На думку багатьох авторів, єдність правової держави з соціальною полягає в тому, що обидві вони покликані забезпечити благо індивіда. При цьому правова держава реалізує індивідуальну свободу і основоположні права особи за допомогою встановлення чітких меж державного втручання та гарантій проти тиранії. Соціальна держава забезпечує матеріальні передумови свободи, гідні умови існування кожного. Протиріччя ж між ними виявляється в тому, що правова держава за своїм первісним задумом не повинна втручатися в питання розподілу суспільного багатства, забезпечення матеріального та культурного добробуту. Соціальне ж держава безпосередньо займається цим, хоча і прагне не підривати такі основи ринкового господарства, як приватна власність, не породжувати масове соціальне утриманство.

При цьому необхідно мати на увазі, що на відміну від соціалізму радянського типу, який намагався встановити благополуччя всіх за допомогою зрівняльного розподілу благ, демократична соціальна держава орієнтується на забезпечення кожному гідних умов життя, в першу чергу, за рахунок розвитку технологічного виробництва, його конкурентної ефективності, індивідуальної активності і відповідальності.

Поняття соціальна держава вперше з'явилося в німецькій літературі. Однак досвід Німеччини був перейнятий також іншими країнами світу. Таким чином, активізувалися теоретичні дискусії, що стосуються проблем сутності, типології і практики соціальної держави. Синонімом німецького поняття «Sozialstaat» в англійській політичній літературі та соціології стала категорія «Welfare State». Так поряд з теорією соціальної держави одержала розвиток концепція держави загального добробуту (благоденства) [9].

У сучасній науці дані категорії трактуються по-різному. Західними вченими соціальна держава і держава загального добробуту визначаються з позиції виконання державою комплексу соціально-захисних функцій, відповідальності уряду за забезпечення основних соціальних потреб громадян, включаючи створення умов для розвитку громадянського суспільства.

Вітчизняні вчені категорію «держава загального добробуту» визначають з позиції справедливого розподілу та забезпечення добробуту кожного члена суспільства, а поняття «соціальна держава» розглядають як правова демократична держава, що проводить сильну соціальну політику і розвиває вітчизняну соціальну ринкову економіку, спрямовану на стабільне забезпечення високого життєвого рівня та зайнятості населення, реальне здійснення прав і свобод громадян, створення сучасних і доступних всім громадянам систем освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення і обслуговування, підтримки незаможних верств населення [3-5; 7-9].

Тим не менш, на думку більшості дослідників, незважаючи на всі термінологічні відмінності між названими категоріями, їх зміст не надто різниться. Крім того, сьогодні існує цілий політичний дискурс навколо самих теорій соціальної держави та держави загального добробуту з приводу існуючих їх класифікацій.

В англійській літературі виділяють три основні моделі держави загального добробуту. Так, наприклад, російський дослідник В. Мілецький відзначає наступні її типи:

1. «Позитивна держава соціального захисту», яка заснована на принципах індивідуалізму та охорони корпоративних інтересів. Вона не гарантує всім громадянам високий рівень добробуту, а забезпечує лише рівність соціальних можливостей.

2. «Держава соціальної безпеки». Вона проводить збалансовану соціальну політику, забезпечує, по можливості, повну зайнятість і отримання всіма громадянами доходів не нижче прожиткового мінімуму, а також гарантує рівність стартових соціальних умов, але не матеріальну рівність громадян.

3. «Соціальна держава загального добробуту». Ця держава базується на принципах соціальної рівності, солідарності, корпоративізму і витісняє звичайні програми соціальної допомоги діяльністю численних постійних державних і громадських соціальних служб, що забезпечують повну зайнятість, згладжування відмінностей в доходах, співпрацю з профспілками та іншими організаціями представниками інтересів найманих працівників [6].

На думку автора, перший різновид держави благоденства діє в США, другий – у Великобританії, третій – у Швеції.

На відміну від наведеної класифікації у німецькій політичній науці та соціології наводиться інша типологія, що визначає різновиди соціальної держави за характером існуючої ідеологічної системи. Цієї класифікації дотримуються і вітчизняні сучасні дослідники. Йдеться про ліберальну, консервативну і соціал-демократичну моделі соціальної держави. За висловом В. Поважного, дані моделі відрізняються одна від одної роллю та ступенем участі в реалізації соціальної політики: по-перше, трьох її основних суб'єктів – держави, корпорації, особистості; по-друге, - інших інститутів громадянського суспільства. В основі кожної з моделей соціальної держави лежить свій базовий принцип, який впливає зі співвідношення частки участі в реалізації соціальної політики її основних суб'єктів [8].

В основі ліберальної моделі соціальної держави лежить індивідуальний принцип, який передбачає особисту відповідальність кожного члена суспільства за свою долю і долю своєї родини. У даному випадку роль державних структур у безпосередній реалізації соціальної політики мінімізована. Її основними суб'єктами є особистість і різноманітні недержавні організації – соціально-страхові фонди й асоціації. Фінансову основу реалізації соціальних програм при даній моделі складають, в першу чергу, приватні заощадження і приватне страхування, а не кошти державного бюджету. При ліберальній моделі соціальної політики держава бере на себе відповідальність лише за збереження мінімальних доходів усіх громадян і за благополуччя найменш слабких і знедолених верств населення. Подібна модель соціальної держави притаманна США, Англії, Ірландії.

Друга модель соціальної держави – консервативна (корпоративна). В її основі лежить корпоративний принцип, який передбачає максимум відповідальності корпорації (підприємства, установи) за долю своїх працівників. Створюючи систему довічного найму, підприємство стимулює працівників до внесення максимального ставкового вкладу, за що пропонує йому різні види соціальних гарантій у вигляді пенсійного забезпечення, часткової оплати медичних послуг та освіти. В даному випадку і держава (а не державні організації), і особистість також несуть частку відповідальності за соціальне благополуччя в суспільстві, але все ж велику роль тут відіграють підприємства, які мають власну розгалужену соціальну інфраструктуру, власні соціально-страхові фонди. Відповідно фінансовою основою даної моделі є, перш за все, страхові внески корпорацій. Представниками корпоративної моделі соціальної держави сьогодні є, насамперед, Німеччина і Японія.

Третя типологічна модель соціальної держави – соціал-демократична (суспільна). Цей принцип означає відповідальність всього суспільства і держави за долю громадян. Це – перерозподільна модель соціальної політики, при якій багатий платить за бідного, здоровий за хворого, молодий за старого. Основним інститутом, що здійснює такий перерозподіл, є держава. Саме вона в даному випадку бере на себе велику частину відповідальності за соціальне благополуччя своїх громадян і основним джерелом фінансування більшості соціальних програм є державний бюджет. Це країни так званого ринкового соціалізму, Швеція, Норвегія, Данія, Швейцарія.

Змальовані моделі соціальної держави являють собою ідеальні типи і в чистому вигляді навряд чи де мають місце. У реальності в кожній конкретній державі присутні елементи і ліберальної, і корпоративної, і солідарної моделі, але все ж домінує якась одна з них, по якій ми й відносимо ту чи іншу країну до конкретного типу соціальної держави.

Таким чином, порівняльний зріз наведених класифікацій дозволяє побачити схожість позитивної держави соціального захисту і ліберальної моделі соціальної держави, держави соціальної безпеки і консервативної (корпоративної), соціальної держави загального добробуту і соціал-демократичної моделі соціальної держави.

У сучасній літературі все більший інтерес набуває проблематика історичної еволюції соціальної держави. До теперішнього часу загальної думки з цього приводу немає. Так, зокрема, В. Мілецький виділяє чотири етапи еволюції теорії і практики соціальної держави, які, за своєю суттю, відображають логіку його розгортання. Перший етап починається з середини XIX ст. і закінчується Першою світовою війною. Саме в цей період, на думку вченого, починається процес закладання концептуальних основ соціальної держави, викликаний початком розвитку соціального законодавства в країнах Західної Європи. Прикладом, у Німеччині, яка, по суті справи, є піонером соціальних реформ в Європі, в 1880 р. запроваджуються медичне страхування та елементи безкоштовної медичної допомоги, в 1883 р. – допомоги по хворобі, в 1884 р. страхування від нещасних випадків на виробництві, в 1889 р. – пенсійне забезпечення та ін. На початку XX ст. прикладом Німеччини скористались Великобританія, Швеція, Італія та інші європейські держави. Так страхування від нещасних випадків було введено в Італії в 1898 р., в Швеції – в 1901 р., у Великобританії – в 1911 р. Але, незважаючи на це, на думку автора, саме соціальна держава на конституційному рівні ще не була визнана ні однією країною і, отже, не було прецедентів її цілеспрямованого формування [6].

Другий етап відкривається після закінчення Першої світової війни. В той час почалася ґрунтовна розробка теорії соціальної держави. В Конституції Веймарської Республіки Німеччини 1919 р. стверджувалась відданість цінностям соціальної держави. Одночасно активізувалися наукові дискусії про сутність соціальної держави. У 1930 р. Г. Геллер запропонував поняття «соціальна правова держава», центральною ідеєю якої стає акцептування прав громадянина на соціальні гарантії з боку держави. З цього часу два поняття «правова держава» і «соціальна держава» не просто стали нерозривні, але деякими авторами використовуються як синоніми. Одночасно в цілому ряді західних країн теж продовжилися соціальні перетворення. Лідерство (поряд з Німеччиною) перейшло до Великобританії та Швеції [7].

Третій етап розвитку теорії та практики соціальної держави починається після Другої світової війни. Його змістом стала активна розробка цілісної концепції соціальної держави (держави загального добробуту) у Німеччині, Великобританії, США та інших країнах при одночасному фактичному формуванні національних моделей такої держави в Європі та інших регіонах світу.

В умовах перебудови в СРСР і «оксамитових революцій» у соціалістичних країнах Східної Європи наприкінці 80-х рр. XX ст. відкрився сучасний, четвертий етап еволюції теорії і практики соціальної держави. Ідея та цінності останнього отримали визнання у першій половині 90-х рр. XX ст. спочатку в Чехії, Словаччині, Польщі, Угорщині, інших постсоціалістичних країнах, а потім і в країнах СНГ (Росія, Україна та ін.) Ідеї демократії, соціальної правової держави, соціально орієнтованої економіки зумовили основний зміст постсоціалістичної модернізації цих країн. Таким чином, на нинішньому етапі еволюції теорії і практики соціальної держави відбувається не тільки розширення її політичної географії, а також набуває наукової актуальності розробка концепції становлення соціальної держави в перехідному постсоціалістичному суспільстві.

Інший російський дослідник С. Калашніков виділяє шість етапів еволюції соціальної держави:

- перший етап (з 70-х рр. XIX ст. до 30-х рр. XX ст.) – соціалістичний. Для нього характерна поява в науці виразу «соціальна держава», а також активне введення соціального законодавства в багатьох країнах Європи;

- другий етап (з 30-х рр. до кінця 40-х рр. XX ст.) правової соціальної держави. Це період придбання соціальною державою правового обґрунтування;

- третій етап (з кінця 40-х рр. по 60-і рр. XX в.) держава соціальних послуг. Саме в цей період держава стає суб'єктом специфічних соціальних функцій, прикладом яких є забезпечення зайнятості, соціальний патронаж, формування життєвого середовища для інвалідів, програми реабілітації для окремих соціальних груп, державні програми підтримки та створення необхідних життєвих умов для окремих категорій людей і регіонів;

- четвертий етап (з кінця 50-х рр. до середини 80-х рр. XX ст.) держава загального добробуту. Центральне місце в ній займали програми соціальної допомоги незаможним верствам населення, створення робочих місць, підтримки систем освіти, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення;

- п'ятий етап (з початку 80-х рр. до середини 90-х рр. XX ст.) – деструкції і кризи держави загального добробуту. Витрати на соціальне забезпечення в багатьох країнах перевищили доходи, що зажадало підвищення податків і обов'язкових внесків до системи соціального забезпечення, а також стимулювало появу масового утриманства, патерналізму. Це в свою чергу, призвело до скорочення значної низки соціальних програм, а головне – до реформи всієї соціальної політики держав;

- шостий етап (з середини 90-х рр. XX ст. по теперішній час) ліберальна соціальна держава. З середини 90-х рр. XX ст. в ситуації, з одного боку, ліберальних ідей, а з іншого, – підвищення соціальної ролі держави і висунутих суспільством вимог підвищення ефективності соціальної політики формуються нові уявлення про соціальну державу як механізму зняття протиріч між реаліями ринку і соціальними цілями. На відміну від держави загального добробуту сучасна соціальна держава прагне відмовитися від своєї патерналістської ролі, орієнтована на усунення утриманства і спрямована на створення сприятливих соціальних умов, перш за все, через соціальне ринкове господарство [1].

Розглядаючи процес формування і розвитку соціальної держави, ряд сучасних дослідників відзначає, що модернізаційні процеси соціально-політичної та економічної системи країн Європи характеризуються тим, що кожному етапу було відпущено достатню кількість часу. Це, у свою чергу, забезпечувало органічність і еволюційне визрівання і розвиток кожного наступного етапу. Соціально орієнтована держава у західних демократіях розвивалась на підставі політичних і громадських структур, адаптованих до реальної ситуації. Тобто соціальна державність розвивалась в органічній єдності з усталеною правовою державністю, атрибутами якої є облік в законодавстві тенденцій соціального розвитку, вимог юридичної рівності, справедливості, пріоритет і гарантії прав особистості.

V. Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок

Таким чином, підбиваючи підсумки даного теоретико-методологічного екскурсу становлення і розвитку ідей громадянського суспільства та соціальної держави, можна зробити наступні висновки:

- громадянське суспільство і соціальна держава є результатом складного і тривалого історичного розвитку людства. Їх еволюція становлення в західній соціально-політичній практиці виявилася нерозривно пов'язаною, насамперед, з самоорганізацією громадян, виникненням демократичних політичних інститутів і посиленням правового регулювання держави.

- формування та розвиток уявлень про громадянське суспільство, а також практика його становлення визначили дві основні моделі – номінальну в реалістичну. Практичне застосування даних моделей і різних країнах залежить від характеру та ступеня прихильності до цінностей ліберальної демократії, ринку, прав особи, власності, рівності, справедливості. Історична практика показала, що реалістична модель громадянського суспільства, заснована на пріоритетності державного втручання в розвиток соціальної сфери, ви-

явилася здебільшого характерна для демократій, що розвиваються. В сучасних умовах дана модель знаходиться в стадії інтеграції з номінальною моделлю, характерною для розвинених демократичних соціально-політичних систем;

- процес формування та розвитку громадянського суспільства визначив необхідність державного впливу у сфері соціального розвитку, створення умов для особистісної самореалізації. Результатом розвитку громадянського суспільства і стала соціальна держава;

- досвід становлення та поетапного розвитку соціальної держави в західних демократіях свідчить про закономірності формування даного політико-правового феномену. При цьому процес його будівництва відбувався і відбувається в рамках як номінальної, так і реалістичної парадигми розуміння громадянського суспільства;

- у сучасній соціально-політичній практиці розвитку соціальної держави склалися три основні її моделі: ліберальна, корпоративна, соціал-демократична (суспільна). Вибір кожної з них обумовлений ступенем державного втручання в питання розподілу соціальних благ і соціального розвитку в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калашников С.В. Функциональная теория социального государства: монограф. / С.В. Калашников. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2010, с. 132.
2. Кочеткова Л.Н. Теория социального государства Лоренца фон Штейна / Л.Н. Кочеткова // Философия и общество. – 2011. – №3(51). – С. 50-63.
3. Куценко В.І. Соціальна держава (проблеми теорії, методології, практики) : монограф. / В.І. Куценко, В.П. Удовиченко, Я.В. Остафійчук. – К. : Заповіт, 2003. – 228 с.
4. Лібанова Е.М. Соціальна політика / В.А. Скуратівський, О.М. Палій, Е.М. Лібанова. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Вид-во УАДУ, 2003. – 364 с.
5. Лобас В.М. Раціоналізація державного соціального управління: питання теорії і практики / В.М. Лобас. – Донецьк: ДонГАУ, 2003. – 245 с.
6. Милецкий В.П. Социальное государство: эволюция идей, сущность и перспективы становления в современной России / В.П. Милецкий // Политические процессы в России в сравнительном измерении. – СПб. : Изд-во СПб. Ун-та, 1997. – С. 79–98.
7. Огаренко В.М. Теоретичні засади соціологічної рефлексії адаптаційних процесів у засобах масової комунікації : монографія / В.М. Огаренко. – Енергодар; Запоріжжя: [Вид-во КПУ], 2010. – 226 с.
8. Поважний, О.С. Корпоративне управління [текст] : підручник / О.С. Поважний, Н.С. Орлова, А.О. Харламова; МОНмолодьспорту України; ДонДУУ. – К. : Кондор, 2013. – 244 с.
9. Радченко О. В. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі : монограф. / О. В. Радченко, І. Г. Савченко. - Х. : Вид-во ХНУВС, 2008 - 200 с Скрипнюк О.В. Соціальна правова держава в Україні: проблеми теорії і практики: монограф. / О.В. Скрипнюк. – К. : Наукова думка, 2010. – 258с.
10. Торлопов В.А. Социальная политика в России: история и современность: учеб. пособ. / В.А. Торлопов. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2012. – 258 с..

http://nuczu-conference.com/news/degtjar_malikov/2014-03-18-304

Дегтяр О.А.

Харківська державна академія культури

ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Reforming the Ukrainian education system is closely related to the fundamental changes in all spheres of public life. The transition to a market economy is the need to improve the quality of vocational education, higher level qualifications and competitiveness specialist early in his or her life. It is the high training becomes a factor of social protection rights in the new economic environment.

Реформирование украинской системы образования тесно связано с коренными изменениями во всех сферах общественной жизни. Переход к рыночным отношениям вызывает необходимость повышения качества профессионального образования, более высокого уровня квалификации и обеспечения конкурентоспособности специалиста уже в начале его жизненного пути. Именно высокая профессиональная подготовка становится фактором социальной защиты человека в новых экономических условиях.

Реформування української системи освіти тісно пов'язане з корінними змінами у всіх сферах громадського життя. Перехід до ринкових відносин викликає необхідність підвищення якості професійної освіти, більш високого рівня кваліфікації та забезпечення конкурентоспроможності фахівця вже на початку його життєвого шляху. Саме висока професійна підготовка стає фактором соціального захисту людини в нових економічних умовах.

Постановка проблеми. Реформування української системи освіти тісно пов'язане з корінними змінами у всіх сферах громадського життя. Перехід до ринкових відносин викликає необхідність підвищення якості професійної освіти, більш високого рівня кваліфікації та забезпечення конкурентоспроможності фахівця вже на початку його життєвого шляху. Саме висока професійна підготовка стає фактором соціального захисту людини в нових економічних умовах.

Проблема якості освітніх послуг є однією з ключових (поруч із доступністю) для системи освіти будь-якої країни. Україна в цьому сенсі не є винятком. Швидше навпаки – жоден із численних українських ВНЗ не входить до 500 кращих університетів світу за провідними світовими рейтингами.

Виклад основного матеріалу. Якість вищої освіти — сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства.

Сучасні стратегії України спрямовано на подальший розвиток національної системи освіти, адаптацію її до умов соціально орієнтованої економіки, трансформацію та інтеграцію в європейське і світове освітнє співтовариство [1].

Починаючи з саміту в Бергені 2005 року, де наша країна приєдналася до Болонського процесу, вища освіта України значною мірою залучається до реалізації його положень на всіх рівнях. Україна підтримує загальне розуміння цілей Болонського процесу, про які зазначається в Болонській декларації і подальших комюніке в Празі, Берліні, Бергені, Лондоні. Вона підтверджує свої зобов'язання відносно координації своїх дій у рамках Болонського процесу з метою формування Європейського простору вищої освіти (ЄПВО).

Болонський процес – це міждержавний, міжурядовий процес, метою якого є створення Європейського простору вищої освіти. Досягнення цієї мети передбачає реалізацію завдань за такими напрямками діяльності:

1. Прийняття системи зрозумілих та порівнюваних ступенів.
2. Прийняття системи підготовки фахівців, яка в основному ґрунтується на двох циклах.
3. Запровадження системи кредитів.
4. Сприяння мобільності студентів та викладацького складу.
5. Сприяння європейському співробітництву в галузі забезпечення якості.
6. Сприяння європейському виміру у вищій освіті.
7. Забезпечення навчання впродовж життя.
8. Залучення вищих навчальних закладів і студентів до участі в Болонському процесі.
9. Поліпшення привабливості ЄПВО.
10. Докторантура як третій Болонський цикл та синергія між ЄПВО та європейським науковим простором [2].

Основними принципами, які обумовлюють розвиток вищої освіти України в рамках Болонського процесу, є:

1. Створення інноваційного простору на основі освітньої і наукової підтримки;
2. Адаптація системи вищої освіти України до норм, стандартів і основних принципів Європейського простору вищої освіти;
3. Забезпечення соціального контексту вищої освіти, який надасть можливість випускникам вищих навчальних закладів формувати свою професійну кар'єру на основі соціальної справедливості, відповідальності та загальнолюдських цінностей [2]. Це необхідно враховувати у процесі побудови державних механізмів забезпечення якості освіти.

Висновки. Мета державного регулювання освіти може бути досягнута завдяки вирішенню таких завдань:

1. Модернізації системи вищої освіти, системи та структури кваліфікацій;
2. Удосконалення змісту вищої освіти та організації навчального процесу;
3. Підвищення ефективності та якості вищої освіти;
4. Міжнародного визнання документів про вищу освіту;
5. Зміцнення позицій вищих навчальних закладів України на європейському та світовому ринку освітніх послуг та досягнення їх рівноправності в європейському і світовому співтоваристві.

Реалізація цих завдань у системі вищої освіти України сприятиме досягненню основної мети - підготовки висококваліфікованих фахівців, які будуть конкурентоспроможними на національному, європейському та світовому ринках праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дослідження напрямів удосконалення процесу управління в освіті / М. М. Торган // Наука і освіта . – 2009. – № 3. – С. 67-70. – Бібліогр.: 7 назв. – укр.
2. Менеджмент в освіті: навч. посіб. / А. А. Семез ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2011. – 167 с. – Бібліогр.: с. 163-167. – укр.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.03.2010 р № 943 від 16.10.2009 р. Режим лоступу: <http://www.office-metodist.com.ua/law/>

http://nuczu-conference.com/news/degtjar_o_a/2014-03-18-302

ІННОВАЦІЙНІ ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Ukraine's entry into the European Bologna process is gradually changing the awareness of issues facing higher education. One of the major problems in the forefront - is to overcome the existing gap between college and university curricula and their teaching system, on the one hand, and the real needs of the market - on the other. Modernization of higher education in modern conditions requires the creation of such a concept of its development, which would go beyond the conventional ideas about the development of higher education.

Вхождение Украины в общеевропейский Болонский процесс постепенно меняет осознание проблематики, стоящей перед высшей образованием. Одна из основных проблем, выдвигается на передний план - это преодоление существующей пропасти между вузовскими учебными программами и системой их преподавания, с одной стороны, и реальными запросами рынка - с другой. Модернизация высшего образования в современных условиях требует создания такой концепции ее развития, которая бы выходила за рамки обычных представлений о путях развития высшего образования.

Входження України до загальноєвропейського Болонського процесу поступово змінює усвідомлення проблематики, що стоїть перед вищою освітою. Одна з основних проблем, що висувається на передній план – це подолання існуючої прірви між вузівськими навчальними програмами та системою їх викладання, з одного боку, і реальними запитами ринку – з іншого. Модернізація вищої освіти в сучасних умовах потребує створення такої концепції її розвитку, яка б виходила за межі звичайних уявлень про шляхи розвитку вищої освіти.

Постановка проблеми. Входження України до загальноєвропейського Болонського процесу поступово змінює усвідомлення проблематики, що стоїть перед вищою освітою. Одна з основних проблем, що висувається на передній план – це подолання існуючої прірви між вузівськими навчальними програмами та системою їх викладання, з одного боку, і реальними запитами ринку – з іншого. Модернізація вищої освіти в сучасних умовах потребує створення такої концепції її розвитку, яка б виходила за межі звичайних уявлень про шляхи розвитку вищої освіти. У рамках традиційних підходів, екстраполюючи колишні способи вирішення проблем, обмежуючись локальними нововведеннями в окремих ланках, неможливо створити дієву концепцію розвитку вищої освіти. Можливий лише один шлях – інноваційний, який отримав останніми роками розвиток у багатьох розвинених країнах світу.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний шлях розвитку вищої освіти України на сучасному етапі – єдино можливий варіант забезпечення її нової ролі як системи, що створює зону випереджувачого розвитку для всього соціального організму. Ознаками інноваційно-освітньої системи є, зокрема: нова ідеологія освіти, а саме перехід від простого передавання знань викладача студентові до розвитку особистості, активізації її творчої роботи, здатності індивіда до гнучкої, самонастроюваної діяльності; розробка регіональних освітніх концепцій і програм відповідно до етнокультурних, культурно-історичних особливостей та об'єктивної заданої суспільної потреби в кадрах з урахуванням ринку праці. Тому необхідно переорієнтувати освітній процес з екстенсивної моделі, що зводиться до передачі об'єкту певної суми готових знань, на інтенсивну модель, в основі якої лежить формування здатності до самоосвіти, розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця. З огляду на ці обставини необхідно переорієнтувати освітній процес з екстенсивної моделі, що зводиться до передачі об'єкту певної суми готових знань, на інтенсивну

модель, в основі якої лежить формування здатності до самоосвіти, розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця. Негативним моментом в реалізації нової моделі вищої освіти є той факт, що засвоєння знань тим, хто навчається, часто зорієнтоване на досягнення “тактичної мети”, – успішно завершити навчання і отримати диплом.

Вихід тут один – позбутися формального підходу в навчанні, перетворити навчальну діяльність в органічне засвоєння знань як методології, бази, основи діяльності людини у різних сферах життя. З огляду на вибір Україною інноваційної моделі розвитку своєї економіки, вищим навчальним закладам разом з академічними інститутами необхідно організувати підготовку менеджерів з інноваційної діяльності на основі попереднього вивчення рівня творчої обдарованості, наявності лідерських, організаторських здібностей, розробити необхідні програмні, методичні та навчальні матеріали з базових дисциплін, які формують знання в галузі менеджменту інноваційної діяльності, зокрема із: маркетингу інноваційних продуктів; інноваційного менеджменту; творення, використання і захисту інтелектуальної власності; управління й інвестування інноваційних проектів та програм; комерціалізація результатів науково-технічних розробок.

Зміна структури підготовки кадрів є важливим реформаторським напрямком стосовно вищої освіти України. В одному із оглядів ЮНЕСКО стосовно ролі вищої школи у майбутньому інформаційному суспільстві прямо констатується, що “нові інформаційні технології, особливо Інтернет, докорінно змінюють доступ до інформації, навчальний процес і наукову роботу, способи дослідження, відкриття нового, викладання та навчання; майбутнє університетів прямо залежить від їхньої здатності адаптуватися в новому інформаційному суспільстві й відповідати вимогам ще більш чутливого до нових технологічних змін ринку праці”.

Нова парадигма вищої освіти України як системи, що самовдосконалюється, має враховувати швидкоплинні умови функціонування, національні і державні програми розвитку суспільства, які базуються на аналізі світових тенденцій розвитку вищої освіти, постійному пошуку і впровадженні навчальних інновацій. Прискорений розвиток технологій, таких як інформаційні й телекомунікаційні, вплив яких на всі аспекти соціального життя дедалі більше зростає, відкриває перспективи вдосконалення вищої освіти, обміну науково-навчальною інформацією, інтенсифікації наукової співпраці і розширення культурно-освітніх обмінів.

Висновки. Таким чином, перспективи розвитку вищої освіти України пов’язані з інноваційним напрямком. Активна та збалансована державна політика в цій сфері, спрямована на підвищення інноваційної складової у діяльності вищих навчальних закладів, в кінцевому підсумку призведе до поліпшення якості освітніх послуг для споживачів. Кінцевим підсумком застосування інновацій в освіті є підвищення ефективності роботи підприємств та збільшення внутрішнього валового продукту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козлакова Г. Інноваційні процеси у вищій технічній школі: інтеграція до європейського освітнього простору / Г.Козлакова // Вища освіта України. - 2005. - № 3. - С. 36-39.
2. Сафонова В. Інноваційні підходи до методології прогнозування розвитку вищої освіти / В. Сафонова // Вища освіта України. - 2004. - № 1. - С. 106-109.

<http://nuczu-conference.com/news/dombrovska/2014-03-18-300>

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

In recent decades, in full accordance with the needs of society is an intensive form of the general theory of life safety of the world community, which includes all aspects of environmental, economic, technical to social, military and political. Mechanism for ensuring human safety is the state administration in the field of civil protection is impossible without theoretical - methodological basis functions, structure, powers and characteristics of public authorities at all levels in training for Civil Protection.

В последние десятилетия в полном соответствии с общественными потребностями идет интенсивное формирование общей теории безопасности жизнедеятельности мирового сообщества, которая включает все аспекты от экологических, экономических, технических до социальных, военных, политических. Механизмом для обеспечения безопасности жизнедеятельности населения является государственное управление в сфере гражданской защиты, невозможно без теоретико-методологического обоснования функций, структуры, полномочий и особенностей органов государственной власти всех уровней в подготовке специалистов по гражданской защите.

В останні десятиріччя у повній відповідності з суспільними потребами йде інтенсивне формування загальної теорії безпеки життєдіяльності світового співтовариства, яка включає всі аспекти від екологічних, економічних, технічних до соціальних, військових, політичних. Механізмом для забезпечення безпеки життєдіяльності населення є державне управління у сфері цивільного захисту, що неможливо без теоретико-методологічного обґрунтування функцій, структури, повноважень та особливостей органів державної влади усіх рівнів у підготовці фахівців з цивільного захисту.

Постановка проблеми. В останні десятиріччя у повній відповідності з суспільними потребами йде інтенсивне формування загальної теорії безпеки життєдіяльності світового співтовариства, яка включає всі аспекти від екологічних, економічних, технічних до соціальних, військових, політичних. Механізмом для забезпечення безпеки життєдіяльності населення є державне управління у сфері цивільного захисту, що неможливо без теоретико-методологічного обґрунтування функцій, структури, повноважень та особливостей органів державної влади усіх рівнів у підготовці фахівців з цивільного захисту.

Актуальність теми підвищується з огляду на глобальні зміни у світовому господарстві, визнання міжнародного принципу примату безпеки як неодмінної умови сталого розвитку суспільства та національного аспекту: соціальної (демографічної) й економічної складових національної безпеки, найважливішим механізмом забезпечення яких має стати цивільний захист.

Виклад основного матеріалу. Цивільний захист існує в багатьох країнах світу: США, Росії, Німеччині, Великій Британії, Франції, Ізраїлю і т.д. Він є важливою складовою діяльності воєнно-політичного блоку НАТО. Але цивільний захист не тільки важлива складова загальнодержавних оборонних заходів будь-якої держави, що проводяться в мирний та воєнний часи, а і галузь науки, яка вивчає теоретичні, науково-технічні, технологічні, економічні, екологічні, соціально-політичні проблеми, які викликають порушення нормальних умов життя та діяльності людей на окремій території (акваторії) або об'єктів на ній (об'єктів на морі), внаслідок аварій, катастроф, стихійного лиха або небезпечного випадку. Тому на сьогодні поглибленість досліджень за кожним із вказаних напрямків повинна бути всебічним підходом до вирішення проблемного питання – підготовки фахі-

вців до діяльності в екстремальних умовах. Оскільки ефективна діяльність фахівців з надзвичайних ситуацій в екстремальних умовах можлива лише за умови повноцінної підготовленості до цього, а дії в таких ситуаціях для них мають бути звичною нормою, то професійна підготовка до діяльності в екстремальних умовах має враховувати сучасні світові тенденції, принципи розвитку всієї системи освіти і професійної підготовки у світі та нашій державі, її теоретико-методологічні й методичні аспекти, зміст і складність завдань, фізичне й психічне навантаження, а також специфічне призначення підрозділів з надзвичайних ситуацій.

Тим більше, що така спеціалізована підготовка органічно поєднується із підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації державних службовців, необхідність якої обумовлюється специфікою діяльності підсистеми захисту населення від надзвичайних ситуацій. В сукупності це надає змогу виконувати поставлені завдання на належному рівні, формуючи виважені підходи до організації діяльності із захисту населення від надзвичайних ситуацій.

А з огляду на необхідність розробки національної стандартної класифікації освіти, створення професійних стандартів на основі компетентнісного підходу, дане питання набуває ще більшої актуалізації. Слід зазначити, що в даному напрямку урядом вже здійснено ряд принципових кроків. Так, з метою введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти, та з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців і забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудових відносин, Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову, якою затверджено Національні рамки кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів [1].

Висновки. Таким чином, підсумовуючи, зазначимо, що зміст професійної діяльності в екстремальних умовах, її особливості, визначаються потребами сьогодення та необхідністю набуття справжньої фахової майстерності, професійні компетенції якої мають бути чітко визначені на основі національної стандартної класифікації освіти. А знання, навички та вміння мають удосконалюватися в процесі діяльності, шляхом наукового супроводу та забезпечення діяльності кожного із підрозділів всієї системи захисту населення від надзвичайних ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. N 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»
2. Качинський, А. Б. Безпека, загрози і ризик : Наукові концепції та математичні методи / А. Б. Качинський. – К. : Ін-т пробл. нац. безпеки, 2004. – 472 с.

http://nuczu-conference.com/news/dombrovska_savchenko/2014-03-18-301

Древаль Ю.Д.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ДО ПИТАННЯ ПРО МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

Article is devoted to the mechanisms of governance underpin the regulation and improvement of the system of higher education in Ukraine. Found that in certain so-called "target" mechanisms of the state of higher education in the first place should include legal, organizational, communicative, innovative, informative and value - orientation methods such regulation. The

essence of these mechanisms together to achieve such a level of higher education, involves conversion of the acquired knowledge on the human capacity for both professional and creative activity.

Статья посвящена механизмам государственного управления, на основе которых осуществляется регулирование и совершенствование системы высшего образования в Украине. Выяснено, что в конкретных так называемых «целевых» механизмах государственного управления высшим образованием в первую очередь следует отнести правовой, организационный, коммуникативный, инновационный, информационный и ценностно-ориентационной методы такого регулирования. Определены сущность таких механизмов, совокупности направленных на достижение такого уровня высшего образования, предусматривает преобразование приобретенных знаний на способность человека к профессиональной и одновременно творческой деятельности.

Статтю присвячено механізмам державного управління, на основі яких здійснюється регулювання та вдосконалення системи вищої освіти в Україні. З'ясовано, що до конкретних чи так званих «цільових» механізмів державного управління вищою освітою першочергово слід віднести правовий, організаційний, комунікативний, інноваційний, інформаційний та ціннісно-орієнтаційний методи такого регулювання. Окреслено сутність таких механізмів, сукупно спрямованих на досягнення такого рівня вищої освіти, що передбачає перетворення набутих знань на здатність людини до професійної та водночас творчої діяльності.

Освіта – це основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. У цьому сенсі непересічне значення відводиться вищій освіті, тобто такому рівню освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації. Дійсно, згідно з аналітичними розробками ЮНЕСКО, у складних умовах сьогодення цивілізованого рівня добробуту досягнуть тільки країни, в яких 40-50% працездатного населення буде мати якісну вищу освіту. Україна, маючи сталі освітні традиції та розгалужену систему вищих навчальних закладів, також з часом може претендувати на статус такої країни. Проте розвиток національної вищої освіти відбувається в складних суспільно-політичних та соціально-економічних умовах, що негативно впливає і на стан вищої освіти. Так, низький професійний й загальнокультурний рівень значної кількості населення, особливо молоді, становить загрозу не тільки перспективам економічного росту, але й соціальної стабільності.

Завданням рукопису є характеристика механізмів державного управління, на основі яких здійснюється регулювання та вдосконалення системи вищої освіти в Україні.

У справі реформування вищої освіти важлива роль має бути відведена механізмам управлінського впливу, які в дещо спрощеному вигляді характеризуються як сукупність засобів та способів впливу на керований об'єкт. У цьому сенсі слід звернути увагу на категорію «механізми державного управління», яка відіграє важливу роль у питаннях упорядкування та розвитку вищої освіти. За допомогою механізмів видається можливим не лише глибше з'ясувати характер функціонування органів державної влади та особливості досягнення управлінських цілей, а й власне сутність та перспективи реформування даного об'єкта. Причому, мова окрім іншого йде про всебічну та системну характеристику даного об'єкта.

Так, згідно з аналізом О. Радченка, механізму як такому мають бути обов'язково притаманними такі ознаки: він є продуктом організованої діяльності; він має мету або функцію; він містить послідовність дій, певний вид руху; він передбачає переважно однобічний вплив з чітко визначеним вектором впливу; він має суб'єкт і об'єкт; він характеризується жорстким взаємозв'язком, усталеністю процесу, правил взаємодії; його функціонування в ідеалі націлене на автоматизм; його побудова носить структурно-функціональний характер; він має ознаки відкритої або закритої системи [1, с. 20]. До цього слід додати і те, що механізми державного управління мають конкретний характер, і що кожен конкретний механізм має розглядатися «як сукупність взаємоузгоджених методів управління» [2, с. 81–82].

До конкретних чи так званих «цільових» механізмів державного управління вищою освітою першочергово слід віднести правовий, організаційний, комунікативний, інноваційний, інформаційний та ціннісно-орієнтаційний методи такого регулювання.

Механізмом правового регулювання, за оцінкою С. Алексеева, є «взята в єдності система правових засобів, за допомогою якої забезпечується результативний правовий вплив на суспільні відносини» [3, с. 9].

Різнібічні механізми такого регулювання формалізовано в базових законах про вищу освіту, першочергово, Законі України «Про вищу освіту». Згідно з п. 3 ст. 3 Закону, до основних шляхів реалізації державної політики віднесено: збереження і розвиток системи вищої освіти та підвищення її якості; підвищення рівня освіченості громадян України, розширення їх можливостей для отримання вищої освіти; створення та забезпечення рівних умов доступності до вищої освіти; надання цільових, пільгових державних кредитів особам для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України; забезпечення збалансованої структури та обсягів підготовки фахівців з вищою освітою, що здійснюється у вищих навчальних закладах державної та комунальної форм власності, за кошти відповідних бюджетів, фізичних і юридичних осіб, з урахуванням потреб особи, а також інтересів держави та територіальних громад; надання особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством; належної підтримки підготовки фахівців з числа інвалідів на основі спеціальних освітніх технологій [4].

За допомогою організаційного механізму реалізовується комплекс завдань, спрямованих на узгодження цілей та функцій вищої школи, а також на раціоналізацію взаємозв'язків між відповідальними за освітянський процес інституціями та структурами. Завдяки ефективному запровадженню такого механізму і мають створюватися належні умови для ефективного реформування вищої освіти в Україні.

У руслі налагодження ефективного соціокомунікативного механізму управління вищою освітою слід звернути увагу на «Національну доктрину розвитку освіти» (2002 р.), яка визначає систему концептуальних ідей та поглядів на стратегію і основні напрями розвитку освіти у першій чверті ХХІ століття. Цей стратегічний документ відображає головну мету української системи освіти, яка полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти [5].

Проте, у Доктрині не досить чітко прописана роль основних інститутів суспільства у справі якісного вдосконалення вищої освіти. Це, зокрема, стосується інститутів сім'ї, науки, релігії, армії, громадянського суспільства тощо. Проте добре відомо, що освіта як соціальний інститут потребує належної підтримки з боку інших інститутів, і лише засобом системних зусиль усіх зацікавлених сторін можна досягти бажаного результату.

Якраз на основі оновленого розуміння суб'єкт-об'єктних зв'язків і досягаються системні зрушення в осмисленні нової парадигми вищої освіти та освітньої політики в ціло-

му. Як, зокрема, стверджує О. Голубенко, необхідно створити таку модель, яка забезпечила б перехід від системи, основою якої є діяльність викладача, до системи, де переважає активна пізнавальна самостійна діяльність студента, що забезпечує його саморозвиток, самопізнання [6, с. 28].

Надійним підґрунтям для виконання окреслених завдань є використання потужного інформаційного ресурсу. Пріоритетом розвитку освіти, як визначається у згадуваній вище Національній доктрині розвитку освіти, є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві [5]. У ст. 5 Закону України «Про інформацію» також передбачено, що кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів [7].

Слід також зазначити, що якісні зміни у системі вищої освіти мають супроводжуватися й вдосконаленням ціннісних пріоритетів українського суспільства. На рівні теоретичних постулатів безсумнівною виглядає теза про те, що існує нерозривний зв'язок освітньої сфери, системи вищої освіти і її ціннісного виміру. Причому, це стосується не лише змісту навчальних програм та навчального процесу, але й відношення до вищої освіти з боку широких верств громадян («освіта та вища освіта як цінність»).

Отже, реформування вищої освіти в Україні має здійснюватися системно, на основі та за допомогою різнобічних механізмів державного управління. Саме на такій основі і видається можливим досягнення такого рівня вищої освіти, що передбачає перетворення набутих знань на здатність людини до професійної та водночас творчої діяльності. Це, власне, і складає основу інноваційної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Радченко О. Родові ознаки категорії «механізм» в соціальних науках / Олександр Радченко // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – № 3 (15). – С. 19–25.
2. Коротич О. Механізми державного управління : проблеми теорії та практичної побудови / Олена Коротич // Вісник Національної Академії державного управління. – 2006. – № 3. – С. 79–84.
3. Алексеев С. С. Общая теория права : в 2 т. Т. 2 / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1982. – 360 с.
4. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14/page4>
5. Національна доктрина розвитку освіти : затверджено Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [zakon.rada.gov.ua>laws/show/347/2002](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002)
6. Голубенко О. Східноукраїнський національний університет у контексті вітчизняної та світової парадигми освіти / О. Голубенко // Вища освіта України. – 2001. – № 2. – С. 24–30.
7. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (Редакція станом на 10.08.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [zakon.rada.gov.ua>go/2657-12](http://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12)

<http://nucz-conference.com/news/dreval/2014-03-18-299>

Имамов М.М.

Отделение Пенсионного фонда Российской Федерации по Республике Татарстан, Казань

МЕТОД ПРОГРАММНО-ЦЕЛЕВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ РЕГИОНАЛЬНОМ УПРАВЛЕНИИ

For several decades, the theory of planning and forecasting developed rapidly, resulting in having different ways and methods of planning. Some specific, more versatile. The latter include the method and program-oriented planning. Essence targeted program planning is the selection of the main goals of social, economic and scientific and technological development, the development of activities connected to achieve them on schedule with balanced supply of resources and the effective development of production.

В течение нескольких десятилетий теория планирования и прогнозирования бурно развивалась, в результате чего возникли различные способы и методы планирования. Некоторые из них специфичны, другие универсальны. К последним относится и метод программно-целевого планирования. Сущность программно-целевого планирования состоит в отборе основных целей социального, экономического и научно-технического развития, разработке взаимосвязанных мероприятий по их достижению в намеченные сроки при сбалансированном обеспечении ресурсами и эффективном развитии производства.

Протягом кількох десятиліть теорія планування та прогнозування бурхливо розвивалася, в результаті чого виникли різні способи і методи планування. Деякі з них специфічні, інші універсальні. До останніх належить і метод програмно-цільового планування. Сутність програмно-цільового планування полягає у відборі основних цілей соціального, економічного і науково-технічного розвитку, розробці взаємопов'язаних заходів з їх досягнення в намічені терміни при збалансованому забезпеченні ресурсами та ефективному розвитку виробництва.

Постановка проблемы. В течение нескольких десятилетий теория планирования и прогнозирования бурно развивалась, в результате чего возникли различные способы и методы планирования. Некоторые из них специфичны, другие универсальны. К последним относится и метод программно-целевого планирования.

Сущность программно-целевого планирования состоит в отборе основных целей социального, экономического и научно-технического развития, разработке взаимосвязанных мероприятий по их достижению в намеченные сроки при сбалансированном обеспечении ресурсами и эффективном развитии производства. Программно-целевой метод планирования и управления предполагает определенную документальную базу. Основным документом, характеризующим социально-экономические процессы в регионах России с точки зрения планирования и определяющим регулируемую роль государства, являются прогнозы социально-экономического развития на соответствующие периоды. Их содержание выходит за рамки чистых прогнозов, т. к. они содержат реальные предложения по воздействию на экономику страны.

Изложение материала. Программно-целевое бюджетное планирование исходит из ориентации бюджетных ресурсов на достижение общественно значимых и, как правило, количественно измеримых результатов деятельности администраторов бюджетных средств с одновременным мониторингом и контролем за достижением намеченных целей и результатов, а также качества внутренних процедур бюджетного планирования [2].

По содержанию целевые комплексные программы можно разделить на несколько видов.

1. Социально-экономические программы – предусматривают решение проблем социального характера и повышение материального уровня жизни населения.

2. Научно-технические программы – направлены на решение научных и технических проблем, ускорение внедрения в производство достижений науки и техники, позволяющих обеспечить в ближайший период значительный положительный эффект. Перечень научно-технических программ формируется исходя из приоритетов развития экономики.

3. Производственно-экономические программы – предназначены для решения крупных межотраслевых проблем в области производства, способствующих повышению эффективности действующих и развитию новых производств.

4. Территориальные программы – направлены на преобразование регионов, комплексное освоение новых территорий и решение других задач в регионах.

5. Экологические программы – представляют собой комплекс мероприятий природоохранного характера.

6. Организационно-хозяйственные программы – направлены на совершенствование организации управления экономикой.

Целевые комплексные программы различаются также по своей временной продолжительности. Они могут быть долгосрочными, разрабатываемыми на период свыше пяти лет, и среднесрочными – продолжительностью до пяти лет. Целевые комплексные программы, хотя и разрабатываются государством, могут быть реализованы на различных уровнях. Эти уровни таковы:

1) народнохозяйственные (общегосударственные), направленные на решение проблем, оказывающих влияние на всю национальную экономику;

2) межотраслевые, охватывающие группу однородных, технологически связанных между собой отраслей;

3) общеотраслевые, реализация которых имеет принципиальное значение для технического развития той или иной отрасли народного хозяйства;

4) подотраслевые, цели и ресурсы которых ограничиваются рамками отдельных отраслей, подотраслей.

Программно-целевой подход предполагает развитие системы основополагающих принципов планирования.

1. Принцип целостности системы. В соответствии с данным принципом планирование должно охватывать все аспекты данной системы, не ограничиваясь лишь какой-либо ее частью.

2. Принцип комплексности программ, требующий наиболее сбалансированного решения комплекса правоохранительных задач, связанных с развитием системы.

3. Принцип согласованности. Предусматривает увязку данной целевой программы с другими федеральными программами и программами субъектов Российской Федерации.

4. Принцип ориентации на конечные потребности в развитии системы. Целью программы должен быть конечный результат, необходимый для решения конкретной задачи развития системы.

5. Принцип конкретной ограниченности цели программы.

6. Принцип обеспечения программы системой мер, обеспечивающих ее реализацию.

7. Принцип оптимизации программы. Данный принцип требует использования при обосновании целевой программы современных математических методов оптимизации.

Выводы. Как показывает практика, соблюдение всех принципов программно-целевого планирования является необходимым условием успешной реализации целевых программ.

Основными методами, используемыми в программно-целевом подходе, являются:

- приемлемое планирование (наиболее простой метод, предусматривающий планирование от «возможностей», как правило, без применения экономико-математических методов и ЭВМ);

- оптимальное планирование – метод, широко использующий экономико-математические методы и методы исследования операций, когда варьируемые показатели плана выбираются из условий достижения экстремума меры эффективности выполнения планируемых мероприятий (целевой функции);

- адаптивное планирование – метод, обладающий достоинствами оптимального планирования и учитывающий все основные организационные аспекты.

Программно-целевой подход в планировании и управлении в последние десятилетия получил самое широкое распространение, поскольку разработка и реализация целевых комплексных программ является действенным способом решения острых проблем, требующих сосредоточения ресурсов, концентрации усилий, целевой ориентации используемых средств, согласованности централизующих действий [1].

ЛИТЕРАТУРА

1. Райзберг Б. А. Программно-целевое планирование и управление: учебник / Б. А. Райзберг, А. Г. Лобко. – М.: Инфра-М., 2002. – 551 с.
2. Рулева В. В. Методы контроля использования средств бюджета, ориентированного на результат: автореф. дис. ... канд. экон. наук. / В. В. Рулева. – Иваново, 2006. – 20 с.

<http://nuczu-conference.com/news/imamov/2014-03-18-298>

Калугін В.Д., Кустов М.В.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

Сидоренко О.В.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ СПРЯМОВАНОСТІ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ, ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ І ВИБІРКОВИХ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ В ГАЛУЗІ МОНІТОРИНГУ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОТОКОЛУ

On the basis of the comparative analysis of the obligatory list fundamental, is professional-focused and for choice chemical disciplines of base preparation of experts in the field of monitoring and liquidation of emergency situations necessity of increase of the specific contribution of the fundamental chemical and is professional-focused chemical disciplines for increase of preparation efficiency and professional level of experts in the field is proved. In the conditions of requirements of Bolonsky process it is recommended to increase actual volume of time for active dialogue trained with teachers on all classes' forms of employment.

На основе сопоставительного анализа обязательного перечня фундаментальных, профессионально-ориентированных и по выбору химических дисциплин базовой подготовки специалистов в области мониторинга и ликвидации чрезвычайных ситуаций обоснована необходимость повышения удельного вклада фундаментальных химических и профессионально-ориентированных химических дисциплин для повышения эффективности подготовки и профессионального уровня специалистов в данной области. В условиях требований Болонского процесса рекомендуется увеличить фактический объем времени на активное общение обучающихся с преподавателями по всем аудиторным формам занятий.

На основі порівняльного аналізу обов'язкового переліку фундаментальних, професійно-орієнтованих та за вибором хімічних дисциплін базової підготовки спеціалістів в області моніторингу та ліквідації надзвичайних ситуацій обґрунтована необхідність підвищення питомого внеску фундаментальних хімічних та професійно-орієнтованих хімічних дисциплін для підвищення ефективності підготовки та професійного рівня спеціалістів в даній області. В умовах вимог Болонського процесу рекомендується підвищити фактичний об'єм часу на активне спілкування слухачів з викладачами за всіма аудиторними формами занять.

Постановка проблеми. На основі аналізу організаційно – методичних проблем становлення хімічної освіти у вищих навчальних закладах Міністерства надзвичайних ситуацій України (МНС), наприклад, в Національному університеті цивільного захисту України (НУЦЗУ), встановити труднощі узгодження і забезпечення професійної спрямованості фундаментальних хімічних дисциплін базової підготовки (за освітньо-професійними програмами Міносвіти і науки України) для фахів моніторингу та ліквідації надзвичайних ситуацій, за якими ведеться в НУЦЗУ підготовка спеціалістів у галузі «Цивільного захисту» та «Пожежної безпеки» на базі положень та вимог Болонського протоколу.

Аналіз стану проблеми за останній час. Добре відомо, що для виконання моніторингу та ліквідації наслідків природних та техногенних катастроф в Україні існує спеціалізована служба МНС України. Спеціалістів для цих цілей готують у вищих навчальних закладах (ВНЗ) МНС України за спеціальними освітньо-професійними програмами вищої освіти (ОПП ВО) навчання, які за практичною значимістю повинні бути дуже близькі за фахом до військової ОПП ВО Міноборони України «Озброєння і засоби військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту та екологічна безпека» (ОЗВРХБЗ та ЕБ). Безумовно, що в програмах підготовки МНС та МОУ пріоритет має внесок фундаментальних та професійно-орієнтованих хімічних дисциплін, оскільки всі процеси надзвичайних ситуацій мають одну й ту ж саму фізико-хімічну природу. Тому в даній доповіді проведено порівняльний аналіз ОПП - програм підготовки військового інженера хімічних військ Міноборони України і військового спеціаліста-рятувальника МНС України, задачі яких є дуже близькими. Аналіз цих ОПП виконано на фоні (для порівняння) ОПП підготовки спеціалістів по фундаментальній хімії, вчителів хімії та хіміків-технологів.

Мета роботи. На основі результатів порівняльного аналізу ОПП різних бакалавратів хімічного призначення розробити рекомендації для вирішення проблеми обґрунтованої направленості фундаментальних, професійно-орієнтованих та за вибором хімічних дисциплін базової підготовки спеціалістів в області моніторингу та ліквідації надзвичайних ситуацій з урахуванням вимог Болонського процесу.

Постановка провідного питання та шляхи його розв'язання. Спочатку необхідно сказати декілька слів про особливості формування напрямку підготовки за фахом «ОЗВРХБЗ та ЕБ». Систему підготовки військових спеціалістів для військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту (РХБ захисту) в Україні вперше реалізовано на базі комплексного використання фундаментальної (Міносвіти і науки України) і спеціальної військово – хімічної (Міноборони України) програм [1]. Треба відзначити, що такий принцип підготовки військових спеціалістів у галузі РХБ - захисту давно вже успішно працює в країнах Західної Європи, Америці та Канаді. Практичну реалізацію цього проекту в умовах обмеженого часу на розробку концепції вищої військової хімічної освіти та практично повної відсутності цільового матеріально - технічного забезпечення навчального процесу здійснено шляхом відкриття в найбільшому вищому військовому навчальному закладі (ВВНЗ) України – Харківському військовому університеті (ХВУ) – факультету військ РХБ - захисту [2,3].

В реєстрі переліку освітньо-професійних програм Міносвіти і науки України є тільки три бакалаврати, що забезпечують базову підготовку спеціалістів хімічного напря-

мку: 1) Хімічна технологія та інженерія (технологічний бакалаврат); 2) Хімія (теоретичний бакалаврат); 3) Хімія (педагогічний бакалаврат). Виконання повного переліку вимог ОПП ВО України за програмою 4 річної підготовки забезпечує особі, яка навчається, диплом бакалавра за одним із зазначених професійних напрямків.

Одержання базової освіти на рівні бакалавра в системі ВВНЗ України в межах однієї ОПП ВО продиктовано, насамперед, необхідністю підняття рівня загально – теоретичної, фундаментальної підготовки курсантів та слухачів за хімічними науками, що забезпечує достатній рівень підготовки для більш ефективного засвоєння спеціальних військово – хімічних дисциплін за військово – професійним напрямком підготовки (також спеціалісти можуть успішно працювати в системі військово-навчальних, військово-дослідницьких та конструкторських структур), а також більш швидко та адекватну переорієнтацію у професійній діяльності (у випадку необхідності залишення військової служби за якимись об'єктивними причинами або переходу до сфери цивільного захисту населення та територій від природних, техногенних та інших видів катастроф).

Вкрай необхідно дати хоча б короткий аналіз нормативної частини змісту хімічної освіти за вище названими ОПП різних професійних напрямків.

ОПП «Хімічна технологія та інженерія» (для обох ОПП приводиться обов'язковий мінімум дисциплін, закріплений у вигляді нормативної квоти Держстандартом освіти на дану ОПП) більшою мірою забезпечує технологічні вимоги й особливості військово – технічної спеціальності, за якою ведеться підготовка спеціалістів факультетом військ РХБ - захисту. Це і зрозуміло, оскільки за цією спеціальністю повинні готуватися військові інженери – технологи з експлуатації технологічних засобів РХБ - розвідки, РХБ - захисту і забезпечення екологічної безпеки військових операцій. Загальний час на вивчення цих дисциплін, що мають фактичний інженерний зміст, складає приблизно 63,1 кредиту.

Блок фундаментальних дисциплін (п.п 1,2,3,4,5) складає всього 23,0 кредиту, тобто приблизно 36,5 % від всього часу, відпущеного навчальним планом на всі хімічні дисципліни. Решта часу (63,5 %) реалізується за блоком професійно орієнтованих та вибіркових дисциплін. Разом з тим відсутність ефективної хімічної навчально – лабораторної і технологічної бази в ХВУ і, особливо, дуже складної лабораторної бази робить цей бакалаврат в сучасних умовах, коли повністю відсутнє яке-небудь фінансування, взагалі несприятливим. Достатньо вказати на те, що лабораторії навчальних дисциплін цієї ОПП в НТУ «ХП» (Харків) розташовані на 6 факультетах.

ОПП вищої освіти за професійним напрямком «Хімія» (теоретичний бакалаврат) має фактично адекватний технологічному бакалаврату блок фундаментальних дисциплін, на який витрачається 35,5 кредиту, тобто вже 66,4 % всього часу, відпущеного навчальним планом на всі хімічні дисципліни.

Обертання затрат навчального часу на реалізацію блоку фундаментальних дисциплін за технологічною і теоретичною освітньо-професійними програмами цілком пояснено, оскільки у другій ОПП більш висока питома вага вивчення теоретичних основ хімічних дисциплін, що у свою чергу дає можливість затвердити, що за другою ОПП базової підготовки у майбутнього військового спеціаліста формується значно більш високий рівень наукової акредитації. Спеціаліст з таким рівнем теоретичної підготовки при порівняно невисокій додатковій самостійній підготовці у процесі роботи у військах (в підрозділах МНС) може значно легше розібратися в хімічних явищах і технологічних процесах, на базі яких вже створено чи розробляються сучасні технології і технологічні засоби військ РХБ – захисту [4,5].

До переваг другого бакалаврату («Хімія») необхідно віднести: а) можливість забезпечення мети і практичних дій військ РХБ - захисту, зокрема, за складовою «Біологічного захисту», - введенням дисципліни «Основи біохімії» (1,0 кр.); б) забезпечення мети і практичних дій військ РХБ - захисту за складовою «Радіаційного захисту», - введенням в дисципліну «Фізична хімія» розділу «Радіаційна хімія» (2,0 кр.); в) можливість більш швидкої практичної реалізації навчально - лабораторної бази за всіма вказаними дисциплінами.

ОПП вищої освіти за професійним напрямком «Хімія. Педагогічна» (Педагогічний бакалаврат) формально значно перевищує бакалаврати «ХТІ» та «Х» по блоку фундаментальних дисциплін, на який витрачається 50 кредитів, тобто – 54,35% всього часу, відпущеного навчальним планом на всі хімічні дисципліни. Загальний час на вивчення всіх хімічних дисциплін, що мають як фундаментальний, так і професійно-орієнтований напрямки, а також за вільним вибором, складає 92,0 кредити, що складає від загального числа кредитів 4-річного періоду навчання 46,12%. Останнє вказує на можливість використання цього ОПП напрямку підготовки «Хімія. Педагогічна» також при плануванні програми бакалавратів підготовки спеціалістів в галузі моніторингу та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Аналіз ОПП Підготовки спеціалістів в НУЦЗУ показав, що у випадку ОПП «Пожежна безпека» («ПБ») та «Цивільний захист» («ЦЗ») обов'язковий мінімум нормативної квоти фундаментальних (природничо – наукової підготовки) хімічних дисциплін до об'єму усіх дисциплін цього блоку становить всього 18,75 % та 15,38 %, відповідно [6,7].

Однак у випадку додатку хімічно орієнтованих дисциплін по ОПП «ПБ»: 1,2,3,4,5,13 (становить 24 єврокредиту) та по ОПП «ЦЗ»: 1,2,3,4,5,11,12 (становить 23,5 єврокредиту) вище названі відношення становлять вже 42,86 та 45,20 %, відповідно.

Між тим відношення об'ємів робочого часу на хімічно орієнтовані дисципліни ОПП ВО «ПБ» та «ЦЗ» до загального навчального часу за програмою підготовки за різними бакалавратами суттєво відрізняються.

У випадку ОПП ВО «ХТІ», «Х» та «ХПед» ці показники становлять 36,69, 30,81 та 46,12 %, відповідно, в той час як для ОПП ВО «ПБ» та «ЦЗ» вони, відповідно, складають лише 9,75 та 9,11%.

Таким чином, загально-хімічна та хімічно-технологічна підготовка наших спеціалістів є надто недостатньою у порівнянні зі штатною підготовкою хіміків, хіміків педагогів та спеціалістів - технологів у галузі спеціальної фізико – хімічної технологічної підготовки. При цьому необхідно особливо відмітити, що процеси виявлення, моніторингу та ліквідації наслідків природних та техногенних катастроф є типовими аналогами фізико – хіміко – технологічних процесів, тому курсанти, слухачі, студенти зобов'язані знати достатньо глибоко як фізико – хімічну природу процесів, які викликають ці катастрофи, так і засоби та методи моніторингу і боротьби з цими явищами та ліквідації наслідків цих явищ.

Враховуючи те, що перший блок дисциплін фактично є теоретичним базисом другого блоку дисциплін (спеціальних професійно орієнтованих дисциплін), то стає цілком очевидно, що подальші зусилля повинні бути зосереджені на приведенні в повну відповідність дисциплін першого блоку меті, задачам і змісту спеціальних професійно орієнтованих, практичних, технологічних дисциплін. Тому обов'язково необхідно збільшити об'єм часу на фундаментальну хімічну складову (хімія), екологію та матеріалознавство. Об'єм «Хімії» необхідно збільшити до 7-8 єврокредитів; екології – до 4-5 єврокредитів; матеріалознавства – до 4-5 єврокредитів.

У випадку «Хімії» необхідно дещо розширити лекційний курс, однак головне призначення навчального часу повинно бути на практичні заняття та лабораторні роботи. Необхідно додати до цього, що об'єм часу на виконання лабораторних робіт треба збільшити, ввести колоквиуми, щоб кожний, хто навчається, зрозумів суть роботи, виконав її самостійно, щоб міг усвідомити її суть та зв'язок з практично - професійною підготовкою спеціаліста. Необхідність суттєвого збільшення часу на спілкування з викладачем значно підвищує успіхи занять курсантів за іншими хімічно орієнтованими дисциплінами (Термодинаміка та теплопередача, Теорія розвитку та припинення горіння тощо). Між тим, згідно Болонським рекомендаціям, основна частина навчального часу відноситься на самостійну роботу.

У зв'язку з цим між професорсько – викладацьким складом (ПВС) кафедри «Спеціальної хімії та хімічної технології», яка забезпечує хімічні дисципліни ОПП вищої освіти, і спеціальними кафедрами НУЦЗ України проводяться наради – семінари з двобічного

уточнення і корекції навчальних програм і тематичних планів з метою: 1) виключення і дублювання розділів і тем фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін; 2) розробки і формування єдиної хімічної термінології і понять, що використовуються у процесі викладання фундаментальних і прикладних спеціальних дисциплін; 3) доповнення планів і програм фундаментальних хімічних дисциплін розділами і темами, необхідними при розгляданні відповідних питань прикладних, професійно орієнтованих дисциплін; 4) скорочення об'єму розділів і тем фундаментальних хімічних дисциплін базового рівня, які практично слабо пов'язані із прикладними спеціальними хімічними дисциплінами, але є обов'язковими в ОПП для формування в особи, що навчається, високого рівня теоретичної підготовки.

При корекції навчальних планів, навчальних програм і тематичних планів дисциплін фундаментального блоку повинен бути повністю виключений формальний підхід, прояви сваволі в будь-якій формі. Дозволений ступінь розумного скорочення тих чи інших розділів і тем у процесі корекції знаходиться в жорсткій залежності від принципів формування концепції військового спеціаліста в галузі пожежної безпеки або спеціаліста – рятувальника радіаційно – хіміко – біологічного профілю і пов'язаний з необхідністю пред'явлення високого рівня вимог до теоретичної підготовки таких спеціалістів, оскільки в цей час офіцер – спеціаліст в галузі ЦЗ, ПБ, РХБ – захисту та екологічної безпеки вимушений приймати самостійні грамотні технічні рішення, які найчастіше розходяться з вимогами інструкцій та технічних рекомендацій, що виявляються малокорисними у випадку непередбачуваних, нештатних ситуацій. Такі ситуації стають усе вірогіднішими, оскільки людство давно вже увійшло в епоху накопичення енергоресурсів та впливу радіаційно – біологічно – хімічного впливу різної інтенсивності на живі організми. Результати цих дослідів призвели до виникнення ефективних бойових комплексних радіо – біо - хімічних технологій, здатних викликати екологічні і гуманітарні катастрофи в регіонах, країнах і, навіть, на континентах.

У рамках Болонського протоколу людям, що навчаються, надано значний час для самостійної роботи. Але вони не підготовлені для того, щоб 2/3 від всього навчального матеріалу проробляти самостійно, а потім здавати його частинами (модулями). Для цього необхідно систематично готувати себе вже з 11, 12 класів школи. Час аудиторного спілкування у курсантів з викладачем, згідно тематичного плану, дуже зменшений, тому якість пізнавального процесу в цих специфічних умовах організації навчального процесу можна очікувати лише у студентів. Курсанти жорстко пов'язані із розкладом дня. А на підготовку до занять (2-3 дисципліни на наступну добу занять) у них є лише формально 1,5 – 2 години, в які вони фізично не можуть вписатися, оскільки матеріал фундаментальних дисциплін достатньо складний і потребує систематичного повторення для успішного його засвоєння. У зв'язку з цим формально і неформально в рамках вимог Болонського процесу можливо та потрібно вибудовувати навчальний процес з усіма вимогами модульно – рейтингової системи контролю знань осіб, які навчаються у вищій школі, однак, для військово-возобов'язаних повинно бути обов'язково в навчальному плані за усіма дисциплінами надано значний час для активної роботи курсантів з викладачем.

Як перший крок у цьому напрямку в НУЦЗ України в наборі 2007 року була сформована «експериментальна» група з 20 осіб з посиленою підготовкою з фізики, хімії, математики, інформатики та інших фундаментальних дисциплін. Об'єм аудиторного навчального часу з хімії для них збільшено на 1/3 від всього об'єму. Безумовно, що в даному випадку обов'язково підвищиться науково – пізнавальна діяльність курсантів, з'явиться впевненість у самих собі, а тому суттєво підвищиться успішність осіб, що навчаються. Організація групи посиленої підготовки переслідує й іншу важливу ціль – надійну підготовку кандидатів до ад'юнктури вже на стадії бакалаврата, тобто закладка міцних знань з фундаментальних дисциплін, на базі яких головним чином готуються в університеті кадри вищої кваліфікації, кадри для великої науки та ефективного педагогічного процесу у стінах НУЦЗ України та інших технічних вузів країни.

Необхідним і достатньо результативним при обґрунтуванні військово – професійної спрямованості базових хімічних дисциплін є принцип структурно – логічного зв'язку теоретичної і прикладної складових навчання, що реалізується при проходженні дисциплін базового (фундаментального) і професійно – спеціального блоків. Конструктивно цей принцип реалізовано у формі структурно – логічних схем (СЛС). СЛС визначає послідовність проходження дисциплін загальних блоків по всьому 5-річному періоду навчання і теоретичний взаємозв'язок (сполучення) дисциплін обох блоків. Тематичне сполучення у свою чергу є з одного боку – взаємозв'язок розділів і тем даної хімічної дисципліни з розділами і темами інших дисциплін фундаментального блоку, що забезпечують цю дисципліну (наприклад, з математикою, фізикою, інформатикою та інш.), а з іншого – розділів і тем даної фундаментальної хімічної дисципліни – з розділами і темами дисциплін професійно – прикладного блоку підготовки. При чому акцент робиться на те, що цей взаємозв'язок повинен простежуватись не формально (взагалі), а за кожним розділом і темою дисциплін, що забезпечують і які забезпечуються.

В результаті простеження взаємозв'язку між всіма дисциплінами, що забезпечують (фундаментальний блок) і забезпечуються (військо - технічний блок) методом СЛС досягнутий дуже високий ступень сполучення (94 - 96 %) розділів і тем обох блоків дисциплін, що переконливо свідчить про достатню добру відповідність змісту дисциплін фундаментального блоку меті, задачам спеціальних військово – технічних дисциплін. Іншими словами, така достатньо масштабна відповідність свідчить про дуже високий ступінь військово – професійної спрямованості фундаментальних, професійно орієнтованих хімічних дисциплін (і дисциплін за вибором) фундаментального блоку ОПП вищої освіти.

Висновки.

1. На основі наших аналітичних дослідів змісту освітньо – професійних програм хімічного рівня Міносвіти і науки України («ХТІ», «Х», «Х.Пед»), змісту програми спеціальної військової технічної підготовки за спеціальністю «Озброєння і засоби військ РХБ - захисту та екологічна безпека», змісту ОПП ВО «ПБ» та «ЦЗ», обґрунтовано необхідність виділення додаткового часу з ОПП ВО «ПБ» та «ЦЗ» з фундаментальних та професійно орієнтованих хімічних дисциплін підготовки для підвищення ефективності напрямку базової фундаментальної та професійно орієнтованої підготовки спеціалістів в галузі моніторингу та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

2. Виконаний аналіз дозволяє зробити висновок про спрямованість хімічних дисциплін різного призначення на успішне підвищення рівня базової підготовки спеціалістів в галузі моніторингу та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

3. Практика організації процесу навчання з ОПП ВО «Пожежна безпека» та «Цивільний захист» НУЦЗ України показує життєздатність вимог Болонського протоколу у сфері вищих навчальних закладів МНС України (з необхідними додатками до фактичного об'єму робочого часу для активного спілкування курсантів та студентів з викладачами на практичних заняттях).

ЛІТЕРАТУРА

1. Нешадим М.І. Методологічні засади створення системи військової освіти в Україні // Наука і оборона. - №2. – К.: 1998. – С.28-30.
2. Организационно – методологические проблемы становления военного химического образования в Украине / Литвак В.М., Толубко В.Б., Тимонькин Г.Н., Орлов В.Д., Калугин В.Д., Борчаковский Б.Г., Зубчик В.А., Виноградов А.В., Харченко О.В. // XVI Менделеевский съезд. Рефераты докладов. т.3. – М., 1998. – С. 128-129.
3. Калугін В.Д., Орлов В.Д., Харченко О.В. Деякі проблеми становлення і розвитку військової хімічної (електрохімічної) освіти в Україні / Вопросы химии и химической технологии. Спецвыпуск. Электрохимия. №1. – Днепропетровск, 1999. – С. 142-143.

4. Калугін В.Д. Проблеми забезпечення військово – професійної спрямованості фундаментальних, професійно – орієнтованих і вибіркових хімічних дисциплін базової підготовки за спеціальністю «Озброєння і засоби радіаційного, хімічного, біологічного захисту та екологічна безпека» // Наук. – методична конф-я «Державні стандарти вищої освіти та основні шляхи їх розробки і впровадження у навчально – виховний процес університету», Харків, ХВУ, 1999. –С. 58-59.
5. Калугін В.Д., Ковжого С.О., Уварова О.М. Проблеми забезпечення військово – професійної спрямованості фундаментальних, професійно – орієнтованих і вибіркових хімічних дисциплін базової підготовки за спеціальністю «Озброєння і засоби радіаційного, хімічного, біологічного захисту та екологічна безпека» // Сучасна хімія і вища школа: Матеріали Всеукраїнської науково – практичної конференції. – Полтава, ПДПУ, 2002. – С.148-151.
6. СВО. ОПП ВО підготовки спеціаліста за спеціальністю 7.092801 «Пожежна безпека» напрямку підготовки 0928 «Пожежна безпека», К., МОН України, 2002. – 62 с.
7. ГСВО України. ОПП підготовки бакалавра напряму 6.170201 «Цивільний захист», кваліфікації 3439. –Інспектор державний з техногенного та екологічного нагляду. К., МОН, МНС України, 2007. – 153 с.
8. Калугін В.Д. Проблеми забезпечення військово-професійної спрямованості фундаментальних, професійно-орієнтованих і вибіркових хімічних дисциплін базової підготовки спеціалістів для органів та підрозділів МНС України за спеціальностями «Пожежна безпека» та «Цивільний захист» з урахуванням вимог Болонського протоколу/ В.Д. Калугін, О.О. Кіреєв, Г.В. Тарасова // МНС України: Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. Матеріали науково-практичної конференції – Харків: УЦЗУ, 2007. – с. 175-184.

http://nuczu-conference.com/news/kalugin_kustov/2014-03-18-297

Каріков С.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

At the present stage of development of society in higher education there are significant changes in training. Their content is primarily determined by the focus on the introduction of innovative achievements in various spheres of public life. An important component of this process the use of innovative technologies in the teaching of the humanities, which are the subject of our study.

На современном этапе развития общества в высших учебных заведениях происходят существенные изменения в подготовке специалистов. Их содержание прежде всего определяется ориентированность на внедрение инновационных достижений в различных сферах общественной жизни. Важной составляющей этого процесса возникает использования инновационных технологий в преподавании гуманитарных дисциплин, которые являются предметом нашего исследования.

На сучасному етапі розвитку суспільства у вищих навчальних закладах відбуваються суттєві зміни у підготовці фахівців. Їх зміст насамперед визначається зорієнтованістю на впровадження інноваційних досягнень у різних сферах суспільного життя. Важли-

вим складником цього процесу постає використання інноваційних технологій у викладанні гуманітарних дисциплін, що є предметом нашого дослідження.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства у вищих навчальних закладах відбуваються суттєві зміни у підготовці фахівців. Їх зміст насамперед визначається зорієнтованістю на впровадження інноваційних досягнень у різних сферах суспільного життя. Важливим складником цього процесу постає використання інноваційних технологій у викладанні гуманітарних дисциплін, що є предметом нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Поняття інновації позначає новацію, яка досягла певного рівня сприйняття, поширення і використання соціумом, що створює передумови для соціокультурних змін на індивідуальному та надіндивідуальному рівнях [1, с. 105]. Внаслідок піднесення ролі інновацій в усіх сферах людської діяльності швидко продукуються, оновлюються, розповсюджуються знання про явища природи, технологічні та суспільні зміни. У зв'язку з цим у новій парадигмі освіти важливу роль відіграють аналітичні здібності фахівців – здатність відшукувати необхідну інформацію, точно формулювати проблеми та гіпотези, знаходити розв'язання складних міждисциплінарних завдань [2, с. 223]. Інноваційні технології в освіті спрямовані на запровадження в освітній практиці нових ідей, засобів навчання, організаційних підходів, наслідком чого стає підвищення рівня якості освіти, усебічний розвиток особистості як носія знань.

Особливості використання інноваційних технологій у викладанні гуманітарних дисциплін визначаються специфікою гуманітарного знання як сфери, що охоплює не тільки теоретичні, але й практичні завдання суспільного життя. Відповідно, інновації в гуманітарній сфері у загальному вигляді можуть бути представлені як створення, підтримка, забезпечення і стимулювання нових соціальних практик.

Інноваційні технології дають змогу по-новому організувати як підготовку до навчальних занять з гуманітарних дисциплін, так і їх проведення. Зокрема, однією зі складових оптимізації структури освітнього процесу є впровадження нових форм навчання та контролю знань, посилення значення самостійної навчальної роботи студентів. За сучасних соціально-економічних умов без збільшення частки самостійного засвоєння матеріалу і набуття навичок самоосвіти неможливо стати конкурентоспроможним фахівцем. Нині для повноцінної підготовки до занять вже недостатньо створення традиційного навчально-методичного комплексу (текст лекцій, контрольні питання, література). Специфіка змісту деяких гуманітарних дисциплін (зокрема, «Історія України», «Політологія»), що має відбивати усю складність динамічного розвитку суспільства, потребує регулярного оновлення навчального матеріалу. Внаслідок цього варто створювати банк актуальних даних з відповідних дисциплін соціально-гуманітарного блоку: поточні новини, аналіз ситуації у країні та світі, новинні дайджести [3, с. 85].

Однією з сучасних інноваційних технологій проведення занять із гуманітарних дисциплін є турнір (історичний, соціологічний, філософський та ін.). Його проведення надає навчального процесу змагального характеру, сприяє розвитку навичок інтелектуальної колективної діяльності, публічних виступів, особистої відповідальності кожного учасника. Турніри можна проводити як всередині групи, так і між студентськими групами. Внутрішньогрупові турніри можуть проводитися кілька разів на семестр; їх тематика відповідає основним розділам курсу або найбільш важливих проблем. Викладач заздалегідь пропонує тему турніру, за якою студенти повинні вивчити матеріали лекцій, ознайомитися з основною і додатковою літературою. Завдання мають бути досить складними, щоб створювати інтелектуальну напругу, і різноманітними, щоб виявляти різні здібності студентів: вміння працювати з текстами, дискутувати, аналізувати ситуації, робити висновки. Турнір між групами є змаганням більш високого рангу. Конкуруючі групи завчасно пропонують теми і готують реферати, з якими виступають на турнірі. Журі оцінює не тільки якість рефератів, їх зміст і форму, а й поведінку опонентів, актуальність та оригінальність теми

домашнього завдання. Завершується турнір підбиттям підсумків, визначенням переможців та нагородженням [3, с. 84-85].

Широкі можливості запровадження інновацій у сферу викладання гуманітарних дисциплін створюються через використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Завдяки ІКТ різні форми занять (лекції, практичні заняття з навчальними комп'ютерними програмами, модульний контроль та ін.) можуть бути проведені як в аудиторії, так і дистанційно. Комплекс ІКТ дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання, що є однією з характеристик інноваційної моделі освіти.

Висновки. Отже, використання інноваційних технологій у викладанні гуманітарних дисциплін дає змогу підвищити активність суб'єктів навчання, удосконалити їх особистісні характеристики, забезпечити відповідність навчального матеріалу вимогам сьогодення. Наслідком цього має стати підготовка усебічно розвиненого фахівця, який гармонійно поєднує професійні та загальнокультурні якості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цветкова В.Д. Новые возможности исследования новации и инновации в философии / В.Д. Цветкова // Вестник Челябинского государственного университета. – 2008. – №14. – С. 104–109.
2. Бойко А.М. Інноваційний характер сучасної освіти / А.М. Бойко // Філософські обрії. – 2008. – №19. – С. 223–234.
3. Соболев Ю.Н. Инновационные технологии в преподавании социально-гуманитарных дисциплин / Ю.Н. Соболев, А.А. Александров // Вестник Санкт-Петербургского университета ГПС МЧС России. – 2010. – №02. – С. 82–86.

<http://nuczu-conference.com/news/karikov/2014-03-18-296>

Кирочкин А.Ю., Левтеров А.А.

Национальный университет гражданской защиты Украины, Харьков

СИСТЕМА АВТОМАТИЗИРОВАННОЙ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Modern approach to the management of education involving pedagogical monitoring technology is a priority for the modern theory and practice of educational systems. Monitored in this case refers to the purposeful, specially organized, continuous monitoring of the change in the basic properties of the quality of education with a view to the timely adoption of appropriate management decisions to correct the educational process on the basis of analysis of the information gathered and pedagogical forecast.

Современный подход к управлению образованием с привлечением педагогической технологии мониторинга является приоритетным направлением современной теории и практики управления образовательными системами. Под мониторингом в данном случае понимается целенаправленное, специально организованное, непрерывное слежение за изменением основных свойств качества образования с целью своевременного принятия адекватных управленческих решений по коррекции образовательного процесса на основе анализа собранной информации и педагогического прогноза.

Сучасний підхід до управління освітою із залученням педагогічної технології моніторингу є пріоритетним напрямком сучасної теорії та практики управління освітніми системами. Під моніторингом в даному випадку розуміється цілеспрямоване, спеціально ор-

ганізоване, безперервне стеження за зміною основних властивостей якості освіти з метою своєчасного прийняття адекватних управлінських рішень з корекції освітнього процесу на основі аналізу зібраної інформації та педагогічного прогнозу.

Современный подход к управлению образованием с привлечением педагогической технологии мониторинга является приоритетным направлением современной теории и практики управления образовательными системами [1]. Под мониторингом в данном случае понимается целенаправленное, специально организованное, непрерывное слежение за изменением основных свойств качества образования с целью своевременного принятия адекватных управленческих решений по коррекции образовательного процесса на основе анализа собранной информации и педагогического прогноза.

Известно, что функциональную основу мониторинга как технологии составляет актуализация и оперирование информационными потоками, что, в свою очередь, обуславливает высокую эффективность автоматизации его функций. Эффективность автоматизации отдельных функций мониторинга в практике управления образовательными системами уже доказана многочисленными исследованиями. Однако технология, предусматривающая комплексную автоматизацию его функций, основанную на разумном сочетании традиционных подходов и автоматизации, в настоящее время не разработана.

Предлагаемая технология мониторинга основана на автоматизированном способе диагностики качества результатов образовательного процесса, оперативность которого позволяет организовать процесс обучения по замкнутой схеме (цикл Деминга) с возможностью своевременных корректирующих действий непосредственно на стадиях учебного процесса, а не по конечным результатам традиционных экзаменов или зачётов.

Технологическая модель мониторинга разработана в соответствии со стандартами профессионального образования применительно к высшим учебным заведениям, но может применяться и в других образовательных учреждениях, где намерены серьёзно внедрять систему менеджмента качества образования.

Теоретическую базу предлагаемой технологии составляют новые образовательные и педагогические технологии, научные основы тестологии и современные компьютерные способы тестового контроля качества знаний.

Эффективность мониторинга любого процесса, в том числе и учебного, зависит от оперативности и объективности контроля текущих параметров этого процесса, что должно обеспечиваться инструментальными средствами диагностики и контроля этих параметров.

Развитие информационных технологий позволило использовать в качестве таких инструментальных средств различные компьютерные тестовые системы, отличающиеся высоким уровнем оперативности, объективности и технологичности контроля. Однако такие технологии тестового контроля, как правило, состоят из отдельных тестов (тестирований), которые не связаны в единую комплексную инструментальную систему контроля знаний и используются в основном только для тестирования по отдельным темам или дисциплинам.

Предлагаемая технологическая модель автоматизированного мониторинга основана на использовании системы автоматизированной диагностики качества образования (рис.1, 2).

Главным отличием предложенной автоматизированной системы является комплексный подход в осуществлении функций педагогического мониторинга. Наряду с обеспечением высокой оперативности проведения педагогических измерений, система позволяет обобщать и анализировать результаты тестирования учащихся по заданным блокам учебного материала, а также осуществлять коррекцию учебного процесса с целью повышения его качества, как в разрезе групп, так и для реализации личностно-ориентированного подхода в обучении.

Рис. 1. Технологическая модель мониторинга

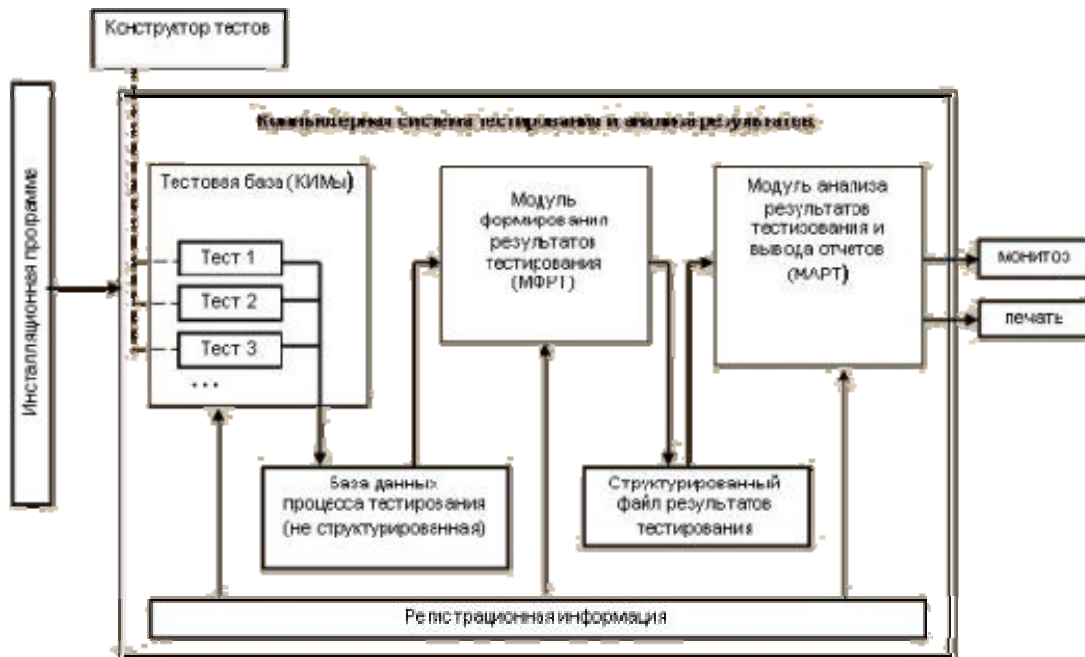

Рис. 2. Автоматическая система оценки качества образования

Следует отметить, что в системе профессионального образования эксперимент по введению аттестационного Интернет-экзамена на процедурах аккредитации профессиональных учебных заведений повысит эффективность применения автоматизированного мониторинга.

ЛИТЕРАТУРА

1. Рябова, Н. В. Компьютерные технологии в мониторинге профессиональной деятельности становления студентов. / Н.В. Рябова // Стандарты и мониторинг в образовании. - 2007. - №1, с. 23 - 27.
2. Платонова, С. Ю. Мониторинг в обеспечении эффективного управления системой профессионального образования. / С.Ю. Платонова // Стандарты и мониторинг в образовании. - 2007. - №1, с. 28 - 29.
3. Гулидов, И.Н. Педагогический контроль и его обеспечение: Уч. Пособие. - М.: Форум, 2005. - 240 с.

http://nuczu-conference.com/news/kirochkin_levterov_3/2014-03-18-293

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ІЄРАРХІЧНОЇ СТРУКТУРИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗАНИХ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Quality management system in educational institutions is a hierarchical structure of interconnected processes management functions to obtain positive results. Particular attention is now being paid to the modernization of the country's education. The initial task of modernization as the pivot of the modernization of education in its development program for the period from 2011 to 2015 is to achieve a new, modern quality education that provides the modern necessities of life of the country. In pedagogical terms - is the task of comprehensive development of students, their abilities and skills of self-education, the formation of youth readiness and ability to adapt to changing social conditions. The solution to this multifaceted problem can provide a systematic approach to assessing the quality of education and its continuous monitoring.

Система управління качеством образования в образовательных учреждениях является иерархической структурой взаимосвязанных процессов реализации функций управления, направленных на получение позитивных результатов. Особое внимание в настоящее время в стране уделяется модернизации образования. Первоначальной задачей модернизации как базового звена модернизации образования в программе ее развития на период с 2011 по 2015 год является достижение нового, современного качества образования, обеспечивающего современные жизненные потребности развития страны. В педагогическом плане - это задача разностороннего развития учащихся, их способностей, умений и навыков самообразования, формирования у молодежи готовности и способностей адаптироваться к меняющимся социальным условиям. Решение этой многогранной проблемы может обеспечить системный подход к оценке качества образования и его постоянный мониторинг.

Система управління якістю освіти в освітніх установах є ієрархічною структурою взаємозв'язаних процесів реалізації функцій управління, направлених на здобуття позитивних результатів. Особлива увага в даний час в країні приділяється модернізації освіти. Первинним завданням модернізації як базової ланки модернізації освіти в програмі її розвитку на період з 2011 по 2015 рік є досягнення нової, сучасної якості освіти, що забезпечує сучасні життєві потреби розвитку країни. У педагогічному плані – це завдання різностороннього розвитку учнів, їх здібностей, умінь і навиків самоосвіти, формування у молоді готовності і здібностей адаптуватися до змінних соціальних умов. Вирішення цієї багатогранної проблеми може забезпечити системний підхід до оцінки якості освіти і його постійний моніторинг.

Система управління якістю освіти в освітніх установах є ієрархічною структурою взаємозв'язаних процесів реалізації функцій управління [1], направлених на здобуття позитивних результатів.

Особлива увага в даний час в країні приділяється модернізації освіти. Первинним завданням модернізації як базової ланки модернізації освіти в програмі її розвитку на період з 2011 по 2015 рік є досягнення нової, сучасної якості освіти, що забезпечує сучасні життєві потреби розвитку країни. У педагогічному плані – це завдання різностороннього розвитку учнів, їх здібностей, умінь і навиків самоосвіти, формування у молоді готовності і здібностей адаптуватися до змінних соціальних умов [4]. Вирішення цієї багатогранної проблеми може забезпечити системний підхід до оцінки якості освіти і його постійний моніторинг.

Системний підхід – один з основних методологічних принципів педагогіки [7], сутність якого полягає в тому, що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а в їх взаємозв'язку, в системі з іншими. Системний підхід дозволяє виявити загальні системні властивості і якісні характеристики окремих елементів, з яких складається система.

Результати як системоутворюючий чинник визначаються сукупністю найбільш стійких і реальних критеріїв, що забезпечують визначення рівня навченості як окремих учнів, так і учнівських колективів в цілому [2]. Наявність обґрунтованої системи критеріїв дозволяє співвіднести прийняту мету діяльності з її фактичним станом, визначити шляхи конкретної корекції діяльності вчителів, окремих ланок школи, що беруть участь в педагогічному процесі на різних часових етапах [3].

Щоб підвищувати якість освіти, треба обов'язково навчитися точному виміру цього показника процесу навчання. Певним досягненням на цьому шляху слід розглядати метод системного підходу до оцінки якості навчання [6].

Оцінювання діяльності освітньої установи за результатами підсумкової атестації її випускників або акредитаційними показниками є вже явно недостатнім для такого багатокомпонентного і багатофакторного феномену, як освітній процес.

Вочевидь успіх чекатиме ті системи оцінки якості освіти, які найбільшою мірою впливають на ухвалення адекватних управлінських рішень і які дозволяють споживачам освітньої послуги отримувати об'єктивну і якісну інформацію про діяльність освітніх установ.

Достовірність даних може бути забезпечена лише незалежним моніторингом якості освіти. Розроблені педагогічними колективами освітніх установ контрольно-вимірювальні матеріали з предметів шкільного циклу часто не відповідають вимогам, що пред'являються до педагогічних вимірників [5].

Одним з напрямів діяльності інформаційно-методичного і організаційно-технічного супроводу процедур нагляду і контролю у сфері освіти є проведення регіональних моніторингів, в основі яких лежить незалежна оцінка якості освіти, що дозволяє забезпечити повноту і достовірність даних. Це дозволяє школам отримати достовірну інформацію про якість навчання учнів, керівникам навчальних закладів зрозуміти, в чому їх сильні і слабкі сторони, створити основу для розробки ефективної освітньої політики.

Таким чином, освітня установа, володіючи об'єктивною інформацією, може виключити суб'єктивність і ситуативність оцінки, збудувати якісну індивідуальну траєкторію розвитку учня.

Результати незалежної оцінки якості освіти дозволяють вчителю, керівникові освітньої установи, муніципальній системі освіти здійснювати на цій основі оперативну корекцію освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверьянов А.Н. Система: философская категория и реальность. - М.: Мысль, 1976. - 188 с.
2. Алтаев В.Я. Общая теория систем Сокращ. перевод с англ... -М.:Мир, 1966.-187 с.
3. Афанасьев В.Г. О системном подходе в социальном познании // Вопросы философии. - 1973. - №6. - 98-111.
4. Афанасьев В.Г. Человек в системах управления. - М.: Знание, 1975.-64 с.
5. Бабанский Ю.К. Проблема повышения эффективности педагогических исследований. - М.: Педагогика, 1982. -192 с.
6. Беспалько В.П. О возможностях системного подхода в педагогике // Сов. Педагогика. 1990. - №7. - 59-60.

7. Беспалько В.П. Основы теории педагогических систем: Проблемы и методы психолого-педагогического обеспечения обучающихся систем. - Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та. -1977. - 304с.

http://nuczu-conference.com/news/kirochkin_levterov_1/2014-03-18-295

Кірочкін О.Ю., Левтеров О.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ МУНІЦИПАЛЬНОЇ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

In recent years, the education system is undergoing significant changes in meaningful, technology, resources, staffing levels. Society and the state the task of providing quality education that meets the requirements of the present stage of human development. Quality education is a complex characteristic , which includes various indices: adequacy reflect the needs of individuals, society and the state system of education standards, terms of educational programs, provision of resources for the educational process, the results of the development of educational programs.

В последние годы в системе образования происходят значительные изменения на содержательном, технологическом, ресурсном, кадровом уровнях. Обществом и государством стоит задача предоставления качественного образования, соответствующего требованиям современного этапа развития человечества. Качество образования является комплексной характеристикой, которая включает различные показатели: адекватность отражения потребности личности, общества и государства в системе стандартов образования, условия реализации образовательных программ, ресурсное обеспечение образовательного процесса, результаты освоения образовательных программ.

Останніми роками в системі освіти відбуваються значні зміни на змістовному, технологічному, ресурсному, кадровому рівнях. Суспільством і державою поставлено завдання надання якісної освіти, відповідної вимогам сучасного етапу розвитку людства. Якість освіти є комплексною характеристикою, яка включає різні показники: адекватність відображення потреби особи, суспільства і держави в системі стандартів освіти; умови реалізації освітніх програм, ресурсне забезпечення освітнього процесу; результати освоєння освітніх програм.

Останніми роками в системі освіти відбуваються значні зміни на змістовному, технологічному, ресурсному, кадровому рівнях. Суспільством і державою поставлено завдання надання якісної освіти, відповідної вимогам сучасного етапу розвитку людства. Якість освіти є комплексною характеристикою, яка включає різні показники: адекватність відображення потреби особи, суспільства і держави в системі стандартів освіти; умови реалізації освітніх програм, ресурсне забезпечення освітнього процесу; результати освоєння освітніх програм [1].

Здобуття якісних результатів неможливе без проведення періодичних зрізів стану освіти в муніципальних установах [2]. Управління освітою і її моніторинг полягав в організації проміжної діагностики знань, умінь і навиків випускників різних рівнів освіти і вирішував завдання підготовки до державної підсумкової атестації випускників основної і середньої (повної) шкіл, вивченню готовності до навчання у випускників початкової школи [3]. Аналіз результатів таких діагностик показав наявність системних проблем, як в ре-

сурсному забезпеченні, так і в організації освітнього процесу і навчання [5]. Розвиток системи профільного навчання, передпрофільної підготовки показав необхідність вивчення громадської думки і урахування інтересів соціуму при організації освіти в муніципальних установах.

Муніципальна система моніторингу на сучасному етапі вирішує завдання [4]:

- вивчення стану муніципальної освітньої системи;
- визначення якості освіти на муніципальному рівні;
- організація оперативного реагування на негативні тенденції;
- організація корекції процесів навчання;
- надання оперативної методичної допомоги.

Схема системи моніторингу рівня освіти [4] приведена на рис. 1.

Внутрішній моніторинг якості освіти включає:

1. Поточний контроль успішності студентів і якості викладання.
2. Проміжний контроль рівня знань студентів.
3. Підсумкову атестацію випускників.

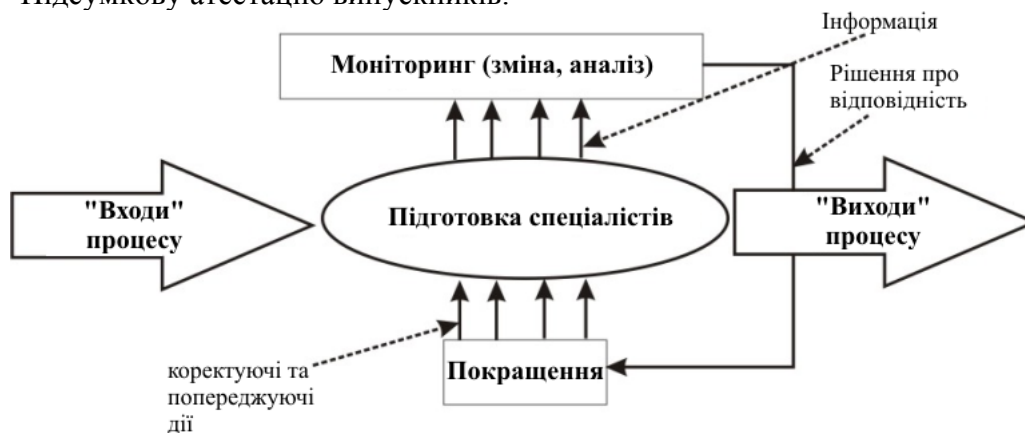

Рис. 1

Процес управління якістю навчання носить циклічний характер, що забезпечує підвищення якості після кожного з циклів.

Використання комп'ютерної діагностики, програмного забезпечення і обробки результатів дозволило отримати ряд переваг:

- якісне і доступне для використання програмне забезпечення;
- наявність якісно підготовленої специфікації завдань;
- науково обґрунтовані форми діагностики і тестових завдань;
- обґрунтована за часом виконання кількість завдань і їх складність;
- наявність різних за рівнем складності завдань, що дозволяють визначити рівень підготовки тих, що вчать (базовий, вище базового, просунутий);
- якісний і швидкий аналіз результатів, який дозволяє визначити рівень підготовки і напряму роботи педагогів щодо корекції знань, умінь і навиків;
- наявність в тестових завданнях можливостей визначення не лише ЗРН, але і сформованість загальнонавчальних умінь, навиків володіння комп'ютером.

На підставі результатів муніципального моніторингу створюються програми розвитку системи освіти за різними напрямками: матеріально-технічне переоснащення, інформатизація освіти, робота з обдарованими дітьми, розвиток кадрового потенціалу, підвищення якості освіти тощо, формується муніципальне замовлення на організацію додаткової освіти. За останні три роки значно змінилося ресурсне забезпечення освітнього процесу, покращало програмно- та навчально-методичне забезпечення, підвищилася кваліфікація педагогів. Існує позитивна динаміка результативності державної підсумкової атестації.

Представлена модель муніципального моніторингу не є статичною. Щорік вона змінюється, поповнюється новими напрямками. У поточному навчальному році апробована форма вивчення задоволеності додатковою освітою, планується введення вивчення задо-

воленості основною, початковою і дошкільною освітою. Проте, в умовах невеликих муніципальних утворень і за наявності невеликої кількості фахівців, вона дозволяє оцінити точний стан процесів, організувати їх корекцію, отримати позитивні зміни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьев В.Г. Человек в системах управления. - М.: Знание, 1975.-64 с.
2. Карклина Э. Принципы и методы планирования // Управление народным образованием в районе (городе). Пособие для работников рай(гор) ОНО / Под ред. М.И.Кондакова и др. - М.: Просвещение, 1981. -С. 52-70.
3. Кузьмина Н.В. Понятие "педагогическая система" и критерии ее оценки // Методы системного педагогического исследования. - Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1980. -172 с.
4. Андреев, В.П. Педагогический мониторинг как системная диагностика качества образования Текст. / В.П.Андреев // Педагогический мониторинг качества образования. Казань: КГУ, 1999. - С. 4-16.
5. Кларин М.В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках. М., Арена, 1994., 223 с.

http://nuczu-conference.com/news/kirochkin_levterov_2/2014-03-18-294

Ковалевська Т.М., Хмиров І.М.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ВИДИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ДСНС УКРАЇНИ

Legal education can not be viewed in isolation from other types of education: environmental, political, moral, economic, labor, aesthetic, physical. Because it is an integral part of the whole educational process, whose goal is to develop a comprehensive harmoniously developed personality.

Правовое воспитание нельзя рассматривать изолированно от других видов воспитания: экологического, политического, морального, экономического, трудового, эстетического, физического. Потому что это составная часть всего воспитательного процесса, целью которого является формирование всесторонне гармонично развитой личности.

Правове виховання не можна розглядати ізольовано від інших видів виховання: екологічного, політичного, морального, економічного, трудового, естетичного, фізичного. Тому що це складова частина всього виховного процесу, метою якого є формування всебічно гармонійно розвиненої особистості.

Служба цивільного захисту потребує від офіцерів не тільки певного запасу правових знань, володіння нормами чинного законодавства, але й розуміння вимог законодавства, його цілей та призначення.

Правове виховання не можна розглядати ізольовано від інших видів виховання: екологічного, політичного, морального, економічного, трудового, естетичного, фізичного. Тому що це складова частина всього виховного процесу, метою якого є формування всебічно гармонійно розвиненої особистості. Якщо виключити хоча б один елемент цієї системи завдання виховного процесу залишаться невиконаними. Тому важливо розглядати правове виховання майбутніх офіцерів служби цивільного захисту у поєднанні з іншими видами виховання.

Виховання розглядається як цілеспрямований, планомірний процес систематичного впливу навчальних закладів, суспільних організацій, сім'ї, закладів культури, громадськості на свідомість, почуття, волю, характер, переконання людини з метою підготовки її до праці, до активного суспільного, культурного життя, формування моральних, естетичних та фізичних якостей.

Існує багато видів виховання: економічне, екологічне, фізичне, розумове, моральне, громадянське, естетичне, трудове, правове тощо.

Економічне виховання передбачає розвиток економічного мислення з метою правильного розуміння ролі праці, законів економічного життя, організації та критеріїв ефективності економіки, розвитку продуктивних сил та виробничих відносин, в результаті чого формується економічна свідомість особи.

Розумове виховання – складова частина всебічного розвитку особистості, підготовки до життя та професійної діяльності, спрямована на розвиток мислення, прищеплення культури розумової праці. Перш за все, розумове виховання переслідує мету озброїти осіб певним запасом знань, необхідних термінів, понять, дат, законів, формул, назв, причинно-наслідкових зв'язків, що відповідають соціально-економічному розвитку держави, інтелектуальним потребам представника конкретної професії.

Кожна людина починає відчувати себе громадянином своєї держави ще в молодому віці. Громадянське виховання спрямоване на формування свідомого громадянина, який любить свою країну, патріота з високими моральними цінностями, з розвиненим світоглядом і способом мислення, з почуттям власної гідності та внутрішньої свободи, професіонала, шляхетної людини, яка прагне до саморозвитку.

Моральне виховання розглядається як виховна діяльність з формування моральної свідомості, моральних почуттів, навичок, умінь, відповідної поведінки та цілої низки моральних якостей та гуманістичних рис, таких як: чуйність та доброта, уважне, шанобливе ставлення до старших, милосердя, чесність, справедливість, толерантність, нетерпимість до неправди, працелюбність, почуття честі та гідності.

Трудове виховання – виховання свідомого ставлення до праці через формування звичок та навиків активної трудової діяльності, усвідомленості того, що праця є необхідною умовою самого існування людини, взаємодії людини з суспільством та природним середовищем.

Фізичне виховання – система заходів, спрямованих на формування фізичного, психічного і соціального благополуччя людини, зміцнення її здоров'я, загартування організму, підвищення працездатності, виховання волі, сміливості, дисциплінованості, розвиток фізичних можливостей, рухових навичок і вмінь. Форми фізичного виховання дуже різноманітні: уроки з фізичної культури, заняття в гуртках та спортивних секціях, спортивні змагання, самостійні заняття фізкультурою, туристичні походи тощо. Всі ці форми присутні у вищих навчальних закладах системи ДСНС України, де фізичному розвитку курсантів приділяється дуже серйозна увага.

Особливе значення для формування професійної свідомості та професійних навичок майбутнього офіцера служби цивільного захисту має правове виховання.

Правове виховання, перш за все, орієнтованого на формування правової культури, правового мислення, почуття поваги до Конституції, інших законів, до соціальних цінностей. Правове виховання - це система заходів, спрямованих на впровадження в свідомість індивідів демократичних правових і моральних цінностей, принципів права, стійких переконань в необхідності і справедливості норм.

Таким чином, правове необхідно розглядати в тісному взаємозв'язку з іншими видами виховання: екологічним, політичним, моральним, економічним, трудовим, естетичним, фізичним, бо це складова частина всього виховного процесу.

http://nuczu-conference.com/news/kovalevskaja_khmirov/2014-03-18-291

Ковальов О.С.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

In the paper there are highlights of training and retraining of civil protection in the field of radiation and chemical protection. Drew attention to the actual directions of appropriate training, implemented at the National University of Civil Protection. The possibility of improving the educational process to improve the quality of training of civil protection.

В работе освещены направления подготовки и переподготовки специалистов гражданской защиты в сфере радиационной и химической защиты. Обращено внимание на актуальных направлениях соответствующей подготовки, реализуемых в Национальном университете гражданской защиты. Показана возможность совершенствования образовательного процесса для повышения качества подготовки специалистов гражданской защиты.

В роботі висвітлені напрямки підготовки та перепідготовки фахівців цивільного захисту у сфері радіаційного та хімічного захисту. Звернуто увагу на актуальних напрямках відповідної підготовки, що реалізуються у Національному університеті цивільного захисту. Показано можливість вдосконалення освітнього процесу для підвищення якості підготовки фахівців цивільного захисту.

Постановка проблеми. Не зважаючи на постійне підвищення вимог до техногенної безпеки виробництв, на підприємствах відбуваються аварії, які становлять загрозу населенню, природі та наносять матеріальні збитки. На сайті Державної служби України з надзвичайних ситуацій щоденно надається оперативна інформація про кількість надзвичайних ситуацій в регіонах держави. На жаль, ці цифри роками не зменшуються.

Наявність загроз радіаційного, хімічного та медико-біологічного характеру це проблема світового масштабу, що викликає необхідність виховання фахівців відповідного профілю високої кваліфікації.

Щоб зменшити кількість надзвичайних ситуацій, а особливо, кількість постраждалих від них, край необхідно підвищити якість підготовки фахівців цивільного захисту в навчальних закладах. Особливо велика відповідальність випала на фахівців радіаційного та хімічного захисту (РХЗ), тому що найбільша кількість постраждалих припадає на аварії на радіаційно - хімічно небезпечних об'єктах (РХНО). Дані фахівці цивільного захисту повинні *знати* технологічні процеси, які проводяться на потенційно небезпечних підприємствах та можливі причини аварій, *вміти* організувати та здійснювати практичне виконання заходів щодо ліквідації наслідків цих аварій.

Виклад основного матеріалу. Підготовка фахівців радіаційного та хімічного захисту в державі організована в Національному університеті цивільного захисту згідно освітньо кваліфікаційних характеристик. В університеті за короткий термін було докладено значні зусилля для формування якісного навчального процесу в напрямку виховання висококваліфікованого фахівця РХ захисту. Цій меті сприяють створення нових навчальних класів та хімічних лабораторій кафедри спеціальної хімії та хімічної технології, де курсанти та студенти на практиці вивчають методи хімічного аналізу, прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю. На заняттях з навчальних дисциплін курсанти (студенти) набувають теоретичні знання, щодо хімічних технологій на підприємствах та загроз, які можуть виникнути. Згодом, на старших курсах вони вивчають порядок організації та здійснення заходів локалізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Надзвичайно позитивним фактором, слід відмітити, є

періодичне залучення курсантів до участі у практичній роботі підрозділів ДСНС протягом одного дня під час навчального процесу.

Значним поштовхом для підвищення теоретичних знань та практичного досвіду фахівців РХ захисту ДСНС є проведення навчально-методичних зборів з начальниками секторів і служб радіаційного, хімічного та медико-біологічного захисту територіальних органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій в областях, АР Крим, містах Києві і Севастополі. Такі навчально-методичні збори проводились в період 25 – 26 вересня 2013 року на базі Національного університету цивільного захисту України. В зборах прийняли участь понад 30 працівників органів ДСНС України. На порядку денному зборів стояли актуальні питання щодо напрямків підвищення техногенної безпеки та організації взаємодії оперативно-рятувальних підрозділів ДСНС. Також проводився обмін думками, щодо складностей, з якими постійно стикаються в практичній роботі учасники зборів та шляхи підвищення рівня підготовки фахівців РХБ захисту в університеті.

Досвід та знання, отримані на методичних зборах, успішно втілюються в практичній роботі підрозділів ДСНС з питань реагування на аварії з хімічними небезпечними речовинами з начальниками ДПРЗ, ДПРЧ, особовим складом оперативних відділів Головного управління та спеціальними підрозділами для ліквідації наслідків аварій небезпечними РХ речовинами. Учасники семінарів після вивчення токсичних властивостей небезпечних хімічних речовин, їх маркування на транспорті, приладів радіаційної та хімічної розвідки та дозиметричного контролю переходять до практичних занять: встановлення антикислотного бандажу на пошкоджену цистерну, відбір проб на ґрунті, виявлення радіаційної та хімічної обстановки за допомогою нових приладів, проведення санітарної обробки постраждалих та спеціальної обробки техніки.

Необхідно відмітити необхідність покращення матеріально-технічного оснащення кафедр університету. Перші зразки техніки, обладнання, приладів, на яких будуть працювати випускники, повинні, в першу чергу, поступати в університет, а потім в підрозділи ДСНС. Прибувши до місць проходження служби, випускник повинен досконально знати призначення, склад, порядок роботи з будь-якою технікою, яка є в підрозділі.

Наступним напрямком підвищення рівня фахівця є удосконалення системи підготовки фахівців згідно з Настановою з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів управління і підрозділів цивільного захисту, затвердженою наказом МНС України від 01.07.2009 р. №444. Особовий склад повинен бути направлений згідно з рівнем зборів, а не за принципом «хто вільний». Місцем проведення таких зборів повинен бути навчальний заклад, або кращий підрозділ ДСНС України, щоб можна було учасникам зборів навчитись передовому.

Не менше значення у підвищенні рівня фахівця має і службова підготовка фахівців. Заняття повинні проводитись не формально, а з високою якістю. Теми занять вибираються не єдині для всіх підрозділів, а за напрямком дій, за актуальністю, за практичною необхідністю.

Визиває непокоєння і об'єднання радіаційного, хімічного та медико-біологічного захисту в єдиний підрозділ. Знову постає питання про одночасну якісну підготовку керівників таких підрозділів в таких різних напрямках захисту.

Наостанок хотілось би звернути увагу на підготовку фахівців різних ланок управління. Випускники вищих навчальних закладів можуть проходити службу на первинних посадах в ДСНС. Під час проходження служби вони набувають досвіду та знання і призначаються на вищі посади управління. Але для якісного виконання обов'язків на нових посадах необхідні нові знання. Тому необхідно обов'язково ввести навчання керівників органів управління в навчальних закладах перед призначенням з посади керівника підрозділу на посаду керівника регіонального рівня та вище. Такий досвід використовується в Міністерстві оборони України. Офіцери обов'язково проходять навчання в навчальному закладі перед призначенням на посаду з рівня підрозділу на рівень з'єднання, або

об'єднання. Це дасть змогу мати на керівних посадах різного рівня управління висококваліфікованих фахівців цивільного захисту.

Висновки: рівень навчально-методичної бази у Національному університеті цивільного захисту України дозволяє готувати фахівців РХ захисту високого рівня кваліфікації. Водночас існують перспективні напрямки вдосконалення системи професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2012 році [http://www.mns.gov.ua/content/nasdopovid_2012.html] / Держ. Служба України з надзвичайних ситуацій.
2. Аналіз дій органів управління та сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на ПАТ «Стирол» 06.08.2013 року [<http://univer.nuczu.edu.ua/rus/news/?id=10507>].
3. Настанова з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів управління і підрозділів цивільного захисту, затверджена наказом МНС України від 01.07.2009 р. №444

<http://nuczu-conference.com/news/kovalev/2014-03-18-292>

Коленов О.М

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

The last century, both in the world and in Ukraine is characterized by pronounced climatic changes that occur in the growth of the average annual temperature in rising sea levels in the growth of extreme weather events and natural disasters and the like.

Последнее столетие как в мире, так и в Украине характеризуется заметными климатическими изменениями, которые проявляются в росте среднегодовой температуры, в повышении уровня моря, в росте количества чрезвычайных природных явлений и стихийных бедствий и т.п.

Останнє століття як в світі, так і в Україні характеризується помітними кліматичними змінами, які проявляються в зростанні середньорічної температури, в підвищенні рівня морів, в зростанні кількості надзвичайних природних явищ та стихійних лих тощо.

Останнє століття як в світі, так і в Україні характеризується помітними кліматичними змінами, які проявляються в зростанні середньорічної температури, в підвищенні рівня морів, в зростанні кількості надзвичайних природних явищ та стихійних лих тощо.

Глобальна зміна клімату пов'язана із серйозними природними, економічними та соціально-політичними ризиками як для людства в цілому, так і для України зокрема. Так, переважна більшість експертів, що взяли участь у підготовці у 2009 р. під егідою ООН «Огляду про сприйняття змін клімату в Україні», до природних ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, віднесли наступне: переміщення кліматичних зон; нестабільність погоди; зменшення біорізноманіття; погіршення здоров'я живих організмів, у тому числі, людини; затоплення великих ділянок суходолу; опустелювання; нестачу питної води; збільшення

кількості стихійних явищ (у т.ч. лісних пожеж, повеней, зсувів), негативних погодних явищ (ураганів, посух, тривалих злив тощо) [3].

Найнебезпечнішим проявом нестабільності клімату є стихійні метеорологічні явища (СМЯ). За останні роки внаслідок значних флуктуацій клімату їх кількість в Україні збільшилась і у багатьох випадках вони мають катастрофічний характер і завдають значних збитків економіці країни, навіть призводять до людських жертв.

Вирішення вказаних проблем лежить у площині реалізації кардинальних та послідовних кроків з формування активної державної політики у сфері регулювання негативно-антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін. Це вимагає розроблення і впровадження відповідних заходів з адаптації до зміни клімату в усіх галузях виробництва та сферах життя, які мають стати невід'ємним елементом державної екологічної політики.

Відповідно до термінології Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, під адаптацією до зміни клімату слід розуміти «приспособування природних або антропогенних систем до фактичного або очікуваного впливу клімату або його наслідків, що дозволяє зменшити шкоду або використовувати сприятливі можливості» [2].

Першочергові завдання спрямовані на адаптацію до змін клімату в Україні визначені «Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики на період до 2020 року», «Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки», іншими міжнародними та вітчизняними документами, зокрема:

1. формування та визначення основних засад державної політики, в тому числі, розроблення базового законопроекту з питань викидів парникових газів, у сфері регулювання негативно-антропогенного впливу на клімат та адаптацію до його змін;

2. виконання зобов'язань, закріплених Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату, Кіотським протоколом до неї та іншими міжнародними документами, в тому числі, щодо скорочення обсягу викидів парникових газів відповідно до встановлених для України розмірів;

3. оптимізація структури енергетичного сектору національної економіки шляхом збільшення обсягу використання енергетичних джерел з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю до 2015 р. на 10 % і до 2020 р. на 20 %;

4. розроблення проекту Національної кліматичної доктрини;

5. забезпечення проведення науково-практичних досліджень щодо вразливості екологічних та соціально-економічних систем до зміни клімату;

6. забезпечення ефективного впровадження гнучких механізмів, встановлених Кіотським протоколом, в тому числі, удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, яка регулює питання реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу;

7. створення цілісної системи законодавства з питань регулювання викидів парникових газів та інших дій, спрямованих на попередження впливу зміни клімату, та адаптацію до його змін, гармонізованого з нормами міжнародного права [1; 2; 3].

На виконання завдання адаптації України до наслідків кліматичних змін необхідно створювати нові та удосконалювати існуючі механізми формування та реалізації державної екологічної політики щодо підвищення здатності до адаптації населення, галузей економіки, екосистем, зменшення вразливості до зміни клімату, зменшення ризиків від стихійних лих та екстремальних явищ погоди, збільшення кількості та інтенсивності яких пов'язане з глобальним потеплінням; отримання вигод від позитивних наслідків зміни клімату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року" // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 26, ст. 218 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до стор. : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
2. Національна доповідь України про стан виконання положень "Порядку денного на XXI століття" за десятирічний період (заключний) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до стор. : <http://www.menr.gov.ua/docs/activity-ecopolit/Nacdpovid2012.doc>
3. Огляд про сприйняття змін клімату в Україні / Київ: UN GC, 2009. – 57 с.

<http://nuczu-conference.com/news/kolenov/2014-03-18-290>

*Коленов О.М., Іщук В.М., Шейба О.Л., Скорлупін О.Г.
Національний університет цивільного захисту України, Харків*

АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗ ОЧІКУВАНОГО ЧИСЛА ВИНИКНЕННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ В ПІДРОЗДІЛАХ ДСНС УКРАЇНИ

As it is known that one of the main objectives is to study the statistics of the process of change and development of the phenomena studied by constructing dynamic or time series. After analyzing the statistics of occupational accidents in Ukraine PSES data, we can create a mathematical model of the dynamics of the number of accidents, determine the prognosis of the expected number of them, and, consequently, to estimate the volume of the department of labor protection PSES Ukraine.

Как известно, что одна из основных задач статистики заключается в исследовании процесса изменения и развития изучаемых явлений с помощью построения динамических или временных рядов. Проанализировав статистические данные количества несчастных случаев в ГСЧС Украины по годам, можно построить математическую модель динамики числа несчастных случаев, определить прогноз ожидаемого числа их возникновения, а, следовательно, и оценить объем работы отдела по охране труда ГСЧС Украины.

Як відомо що одне з основних завдань статистики полягає в дослідженні процесу зміни і розвитку досліджуваних явищ за допомогою побудови динамічних або часових рядів. Проаналізувавши статистичні дані кількості нещасних випадків в ДСНС України по роках, можна побудувати математичну модель динаміки числа нещасних випадків, визначити прогноз очікуваного числа їх виникнення, а, отже, й оцінити обсяг роботи відділу з охорони праці ДСНС України.

Як відомо що одне з основних завдань статистики полягає в дослідженні процесу зміни і розвитку досліджуваних явищ за допомогою побудови динамічних або часових рядів.

Проаналізувавши статистичні дані кількості нещасних випадків в ДСНС України по роках, можна побудувати математичну модель динаміки числа нещасних випадків, визначити прогноз очікуваного числа їх виникнення, а, отже, й оцінити обсяг роботи відділу з охорони праці ДСНС України. Найбільш ефективним способом виявлення основної тенденції розвитку числа нещасних випадків є аналітичне вирівнювання за допомогою математичного виразу, що найбільш точно описує характер емпіричного розподілу їх кількості за аналізований період і за допомогою якого можна виконувати прогнозування. Для цього необхідно підібрати необхідний математичний закон розподілу.

Для визначення швидкості та інтенсивності розвитку кількості нещасних випадків за певний час розраховуються наступні показники: абсолютний приріст, темп зростання, темп приросту.

Розрахунок цих показників ґрунтується на порівнянні між собою рівнів ряду динаміки.

Під рівнем ряду динаміки розуміється кожне окреме чисельне значення показника, який характеризує величину явища, його розмір і розташування в хронологічній послідовності.

Якщо кожний рівень ряду порівнюється з попереднім, то визначені показники називають ланцюговими; якщо усі рівні порівнюються з рівнем, який виступає як постійна база порівняння – базисними.

Абсолютний приріст (зменшення) – це різниця рівнів динамічного ряду:

- ланцюгові

$$\Pi_i = Y_i - Y_{i-1}, \quad (1)$$

- базисні

$$\Pi_i = Y_i - Y_0, \quad (2)$$

де: Π_i – абсолютний приріст; Y_i – порівнюваний рівень; Y_0, Y_{i-1} – базисний рівень.

Абсолютний приріст за одиницю часу вимірює абсолютну швидкість зростання. Однак більш повну характеристику процесу росту можна отримати тільки тоді, коли абсолютні величини доповнюються величинами відносними, якими є темпи зростання і темпи приросту. Вони характеризують відносну швидкість зміни рівня, тобто інтенсивність процесу зростання.

Темп зростання розраховується як відношення рівнів ряду, визначається коефіцієнтом або відсотком:

- ланцюгові

$$k_i = \frac{Y_i}{Y_{i-1}}, \quad (3)$$

- базисні

$$k_i = \frac{Y_i}{Y_0}. \quad (4)$$

Темп приросту характеризує відносну величину приросту і показує, на скільки відсотків рівень Y_i більший (менший) за базисний рівень:

$$T_i = \frac{\Pi_i}{Y_{i-1}} 100\% = (k_i - 1)100\%. \quad (5)$$

Як і абсолютний приріст, темп приросту може бути позитивним та негативним, що свідчить про збільшення або зменшення рівня.

Якщо рівень явища на етапі його розвитку, що вивчається, постійно зростає або постійно знижується, то основна тенденція є явною і чіткою.

Для кількісної характеристики загальних результатів дії чітко вираженої основної тенденції, можна використовувати абсолютний приріст, темп зростання і приросту за увесь етап розвитку явища.

Якщо ланцюгові показники динаміки, залишаючись увесь час позитивними чи негативними, різко коливаються від року до року, або постійно змінюють свій знак, розрахунок їх величини за раніше наведеними формулами може дати невірну уяву про середню швидкість зміни рівня, відповідної загальної тенденції. Тому, в цих випадках, слід порівнювати не річні, а більш типові і тривалі середньорічні рівні. Для цього звичайно проводять збільшення інтервалів, до яких відносять рівні інтервального ряду динаміки. Збільшення інтервалів складається в переході від добових до тижневих, або декадних, від декадних до місячних, від місячних до кварталних чи річних, від річних до багаторічних.

Розрахунок показників аналізу динаміки в цих випадках слід проводити модифікованими формулами.

Найбільш ефективним засобом виявлення основної тенденції розвитку є аналітичне вирівнювання. При цьому рівні ряду динаміки виявляються у вигляді функції часу $y = f(t)$. Вибір функції здійснюється на основі аналізу характеру закономірностей динаміки кількості нещасних випадків.

Якщо характер динаміки підтверджує припущення про те, що рівень явища зростає з більш чи менш постійною швидкістю, тобто з відносно постійними абсолютними одиницями приросту, то математичним виразом такої тенденції буде пряма лінія. Аналітичне рівняння прямої має вигляд:

$$\hat{Y}_t = a_0 + a_1 t, \quad (6)$$

де: \hat{Y}_t – визначені рівні; t – час, тобто порядковий номер інтервалу чи моменту часу; a_0, a_1 – параметри прямої.

Розрахунок параметрів створюється за допомогою методу найменших квадратів, при цьому нелінійні функції приводяться до лінійного вигляду, а в нашому випадку значення параметрів прямої розраховуються за формулами:

$$a_0 = \frac{\sum_{i=1}^n Y_i}{n}, \quad (7)$$

$$a_1 = \frac{\sum_{i=1}^n Y_i t_i}{\sum_{i=1}^n t_i^2}. \quad (8)$$

Прогноз розвитку явища здійснюється шляхом підстановки в отримане математичне рівняння тенденції відповідних порядкових номерів найближчих років t .

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ МНС України №540 «Інструкція про порядок розслідування, ведення обліку нещасних випадків в органах і підрозділах МНС України».
2. Системный анализ и проблемы пожарной безопасности народного хозяйства (под ред. Н.Н. Брушлинского)- М: Стройиздат, 1988. - 413с.

http://nuczu-conference.com/news/kolenov_ishhuk/2014-03-19-322

Кошкін А.О.

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

НАВЧАЛЬНИЙ СИТУАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЯК ПРИКЛАД ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Challenges in the field of civil protection require a change of paradigms, including on training. Without the use of modern technologies to the future, you can not really prepare qualified professionals. The rapid growth of information flows regarding the potential hazards should be used to prevent, combat and mitigate the effects of any emergencies or incidents.

Вызовы в сфере обеспечения гражданской защиты населения требуют изменений парадигм, в том числе по вопросам подготовки кадров. Без использования современных технологий, направленных в будущее, невозможно подготовить действительно квалифицированных специалистов. Стремительный рост информационных потоков относительно потенциальных опасностей должно быть использовано для предупреждения, преодоления и смягчения последствий любых чрезвычайных ситуаций или инцидентов.

Виклики сьогодення у сфері забезпечення цивільного захисту населення вимагають змін парадигм, у тому числі з питань підготовки кадрів. Без використання сучасних технологій, спрямованих в майбутнє, неможливо підготувати дійсно кваліфікованих фахівців. Стрімке зростання інформаційних потоків щодо потенційних небезпек повинно бути використане для попередження, подолання та пом'якшення наслідків будь-яких надзвичайних ситуацій або інцидентів.

Постановка проблеми. Виклики сьогодення у сфері забезпечення цивільного захисту населення вимагають змін парадигм, у тому числі з питань підготовки кадрів. Без використання сучасних технологій, спрямованих в майбутнє, неможливо підготувати дійсно кваліфікованих фахівців. Стрімке зростання інформаційних потоків щодо потенційних небезпек повинно бути використане для попередження, подолання та пом'якшення наслідків будь-яких надзвичайних ситуацій або інцидентів.

Виклад основного матеріалу. В розвинених країнах світу все більше поширюється концепція створення цільових Ситуаційних центрів для вирішення проблем зростання надзвичайних ситуацій (інцидентів), як кількісно так і за масштабом, за допомогою новітніх інформаційно-аналітичних технологій.

На сьогодні існує багато визначень поняття *«ситуаційний центр»* і в більшості з них зазначається, що це – організаційно-технічний комплекс, який дозволяє проводити моніторинг певної предметної області, своєчасно виявляти несприятливі тенденції та передумови інцидентів, вживати заходи з коригування подій та попередження ескалації негативних явищ, використовувати сучасні методи еволюційного моделювання та колективної співпраці у пошуку альтернативних рішень, давати експертну оцінку можливих наслідків та приймати оптимальні управлінські рішення, доводити їх до виконавців і проводити всебічний контроль.

Виходячи з ланцюжка завдань СЦ – моніторинг – аналіз – візуалізація – прогнозування – експертиза – рішення – контроль – можна виділити такі цільові функції, як :

- всебічна агрегація та інтеграція телекомунікаційних систем ;
- консолідація інформаційних ресурсів/масивів;
- візуалізація всіх даних у зрозумілому та зручному вигляді;
- технологічне забезпечення узгодженої роботи експертних груп;
- підготовка варіантів для прийняття рішення;
- швидке та повне доведення завдань до всіх виконавців;
- контроль виконання і підтримання зворотнього зв'язку.

Відповідно, це впливає на структурну побудову СЦ, обов'язковими складовими якої повинні бути:

- телекомунікаційна компонента, що має забезпечити стійкий та надійний обмін різномірною інформацією (аудіо, відео, дані та ін.) в інтегрованому середовищі на базі єдиних технологій;

- апаратно-програмний комплекс, що об'єднує всі засоби представлення інформації, комутаційне обладнання та обчислювальну техніку з основним інформаційним фондом;

- інформаційно-аналітична система, що обробляє дані з усіх джерел поточної інформації та наявних баз даних і знань;

- інструментально-моделюючі засоби, які дозволяють за допомогою сучасного математичного апарату забезпечити проведення глибокого аналізу проблемних ситуацій та можливих варіантів їх подальшого розвитку;

- система аудіо-візуалізації, що зазвичай складається з екрану колективно-інтерактивного користування та інших допоміжних засобів для забезпечення швидкості й зручності сприйняття оперативної інформації з різнорідних джерел;

За будь якої структури СЦ найважливішою компонентою завжди буде людський інтелектуальний потенціал – фахівці, що безпосередньо забезпечують функціонування системи та експерти, від яких залежить якість та ефективність кінцевого результату – запропонованих управлінських рішень.

Класифікацію ситуаційних центрів можна провести за ознакою мобільності – стаціонарні та пересувні, за побудовою – локальні та розподілені, за рівнем управління – загальнодержавні, відомчі, регіональні та об'єктові, за цільовим призначенням – організаційно-управлінські, проектні і технологічні. Для розуміння шляхів забезпечення стійкого функціонування доцільно розглянути деякі принципи проектування, побудови та роботи СЦ. Найголовнішим, **базовим** є принцип **системності**, що позиціонує СЦ як єдине ціле, виявляє різнорідні зв'язки між елементами, дозволяє визначити цільові функції. Зазвичай застосовується ієрархічна структура, що дає самостійність окремим елементам для забезпечення гнучкості й адаптивності за рахунок розгалуженості деревоподібних резервних взаємозв'язків. Не менш важливим є принцип **наочності та доступності**, що вимагає від методів візуалізації інформаційних масивів відповідності психофізіологічним можливостям людини а від загальнооб'єктових умов -максимального сприяння ефективної взаємодії учасників заходів між собою і в людино-машиному діалозі.

Принцип **сумісності та уніфікації** полягає в тому, що проектування і побудова системи повинні базуватися на типових (стандартних) інтерфейсах, протоколах взаємодії та форматах даних. Це дозволяє ефективно використовувати наявні ресурси при створенні і забезпечити відтворюваність технологій під час подальшого розвитку СЦ.

Принцип **відкритості**, тобто можливості впровадження змін шляхом простого доповнення, збільшення потужності системи без порушень її функціонування, стає дуже актуальним в наш час. Швидкий розвиток технологій, непередбачуваність численних зовнішніх впливів вимагають від СЦ постійної готовності до програмно-апаратного переоснащення, розгалуження інформаційного середовища й оновлення завдань.

Принцип **модульного нарощування** полягає у здатності системи до розширення цільових функцій, збільшення як інформаційних джерел так і кількості користувачів без значної перебудови ядра системи.

Загальновідомий принцип **ефективності**, що визначається співвідношенням затрат і отриманого цільового результату, дозволяє ще на стадії проектування спланувати раціональне використання ресурсів.

До **організаційно-системотехнічних** можна віднести такі принципи:

- **організаційної єдності**, яка вимагає врахування структурно-функціональних взаємозв'язків всіх складових системи;

- **концептуальної узгодженості**, що полягає в неуклінному додержанні єдиної методології створення, функціонування і модернізації, яке реалізується засобами управління проектом;

- **повноти і несуперечливості**, логічна вимога щодо наявності всіх необхідних елементів, узгодженості їхньої взаємодії та потребує попереднього математичного моделювання процесів, завдань і функцій;

- **технічно-естетичного балансу**, який досягається усуненням взаємоперешкод компонентів та створенням всебічно комфортного середовища керівникам і персоналу;

- **комплексної безпеки**, для надійного захисту даних від навмисних помилок, спотворення та руйнування, що реалізується шляхом безперервного контролю цілісності та доступності інформаційних масивів, встановленням чітких прав користувачів, застосуван-

ням програмно-апаратних засобів спеціального призначенням і оперативної системи резервування.

Висновки. Таким чином, наведені у роботі завдання та функції, склад і принципи побудови універсальні та можуть бути використані під час проектування Навчального Ситуаційного центру з підготовки фахівців у сфері цивільного захисту.

<http://nuczu-conference.com/news/koshkin/2014-03-18-289>

Кринська Н.В.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

МЕТОДИ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

The system of active teaching English role-playing game "Press Conference" on "Emergency situations of natural or man-made disasters" is a striking example of such a method. In this game uses the communicative situation to deal with specific issues that arise in the professional activities of civil protection.

В системі активного навчання англійському мові рольова гра "Прес-конференція" по темі "Чрезвычайные ситуации природного или техногенного характера" является ярким примером применения такого метода. В этой игре используются коммуникативные ситуации для решения конкретных вопросов, возникающих в профессиональной деятельности специалистов службы гражданской защиты.

У системі активного навчання англійської мови рольова гра "Прес-конференція" з теми «Надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру» є яскравим прикладом застосування такого методу. У цій грі використовуються комунікативні ситуації для вирішення конкретних питань, що виникають у професійній діяльності фахівців служби цивільного захисту.

Найважливішою умовою формування й розвитку сучасних мотивів навчання можна вважати надання комунікативного характеру всьому курсу навчання англійської мови. Активне використання під час навчання рольової гри є моделлю побудови процесу міжособистісного спілкування [1].

Рольова гра наближає студента до реальних умов професійної діяльності, дозволяє виявити самостійність у прийнятті рішень в умовах творчого змагання [2]. У процесі такого співробітництва формується вміння працювати згуртованою командою над розв'язанням спільного завдання, що є важливим для фахівця сфери цивільного захисту.

У системі активного навчання англійської мови рольова гра "Прес-конференція" з теми «Надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру» є яскравим прикладом застосування такого методу. У цій грі використовуються комунікативні ситуації для вирішення конкретних питань, що виникають у професійній діяльності фахівців служби цивільного захисту. З метою максимального наближення до реальних умов професійної діяльності в цій рольовій грі передбачені ситуації, із якими майбутні фахівці можуть зустрічатися у своїй роботі. Застосування цієї форми роботи можна розглядати як "репетицію" реальної прес-конференції, під час якої представники різних служб виступають із короткими доповідями англійською мовою, відповідають на запитання представників ЗМІ, вступають із ними в полеміку.

Отже, рольова гра створює на занятті позитивну емоційну атмосферу, яка сприяє усуненню в студентів психологічного бар'єра, забезпечує умови для невимушеного спіл-

кування іноземною мовою. Практика показує, що використання рольових ігор у навчальному процесі значно підвищує мотивацію, а значить і ефективність навчання іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ladousse G.P. Role Play. - Oxford: Oxford University Press, 1992. - 181 p.
2. Livingstone C. Role Play in Language Learning. - London: Longman, 1983. – 127 p.

<http://nuczu-conference.com/news/krynskaja/2014-03-18-288>

Крутова А.С., Чумак О.В.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Acquires importance of establishing a promising educational systems that allow to prepare a person to success in the new information and cultural environment. In this important strategic goal of vocational education is a paradigm shift from teaching (transmission of information) to the paradigm of learning (transfer of competences).

Приобретает актуальность создания перспективных образовательных систем, которые позволяют подготовить человека к успешной деятельности в новой информационно-культурной среде. При этом важнейшей стратегической задачей профессионального образования является переход от парадигмы преподавания (передачи информации) к парадигме обучения (передачи компетенций).

Набуває актуальності створення перспективних освітніх систем, які дозволяють підготувати людину до успішної діяльності у новій інформаційно-культурному середовищі. При цьому найважливішим стратегічним завданням професійної освіти є перехід від парадигми викладання (передачі інформації) до парадигми навчання (передачі компетенцій).

Сьогодні у освітньому просторі спричинюють такі чинники як оновлення всіх аспектів розвитку суспільства через розширення рівня фахової підготовки майбутнього фахівця державного сектора економіки. Результативність даного процесу визначається сформованістю його особистісних якостей та професійних умінь, серед яких особливе місце посідають компетенції, набуті, зокрема, під час виконання наукових досліджень. В системі вітчизняної освіти відбувається перехід від кваліфікаційної моделі до компетентної моделі фахівця, яка менш жорстко прив'язана до конкретного об'єкту і предмету праці, що орієнтує студентів на розвиток конкурентоздатних якостей та забезпечує мобільність випускників в гнучких умовах прийняття рішень. Перехід від індустріального суспільства до інформаційного зміщує акценти від виробництва матеріального продукту до індустрії інформації та знань. Набуває актуальності створення перспективних освітніх систем, які дозволяють підготувати людину до успішної діяльності у новій інформаційно-культурному середовищі. При цьому найважливішим стратегічним завданням професійної освіти є перехід від парадигми викладання (передачі інформації) до парадигми навчання (передачі компетенцій). Крім того, для майбутніх економістів державного сектору економіки актуалізуються такі якості особистості, як готовність до постійної самоосвіти, креативність,

здатність здійснювати пошукову діяльність, отримувати нові знання, бачити перспективи власної самоосвітньої траєкторії і планувати стратегію її розвитку. Особливу роль у процесі фахової підготовки має науково-дослідницька діяльність, яка забезпечує підготовку високопрофесійної творчої особистості, здатної до ефективної науково-дослідної та професійної діяльності.

Метою статті є аналіз теоретичних основ формування дослідницької компетентності майбутніх економістів фінансової сфери державного сектору економіки.

Для забезпечення більш чіткої та ефективної підготовки фахівців до виконання своїх професійних обов'язків, починаючи з другої половини XIX століття, вчені різних країн Європи та в США почали розробку та наукове обґрунтування моделей, які включали, переважно, перелік певних знань та спеціальних умінь, необхідних для успішної праці. Під поняттям модель професійної підготовки західноєвропейські вчені розуміли описовий аналог, що віддзеркалює основні характеристики фахівця, його знання, вміння та навички, моральні якості, організаторські здібності, покликані забезпечити результативну діяльність у певний період часу. Такі моделі, безумовно, враховували специфіку освіти у кожній країні, а також її матеріально економічні та політичні умови. Проте необхідність переходу до компетентнісної моделі визначається зміною освітньої парадигми з принципу адаптивності на принцип компетентності випускників. Тому порядок оцінювання рівня відповідності випускників вищих навчальних закладів професійним вимогам на сьогодні має базуватися на компетентнісній моделі молодого фахівця. Кожне підприємство повинно мати перелік базових та додаткових компетенцій своїх працівників економічних служб, які є складовою ланкою тестів оцінки відповідності знань та вмінь молодих фахівців та їх майбутніх функціональних обов'язків. Підприємства мають визначити модель ключових професійних компетенцій фахівця як перелік необхідних знань, практичних навиків і особових якостей, необхідних для якісного виконання функціональних обов'язків певної посади.

Оскільки компетенції орієнтовані на результат, компетенція орієнтована на оцінку конкурентоспроможності випускника, його здатність досягати очікуваного результату в господарських структурах, бути ефективним і затребуваним на ринку праці. Такий алгоритм дозволяє перейти від виключно академічних норм оцінки вищого навчального закладу до зовнішніх оцінок – професійної та соціальної підготовленості випускників до умов ринку.

У контексті визначення теоретичних основ формування дослідницької компетентності майбутніх економістів являють інтерес наукові дослідження з практики організації науково-дослідної і навчально-дослідної роботи студентів (Е. Елютін, І. Лернер, П. Підкасистий, В. Сластьонін та ін.), дослідження з проблеми формування дослідницьких умінь у студентів під час навчальної діяльності (П. Романова, В. Ушачева й ін.), з питань розвитку науково-дослідної культури майбутнього фахівця (Т. Климова та ін.).

Науковий аналіз і результати дослідження свідчать: щоб якісно підготувати економіста, потрібно дати йому практичні навички роботи, а для цього необхідно в процесі навчання використовувати такі методи навчання, які викликають у студентів інтерес до професійно-практичних дисциплін, а також використовувати: обмін професійним досвідом, пов'язаним з майбутньою спеціальністю; зацікавленість до спеціалізації і впровадження нових технологій навчання; дослідження результатів творчого росту. Професійну підготовку спеціалістів слід розглядати як систему, в якій є професійні вміння у відповідності з функціональними обов'язками майбутніх фахівців-економістів стосовно їх посад та вимог з врахуванням росту потреб роботодавців. В загальному вигляді цю систему можна представити у вигляді схеми (рис. 1).

В той же час, в умовах, коли державні органи управління вищою школою не окреслили чітких механізмів визначення кількісних й якісних вимог до випускників, сприяти працевлаштуванню молоді повинні самі навчальні заклади. Виявляючи та вивчаючи складові попиту потенційних споживачів – роботодавців, зокрема й державних фінансових установ, коректуючи на цій основі навчальні програми, готуючи конкурентоздатних на ринку

праці спеціалістів з економічних питань, вищий навчальний заклад, разом з тим, закріплює свою позицію в системі державного управління економічними й освітніми процесами. Для цього, на нашу думку, роботодавці повинні знати все про діяльність вищого навчального закладу, бачити не тільки процеси функціонування університету, але й принципи прийняття рішень.

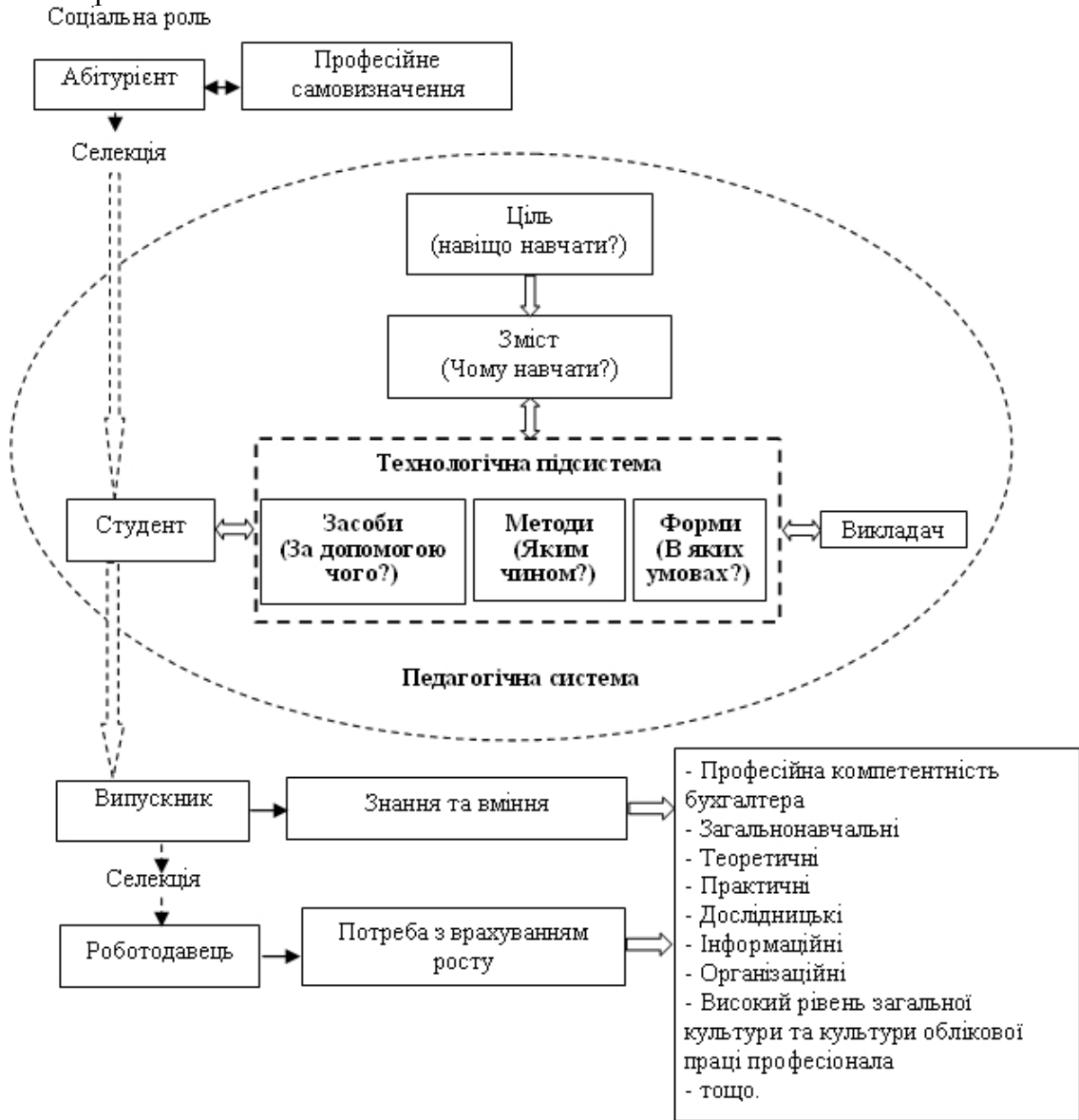

Рис. 1. Система забезпечення фінансово-економічної освіти

Відповідно, науково-дослідна компетентність співвідноситься зі сферою науково-дослідної діяльності випускника ВНЗ. Саме тому система вищої освіти сьогодні повинна бути націлена на формування не просто професіонала-виконавця, але професіонала-дослідника, здатного легко адаптуватися до швидко мінливих умов, знаходити вирішення виникаючих проблем через володіння дослідницькими вміннями.

На цій підставі вважаємо, що цілісна професійна компетентність економістів дає можливість ефективно вирішувати коло професійних завдань, а науково-дослідна компетентність є її складовою частиною. Через це формування науково-дослідницької компетентності майбутнього економіста передбачає перехід від навчальної діяльності до науково-дослідної і далі до професійної в контексті ефективного вирішення певного кола професійних завдань.

Таким чином, науково-дослідна діяльність у вищому навчальному закладі є важливою об'єктивною умовою формування цілісної професійної компетентності економіста, оскільки під час науково-дослідної роботи студента відбувається формування важливої

якості сучасного фінансиста державного сектору – його науково-дослідницької компетентності.

У [2, с. 25-27] сформульовано види компетентції, які мають бути притаманні управлінській еліті: функціональна – компетентність у сферах економіки та державних фінансів, соціального і політичного партнерства, технологій управління людськими ресурсами, державного менеджменту, контролінгу; інтелектуальна – здатність до аналітико-прогностичної діяльності, розробки альтернативних рішень і обґрунтування вибору найбільш ефективних; ситуативна - компетентність у вирішенні конкретних проблем і тактичних завдань державного управління та місцевого самоврядування; методична - здатність до сприйняття, осмислення та адекватної інтерпретації інформації, структурування проблеми, системного реагування на неї; соціальність ораторських, комунікативних та інтегративних здібностей, вміння працювати в команді: готовності до співробітництва та вирішення конфліктів.

Компетентності, як результат навчання у вищій школі, розглядаються в науці у зв'язку з переходом системи вищої професійної освіти на дворівневе навчання «бакалаврат – магістратура».

Науково-дослідницька компетентність – це така сукупність дослідницьких умінь, навиків та способів його діяльності, що дає змогу залучити студента на позицію дослідника; сприяти розвитку його творчих здібностей; пізнавальних інтересів; активізації і підвищенню ефективності й якості навчально-пізнавальної діяльності [1]. О. Козирева дослідницьку компетентність визначила як характеристику, що передбачає володіння вміннями та способами дослідницької діяльності на рівні технології з метою пошуку знань для вирішення освітніх проблем, побудови освітнього процесу відповідно до цінностей-цілей сучасної освіти, місії освітнього закладу, бажаного результату [3]. У дослідженнях А. Міт'яєвої змістом дослідницької компетентності є ефективність відбору та здійснення способів дослідницької діяльності (дослідна робота, узагальнення досвіду, експеримент, моніторинг, маркетинг, атестація, експертиза тощо). Компонентами структури дослідницької компетентності є загальнопредметні, ключові компетенції та загальноосвітні компетентності [4].

Основу дослідницької компетентності складають уміння виявляти проблему, формулювати гіпотезу, підбирати відповідні методи ведення дослідження та обробки отриманих результатів. Сутність наукової компетентності визначається як сформований рівень теоретико-методологічних і фахових знань із обраної галузі науки, практичних умінь і навичок організації науково-дослідницької діяльності. Це наявність особливого наукового мислення, здатність до вивчення матеріалів наукових досліджень і трансформації основних теоретичних положень у зміст навчальних дисциплін фахової підготовки студентів. Зазначимо також уміння визначати власний науковий інтерес, реалізувати свій науковий потенціал, досліджуючи актуальну наукову проблему, організовувати результативну наукову та науково-методичну діяльність. Наукова компетенція передбачає проведення наукового дослідження та впровадження його результатів у практичну діяльність. Ознаки наукового дослідження можна систематизувати за такими напрямками:

- творчий характер здобуття нових знань, установлення нових фактів;
- самостійність – прагнення запропонувати власне розв'язання поставлених завдань;
- наступність знань – послідовність зв'язку з попередніми дослідженнями в даній галузі, передбачення перспектив наступних досліджень;
- новизна та унікальність – обов'язкові елементи новизни різного ступеня: від узагальнення й конкретизації вже відомого – до принципово оригінальних підходів, технологій;
- зв'язок з іншими науками – розгалуження наукових галузей, утворення на їх перетині нових;

- органічний зв'язок теорії й практики – як найсуттєвіша умова вірогідності науково-педагогічного дослідження.

Таким чином, узагальнюючи викладене, можна визначити науково-дослідницьку компетентність майбутніх економістів державного сектору економіки як інтегративну якість особистості, що характеризує їхню готовність до вирішення дослідних завдань шляхом застосування методів наукового пізнання, застосування діагностичного підходу в плануванні, програмуванні, прийнятті управлінських рішень, аналізі та оцінці діяльності підрозділів і установ фінансової системи держави. Основу дослідницької компетентності складають уміння виявляти проблему, формулювати гіпотезу, підбирати відповідні методи проведення дослідження та обробки отриманих результатів. Етап оформлення результатів дослідження – це процес його вдосконалення, котрий передбачає уточнення логіки викладу матеріалів дослідження, коректування понятійного апарату й термінології; обґрунтування висновків і рекомендацій.

У сучасних умовах не тільки економічне середовище та проблеми працевлаштування створює масу ускладнень для фахівця з фінансів державного сектору, але і саме фінансово-економічне середовище держави представляє собою достатньо складне, багатокомпонентне утворення з величезною кількістю інформаційних потоків. Все це пред'являє особливі вимоги до підготовки майбутніх економістів. З одного боку зростає необхідність використання інформаційних технологій в професійній діяльності економіста, з іншого боку сучасна ситуація вимагає від нього особливих якостей, розумових здібностей, уміння працювати з великим потоком різноманітної інформації для її глибокого узагальнення.

Оскільки процес реформування національної системи освіти передбачає забезпечення рівного доступу до якісної освіти, тому ця проблема перестала бути лише психолого-педагогічною й перейшла до загальноосвітніх, політичних, управлінських. Модернізація системи механізмів державного управління освітою насамперед передбачає впровадження інституту вимірювання та оцінювання результатів діяльності освітньої галузі, створюючи національну систему моніторингу якості освіти, визначення ефективності управлінських рішень та їх впливу на якість освіти в Україні. Необхідність перегляду реалізованих механізмів в управлінні освітою обумовлена зміною соціальної ролі системи освіти й кризою її результативності. Нинішній стан управління, коли результати наукових досліджень – нові доктрини, концепції, розробки, рекомендації тощо – практично не залучаються до розроблення освітянських стандартів, слід визнати не достатньо продуктивним. Відповідно, доцільним є розробка механізму, який би забезпечив реальне впровадження наукових результатів в освітянські стандарти, а також, у фундаментальні або професійно-орієнтовані блоки навчальних планів. Для цього сьогодні науковцями проводиться системний аналіз проблеми та визначаються організаційно-правові заходи з її розв'язання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архипова М. Дослідницька компетентність майбутніх інженерів-педагогів / Марія Архипова // Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи», м. Хмельницький, 22–24 жовтня, 2009 р. – Хмельницький, 2009. – С. 144–148.
2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія / За ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с.
3. Козырева О. А. Компетентность современного учителя: современная проблема определения понятия / О.А.Козырева // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2004. – № 2. – С.48–51
4. Колдина М. И. Подготовка к научно-исследовательской деятельности будущих педагогов профессионального обучения в вузе : автореферат дис. ... канд. пед. наук :

- 13.00.08 / Колдина Маргарита Игоревна ; [Место защиты: Волж. гос. инженер.-пед. ун-т] Нижний Новгород, 2009. –20 с.
5. Митяева А. М. Особенности многоуровневой системы подготовки в современном вузе / А.М. Митяева // Педагогика. – 2005. – №8. – С. 69–75.
 6. Оболенський О., Сороко В. Професіоналізація державної служби та служби в органах місцевого самоврядування // Вісн. держ. служби України. - 2005. - № 1. - С. 20-27
 7. Сльозко Т. Бухгалтерський облік: у пошуках наукового знання. – Тернопіль. – Вісник ТНЕУ - № 3, 2007. – С. 124 – 131.
 8. Тупчій А. Професійна компетентність сучасного фахівця з бухгалтерського обліку. – Імідж сучасного педагога - № 1-2, 2005. - С. 44
 9. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти // Наукові записки НаУКМА. Серія «Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота». – Т. 71. – 2007. – С. 3-8.

http://nuczu-conference.com/news/chumak_krutova/2014-03-18-260

Левчук В.Г.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІДЕЇ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ З ПОЗИЦІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

In the twentieth century education as one of the most important social institutions, determines the direction of social development of the state, is also becoming a major factor in shaping the future of humanity. Modern education in Ukraine and in other countries must be innovative purposes consistent with the requirements. Its essence should not be to transfer some of the complex moral and ethical beliefs, on which the life of a specific person, and in a holistic form of social organization in the context of the state.

В XX в. образование, как один из важнейших социальных институтов, определяет направления социального развития государства, становится также основным фактором формирования будущего человечества. Современная образования как в Украине, так и в других странах должна иметь инновационные цели, соответствующие требованиям. Ее сущность должна заключаться не в передаче комплекса отдельных моральных и этических убеждений, от которых зависит жизнь определенного человека, а в целостной форме социальной организации в контексте государства.

У XXI ст. освіта, як один з найважливіших соціальних інститутів, що визначає напрями соціального розвитку держави, стає також основним фактором формування майбутнього людства. Сучасна освіти як в Україні, так і в інших країнах повинна мати інноваційні цілі, які б відповідали вимогам сьогодення. Її сутність повинна полягати не в передачі комплексу окремих моральних та етичних переконань, від яких залежить життя певної людини, а в цілісній формі соціальної організації в контексті державотворення.

Постановка проблеми. У XXI ст. освіта, як один з найважливіших соціальних інститутів, що визначає напрями соціального розвитку держави, стає також основним фактором формування майбутнього людства. Сучасна освіти як в Україні, так і в інших країнах повинна мати інноваційні цілі, які б відповідали вимогам сьогодення. Її сутність повинна полягати не в передачі комплексу окремих моральних та етичних переконань, від

яких залежить життя певної людини, а в цілісній формі соціальної організації в контексті державотворення.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку України можна говорити про особливу роль університету у здійсненні виходу із глобальної кризи та чергової спроби переходу до стійкого економічного розвитку. Проблеми зростання об'ємів споживання, нерівномірний розподіл соціальних благ, збільшення людської популяції не можуть бути вирішені без піднесення на новий, якісно кращий рівень університетської освіти в глобальному суспільстві та розвитку значення інтелектуальної складової в портреті сучасного громадянина, працівника, члена соціуму. Університет знаходиться на передньому краї боротьби за вирішення основних проблем сучасного світу, водночас зростає і роль вищої школи для сучасного суспільства. До того ж університети, як "двигуни" вищої освіти, повинні в першу чергу звертатися до глобальних проблем нашого взаємозалежного світу. Сьогодні інтелект, інформація стають найважливішим ресурсом суспільства, країни. Вища освіта найчастіше має в житті сучасної людини більш важливе значення, ніж політика чи економіка. Освіта та інтелект виступають найважливішою домінантою сучасної культури, оскільки знання та освітня діяльність набувають системного характеру.

Концепції так званого "інформаційного" суспільства не дали відповідей на питання, що висунула "глобальна криза", оскільки ці концепції визначали якість "життя, що триває", і не давали прогнозів найменш віддаленого майбутнього. На думку К. Манхейма, в суспільстві технічне та природничо-наукове знання випереджає моральні сили й усвідомлення суспільного прогресу спостерігається величезний дисонанс між розумовим розвитком у вигляді науки і техніки та гігантським моральним відставанням" [1]. Іспанський філософ Х. Ортега-і-Гассет висунув своєрідне звинувачення сучасній цивілізації й підкреслив, що Європа втратила мораль. Він писав, що "школи, якими так пишалось минуле століття, впровадили в масу сучасні життєві навички, але не зуміли виховати її. Озброїли її засобами для того, щоб жити повніше, але не змогли наділити її ні історичним відчуттям, ні почуттям історичної відповідальності. В масу вдихнули силу та зарозумілість учасного прогресу, але забули про дух" [3].

Нового значення набуває звернення до вічних цінностей освіти – становлення особистості. Для суспільства, націленого в майбутнє, "вміння відкривати" в якомусь сенсі є важливішим ніж "вміння думати". Освіта повинна бути відкритою для інновацій, підтримці дослідження і пошуку, і однією з його основних ціннісних орієнтацій є формування, розкриття й використання безмежних потенціальних здібностей і можливостей людини [2; 3]. М. Хайдеггер, один з визначних філософів ХХ ст., говорячи про сутність ідеї університету, протиставляє "освіту" й "усвідомлення". Освіта та інтелект висувають перед людиною певний образ, що дає можливість бачити. На сучасному етапі розвитку України можна говорити про особливу роль університету у здійсненні виходу із глобальної кризи та чергової спроби переходу до стійкого економічного розвитку. Проблеми зростання об'ємів споживання, нерівномірний розподіл соціальних благ, збільшення людської популяції не можуть бути вирішені без піднесення на новий, якісно кращий рівень університетської освіти в глобальному суспільстві та розвитку значення інтелектуальної складової в портреті сучасного громадянина, працівника, члена соціуму. Університет знаходиться на передньому краї боротьби за вирішення основних проблем сучасного світу, водночас зростає і роль вищої школи для сучасного суспільства. До того ж університети, як "двигуни" вищої освіти, повинні в першу чергу звертатися до глобальних проблем нашого взаємозалежного світу. Освіта повинна відповідати тенденції подолання безапеляційного розподілу культури на гуманітарну та технічну. Відходу від протистояння природничого та гуманітарного знання, усвідомленню їх глибокої єдності сприяють нові галузі досліджень, що відносяться до складних систем, що здатні до самореалізації. На думку В. Штиррова, подолання детермінації природничо-наукового знання та зростання на цій основі контрверзи сциєнтизму та гуманізму здійснюється завдяки чіткому усвідомленню місця людини як суб'єкта пізнання в саме тіло наукового знання [3, с. 59]. Особистісні орієнтації стають не-

від'ємними компонентами суб'єкту пізнання, усвідомлення реальності стає частиною ментального та між комунікаційного процесів. Тому важливим завданням є вироблення нових концепцій гуманітарної складової. У навчальному процесі може відбуватися своєрідний синтез природничо-наукового на гуманітарного знання, природничо-наукові дослідницькі орієнтації університетів доповнюються розвитком гуманітарного знання. Сьогодні університет стає відкритою для соціальної взаємодії структурою і саме це визначається соціально-політичними характеристиками суспільного устрою. Університет стає повноправним суб'єктом суспільних відносин, і обґрунтування цьому можна знайти в новому усвідомленні соціуму: сучасне гуманітарне знання сприяє усвідомленню суспільства і процесів, що відбуваються в ньому, в культурному контексті.

Висновки. Підсумовуючи вище викладене, можна стверджувати, що соціально-філософський аналіз виділяє для усвідомлення університету таке поняття, як "ідея класичного університету", вибір якого визначається самим предметом дослідження, що транслює високі культурні цінності. Хоча й ціннісна сутність цього підрозділу знаходила відображення ще за часів середньовічних університетів, що дає уявлення про певну "самостійність", незалежність, що характерна природі, цього соціального інституту, й визначається високими нормативно-культурними ідеалами, становлення ідеї університету припадає на першу половину XIX ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захаров И. В. Культурная мисия университета, или Социальная педагогика как политическая программа / И. В. Захаров, Е. С. Ляхович // Вестник высшей школы. – 2011. – № 10. – С. 46–54.
2. Ладижец Н. С. Развитие идеи западно-европейского университета. Социально-философский анализ / Н. С. Ладижец. – Ижевск : Филиал изд-ва Нижегородского ун-та при УдГУ. – 2001. – С. 26.
3. Ортега-и-Гассет Х. Эстетика Философия культуры / Х. Ортега-и-Гассет. – М.: Искусство. – 1999. – 558 с.

<http://nuczu-conference.com/news/levchuk/2014-03-18-287>

Луценко Т.О.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Now principles of state science - technology and innovation policies and mechanisms for its implementation remains problematic. Particularly controversial problem to effectively direct and indirect support for the scope of scientific - research and development - design work under the conditions of the resource base of multi-channel , defining the principles of choice of priorities of national scientific and technological development and the accumulation of resources for their development for breakthrough , long-term strategic effects that can reduce geopolitical risks and ensure the rapid socio-economic and scientific - technological development of the country.

Сейчас принципы построения государственной научно - технологической и инновационной политики и механизмы ее реализации остаются проблематичными . Особенно противоречивы проблемы оказания эффективной прямой и опосредованной поддержки сферы научно - исследовательских и опытно - конструкторских работ при условиях мно-

гोकанального формування ресурсної бази , определение принципів вибору пріоритетів національного науково-технологічного розвитку и аккумуляції ресурсів на их розвиток для получения проривних , долгосрочных стратегических ефектів , способних уменьшить геополітические ризики и обеспечить ускоренное соціально-економічне и научно-технологічне развитие страны.

Нині принципи побудови державної науково-технологічної та інноваційної політики і механізми її реалізації залишаються проблематичними. Особливо суперечливими є проблеми надання ефективної прямої й опосередкованої підтримки сфери науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт при умовах багатоканального формування ресурсної бази, визначення принципів вибору пріоритетів національного науково-технологічного розвитку і акумуляції ресурсів на їх розвиток для одержання проривних, довгострокових стратегічних ефектів, здатних зменшити геополітичні ризики і забезпечити прискорений соціально-економічний і науково-технологічний розвиток країни.

Постановка проблеми. Нині принципи побудови державної науково-технологічної та інноваційної політики і механізми її реалізації залишаються проблематичними. Особливо суперечливими є проблеми надання ефективної прямої й опосередкованої підтримки сфери науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт при умовах багатоканального формування ресурсної бази, визначення принципів вибору пріоритетів національного науково-технологічного розвитку і акумуляції ресурсів на їх розвиток для одержання проривних, довгострокових стратегічних ефектів, здатних зменшити геополітичні ризики і забезпечити прискорений соціально-економічний і науково-технологічний розвиток країни.

Реалізація державної політики у сфері науки, технологій та інновацій вимагає наявності відпрацьованої комплексної, взаємопов'язаної в усіх елементах системи регулювання розвитком науково-технічного потенціалу держави та повного узгодження її механізмів з основними засадами державної економічної політики і визначеними пріоритетами наукового та інноваційного поступу.

Виклад основного матеріалу. На початку листопада 2006 року було проведено спеціальне спільне засідання комітету та Президії Національної академії наук України щодо забезпечення розвитку вітчизняної науки. У листопаді 2006 року відбулися комітетські слухання з питання «Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення». У березні 2007 року проведені парламентські слухання з проблем захисту прав інтелектуальної власності. У червні 2007 року — парламентські слухання з питання «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації». Прийнято відповідні Рекомендації, реалізація яких мала вплинути на активізацію наукових досліджень, залучення інтелектуального потенціалу в економіку країни, а також сприяти підвищенню ефективності інноваційної діяльності [2].

Як свідчить світовий досвід, формування інноваційної системи неможливе без активної участі держави. Це має передбачати розробку стратегії переходу до інноваційної моделі розвитку на основі використання методів наукового планування на всіх рівнях управління (це питання системного аналізу, прогнозування, оптимізації, програмно-цільових методів управління тощо), підвищення рівня інноваційної культури. Увесь цей ланцюжок має бути пронизаний ідеологією інновацій і спрямований на кінцеву мету — створення висококонкурентних технологій, товарів та послуг. Одним із важливих факторів у цьому є бюджетна підтримка

Виконання законодавства в науково-технічній та інноваційній сфері є вкрай незадовільним, що істотно впливає на падіння інноваційної активності в Україні. Поширилася практика призупинення дії статей законів у частині фінансування та стимулювання науково-технологічної та інноваційної діяльності. Про негативність цих процесів наголошувалося на парламентських слуханнях з питання «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації»[1]. Для структурної трансформації економіки на ін-

новаційній основі необхідно вже найближчим часом розробити нову структуру державного замовлення, вдосконалити механізм бюджетних витрат на підтримку інноваційних процесів в Україні і цьому процесу слід надати прозорості, доступності, гласності.

Усе вище зазначене значною мірою пов'язано з неефективністю адміністративно-організаційної структури управління науково-технологічною та інноваційною діяльністю.

За роки незалежності жодна сфера державного управління не зазнавала таких змін і реорганізацій. Навколо цього і нині точиться багато дискусій. А на державному рівні перемагають особисті стосунки, політичні розстановки, а не професіоналізм, користь справі й економічна доцільність. Слід зазначити, що ефективність державного управління визначається станом справ у відповідній сфері.

Наведу декілька прикладів такого стану. У квітні цього року Комітетом з питань науки і освіти у плані контролю розглянуто питання про реалізацію Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». За цим законом на формування державних науково-технічних програм має виділятися щорічно не менше 30% коштів від обсягів, що виділяються на науку з державного бюджету. Однак, видатки, що спрямовувалися Міністерству освіти і науки на реалізацію цих програм, становили лише від 0,6% у 2009 році до 0,3% у 2011 році: майже у сто разів менше, ніж встановлено законом .

Як наслідок — вкрай низька ефективність зазначених програм, повна втрата їх впливу на процеси розвитку науки і техніки в державі. По суті, дискредитовано саме поняття «пріоритетів» та «конкурсного фінансування».

Висновки. Без сумніву, інноваційний шлях розвитку України має бути безальтернативним. Створення інноваційної системи в державі не є разовою акцією, а є системним багаторівневим завданням, розв'язання якого потребує постійної і наполегливої роботи всього суспільства. Інноваційна система не формується спонтанно на основі механізмів саморегуляції, а потребує активного втручання і управління цим процесом з боку держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дорофійенко В.В. Колосюк В.П. Инновационный менеджмент и научно-техническая деятельность: Учебное пособие. – Донецк, 2001. – 409 с
2. Монаєнко А.О. Фінансово-правове регулювання відносин у галузі науки // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 36. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 378-384.

<http://nuczu-conference.com/news/lucenko/2014-03-18-286>

Ляшевська О.І.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Adopting effective and optimal management decisions determined by the number and quality of information about the future state of the control object , move its processes and its likely reaction to the use of an instrument of managerial influence . Given the need for timely public - management decisions and dependency as a justification for its choice of the best variant of the time allocated for its development , scientific - practical forecasting can be a tool , the use of which will improve the quality of public justification and development - management decisions and ensure their timely implementation . In this regard, the use of forecasting the develop-

ment and implementation of management decisions in public administration requires scientific consideration.

Возможность принятия результативных и оптимальных управленческих решений обуславливается количеством и качеством информации о будущем состоянии объекта управления, ход его процессов и вероятную его реакцию на использование того или иного инструмента управленческого воздействия. Учитывая необходимость своевременного принятия государственно - управленческих решений и зависимость качества обоснования выбора наилучшего его варианта от времени, отведенного на его разработку, научно - практическое прогнозирование может стать тем инструментом, использование которого позволит повысить качество обоснования и разработки государственно - управленческих решений и обеспечить своевременность их реализации. В связи с этим вопросы использования прогнозирования при разработке и реализации управленческих решений в сфере государственного управления требует научного рассмотрения.

Можливість прийняття результативних та оптимальних управлінських рішень обумовлюється кількістю та якістю інформації про майбутній стан об'єкта управління, перебіг його процесів і вірогідну його реакцію на використання того чи іншого інструменту управлінського впливу. Враховуючи необхідність своєчасного прийняття державно-управлінських рішень і залежність якості обґрунтування вибору найкращого його варіанту від часу, відведеного на його розробку, науково-практичне прогнозування може стати тим інструментом, використання якого дозволить підвищити якість обґрунтування та розробки державно-управлінських рішень і забезпечити своєчасність їх реалізації. У зв'язку з цим питання використання прогнозування при розробці та реалізації управлінських рішень у сфері державного управління потребує наукового розгляду.

Можливість прийняття результативних та оптимальних управлінських рішень обумовлюється кількістю та якістю інформації про майбутній стан об'єкта управління, перебіг його процесів і вірогідну його реакцію на використання того чи іншого інструменту управлінського впливу. Враховуючи необхідність своєчасного прийняття державно-управлінських рішень і залежність якості обґрунтування вибору найкращого його варіанту від часу, відведеного на його розробку, науково-практичне прогнозування може стати тим інструментом, використання якого дозволить підвищити якість обґрунтування та розробки державно-управлінських рішень і забезпечити своєчасність їх реалізації. У зв'язку з цим питання використання прогнозування при розробці та реалізації управлінських рішень у сфері державного управління потребує наукового розгляду.

Можна виокремити такі етапи в цілісному процесі прийняття державних рішень: визначення пріоритетних проблем; розроблення та розгляд альтернативних варіантів рішення; остаточний вибір, формулювання та легітимізація державного рішення; реалізація і впровадження прийнятих державних рішень; контроль за здійсненням рішення [1].

Пошуковий прогноз здебільшого має теоретико-пізнавальний характер і безпосередньо не враховує цілеспрямованих дій з боку суб'єктів соціального управління. Його основне завдання - з'ясувати, як і в якому напрямі розвиватиметься досліджуваний об'єкт [2].

Існують такі напрями прогнозування, що пов'язані з державним управлінням: макроекономічне, політичне, науково-технічне, соціальне, економічне та глобальне.

Окремим напрямком можна виділити державне прогнозування. Яке визначається як науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки або окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку.

У системі соціально-економічних прогнозів важливими є прогнози споживчого попиту населення, рівня і способу життя, соціально-економічних нестатків населення, соціального складу суспільства тощо [3, с.336].

Проблемним питанням на сьогодні залишається створення дієвої системи прогнозування на регіональному рівні. Для вдосконалення прогнозування на регіональному рівні не обов'язково створювати окремий центр аналітичного супроводження прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері державного управління та місцевого самоврядування, достатньо розподілити аналітично-прогностичні роботи серед спеціалізованих, висококваліфікованих виконавців і координувати їх роботу. Водночас це вимагає виконання прогностично-аналітичних робіт на договірній основі, визначення міри відповідальності виконавців за неякісне виконання замовлення, обов'язкове залучення фахівців у сфері державного управління тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: [навч. посіб.] / В.П.Горбатенко, І.О. Бутівська.-К.:МАУП, 2005.-152 с.
2. Нагребельний В. Прогнозування в законодавчій діяльності / В.Нагребельний //Віче.
3. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: [підруч.] / [В.М.Геєць, Т.С.Клебанова, О.І. Черняк та ін.], 2008.-396 с.

<http://nuczu-conference.com/news/ljashevskaja/2014-03-18-285>

Майстро С.В.

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Майстро Р.Г.

Національний технічний університет «ХПІ», Харків

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Feature of Social Policy in the European Union (which gradually turns into a problem) is that it was formed in the 70-ies of XX century, when economic growth was high and provided the necessary expenditure on social protection. In recent decades, the rate of economic growth of the EU have dropped significantly, including in connection with the admission of new members and the global financial and economic crisis.

Особенностью социальной политики стран Европейского Союза (которая постепенно превращается в проблему) является то, что она была сформирована еще в 70-е годы XX века, когда темпы роста экономики были высокими и обеспечивали необходимый объем расходов на социальную защиту. В последние десятилетия темпы экономического роста ЕС значительно снизились, в том числе в связи с приемом новых членов и мировой финансово-экономическим кризисом.

Особливістю соціальної політики країн Європейського Союзу (яка поступово перетворюється в проблему) є те, що вона була сформована ще в 70-ті рр. XX століття, коли темпи зростання економіки були високими й забезпечували необхідний обсяг витрат на соціальний захист. В останні десятиліття темпи економічного зростання ЄС значно знизився.

лися, в тому числі в зв'язку з прийомом нових членів та світовою фінансово-економічною кризою.

Особливістю соціальної політики країн Європейського Союзу (яка поступово перетворюється в проблему) є те, що вона була сформована ще в 70-ті рр. ХХ століття, коли темпи зростання економіки були високими й забезпечували необхідний обсяг витрат на соціальний захист. В останні десятиліття темпи економічного зростання ЄС значно знизилися, в тому числі в зв'язку з прийомом нових членів та світовою фінансово-економічною кризою.

Основою європейської моделі капіталізму завжди вважалися «соціальна справедливість» і «соціальний ринок». Означало це, насамперед загальнодоступність соціальних і суспільних благ. Ще недавно, наприклад, кожний житель Німеччини – провідної економіки ЄС, навіть маючи невеликі доходи, міг розраховувати на забезпечену старість (і навіть на передчасний вихід на пенсію - в 55 років), медичне обслуговування світового рівня й інші гарантії за державний рахунок [2].

В умовах економічного підйому така модель працювала, але в умовах економічної кризи німецький «соціальний капіталізм» зіштовхнувся з проблемами.

Так, на думку Михасюка І., проблема узгодження між існуючими державними зобов'язаннями, витрати на виконання яких зростають у міру старіння населення, і верхніми межами оподатковування буде фундаментальною для більшості розвинених країн у найближчі десятиліття [3].

Тому однією з головних причин, через яку «європейська модель капіталізму», всупереч своїй первісній соціально орієнтованій природі, змушена ставати все жорсткішою, є демографічна проблема [1].

Через старіння населення Євроспільноті стає все важче виконувати так званий «договір поколінь». Сутність цього договору полягає в тому, що сьогоднішня активна частина населення згодна за рахунок своїх податків утримувати нинішніх пенсіонерів, знаючи, що в майбутньому також буде одержувати пенсії за рахунок податків наступного покоління. Але старіння населення свідчить про те, що сучасна молодь вже не зможе розраховувати на таку ж забезпечену старість, як у сучасних пенсіонерів [2].

Дослідження, проведене ЄС в 2006 р., показало, що в середньому 47% прогнозованих демографічних змін можна зм'якшити завдяки перегляду пенсійної політики: необхідно підвищити пенсійний віковий ценз або, принаймні, зрівняти його для обох статей (чоловічої та жіночої) [1].

Україна в найближчий час також може зіштовхнутися із серйозними проблемами в соціальному захисті населення, обумовленими саме демографічним чинником. Україна (як і більшість східноєвропейських країн) переживає безпрецедентне скорочення чисельності населення (в 2000-2025 р. населення нашої країни, за прогнозами ООН, скоротиться на 20%) і швидке його старіння на тлі низького рівня доходів. Якщо в 1959 р. люди старше 60 років становили всього 10% населення України, то в 2001 р. цей показник збільшився до 21%, а в 2050 р., за прогнозами Інституту демографії й соціальних досліджень НАН України, досягне 32% [1].

Зокрема, саме зараз у пенсійний вік входить покоління народжених у післявоєнні роки (різке зростання народжуваності спостерігалось після 1947 г.). Замінити їх на робочих місцях буде нікому, оскільки в працездатний вік тільки починають вступати українці, що народилися в 1990-і роки, коли народжуваність досягла критичного мінімуму. Для економіки це означає значне збільшення навантаження на пенсійну систему. Вже сьогодні, за даними Інституту демографії, на 100 платників пенсійних внесків приходиться 86,2 пенсіонера, а в 2026 р. їхня чисельність зрівняється. В 2050 р. 100 працюючих людей повинні будуть утримувати вже 127,9 пенсіонера. Всесвітній банк прогнозує, що до 2025 р. в Україні пенсійні витрати складуть 19% ВВП [1].

Природно, таких пенсійних виплат нинішня солідарна система забезпечити не зможе. Тому потрібно запроваджувати тривірневу пенсійну систему, яка функціонує в країнах ЄС. Так, в Польщі пенсійна система включає три рівня: державна солідарна система, 12 недержавних пенсійних фондів, добровільне пенсійне забезпечення (робітник регулярно вносить внески, які йдуть не на чужу пенсію зараз, а на його ж пенсію, але в майбутньому) [4].

Крім функціонування ефективної пенсійної системи, в ЄС вирішують демографічні проблеми за рахунок міграції всередині Євразії, оскільки сьогодні більша частина мігрантів із центральноєвропейських країн – членів ЄС задовольняє попит на певні спеціальності в країнах Західної Європи. Крім того, євроексперти пропонують “відв'язати” пенсії від середнього рівня зарплат і індексувати їх тільки в залежності від темпів інфляції: перегляд механізму індексації матиме більший ефект, ніж підвищення пенсійного віку [1].

Однак, на наш погляд, для України все це може бути лише як тимчасові напівзаходи екстенсивного характеру, які не можуть замінити повноцінної пенсійної реформи, проводити яку в країні необхідно вже зараз (на основі існуючого європейського досвіду), щоб в майбутньому забезпечити необхідний рівень соціального захисту населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбач Д. С пенсией веселой / Д.Горбач // Бизнес. - 2008. - №48 (827). - С. 21 – 24. - (1дек.).
2. Европейская и американская модели капитализма // Бизнес. - 2004. - №44 (615). - С.107 - 111. – (1 нояб.).
3. Державне регулювання економіки / [Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З.]. - К.: Атіка, Ельга-Н, - 2000. – 592 с.
4. Перковски С. В Украине большой дисбаланс между эффективностью труда и уровнем вознаграждения / С. Перковски // Бизнес. – 2008. - № 49 (828). – С. 16 – 17. – (8 дек.).

http://nuczu-conference.com/news/majstro_s_v_majstro_r_g_doc/2014-03-18-284

Маліков В.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

In Ukraine, some issues of crisis management is reflected in a number of normative - legal acts, in particular regulated reform issues of strategic planning and forecasting, financial planning policy in the budget process. But normative - legal framework for crisis management appeared relatively recently and had no practical foundation in the Soviet era. This is due to the Soviet legacy of the country: it was believed that the concept of "socialism" and "crisis" are not compatible. Accordingly, it was not (as it seemed) and the need to develop a scientific - practical areas as crisis management.

В Украине некоторые вопросы антикризисного управления отражено в ряде нормативно - правовых актов, в частности регламентировано проблемы реформирования стратегического планирования и прогнозирования, финансовой политики планирования в бюджетном процессе. Но нормативно - правовая база по антикризисному управления появилась сравнительно недавно и не имела практического основания в советское время. Это связано с советским наследием страны: считалось, что понятие "социализм" и "кризис" не

совместимы. Соответственно, не было (как казалось) и необходимости в развитии такой научно - практической сферы, как антикризисное управление.

В Україні деякі питання антикризового управління відображено в низці нормативно-правових актів, зокрема регламентовано проблеми реформування стратегічного планування і прогнозування, фінансової політики планування у бюджетному процесі. Але нормативно-правова база щодо антикризового управління з'явилась порівняно недавно і не мала практичного підґрунтя за радянських часів. Це пов'язано з радянською спадщиною країни: вважалося, що поняття «соціалізм» і «криза» не сумісні. Відповідно, не було (як здавалось) і необхідності в розвитку такої науково-практичної сфери, як антикризове управління.

Постановка проблеми. В Україні деякі питання антикризового управління відображено в низці нормативно-правових актів, зокрема регламентовано проблеми реформування стратегічного планування і прогнозування, фінансової політики планування у бюджетному процесі [1–4]. Але нормативно-правова база щодо антикризового управління з'явилась порівняно недавно і не мала практичного підґрунтя за радянських часів. Це пов'язано з радянською спадщиною країни: вважалося, що поняття “соціалізм” і “криза” не сумісні. Відповідно, не було (як здавалось) і необхідності в розвитку такої науково-практичної сфери, як антикризове управління.

Але подальший розвиток в умовах політичної і соціально-економічної кризи, пов'язаної з переходом до ринкової економіки й повною перебудовою суспільної структури, актуалізували цю тему, примусивши звернути на неї увагу вітчизняних дослідників.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні перед державними управліннями стоїть складне завдання – вивести країну з тривалої політичної й соціально-економічної кризи з найменшими втратами. Зробити це дуже важко, оскільки, з одного боку, щоб знищити тенденції кризового розвитку, що склалися, необхідно міняти сам зміст і цільову орієнтацію реформ, з іншого – будь-який “різкий рух” у цьому напрямку може призвести до чергової, або навіть до серії криз – адже значні перетворення у будь-якій із сфер життєдіяльності суспільства (політичній, соціальній або економічній) ведуть до структурних змін у ньому. Тому кожен крок представники влади повинні здійснювати продумано й обережно.

Кризові ситуації, особливо у сферах, що зачіпають життєдіяльність всього суспільства, часто вимагають швидкого та ефективного реагування, оскільки діяти доводиться в умовах дефіциту часу і ресурсів. А значить, фахівці, що беруться за їх подолання, повинні бути добре ознайомлені зі способами та методиками антикризового управління.

Формування концепції державного антикризового управління повинне включати послідовне проходження п'яти етапів:

- чітке визначення самого поняття “кризи” в цілому, а також в кожній із сфер, що цікавлять фахівця з державного менеджменту (політичній і соціально-економічній);
- визначення точних критеріїв оцінки кризових ситуацій;
- з'ясування причини виникнення криз у політичній і соціально-економічній сферах;
- вивчення всіх можливих методів антикризового державного управління;
- відбір зі всього розмаїття цих методів найбільш відповідних для конкретної ситуації.

Кожний з цих етапів надзвичайно важливий: не визначившись з поняттям кризи, неможливо приступити до розробки його критеріїв; не знаючи причин виникнення кризи, не можна здійснювати вірні дії для її подолання й усунення її негативних наслідків; для того, щоб вчасно розпізнати ознаки кризи, потрібно мати у своєму розпорядженні чітку систему критеріїв її оцінки; успішно боротися з кризою можна тільки володіючи перевіреними і ефективними методами антикризового управління. Крім того, поняття “криза”

включає виділення ознак кризової ситуації і типологію різних видів кризи, тому кожний з них може стати об'єктом окремого наукового дослідження.

Проблемам антикризового управління присвячено значну кількість наукових робіт. Проте, як правило, вони стосуються антикризового управління окремими підприємствами або ж соціально-економічними системами. Що ж до проблем антикризового управління в загальнонаціональних масштабах, то можна виділити роботи Ф. Шаркова та О. Соловйова, в яких проаналізовано окремі аспекти політичного антикризового управління.

Висновки. Таким чином, проблемам антикризового управління в науковій літературі приділялася достатня увага дослідників, проте в основному мова йде про загальні питання. Що ж до вивчення особливостей формування концепції державного антикризового управління в Україні, у вітчизняній історіографії цій тематиці приділено недостатньо уваги. Держава не має права переступати тонку грань між необхідним антикризовим управлінням і переходом до авторитаризму.

Необхідність визначення і дотримання цієї межі ще раз підтверджує обов'язковість підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері державного регулювання криз, покликаних визначити найбільш сприятливе для боротьби з кризовими явищами співвідношення державного регулювання і механізмів самоврядування в політичній і соціально-економічній сферах.

Наявність вищевикладених проблем підтверджує актуальність досліджень у області державного антикризового менеджменту з метою по можливості швидкого створення його єдиної, чітко опрацьованої концепції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Управление социально-экономическим развитием России: концепции, механизмы, цели / под ред. А. Г. Поршнева. – М, 2002. – С. 170–178.
2. Петрова Т. А. Информационные технологии в управлении политическими рисками / Т. А. Петрова : автореф. дис. ...канд. полит. наук. – М, 2006. – С. 17.
3. Соловьев А. И. Политология: Политическая теория, политические технологии /А. И. Соловьев. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 559 с.
4. Шарков Ф. И. Политический консалтинг / Ф. И. Шарков. – М. : Дашков и К°, 2006. – 460 с.

<http://nuczu-conference.com/news/malikov/2014-03-18-283>

Мельниченко О.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

On the basis of the essential characteristics of the study used the conceptual apparatus further developments in the concept of "public pensions" under which it should be understood set of guaranteed social insurance and other benefits, which should provide a decent life for retirees.

На основании результатов исследования сущностных характеристик применяемого понятийного аппарата получило дальнейшего развития понятия "пенсионное обеспечение населения" под которым следует понимать совокупность гарантированных государством социальных и дополнительных страховых выплат, которые должны обеспечить достойную жизнь пенсионеров.

На підставі результатів дослідження сутнісних характеристик вживаного поняттєвого апарату дістало подальшого розвитку поняття "пенсійне забезпечення населення" під яким слід розуміти сукупність гарантованих державою соціальних і додаткових страхових виплат, які мають забезпечити гідне життя пенсіонерів.

Більшу частину свого життя люди самі дбають про себе. Але "у міру виникнення фізичних і когнітивних проблем, пов'язаних зі старінням" [10, с. 114], зростає потреба таких осіб у турботі інших. Якість життя людей похилого віку значною мірою залежить не лише від піклування рідних і близьких, а і "гідного пенсійного забезпечення" [7].

Проведені узагальнення наукових публікацій дозволили виділити такі характеристики поняття "пенсійне забезпечення населення": гарантована державою системи заходів [8]; одна з основних складових системи соціального захисту населення [5; 8; 10]; окремий вид отримання соціальних виплат [4; 10]; важлива соціальна гарантія стабільного розвитку суспільства; сукупність особливих замкнених перерозподільчих відносин [4], у т.ч. між учасниками соціального страхування [4; 10]; підтримка матеріального добробуту осіб пенсійного віку [4; 8].

Важливими завданнями пенсійного забезпечення є "скорочення бідності і вирівнювання доходів населення, нейтралізація економічних, політичних і демографічних ризиків, з якими стикається будь-яка пенсійна система" [7, с. 294]. Традиційно вона має такі складові: "соціальна допомога, базова (основна) та мінімальна пенсії, яка надається незалежно від наявності та величини трудового внеску після досягнення певного віку; недержавне пенсійне забезпечення (трудова пенсія), яке призначається і виплачується відповідно до суми страхових внесків і трудового стажу; додаткові пенсійні схеми, які можуть функціонувати як на державному, так і на недержавному рівнях й забезпечується за рахунок додаткових внесків роботодавця та/або найманого працівника" [3].

Для розвитку системи пенсійного забезпечення населення використовують такі механізми державного регулювання: "правовий – регулювання реалізації прав громадян на пенсійне забезпечення; соціальний – вираження сутності цієї системи; фінансовий (економічний) – накопичення, акумуляція і розподіл фінансів системи пенсійного забезпечення" [2]; "мотиваційний – сукупність командно-адміністративних і соціально-економічних стимулів, що спонукають державних службовців, діяльність яких спрямована на реалізацію пенсійної політики в країні, і керівників відповідних інституцій до високоефективної роботи; організаційний – створення управлінської структури, що дає можливість ефективної взаємодії елементів структури для досягнення кінцевої мети пенсійного забезпечення громадян країни; політичний – формування державної пенсійної політики" [1].

З урахуванням вищевикладеного матеріалу можна зробити такі **висновки**. На підставі результатів дослідження сутнісних характеристик вживаного поняттєвого апарату дістало подальшого розвитку поняття "пенсійне забезпечення населення" під яким слід розуміти сукупність гарантованих державою соціальних і додаткових страхових виплат, які мають забезпечити гідне життя пенсіонерів. Проведені узагальнення наукових публікацій дозволили виділити такі пріоритетні напрями державного регулювання розвитку вітчизняної пенсійної системи: забезпечення економічного зростання та добробуту громадян; досягнення бездефіцитності Пенсійного фонду України; запровадження ліцензування фінансових установ у системі пенсійного забезпечення спеціально уповноваженими державними органами; реальної програми легалізації доходів населення, охоплення системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування усіх працюючих громадян економічне стимулювання громадян до виходу на пенсію у більш пізньому віці; поступовий перерозподіл частки страхового пенсійного внеску у солідарній пенсійній системі від роботодавця до працівника, за умови підвищення йому заробітної плати тощо. Подальші наукові розвідки мають бути зосереджені на покращанні пенсійного забезпечення населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дарієнко А. До питання реалізації механізмів управління пенсійним забезпеченням в Україні на сучасному етапі: практичні аспекти / А. Дарієнко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2011. – № 2. – С. 73–76.
2. Дарієнко А. Правовий механізм управління системою пенсійного забезпечення / А. Дарієнко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2011. – № 1. – С. 58–62.
3. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : [навч. посіб.] / [Б. О. Зайчук, О. Б. Зарудний, С. Б. Березіна, В. Т. Александров, С. М. Недбаєва]. – К. : АВТ, 2005. – 244 с.
4. Коваль О. П. Проблеми становлення накопичувальної складової пенсійного забезпечення в Україні : аналіт. доп. / О. П. Коваль. – К. : Вид-во НІСД, 2011. – 96 с.
5. Левченко І. А. Зарубіжний досвід діяльності систем пенсійного забезпечення та можливості його використання в українських умовах / І. А. Левченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 8. – С. 79–82.
6. Линдюк О. Сутність пенсійної системи та її місце в забезпеченні соціальної безпеки суспільства / О. Линдюк // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при президентіві України. – 2009. – № 4. – С. 290–298.
7. Луговенко Н. В. Світовий досвід запровадження пенсійних реформ: досвід для України [Електронний ресурс] / Н. В. Луговенко // Державне будівництво. – 2010. – № 2. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2010-2/index.html>.
8. Соціальне страхування : [підручник] / С. І. Юрій, М. П. Шаварина, Н. В. Шаманська. – К. : Кондор, 2006. – 464 с.
9. Фойгт Н. А. Міжпоколінна солідарність як об'єкт державного управління у контексті адаптації сучасного суспільства до умов демографічного старіння / Н. А. Фойгт // Економіка та держава. – 2011. – № 7. – С. 113–114.
10. Шевчук П. Ризики реформування системи пенсійного забезпечення в Україні [Електронний ресурс] / П. Шевчук // Демократичне врядування : зб. наук. пр. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2012. – № 9. – Режим доступу : <http://www.lvivacademy.com/visnik9/index.html>.

<http://nuczu-conference.com/news/melnichenko/2014-03-18-282>

Мельниченко О.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

СЕРЕДНІЙ КЛАС: ОЗНАКИ ТА ФУНКЦІЇ, НАПРЯМИ ТА ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЙОГО РОЗВИТКУ

Improved classification features and functions of the middle class. The priority directions of development of the middle class and the methods of state regulation of this process. Keywords: government regulation, the means, the middle class, attributes, functions, classification, objects.

Усовершенствована классификации признаков и функций среднего класса. Определены приоритетные направления развития среднего класса и средства государственного

регулювання цього процесу. Ключевые слова: государственное регулирование, средства, средний класс, признаки, функции, классификация, приоритетные направления.

Удосконалено класифікації ознак та функцій середнього класу. Визначено пріоритетні напрями розвитку середнього класу та засоби державного регулювання цього процесу. Ключові слова: державне регулювання, засоби, середній клас, ознаки, функції, класифікація, пріоритетні напрями.

Постановка проблеми. Доволі часто людство тяжіє до крайнощів, що, окрім іншого, виявляється у його поділі на багатих і бідних, керівників і підлеглих тощо. Завдяки "індустріалізації та урбанізації, що проходять у межах модернізації суспільства, виникає масовий середній клас" [2, с. 291] – "сукупність успішних особистостей, які володіють значною кількістю ресурсів, навичками та вміннями, які використовуються ними для задоволення не лише власних первинних і вторинних потреб, а й для розбудови громадянського суспільства й поліпшення соціально-економічної ситуації в країні" [8, с. 101–102].

Однак "відсутність потужних середніх класів в Україні свідчить не лише про низький рівень життя, а й про відсутність громадянського суспільства" [17, с. 15]. Саме тому украй важливо сприяти збільшенню кількості та зростанні впливовості середнього класу, що може бути забезпечено завдяки зваженому державному регулюванню політичної, економічної та соціальної ситуації в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика становлення середнього класу відображена в дисертаційних роботах з економіки (О. Коляда, А. Саввов), політології (В. Грицанюк, В. Козьма), соціології (Ю. Спориш, Т. Чернецька) та філософії (О. Александрова).

Попри це в науковій спільноті зберігається значний інтерес до цієї проблеми. Так, зокрема, А. Алексеєнок, Ю. Копра – окреслено найбільш характерні ознаки середнього класу та визначено його роль у сучасному суспільстві [2]. О. Бондар-Підгурська – визначено умови формування середнього класу [3]. С. Кардаш – виявлено у представників середнього класу існування гіпертрофованої уяви про сам середній клас і його роль у житті держави та суспільства [6]. В. Овчаренко – визначено основні напрями розвитку малого підприємництва для розширення сфери зайнятості та стимулювання становлення масового середнього класу [9]. М. Соколик – обґрунтовано пропозиції щодо раціональних змін, збереження довіри до здійснюваної соціальної політики у напрямі формування середнього класу в Україні [12]. М. Тимохін – виявлено взаємозалежність розвитку середнього класу, партійної системи та державного управління [15].

Постановка завдання та його вирішення. Метою статті є надання пропозицій щодо удосконалення державного регулювання розвитку середнього класу в Україні. Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання: 1) удосконалити класифікацію класифікації функцій і ознак середнього класу; 2) визначити пріоритетні напрями розвитку середнього класу та засоби державного регулювання цього процесу.

Середній клас, який є і наслідком, і "локомотивом" структурних зрушень в суспільстві, у своїй еволюції пройшов такі етапи:

- формування – поява нової специфічної страти;
- становлення – зміцнення її суспільної значущості;
- розвиток – кількісні та якісні зміни цієї страти.

Страхова компанія *Allianz* до середнього класу включає громадян, "вартість активів яких становить € 4,9 – 29,2 тис." [14], тим самим обмежуючись лише одним критерієм, що спрощує оцінку, але позбавляє її об'єктивності. Крім того, існує розбіжність між параметрами "меж доходу середнього класу, які визначені Держкомстатом України та вітчизняними науковцями" [4, с. 179], що ускладнює ідентифікацію представників цієї страти.

Нині збережено чи не найбільше розбіжностей щодо структури сучасного суспільства, що обумовлено передусім відсутністю єдності поглядів на ознаки середнього класу, а

саме: "високий рівень споживчих витрат; наявність власності, здатної приносити дохід; активна участь у інвестиційному процесі; постійне самовдосконалення; розвинені почуття гідності, свідомості та приналежності; підтримка соціальної стабільності" [8, с. 102]; "великі легальні доходи; володіння власністю; висока кваліфікація і освіта відповідного рівня" [5, с. 6]; "суб'єктивна оцінка наявності найбільш значущих форм деривації; майнова забезпеченість; якість житлових умов; наявність нерухомості та заощаджень; використання платних соціальних послуг; можливість оплатити дозвілля" [2, с. 292]; "ринкові (високий рівень прибутків; вищий ступінь захищеності від звільнень; кращі перспективи розвитку кар'єри), трудові (вигідні позиції у бюрократіях; певна автономія, всередині якої можливо самостійно організовувати та виконувати роботу, несучи відповідальність лише за кінцевий результат) і статусні характеристики (володіння більш дорогим і просторим житлом; інтенсивне використання символічного капіталу; використання оплачуваної праці за наймом для виконання хатньої роботи)" [17, с. 11–12].

Відтак, більшість науковців пропонують подібні класифікаційні ознаки, а їх перелік відображає специфіку феномену середнього класу. Основними з них є: "соціально-професійний статус, стан матеріального забезпечення, індивідуальна само ідентифікація" [2, с. 293–294; 6, с. 265; 11, с. 7], "активна громадська позиція, готовність до захисту своїх прав і свобод" [6, с. 265]. Однак "лише після підтвердження відповідності середньому класу за всіма критеріями можна однозначно стверджувати про приналежність до нього індивіда" [2, с. 296].

Проведені узагальнення напрацювань провідних науковців і результати власних досліджень дозволили удосконалити:

1. Класифікацію ознак середнього класу:

а) За рівнем добробуту: нижній; нижній середній; середній середній; верхній середній; вищий.

б) За статусом: "ядро"; "периферія".

в) За часом приналежності до страти: консервативний; новий.

г) За сферою діяльності: представники малого і середнього бізнесу; власники середнього за обсягом індивідуального та акціонерного капіталу; власники-рантьє; наймані працівники високої, вищої і найвищої кваліфікації; фермери; науково-технічна, військова та гуманітарна інтелігенція; представники андеркласу, які отримують доходи шляхом протиправних дій і злочинної економічної діяльності; роботодавці (власники капіталу); самостійно зайняті; частина одержувачів трансфертів.

д) За характеристиками:

- економічні: спосіб і стиль життя; рівень добробуту, який визначає якість життя; наявність власності, здатної приносити високі легальні доходи; житлові умови; рівень споживчих витрат; місце проживання; активна участь у інвестиційному процесі; тип поведінки, орієнтований на ринкові умови господарювання;

- освітньо-кваліфікаційні: кваліфікація і освіта відповідного рівня; постійне самовдосконалення; рівень культури; вид зайнятості; характер праці; керівні повноваження;

- соціально-психологічні: ототожнення себе із середнім класом; розвинені почуття гідності, свідомості та приналежності; суспільний статус; мотивація до праці; установка на сімейний добробут та індивідуальний розвиток; престижність трудової діяльності, кола спілкування, способу життя, наявність широких соціальних зв'язків, контактів, соціальних взаємодій; законослухняність; усвідомлення себе щасливою людиною, часткою спільного благополуччя; висока тривалість життя;

- політичні: підтримка соціальної стабільності; готовність до захисту своїх прав і свобод; можливість впливати на прийняття важливих політичних рішень на загальнодержавному та місцевому рівнях; активна громадянська позиція; здатність до самоорганізації.

2. Класифікацію функцій середнього класу:

а) Економічна: управління діяльністю робітників у процесі матеріального виробництва; удосконалення виробничих процесів і технологій; забезпечення ефективного функ-

ціонування капіталу; формування нового розуміння соціально-трудових відносин, орієнтуючи їх на високий рівень якості життя населення; забезпечення поживлення інвестиційної діяльності в країні; найпотужніший економічний "донор" шляхом сплати податків, формування фінансової основи діяльності державної і місцевої влади; вплив на ефективний розподіл і рівновагу економічної влади у суспільстві.

б) Політична: підтримки в цілому існуючого політичного режиму; керівництво політичним рухом робітничого класу; ініціювання нових суспільних рухів (жіночий, за мир, екологічний тощо), керівництво ними; підґрунтя стабільності соціально-економічного розвитку країни; сприяння формуванню чесних "правил гри"; вплив на державні та політичні інститути через інститути громадянського суспільства; визначення моральних стандартів суспільства; носія демократії та політичних свобод; запобігання можливим катаклізмам.

в) Соціальна: надання існуючій соціальній структурі легітимного характеру завдяки демонстрації того, що місце в ній залежить від особистих зусиль індивіда і його конкретних досягнень в освітній сфері; активна участь у структурах громадянського суспільства, відстоювання прав громадян; охорона цінностей, норм, традицій, законів суспільства; соціального стабілізатора (вирішення соціальних конфліктів і протиріч еволюційним шляхом).

г) Культурна: відтворення національної культури, освіти, науки; формування у суспільній свідомості уявлень про можливість висхідної соціальної мобільності завдяки інтенсивним трудовим зусиллям; гарантування реалізації державних соціальних програм.

Зважаючи на його функції та значущість, особливої актуальності набуває усіяка державна підтримка розвитку середнього класу. Вона має здійснюватися з використанням доступних засобів за пріоритетними напрямками, перелік яких обумовили специфічні ознаки цієї страти. При цьому слід усвідомлювати, що розвиток середнього класу "не досягається розробкою спеціальних програм чи окремих заходів, але ця мета має проходити червоною стрічкою через усю урядову діяльність та реформи законодавства" [10].

О. Мельник правомірно наголосив на необхідності надання середньому класу "соціально-економічних, соціально-культурних, соціально-політичних та юридичних гарантій" [7, с. 60], реалізація яких "дасть можливість створити в Україні основи для підвищення ролі середнього класу в суспільстві та його кількісного зростання" [7, с. 61]. А. Саввов визначив два головних напрями державного регулювання у цій сфері: "обмеження умов втрати статусу середнього класу; сприяння його розширенню за рахунок бідних верств населення" [11, с. 12]. Однак при цьому науковці [7; 11] окреслюють лише умови збільшення кількості середнього класу і практично зовсім нехтують покращанням його якості як неодмінної умови розвитку. Дискусійною також бачиться пропозиції О. Соскіна "надати потужного імпульсу формуванню креативної національної буржуазії" [13] та В. Овчаренко – сприяти "становленню середнього класу через забезпечення умов для створення сприятливого середовища у сфері підприємництва" [9, с. 81], оскільки робиться акцент лише на одній категорії представників цієї страти, тоді як пропоновані заходи [9; 11; 13; 16] – стосуються усіх верств населення.

Варто визнати, що для України "найбільш прийнятним механізмом оптимізації розвитку середнього класу є соціальна злагода як результат залучення потенціалу й можливостей толерантності, діалогу, компромісу, консенсусу як атрибутів прояву оптимальної взаємодії конкуренції та партнерства" [1, с. 24].

Проведені узагальнення наукових публікацій і власні напрацювання дозволили визначити перелік пріоритетних напрямів розвитку середнього класу та засобів державного регулювання цього процесу:

1. Розбудова національної економіки:
 - установа чітких, зрозумілих і стабільних "правил гри";
 - перехід від галузевих пріоритетів розвитку до державної підтримки певних напрямів, стадій та процесів;

- створення альянсу науки, бізнесу та влади;
- забезпечення макроекономічної стабільності завдяки операціям на відкритому ринку, обліковій ставці НБУ, грошовій емісії, стерилізації грошової маси, нормі обов'язкових резервів, валютним інтервенціям;
- спрощення руху капіталів і трудових ресурсів;
- лібералізація податкової системи, істотне скорочення кількості податків та спрощення їх адміністрування;
- упорядкування контролю та нагляду за діяльністю господарюючих суб'єктів, видачі патентів і ліцензій, установлення квот і лімітів, граничних і фіксованих цін, бар'єрів для злиття й поглинань;
- реальне та радикальне спрощення погоджувальних і дозвільних процедур щодо здійснення підприємницької діяльності;
- забезпечення своєчасності розрахунків між економічними суб'єктами;
- сприяння залученню капіталів в "точки" й "сектори зростання";
- надання регіонам більшої економічної самостійності;
- згладжування регіональної асиметрії та зниження міжрегіональної диференціації в економічній та соціальній сферах;
- усіляка підтримка вітчизняних виробників і захист внутрішнього ринку від небажаного імпорту;
- упорядкування процедур (зокрема, оренди та зміни прав власності);
- попередження рейдерства та штучного банкрутства підприємств; ведення боротьби з корупцією, хабарництвом, шахрайством;
- запровадження на певний перехідний період політики "амністії" щодо тіншового капіталу некримінального походження та подальше використання "м'якої" моделі їх легалізації;
- залучення представників середнього класу до вироблення та реалізації державної політики;
- підвищення соціальної та правової відповідальності бізнесу та влади.

2. Покращання умов життєдіяльності населення:

- захист території та її населення від зовнішньої військової агресії;
- забезпечення правопорядку на території, верховенства права та рівності усіх перед законом;
- захист майнових прав фізичних та юридичних осіб;
- гарантування права на свободу думки та слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на свободу світогляду й віросповідання тощо;
- бюджетне фінансування благоустрою територій, розбудови соціальної інфраструктури населених пунктів;
- збільшення можливостей для формування доходів та їх витрачання на покращання житлових умов, відпочинок, медичне забезпечення, освіти тощо;
- регулювання цін і тарифів на товари та послуги;
- підтримка будівництва житла та іпотечного кредитування;
- гарантування своєчасного та повного повернення внесків і відсотків по депозитних рахунках; недопущення односторонньої зміни валюти, в якій розміщувались кошти на депозитному рахунку;
- запровадження страхування банківських вкладів населення;
- розвиток медичного, пенсійного та інших видів страхування;
- формування легальних джерел отримання доходів як альтернативи поширеній нині тіншовій діяльності населення.

3. Підвищення якості середнього класу:

- популяризація середнього класу як носія нової організаційної, духовної та політичної культури;
- розвиток легітимним громадських організацій;

- сприяння розвитку та самореалізації власного інтелектуального професійного потенціалу;
- забезпечення доступу до якісних загальної та фахової освіти, медичних послуг і допомоги;
- стимулювати роботодавців і працездатних осіб за підвищення якості робочої сили;
- фінансування закладів культури, мистецтва, фізкультури та спорту;
- спонукання до зростання індивідуальної соціальної відповідальності тощо.

Висновки. Значущість середнього класу обумовлює нагальність створення сприятливих умов для його розвитку. Класифікаційними ознаками середнього класу є їх статус, рівень добробуту, тривалість приналежності до страти, сфера діяльності, характеристики. Свідченням суспільної значущості середнього класу є виконання ним економічної, культурної, політичної та соціальної функцій. Держава має застосовувати доступні засоби регуляторного впливу за такими пріоритетними напрямками: розбудова національної економіки, покращання умов життєдіяльності населення та підвищення якості середнього класу. Подальші наукові розвідки мають бути зосереджені на розробці теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток середнього класу в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова О. С. Становлення середнього класу в сучасному українському суспільстві : автореф. дис. ... д.філос.н. : спец. 09.00.03 "Соціальна філософія та філософія історії" / О. С. Александрова. – К., 2010. – 34 с.
2. Алексеенок А. А. Формирование, становление развитие среднего класса в структуре современного общества / А. А. Алексеенок, Ю. В. Копра // Проблемы и перспективы модернизационного развития славянских государств в современных условиях : материалы III Славянского форума, 27–29 сентября 2012 г. – В 2-х т. – Т. II / под общ. ред. В. Ф. Ницевича, О. П. Овчинниковой. – Орел : Изд-во ОФ РАНХиГС, 2012. – С. 289–298.
3. Бондар-Підгурська О. В. Механізм формування середнього класу як основа конкурентоспроможної економіки та сталого інноваційного розвитку України / О. В. Бондар-Підгурська // Економіка та держава. – 2012. – № 7. – С. 22–26.
4. Василюк Д. Я. Сучасні підходи до виокремлення середнього класу (на прикладі Карпатського економічного району) / Д. Я. Василюк // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 175–180.
5. Геєць В. Фактори і умови формування середнього класу як стабілізуючого ядра суспільного розвитку в Україні / В. Геєць // Україна: аспекти праці. – 2002. – № 8. – С. 6–10.
6. Кардаш С. Ю. Середній клас в Україні: міф чи реальність? / С. Ю. Кардаш // Модернізація системи державного управління: теорія та практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. уч. (20 квітня 2012 р.) : у 2 ч. / за ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпінцева. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ. – 2012. – Ч. 1. – С. 264–268.
7. Мельник О. Концептуальний підхід до визначення "середнього класу", його функціональна роль в українському суспільстві / О. Мельник // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2008. – № 1. – С. 55–61.
8. Мельниченко О. А. Особливості становлення середнього класу в Україні: державно-управлінський аспект / О. А. Мельниченко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2008. – № 1. – С. 96–103.
9. Овчаренко В. В. Роль малого підприємництва у прискоренні формуванні середнього класу в Україні / В. В. Овчаренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 15. – С. 78–81.
10. Пахомова Н. Середній клас в Україні: неоплачені перспективи [Електронний ресурс] / Н. Пахомова. – Режим доступу : <http://www.dialogs.org.ua>.

11. Саввов А. І. Економічні засади та державні механізми сприяння становленню середнього класу : автореф. дис. ... к.е.н. : спец. 08.02.03 "Організація управління, планування і регулювання економікою" / А. І. Саввов. – К., 2005. – 21 с.
12. Соколик М. Архетипні засади формування середнього класу в Україні: споживчі настрої, ціннісні пріоритети / М. Соколик // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ДокНаукДержУпр, 2012. – Спецвипуск. – С. 192–206.
13. Соскін О. І. Проблеми та шляхи становлення національної буржуазії і середнього класу в Україні / О. І. Соскін // Економіка та держава. – 2009. – № 11. – С. 92–94.
14. Составлен рейтинг уровня доходов населения: Украина заняла 48-е место из 52-х. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zn.ua/ECONOMICS/sostavlen-reyting-urovnya-dohodov-naseleniya-ukraina-zanyala-48-e-mesto-iz-52-h-129768.html>.
15. Тимохін М. Г. Взаємозв'язок розвитку середнього класу та партійної системи України / М. Г. Тимохін // Інвестиції: теорія та практика. – 2012. – № 24. – С. 138–140.
16. Усаченко Л. М. Становлення середнього класу як основа розбудови громадянського суспільства в Україні / Л. М. Усаченко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2008. – № 3. – С. 157–170.
17. Чернецька Т. М. Середній клас як предмет соціологічного дослідження та суб'єкт соціальної дії : автореф. дис. ... к.соц.н. : спец. 22.00.03 "Соціальна структура, соціальні інститути та соціальні відносини" / Т. М. Чернецька. – К., 2000. – 21 с.

http://nuczu-conference.com/news/melnichenko_2/2014-04-03-325

Мельниченко О.А., Сіненко О.М.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ЗАХОДИ ДЕРЖАВИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Significant damage from man-made disasters are exposed not only affected business structures, but also neighborhoods and populations. Without downplaying the importance of prompt and professional activities aimed at localization of man-made disasters and elimination of their consequences, the focus of business structures, territorial divisions of the State Service of Ukraine on Emergencies, government and local authorities should be focused on prevention of technogenic emergencies. This requires systematic and comprehensive implementation of these public - management measures.

Значительный ущерб от чрезвычайных ситуаций техногенного характера подвергаются не только пострадавшие бизнес- структуры, а и прилегающие территории и их население. Не принижая значимости оперативных и профессиональных мероприятий, направленных на локализацию техногенных катастроф и ликвидации их последствий, основное внимание бизнес- структур, территориальных подразделений Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям, органов государственного управления и органов местного самоуправления должно быть сосредоточено на предотвращении чрезвычайных ситуаций техногенного характера. Для этого необходимо обеспечить системное и комплексное осуществление таких государственно - управленческих мер.

Значних збитків від надзвичайних ситуацій техногенного характеру зазнають не лише постраждали бізнес-структури, а і прилеглі території та їх населення. Не принижуючи значущості оперативних і професійних заходів, спрямованих на локалізацію техногенних катастроф та ліквідацію їх наслідків, основна увага бізнес-структур, територіальних

підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій, органів державного управління та органів місцевого самоврядування має бути зосереджена на запобіганні надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Задля цього необхідно забезпечити системне та комплексне здійснення таких державно-управлінських заходів.

"Жодна з найрозвиненіших держав світу не візьме на себе відповідальності стверджувати, що її система захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій повністю ефективна" [2, с. 142]. Водночас, "кліматичні й географічні особливості України, моральна і фізична зношеність технологічного обладнання в промисловості та на транспорті створюють потенційну загрозу виникнення великомасштабних катастроф зі значними людськими жертвами, які можуть стати причиною стану, що характеризується як надзвичайні ситуації техногенного характеру" [5, с. 13]. Більше того, "ризиків їх виникнення постійно зростають, що суттєво впливає на всі сфери суспільного життя" [4, с. 41].

Значних збитків від надзвичайних ситуацій техногенного характеру зазнають не лише постраждалі бізнес-структури, а і прилеглі території та їх населення. Не припинюючи значущості оперативних і професійних заходів, спрямованих на локалізацію техногенних катастроф та ліквідацію їх наслідків, основна увага бізнес-структур, територіальних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСУНС), органів державного управління та органів місцевого самоврядування має бути зосереджена на запобіганні надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Задля цього необхідно забезпечити системне та комплексне здійснення таких державно-управлінських заходів:

- "забезпечення організаційної та координуючої ролі, а також загального методичного керівництва ДСУНС при проведенні центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, власниками об'єктів підвищеної небезпеки системи запобіжних заходів, спрямованих на відвернення або пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру" [4, с. 44];

- належне фінансування матеріально-технічного забезпечення та мотивації особового складу територіальних підрозділів ДСУНС;

- встановлення обмежень в економічній, екологічній та інших сферах життєдіяльності бізнес-структур і територій; підвищення відповідальності юридичних і фізичних за їх порушення;

- "удосконалення національної системи стандартизації та сертифікації, наближення її до світових норм, поетапне запровадження в Україні технічних регламентів ЄС та розвинених країн-членів ВТО;

- виділення стадій технологічного процесу з шкідливими умовами праці в окремі модулі пріоритетних технологічних перетворень;

- спрямування міжнародної технічної допомоги на вирішення актуальних соціально-економічних та екологічних проблем, а також здійснення інших найбільш важливих заходів" [3, с. 37];

- надання державою економічних преференцій (податкові пільги, пільгові кредити тощо) тим суб'єктам господарювання, які запроваджують енергозберігаючі та екологічно безпечні технології, встановлюють сучасні системи контролю за технічним станом і пожежною безпекою, навчають персонал техніці безпеки та реагуванню на надзвичайні ситуації;

- "ведення паспортів ризику потенційно небезпечних об'єктів і територій в цілому, які містять інформацію про ймовірні види надзвичайних ситуацій, первинні та вторинні вражаючі чинники в результаті виникнення техногенних катастроф, а також можливі втрати та збитки" [1, с. 58];

- моніторинг, спостереження та лабораторний контроль стану таких об'єктів і територій задля забезпечення завчасного реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації техногенного характеру;

- повна заборона соціально-економічної діяльності у тих випадках, коли рівень ризику неприпустимо великий;
- формування єдиного підходу з управління техногенною безпекою в усіх сферах і галузях виробництва;
- запровадження вітчизняного та адаптування до умов України світового передового досвіду у цій царині тощо.

З урахуванням вищевикладеного матеріалу можна зробити такі **висновки**. Для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру держава має реалізувати комплекс адміністративних, економічних, нормативно-правових та організаційних заходів, кожний з яких потребує належного ресурсного та методологічного забезпечення. Подальші наукові розвідки мають бути зосереджені на розробці рекомендацій щодо запобігання технологічних катастроф.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовченко С. Основні напрямки удосконалення функціонування органів управління щодо попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій на регіональному рівні / С. Вовченко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – О. : Вид-во ОРІДУ НАДУ. – 2012. – № 4. – С. 56–61.
2. Вовченко С. Д. Розвиток теоретичних основ функціонування системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій / С. Д. Вовченко // Економіка та держава. – 2013. – № 10. – С. 141–144.
3. Мельниченко А. А. Механизмы государственного реагирования на чрезвычайные ситуации / А. А. Мельниченко // Научные школы Академии. Современное состояние и перспективы развития : сб. материалов науч.-практ. конф., 23 октября 2013 г. – Химки : Изд-во ФГБОУ ВПО АГЗ МЧС, 2013. – С. 36–39.
4. Ромін А. Методологічні засади державного управління сферою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій / А. Ромін, Р. Приходько // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ДокНаукДержУпр., 2013. – № 4. – С. 41–47.
5. Терент'єва А. В. Державне управління медичним захистом за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру : автореф. дис. ... д.держ.упр. : спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / А. В. Терент'єва. – Донецьк, 2010. – 40 с.

http://nuczu-conference.com/news/melnichenko_sinenko/2014-03-18-281

Михайлов В.М.

Науково-методичний центр мережі освітніх установ цивільного захисту Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, Київ

УЧАСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ У ПІДГОТОВЦІ ТА НАВЧАННІ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Actualized the need to improve the work of public authorities and local governments, particularly in educating the public in emergency situations. The effectiveness of the development and implementation of enforced adequate measures on households' ability to act correctly in the conditions of a particular emergency will depend on the life and health of the territorial community of cities, villages and towns.

Актуалізується необхідність совершенствования работы органов государственной власти и органов местного самоуправления, в частности в обучении населения действиям в чрезвычайных ситуациях. От эффективности разработки и осуществления ими в жизнь адекватных мер, направленных на способность населения правильно действовать в условиях той или иной чрезвычайной ситуации будет зависеть жизнь и здоровье территориальной общины городов, сел и поселков.

Актуалізується необхідність удосконалення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Від ефективності розроблення та втілення ними в життя адекватних заходів, спрямованих на здатність населення правильно діяти в умовах тієї чи іншої надзвичайної ситуації залежатиме життя та здоров'я територіальної громади міст, сіл та селищ.

Постановка проблеми. Аналіз розподілу надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за кількістю загиблих і постраждалих та матеріальних збитків від них демонструє, що локальні надзвичайні ситуації значно перевищують ті, що виникають на регіональному та державному рівнях [1]. У значній мірі причиною виникнення надзвичайних ситуацій на місцевому рівні, а також надмірно великих втрат від них є невміння населення правильно діяти в умовах загрози і настання небезпек техногенного та природного характеру, відсутність необхідної компетенції в осіб, які мають ухвалювати управлінські рішення щодо мінімізації їх наслідків [2]. Через це актуалізується необхідність удосконалення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Від ефективності розроблення та втілення ними в життя адекватних заходів, спрямованих на здатність населення правильно діяти в умовах тієї чи іншої надзвичайної ситуації залежатиме життя та здоров'я територіальної громади міст, сіл та селищ.

Виклад основного матеріалу. Багато країн світу проводять цілеспрямовану роботу у сфері цивільного захисту, у якій місцеві органи влади відіграють ключову роль, завдяки чому відбувається успішна протидія надзвичайним ситуаціям [3]. Стихійні лиха та техногенні аварії виникають на місцевому рівні, тому органи місцевого самоврядування є першим відповідачем за безпечне життя територіальної громади, залучаючи для цього усі місцеві можливості. Огляд різних наукових джерел [2-5] підкреслює потенційні можливості місцевого самоврядування стосовно захисту територіальної громади від надзвичайних ситуацій, зокрема шляхом реалізації завдань місцевого значення щодо забезпечення навчання населення діям в умовах надзвичайних ситуацій, які на практиці вбачаються недостатніми. Це поєднується з браком фінансових та людських ресурсів, неспроможністю керівників органів місцевого самоврядування приймати своєчасні управлінські рішення або забезпечувати виконання завдань територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту за відсутності необхідних повноважень. Органи місцевого самоврядування все частіше потерпають від кадрових змін, натрапляють на необізнаність місцевих спеціалістів стосовно особливостей техногенних та природних загроз, розробки необхідних проектів для мінімізації їх негативного впливу. Відігравати помітнішу роль у процесі реалізації заходів щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях органи місцевого самоврядування країни спонукає необхідність вирішення сучасних проблем місцевого значення, пов'язаних з управлінням ризиками надзвичайних ситуацій, складністю та тривалістю процесів відновлювальних робіт після ліквідації стихійних лих та аварійних ситуацій.

Усі територіальні громади в тій чи іншій мірі уразливі до небезпек і у всіх є власні можливості для покращення своєї захищеності. Важливою складовою діяльності органів влади на місцях є пом'якшення негативних наслідків надзвичайних ситуацій шляхом навчання населення діям у разі загрози та настання надзвичайних ситуацій, що є одним із першорядних компонентів державної політики у сфері цивільного захисту, який визнача-

ється і закріплюється відповідними законодавчими актами. З прийняттям Кодексу цивільного захисту України та деяких інших нормативно-правових актів почав реалізовуватись нормативно-правовий механізм щодо організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, зокрема, за участі органів місцевого самоврядування, направлений на якісні зміни всього спектру загроз техногенного та природного характеру [6]. Реалізація органами місцевого самоврядування цього нормативно-правового механізму забезпечує удосконалення системи навчання, дозволяє збільшити охопленість і підвищити ефективність підготовки всіх груп населення способом захисту від небезпек, що виникають у разі загрози та настання надзвичайних ситуацій різного походження. Аналіз прийнятих останнім часом нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту дозволяє визначити систему заходів щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, окреслити основні напрямки реалізації органами місцевого самоврядування завдань з цих питань, якими є:

планування та здійснення необхідних організаційних заходів з підготовки населення, органів управління та сил цивільного захисту на рівні територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту;

фінансування заходів з підготовки населення, органів управління та сил цивільного захисту місцевого рівня за рахунок відповідних бюджетних призначень;

розроблення і затвердження програм та організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях;

забезпечення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту на базі створених встановленим порядком навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту;

узгодження графіків проведення навчань (тренувань) та відпрацювання злагодженості дій органів управління і сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту;

оцінка стану готовності органів управління та сил цивільного захисту до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;

видання навчальних, навчально-наочних посібників, брошур, розповсюдження інформаційних матеріалів, буклетів для задоволення потреби у самостійному вивченні населення діям у надзвичайних ситуаціях;

надання відомостей про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких можуть опинитися громадяни, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями.

Висновки. Основною особливістю діяльності органів місцевого самоврядування міст сіл та селищ щодо підготовки населення до дій у разі загрози або настання надзвичайних ситуацій насамперед є захист життя та здоров'я територіальної громади. Тому наявність політичної волі і можливостей у органів місцевої влади для здійснення визначених заходів стають основоположними елементами реалізації успішних ініціатив щодо безпечної життєдіяльності громадян з урахуванням специфіки адміністративної території.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні. Порядок доступу: http://mns.gov.ua/content/national_lecture.html
2. Бикова, О. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / О.В. Бикова, О.В. Болієв, Д.М. Деревинський, В.Н. Єлісєєв, С.М. Миронець, С.І. Осипенко, Ю.О. Півень та інш. – К: 2008. – 223 с.
3. Лебединська, О. Роль органів місцевого самоврядування у зниженні ризиків виникнення надзвичайних ситуацій / О. Лебединська, В. Михайлов / Вісник державної служби України: наук.-практ. журн. / Нац. агентство України з питань держ. служби. К. 2011. № 3. – С. 71-76

4. Андрієнко, В. Шляхи удосконалення системи підготовки фахівців сфери цивільного захисту / матеріали 14-ї Всеукр. наук.-практ. конф. рятув., 26-27 вер.2012 р.: тези доп. – К., 2012. – С. 91-94
5. Осипенко, С. Цивільний захист, як система заходів, які реалізуються органами влади, установами та організаціями з метою запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій. Матеріал лекції. МНС України. 2010 р.
6. Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI від 02.10.2012 // Голос України. – 2012. – № 220
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України: прийнятий 21 трав. 1997 р. : № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 25. – С. 20. – Зі змінами; ост. ред. 27 лип. 2010 р.

<http://nuczu-conference.com/news/mikhajlov/2014-03-18-279>

Мірошніченко Р.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

УПРАВЛІННЯ ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

In the functioning of higher education institutions was laid dominance of national control mechanisms that ensures the unity of purpose, content, organization, methods of teaching and educating students.

В функционировании высших учебных заведений было заложено доминирование общегосударственных механизмов управления, которое обеспечивало единство целей, содержания, организации, методики обучения и воспитания студентов.

У функціонуванні вищих навчальних закладів освіти було закладено домінування загальнодержавних механізмів управління, яке забезпечувало єдність цілей, змісту, організації, методики навчання й виховання студентів.

Постановка проблеми. У функціонуванні вищих навчальних закладів освіти було закладено домінування загальнодержавних механізмів управління, яке забезпечувало єдність цілей, змісту, організації, методики навчання й виховання студентів.

Глибокі економічні, політичні, соціокультурні зміни в Україні в кінці ХХ століття обумовили необхідність реформування системи освіти, що призвело до значних змін в умовах функціонування вищого навчального закладу. Держава, залишивши за собою право визначати політику у сфері освіти, передала внутрішнім управлінським підсистемам вищого навчального закладу право вирішувати ряд питань, зокрема, пов'язаних з визначенням мети, змісту, форм і методів організації виховного процесу.

Виклад основного матеріалу. У сучасній ринковій економіці висока якість освіти - один з чинників успішного перетворення українського суспільства. Як кінцевий результат функціонування освітньої системи якість освіти, з одного боку, визначає рівень кваліфікації працівників, їх здатність до адаптації, мобільність, професійну придатність, функціональну письменність, що необхідно для вдосконалення матеріальної бази суспільства, з іншого боку, є основою розвитку загальнолюдської системи цінностей, здатної удосконалювати духовний лад громадян [2].

Якість виховання може служити своєрідним показником виходу освіти з кризи, показником поступального цивілізованого розвитку суспільства і ефективності системи освіти.

Актуальність теми дослідження витікає з потреб суспільства, завдань, що стоять перед виховною практикою, і недостатньої їх розробленості сучасною наукою. Усе це обумовлює необхідність створення і апробації нових програм, ефективних технологій, проведення досліджень в області підвищення якості виховного процесу.

Стереотипи, інертність у виховній області освіти, старі підходи в навчанні (витрати управління, авторитаризм, відсутність чітких орієнтирів, розрізненість і несистемність виховних дій суб'єктів виховної системи, погіршення умов і виснаження ресурсів виховання) - в нових соціально-економічних умовах перестали задовольняти і суспільство, і самих викладачів.

Вказані протиріччя послужили основою для визначення проблеми дослідження, суть якої полягає в необхідності теоретичних обґрунтувань якісних змін у виховному процесі вищих навчальних закладів і механізмів їх реалізації.

Необхідними підставами якості виховного процесу є опора на закономірності розвитку особистості, соціальних систем, облік тенденцій розвитку освітнього процесу, потреб держави, суспільства, особи, вирішення протиріч, що виникають в практиці виховної роботи, створення умов для досягнення якості виховного процесу, здійснення якості реалізації систематизованого і послідовного виховного впливу на розвиток свідомості, духовно-морального і емоційного стану, системи потреб і мотивів діяльності характеру стосунків до навколишнього світу.

Досягнення якості виховного процесу може здійснюватися за рахунок управління як основними, так і протилежними властивостями, що характеризують якість. Управління якістю виховного процесу спирається на взаємозв'язок підходів : системного, аксиологічного, функціонального, синергитичного, програмно-цільового, діхотомічного та ін.[1]

Виховний процес здійснюватиметься якісно, якщо в досягненні цієї якості братимуть участь не лише керівники, але і викладачі та студенти. Оцінка якості виховного процесу повинна вироблятися на основі показників якості поточних, кінцевих і віддалених результатів.

Висновки. Таким чином якість роботи освітньої установи визначається наявністю в ній виховної системи, що склалася, і ефективністю її впливу на розвиток особистості студента. Питання управління виховним процесом в сучасній вищій освіті досить часто стають предметами спеціальних досліджень, однак у комплексі ці проблеми за останні десять років не розглядалися. Отже, вивчення проблеми створення цілісної системи управління вихованням у вищому навчальному закладі є перспективним напрямком дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 416 с.
2. Концепція національного виховання студентської молоді // Додаток до рішення колегії МОН України 25.06.2009 [електронний ресурс] // www.osvita.com

<http://nuczu-conference.com/news/5>

Moroz V.

National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkov

Moroz M., Laamanen R.V.

Savonia University of Applied Sciences, Finland

MANAGEMENT OF OBJECT'S POTENTIAL DEVELOPMENT: THEORETICAL ASPECTS FOR PUBLIC ADMINISTRATION THEORY

This publication reviews the main approaches to the interpretation of what constitutes «managing the potential» and worked their general classification. The publication reveals the content of state managing object's potential.

Эта публикация рассматриваются основные подходы к интерпретации, что является «управление потенциал» и работали их общую классификацию. Издание раскрывает содержание потенциала государственной управляющей объекта.

Ця публікація розглядаються основні підходи до інтерпретації, що є «управління потенціал» і працювали їх загальну класифікацію. Видання розкриває зміст потенціалу державної управляючої об'єкта.

One of the main areas of research within the science of public administration can be identified the problem of managing the potential. As the object of such management researchers choose: labor potential (Vasil'chenko V.S., Klymets P.A., Moroz V.M.), human potential (Goncharuk N.T., Zhahevskyy V.A., Parkhomenko-Kutsevol O.I.), the investment potential (Latynina M.A., Martinenko V.M., Sorokurov G.I.) and others. Sometimes as a research subject the governance of transit potential is chosen (V.G. Kovalev), using the methodological potential of the theory of sustainable development (Balashov A.M.), the capacity of the public administration and local government (Bakumenko V.D.). It is clear that the formulation of the subject of scientific inquiry above are scientists use the category of «managing the potential» but did not disclose its contents. This not only complicates the perception of the author's opinion on the relevant issues, but also becomes the cause of scientific debate. Thus, the categorical definitions of meaning «managing the potential» needs to be clarified.

Within the academic literature there is a relatively large number of approaches to the disclosure of the contents of «managing the potential», but at the same time none of them accepted by the scientific community at the level of a comprehensive interpretation. For example, M.P. Dragun considers management of potential in the light of managing the strategy for its implementation, allowing managing the potential be linked to environmental conditions [1, p. 29]. This view is quite logical complements academic research position of S.V. Smirnov, who drew attention to the fact that the potential is not only the unity of the features of the object, but at the same time a system of interrelated elements, and therefore «managing the potential should take place by using a systematic approach, within the laws and characteristics of synergetic law» [9, p. 26].

We believe that the approach presented above has some controversial issues, namely, we do not agree with the fact that the positioning process of managing the potential only at the strategic level, but certainly at the level of implementation capacity, it turns to capital, and thus the management of the transition to a different plane (management of capital). However, the tactical level, including in the context of the potential is related to the development of capabilities that competence management potential is not limited to its formation, and covers much larger range of issues. In addition, the formation of a potential has manifestation at the tactical level, which determines the existence of a direct link between the managing of potential and operational activities. So the process of putting together the managing of potential exclusively to the management strategy not only significantly reduces the content of the process, but also distorts its es-

sence. However, we agree that the issue of potential management really is in the plane of the control strategy but on the condition of perception of this fact at the level of the individual case (limited scope of perception that problem, or so-called narrow understanding of content).

According to V.E. Cantor, management of potential implies that the optimal (maximum) size of the object in the context of a specified period of time [4], ie management activities associated with the determination of areas and volumes of the object (its features, characteristics, etc.) and to improve its (their) use. In contrast to the previous definition, this approach takes into account not only the strategic level which is the formation of features, but also tactical, where these features are implemented.

Noteworthy I.R. Lyapina's views, who formulated the following objectives in managing potential: the rational use of actual capacity, identification of potential reserves, the use of which may not be available as a result of the crisis situation, reconstruction and capacity-building [5, p. 44].

According to L.M. Chainikova, managing the potential of an object is essentially reduced to the management of its competitiveness (to assess and analyze the factors that increase or decrease the competitiveness, choice and implementation of appropriate strategies and tactics to achieve a particular purpose) [11, p. 59]. We fully agree with this view and pay attention that this aspect is one of the fundamental in the operation of the system capacity of any object.

From L.M. Chaikkova's point of view technology of managing the potential should include the following stages: 1) evaluation of the structure, dynamics and efficiency of utilization of the potential of the object, its position compared to the other; 2) the competitiveness of the object; 3) analysis of existing reserves and possible loss of the object; 4) the choice of strategy and tactics of improving the competitiveness of the object; 5) introducing measures to improve the competitiveness of the object according to the defined strategy and tactics chosen. In the proposed form of technology of managing the potential has two main areas of its implementation: 1) preparatory (comprehensive evaluation of an object (structure, position and dynamics of available capacity and reserves, the availability of competitive advantages, etc.) and choice (processing) of the strategy and tactics in the context of a particular purpose); 2) primary (direct interventions to implementation of these strategies (tactics) measures). Moreover, the importance of the preparatory movement, even the criterion number of points included in it, in our opinion, exceeds the importance of the core. This positioning directions is quite logical, as the level of development of strategy requires the entity management activities much more knowledge and experience than the level of processing. In this context, the E.E. Ibragimov, noted that «the strategic planning requires knowledge of the potential of its structural components and feasibility. Thus, strategic planning means a conscious attempt to build the future. Operational planning is based on the given conditions. That strategic and operational planning differ significantly in terms of knowledge deficit. Deficiency of knowledge is not only environment and planning purposes, but also the resources to be involved in strategic planning, and the planning process itself» [3, p. 292]. *Thus the evaluation of the facility and the prospects of its development is one of the main stages of the process of managing the potential.*

Strategic planning within the perspective of managing the labor potential is reflected in research of I.A. Izmailov, which in the context of determining approaches to establish an effective system of managing object's potential identified the priority of the strategies in relation to other elements of potential management program [2]. It should be noted that I.A. Izmailov as well as L.M. Chainikova, connects the process of managing the potential of an object with management of its competitiveness, although it does not provide a direct link to the unity of the relevant processes. A similar attitude towards the management of potential through strategic choice position takes S.O. Filatov [10, p. 22]. Also, the scientist draws attention to the existence of close links between the managobject's potential and management of its competitiveness, in the context of the subject of our attention is not to be mentioned. The analysis of scientific approaches to the definition of the category of «management of potential» we worked out their general classification [6, p. 13].

Taking into account the foregoing we can formulate the following main conclusions.

First of all, the managing of object's potential may be filed through managing the system of its competitiveness (creation, use and development of competitive advantages). The issue of quality, quantity and unique resource in its unity with the existing demand for a proposal (external environment to the system) are considered in the strategy of the object. It should be noted that the language issue is not so much about strategy for creating competitive advantages as their detection and evaluation within the existing system (structure) and laying the basis for strategic development. Interestingly, within strategic management, strategic management is presented as management of competitive advantage or competitive structure of an object. So there is quite a logical paradigm: managing the potential – managing the competitiveness - strategic management.

Secondly, the managing of object's potential may be filed through the operation of its system of governance, namely by influencing the formation, use, and development of appropriate skills and characteristics. The feature of this area is to take into account the subject control system features in the appropriate positioning of the object, such as the propensity to self-development and synergistic effects as a result of a combination of elements within the system. This area involves the management of potential use of all instruments management activities (setting objectives, coordination, regulation, promotion, monitoring and evaluation) and when compared with the content of the above-mentioned has more practical level, although elements of strategic management are also part of the correspondent actions of the subject of management activities. Thus, management potential in nature and content is the management that allows us to consider the relevant issues in the complex plane meaningful impact on the facility to ensure stability of its operation.

The complexity of the issue lies in the coordination of vectors of management impact on areas of self-development of the system.

Staying within principle of coherence of interconnect processes for external influences will help minimizing conflicts at the level of the system and the level of environment within which the system operates in accordance. Thus, the issue of management can be considered as a plane of public administration and on the plane of self-organization of social systems. Considering that, the public administration is one of the varieties of management (state management, local government, management, public administration, group self-regulation, purposeful human behavior) with which it is in close connection and taking into account the similarity of subject paradigms of an object – management activities (signs of subject and object management functions and management, direction and characteristics of communicative interaction areas, etc.) between the relevant areas of management activities can determine what potential management problems has its share of competence within state management.

Thirdly, the management capacity of the object can be represented by assessing the level of development (to state the level of the system and determine the dynamics of its development). It is logical that in the context of understanding as a «manageable impact on the system, which is aimed at ensuring a certain direction of behavior» [7, p. 571] evaluation process can not be considered as a deliberate action in the full sense of understanding of the content in this category, although the processes within self-organizing systems, the results of the evaluation are catalysts for the respective potentials of the system. According to S.M. Popov, «the driving principle of management is conflict between those who control and those who are controlled and that generates, on one hand, the need to manage and solve, on the other hand, the management conducted by organization in the process» [8, p.168]. The emergence of such contradictions, prior understanding of the relevant actors of their level of positioning, awareness of possible threats on the destruction of equilibrium and disruption of the existing balance.

Taking into account the above given, we can try to formulate the author's approach to the understanding of the meaning of state's managing of potential. Thus, *under the state management of relevant object, there is the sum of targeted forms, methods and areas of active influence on the process of state formation, use and capacity of objects, their system (structure) and its*

immediate environment functioning to harmonize areas of self-potential object of public interest and long-term goals of human development and the state in the context of competitiveness [6, p. 13]. This definition, in our opinion, allows to take into account the content:

- *systematical-psychological approach* to understanding the content of managing the potential, in terms of drawing attention to the systemic nature of object features and the need to harmonize their interests with the objectives of the state;

- *perception of general management direction issues* of managing potential in terms of focusing on the use of a set of forms, methods and areas of government influence, partly reflecting the need to use all the functions of government and cover the entire period of the relevant system (creation, use and development) within the targeted exposure control system;

- *economical-pragmatic direction* in the perception of content of managing the potential, in terms of identifying issues of competitiveness of the facility;

- *strategical-analytic vector* content in the knowledge of managing the potential, in consideration of the long term goals of human development as a carrier of labor possibilities and the state as a medium for their implementation.

LITERATURE

1. Dragun N.P. Approaches to the competitiveness of the enterprise management technology / Dragun N.P. // Management in social and economic systems: Proceedings of the XVIII Intern. scientific-practical. conf., Minsk, 30–31 May 2009 – Minsk: MIM 2009. – pp. 28–29 .
2. Izmailov I.A. Managing labor potential of the enterprise: Author. dis. on scientific . step . Candidate. ehkon. Sciences : special. 08.00.05. «Economics and management of hazyaystvom» / I.A. Izmailov. – Moscow, 2005. – p. 26.
3. Ibragimov E.E. Transforming organizational knowledge in the strategic planning of the company / E.E. Ibragimov // Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». – 2012. – № 721. – pp. 291–296.
4. Kantor V.E. Management of the production potential of the industrial enterprise in market conditions (mail Enquiry resource) / V.E. Kantor // Proceedings of the Irkutsk State Economic Academy. – 2010. – № 6. – Mode of access: <http://eizvestia.isea.ru/pdf.aspx?id=7056>.
5. Liapina I.R. Potential of the region as an object of regional-sectoral management / IR Liapina // Herald OrelGIET. – 2011. – № 1 (15). – pp. 40–44.
6. Moroz V.M. State management of the development of labor potential of Ukraine: Author. Thesis. for obtaining sciences. degree of Doctor of Science from the state. Exercise.: spec. 25.00.02. «Mechanisms of Control» / V.M. Moroz. – Zaporozhye, 2013. – 40 p.
7. Novikov D.A. Control theory of organizational systems / Novikov D.A. – M.: SAG 2005. – 584 p.
8. Popov S.M. The scientific paradigm of subject – control in modern continuum / S.M. Popov / Humanitarian Bulletin of Zaporozhye State Engineering Academy: Collected Works. – 2010. – Vol. 43. – pp.166–175.
9. Smirnov S.V. Managing organizational capacity of the industrial enterprise, taking into account synergies / S.V. Smirnov, G.A. Potasheva // InVestRegion. – 2007. – № 4. – pp. 26–29.
10. Filatova S.O. Management of potential of enterprise / Filatova S.O., Shapoval V.M. – Dnepropetrovsk: Economics, 2005 – 118 p.
11. Chainikova L.N. Competitiveness of the enterprise: studies. Benefit / L.N. Chainikova, V.N. Chainikov – Tambov Univ Thumb. Reg. tehn. University Press, 2007. – p. 192.

http://nuczu-conference.com/news/moroz_eng/2014-03-18-318

ДІАЛЕКТИКА ЗВ'ЯЗКУ ЗМІСТУ КАТЕГОРІЙ «УПРАВЛІННЯ» ТА «МЕНЕДЖМЕНТ» У МЕЖАХ НАУКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

The publication presents the results of a comparative analysis of the content of the categories of "management" and "management" in the context of public management science. This article contains a generalization to the conceptual content of the categories of "control" and "management." Identified similarities and main differences between both categories.

В публикации приведены результаты сравнительного анализа содержания категорий «управление» и «менеджмент» в контексте государственно управленческой науки. Статья содержит обобщение по концептуального содержания категорий «управление» и «менеджмент». Определены общие черты и основные различия как между категориями.

У публікації наведено результати порівняльного аналізу змісту категорій «управління» та «менеджмент» в контексті державно управлінської науки. Стаття містить узагальнення щодо концептуального змісту категорій «управління» та «менеджмент». Визначено спільні риси та основні відмінності які існують між категоріями.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Історія розвитку державноуправлінської науки в Україні, в контексті формалізації відповідного напрямку наукової думки у вигляді відносно самостійної сфери наукових досліджень, налічує трохи більше ніж 15 років. Галузь науки державного управління була офіційно запроваджена Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей науки, з яких може бути присуджений науковий ступінь» № 1328 від 29 листопада 1997 р. Цілком очевидно, що за такий порівняно короткий час свого розвитку, наука не може опрацювати сталі підходи щодо природи свого виникнення, а відповідно і проблематика сутності, внутрішньої структури, методологічних особливостей, історичних умов виникнення та суспільних завдань, які має вирішувати наука державного управління, залишається відкритою для наукового пошуку. Складність дослідження порушеної проблематики полягає у існуванні певних компетенціональних меж, за якими галузь науки державного управління втрачає об'єкт та предмет свого природного спрямування. Це пов'язано не стільки з тим, що наука державного управління є комплексним за змістом та багатогранним за проявом продуктом людського розуму, скільки з фактом своєрідного розчинення державноуправлінської науки серед інших сфер наукових досліджень. Наприклад, такі напрями наукової думки як філософія, історія, юриспруденція, політологія, економіка тощо історично досліджували у своїх межах ті чи інші аспекти державного управління, а отже згадана вище Постанова Кабінету Міністрів України лише формалізувала відповідну сферу у вигляді самостійного напрямку. Крім того, наука державного управління не обмежується часом свого формального існування, адже відповідна проблематика була предметом уваги таких філософів як Конфуцій та Лаодзи (державно-управлінських ідей і висловлювання), Сократ, Платон та Аристотель (визначення природи держави і права), Монтеск'є та П.Орлік (принцип поділу державної влади) тощо. Разом з тим, а ні передісторія формування науки державного управління, а ні її потужний розвиток на сучасному етапі суспільного пізнання («накопичено значні масиви емпіричного матеріалу та розроблено їх типології, виділено та впорядковано низку закономірностей, принципів, моделей» [2, с. 646]), не вичерпали проблематику формування проблемного поля державно управлінської науки та зміст її стратегічних напрямів розвитку («на сьогодні в галузі державного управління ще не існує як цілісної загальної теорії, так і завершених теорій стосовно окремих об'єктів цієї галузі» [5]). Про необхідність роз-

виту теоретичного підґрунтя науки державного управління було наголошено під час відкриття Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика», яка відбулась 15.11.2013 р. в Інституті управління Класичного приватного університету. У вітальному слові до учасників конференції ректор Класичного приватного університету, Огаренко В.М. звернув увагу присутніх на значущість рівня розвитку фундаментальних основ науки державного управління для вирішення соціально-економічних питань та удосконалення механізмів державного управління [10]. Саме у межах тематичної спрямованості вище згаданого науково-комунікативного заходу, нами було окреслено те коло наукової проблематики, яке ми поклали в основу змісту цієї публікації, а саме дослідження діалектики єдності змісту категорії «управління» зі змістом категорії «менеджмент».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретико-методологічного підґрунтя науки державного управління були присвячені роботи багатьох дослідників. Наприклад, Ю.В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін здійснили системний огляд розвитку галузі науки «Державне управління» в Україні в контексті здійснення суспільних реформ у межах якого розкрили історію заснування науки, визначили її проблемне поле та напрями розвитку. А.О. Дегтяр, І.В. Розпутенко, В.М. Князев досліджували теоретичні аспекти прийняття та реалізації управлінських рішень. Особливості державного регулювання економічних процесів були висвітлені у роботах М.Х. Корецького, О.Г. Мордвінова, А.В. Мерзляк. Проблематика централізації та децентралізації державної влади знайшла своє відображення у роботах Н.Р. Нижник, В.Б. Авер'янова, В.В. Мамонові. Методологія державного управління та проблеми реформування державного управління були висвітлені такими вченими як В.Д. Бакуменко, В.І. Луговий, В.Б. Дзюндзюк. Разом з тим, проблематика державного управління, з огляду на багатогранність свого прояву та динаміку змін суспільно-державних інститутів і інституцій, не лише не вичерпала своєї актуальності та значущості як для теорії так і для практики державного управління, а і набула нового поштовху для свого розвитку. Серед питань державно управлінської науки, які потребують на вирішення, слід виділити саме ті які стосуються категоріального змісту окремих дефініцій. У межах цієї публікації ми робимо спробу порівняння змісту категорій «управління» та «менеджмент», які є базовими для науки державного управління. Окремі аспекти цієї проблематики були досліджені В.М. Бабаєвим, О.Б. Коротич, Н.М. Мельтюховою, Г.С. Одінцовою, С.В. Приживарою, О.А. Цурулем та багатьма іншими. Не дивлячись на внесок вчених у розробку відповідної проблематики, питання діалектичної єдності змісту управління та менеджменту не набуло свого оформлення у вигляді окремого напрямку наукового дослідження.

Формулювання мети статті. З'ясувати відмінність змісту категорії «управління» від змісту категорії «менеджмент» в контексті їх тлумачення у межах науки державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Приймаючи до уваги той факт, що категорії «управління» та «менеджмент», в контексті визначення свого змісту, були досліджені у межах наукової думки на достатньо високому рівні, вважаємо за можливе обмежитись наведенням лише найбільш типових (поширених) за колом охоплення відповідної проблематики, визначень.

Існуючі визначення не вичерпують всієї множини підходів до тлумачення категорії «управління», а лише зосереджують увагу на основних, концептуальних положеннях її змісту. Наприклад, колектив авторів на чолі з Одінцовою Г.С. наводить 20 визначень відповідної категорії, які класифікуються за такими основними групами: загальна, функціональна, процесуальна та суб'єктно-об'єктна [4, с. 8–9]. В контексті предмету нашої уваги, заслуговує на увагу позиція саме цього наукового колективу щодо змісту категорії «менеджмент». Вчені класифікують визначення за такими підходами: багатоаспектний, цільо-

вий, функціонально-цільовий, процесуально-цільовий, процесуально-ресурсний, процесуально-результативний.

На жаль, за результатами наведеної класифікації та визначень автори не сформулювали власну точку зору щодо відмінності управління від менеджменту. З'ясування змісту поняття, передбачає визначення найбільш характерних ознак (особливостей) явища, процесу, феномену, предмету тощо. Саме індивідуальні характеристики об'єкту надають можливість зрозуміти його унікальний зміст, а відповідно і визначити його відмінності від змісту схожих (синонімічних) категорій.

На переконання Приживари С.В., більшість з існуючих визначень терміну «управління» можна згрупувати на підставі виділення концептів у змісті відповідних тлумачень, а саме на підставі того, про що власне йдеться у конкретному судженні. Вчений формулює такі концепти (у визначеннях категорії «управління» йдеться про): організація (як різновид діяльності), керівництво, координація, дія, регулювання, діяльність, управління (як механізм) та управління (як сукупність функцій) [12]. Безумовно, кожна з наведених груп заслуговує на окрему увагу дослідників, але в контексті предмету нашої уваги, надання характеристики для кожної з групи визначень, не дозволить з'ясувати відмінність управління від менеджменту, хоча і сприятиме її розумінню.

За результатами аналізу змісту вище наведених понять «менеджмент» та «управління», а також тих які з огляду на об'єктивну обмеженість обсягу цієї публікації не були включені до дослідження, спробуємо визначити концепт кожного з тлумачень.

Цілком очевидно, що концепти тлумачень визначень «управління» та «менеджмент» є схожими. Наприклад, ми можемо стверджувати, що менеджмент це і є управління. Таке твердження має наукове підґрунтя, адже на переконання більшості дослідників «менеджмент» сприймається не лише як метод та процес управління (вплив однієї особи на іншу або групу осіб з метою спонукання до бажаних дій), а одночасно і як орган управління (наприклад, структурний підрозділ який об'єднує менеджерів). Разом з тим ми не можемо погодитись з тим, що управління є менеджментом. Скоріше за все, управління може виступати у вигляді менеджменту. Звернемо увагу, що деякі з концептів визначення категорії «менеджмент» містять посилання на середовище у межах якого відбувається керуючий вплив суб'єкта владних відносин на об'єкт, а саме – ринкові умови. Отже, менеджмент може мати прояв лише у ринкових умовах, в той час як процес управління не обмежується відповідними умовами (менеджмент персоналу; менеджмент людських ресурсів; менеджмент процесів тощо, але управління у надзвичайних ситуаціях, державне управління, управління військами).

Крім того, тлумачення змісту менеджменту не завжди апелюють до процесу формування цілі діяльності відповідної організації (групи осіб), що обумовлює зосередження уваги перш за все на «досягнення цілей» або на «виконання поставлених завдань». Також слід звернути увагу, що менеджмент не ставить за мету збереження структури організації, а отже рівень компетенції менеджменту більше тяжіє до тактичної ланки управлінської діяльності. Тут ми залишаємо по за увагою характеристику стратегічного менеджменту та його позиціонування по відношенню до управління.

Досить цікавим результатом аналізу змісту визначених концептів можна вважати факт зв'язку менеджменту з таким видом діяльності який передбачає ефективне використання наявних у розпорядженні ресурсів. При розгляді концептів змісту категорії «управління» ми не визначили таку особливість, а отже управління може бути як ефективним так і не ефективним (навіть неефективне управління може бути виправдано в контексті визначеної мети та результатів її досягнення), в той час як у класичному розумінні змісту менеджменту (теоретичний аспект), він, як правило, є лише ефективним (безумовно, не практиці менеджмент може бути визнаний неефективним але на відміну від управління цей факт не може бути виправданий). Ще однією особливістю яка досить переконливо свідчить про існування принципової різниці між управлінням та менеджментом є форма існування (прояву) суб'єкту спрямовуючого (управлінського, керуючого) впливу. Наприклад,

у менеджменті, суб'єкт керуючого впливу може бути представлений виключно у вигляді соціального об'єкту (людини), в той час як управління може здійснюватись у тому числі і технічною системою за допомогою програмного забезпечення. Хоча тут ми маємо питання, зміст якого пов'язано з можливістю подання технічної системи у вигляді суб'єкту управління. Це питання виходить за межі предмету нашої уваги, а отже вважаємо за можливе залишити його без відповіді.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

По-перше, управління на відміну від менеджменту, має більш різноманітну природу свого прояву, адже може мати прояв: в живій природі (управління біологічними явищами, системами та їх взаємодією – вивчається природничими науками), в неживій природі (управління механізмами, технологічними процесами тощо – вивчається технічними науками), управління соціальними системами (управління людьми, групами людей, суспільством тощо – вивчається соціально-управлінськими науками). Отже, категорія «управління» охоплює значно більшу кількість об'єктів та явищ.

По-друге, управління, на відміну від менеджменту, може мати прояв як на мікрорівні (рівень організації) так і на рівні соціальних систем (макрорівень), а отже ми можемо констатувати, що саме управління має більш вагомий статус у межах керуючого впливу суб'єкту управління. Більш значущий статус саме управлінської діяльності, навіть якщо ми ведемо мову лише у контексті соціального управління, може бути підтверджено і тим фактом, що серед об'єктів управління можуть бути не лише соціальні системи, що є властивим у тому числі і для менеджменту хоча і за умови абстрагування від масштабів прояву феномену, а і економічні, освітянські, виробничі, духовні тощо сфери суспільного життя.

По-третьє, управління, на відміну від менеджменту, є більш складним та багатогранним явищем, адже у його системі, у самому спрощеному вигляді, можна виділити: механізми управління; структуру та ієрархію управління; суб'єкти та об'єкти управління; функції та процеси управління. Крім того, процес управління з огляду на масштаби свого прояву та різноманіття об'єктів керуючого впливу може бути поданий без прив'язання до особистості або групи осіб. Наприклад, на рівні держави ми ведемо як правило мову про «державне управління», а не про «державний менеджмент». В той час як на рівні окремої установи (організації) ми можемо вести мову про так званий менеджмент у державних організаціях або про менеджмент надання послуг тощо. Таким чином, управління, за напрямом свого прояву тяжіє більше до стратегічного рівня впливу керуючої системи на керовану ніж до тактичного.

По-четверте, управління, на відміну від менеджменту, не приймає до уваги, хоча не можемо сказати, що і ігнорує, соціально-психологічні аспекти стану та розвитку керованої системи. Це пов'язано з тим, що стратегія, а саме у цьому контексті ми визначаємо площину компетенції управлінської діяльності, відповідно до масштабів розгляду процесів, явищ, об'єктів тощо та їх значущості щодо визначеної мети, не може звернути увагу на окремо виділену підсистему організації або її елемент. Разом з тим на рівні структурного підрозділу організації, ми вже звертаємо увагу на особистість та її можливості щодо виконання визначених завдань та досягнення мети (рівень професіоналізму, кваліфікації, соціально-психологічний стан, рівень фізичного та духовного здоров'я тощо), але це вже є тактичною ланкою відповідної ієрархії, а відповідно компетенція менеджменту набуває більш визначальної значущості.

По-п'яте, управління, на відміну від менеджменту, передбачає більш жорстку або безкомпромісну модель поведінки керуючої системи по відношенню до керованої. Це пов'язано з тим, що управління – це цілеспрямований вплив суб'єкту управління на певний об'єкт з метою зміни його стану або поведінки. Таке формулювання змісту управлінської діяльності акцентує увагу на безапеляційності владних повноважень суб'єкту управління та наявності у нього прагнення та можливостей для підкорення волі об'єкту управ-

ління. Крім того, слід звернути увагу, що суб'єкти управління здатні нести, як психологічну так і функціональну та як правило одноосібну відповідальність за результати своєї діяльності (бездіяльності). На рівні менеджменту така відповідальність може бути перекладена на команду яка була залучена до виконання відповідних завдань, адже саме у межах менеджменту, як різновиду управлінської діяльності, практика делегування повноважень, а відповідно і відповідальності, набуває неабиякого поширення.

По-шосте, менеджмент, в контексті своєї відносно вузької компетенції щодо різновидів об'єктів керуючого впливу (соціальні системи, групи людей, людина), може бути розглянутий у якості одного з напрямів прояву управління. Зміст менеджменту, як правило, розкривається через взаємодію (комунікацію) соціальних об'єктів (керівник – підлеглий; керівник – колектив структурного підрозділу). У цьому випадку менеджмент є способом (способи впливу суб'єкта управління на об'єкт, досліджуються у межах наукової думки та пропонуються до використання у вигляді порад, типових рішень тощо) та манерою спілкування (манера спілкування формується під впливом особистої культури особистості та її соціального оточення) з людьми. Менеджмент, як і управління має у своїй основі формальну ієрархію яка приймає участь у формуванні авторитету керівника та його іміджу.

По-сьоме, взаємодія соціальних об'єктів в контексті їх місця та ролі в організаційній ієрархії на макрорівні (рівень організації) може бути подана як через управління так і через менеджмент. Наприклад, досить поширеними є словосполучення «менеджмент організацій» та «управління організацією». У цьому випадку, зміст дій щодо впливу керуючого суб'єкта на керований об'єкт не залежно від обраного напрямку, чи то є менеджмент чи то є управління, може бути розглянутий в контексті таких основних функцій: планування, організація, мотивація і контроль. Отже, управління і менеджмент на рівні первинної структурної одиниці організації та за умови розгляду проблематики взаємодії соціальних об'єктів, можуть бути ототожені. Така тотожність не є безумовною, а отже потребує на окреме обґрунтування в залежності від типу організації та різновиду завдань які стоять перед нею. Крім того, слід звернути увагу на стан зовнішнього середовища, в залежності від конкретних проявів якого, одні і ті самі керуючі впливи суб'єктів на об'єкт, можуть набувати ознак як менеджменту так і управління.

По-восьме, менеджмент на відміну від управління, в контексті кола своєї компетенції, як правило, не охоплює питання цілепокладення та зосереджується на питаннях ефективного використання ресурсів організації у межах запропонованої структури. У свою чергу управління, маючи стратегічний рівень прояву, зосереджує увагу, у тому числі, і на визначенні цілей діяльності організації та формуванні (підтриманні, збереженні) її структури. Проблематика ефективності діяльності у порівнянні з її результативністю (факт досягнення визначених цілей) у межах управління не розглядається як пріоритетна. Ефективність діяльності організації, а відповідно і суб'єкту керуючого впливу в контексті управління є бажаною, в той час як у менеджменті, як правило, обов'язковою. Слід звернути увагу, що управління може здійснюватись незалежно від стану зовнішнього середовища та незалежно від вектору його розвитку, в той час як менеджмент, функціонує лише за умови достатнього рівня розвитку ринкових інститутів та інституцій.

Серед перспективних напрямів в організації наукових досліджень щодо порушеної проблематики, слід звернути увагу на ті, які розкривають діалектику зв'язків змісту державного управління зі змістом стратегічного менеджменту. Крім того, заслуговують на увагу аспекти практичного прояву основних характеристик управління і менеджменту у межах функціонування та розвитку соціального об'єкту на рівні регіону та держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: учебник / Атаманчук Г.В. – М.: Издательство «Омега-Л», 2010. – 525 с.

2. Бакуменко В.Д. Теорія державного управління / В.Д. Бакуменко, В.М. Князєв, Ю.В. Ковбасюк // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. – Т.1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В.М. Князєв (співголова) – 2011. С. 646
3. Дафт Р. Менеджмент: учебник / Дафт Р.; пер. с англ. под ред. С.К. Мордовина. – СПб.: Питер, 2009. – 864 с.
4. Державне управління і менеджмент: навч. посібник у таблицях і схемах / (Г.С. Одінцева, Г.І. Мостовий, О.Ю. Амосов та ін.) за заг. ред. Г.С. Одінцової. – Х.: ХарПІ УАДУ, 2002. – 492 с.
5. Державне управління: словн.-довід. (уклад. В.Д. Бакуменко). – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
6. Друкер П. Менеджмент. Вызовы XXI века / Питер Друкер; пер. с англ. Н. Макаровой. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. – 256 с.
7. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
8. Комарницький І.Ф. Економічна теорія / Комарницький І.Ф. – Чернівці: [б.в.], 2006. – 334 с.
9. Мельтюхова Н.М. Управління / Н.М. Мельтюхова // Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – С. 722
10. Міжнародна науково-практична конференція «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» [електронний ресурс] / Наукова діяльність // Класичний приватний університет. – Режим доступу: http://virtuni.education.zp.ua/info_cru/node/3140
11. Нечаюк Л.І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент / Л.І. Нечаюк, Н.О. Телеш – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 348 с.
12. Приживара С.В. Управління як специфічний вид діяльності [електронний ресурс] / С.В. Приживара // Державне будівництво – 2012. – № 1. – Режим доступу до журн.: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-1/doc/1/07.pdf>
13. Роббинз С.П. Менеджмент / С.П. Роббинз, М.Коултер.; пер. с англ. О.В. Медведь. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. – 1056 с.
14. Словарь-справочник менеджера (авт. – составит. Лапуста М.Г. и др.). – М.: ИНФРА-М, 1996. – 412 с.

<http://nuczu-conference.com/news/moroz/2014-03-18-278>

Мороз В.М.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

Геліх О.Я.

Російський державний педагогічний університет ім. О.І. Герцена, Санкт-Петербург

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОЇ ПОСЛУГИ

The publication examined the impact of academic mobility potentials faculty on the quality of higher education and identify ways of increasing the efficiency of the governance mechanisms for its development.

В публикации рассмотрены потенциалы влияния академической мобильности профессорско-преподавательского состава на качество высшего образования и определены направления повышения эффективности функционирования механизмов государственного управления по ее развитию.

У публікації розглянуто потенціали впливу академічної мобільності професорсько-викладацького складу на якість вищої освіти та визначено напрями підвищення ефективності функціонування механізмів державного управління щодо її розвитку.

Важливим аспектом у процесі підвищенні якості освіти та напрямом у реалізації принципів Болонського процесу у вищій освіті України є розвиток академічної мобільності професорсько-викладацького складу. Академічна мобільність суб'єктів навчального процесу не лише сприяє підвищенню якості надання освітньої послуги, а і впливає на розвиток конкурентних відносин як на рівні окремих викладачів, так і на рівні вищих навчальних закладів. У межах цієї публікації ми зупинимось на тому аспекті вище порушеної проблематики який зосереджує увагу на можливостях впливу академічної мобільності на розвиток системи організаційних знань та професійного досвіду.

Перш за все слід звернути увагу, що «академічна мобільність в змозі суттєво вплинути на якість трудових ресурсів національної економіки, оскільки забезпечує доступ до ефективних міжнародних освітніх програм, курсів і дослідницьких можливостей» [1]. Тобто, об'єкти навчального процесу мають можливість отримати нові знання з джерела, яке позбавлено впливу регіонального контексту та традицій певної наукової школи. Безумовно, існує небезпека, що ВНЗ у вигляді так званого гостьового викладача може отримати лектора (викладача), рівень професійної компетентності якого не завжди є вищим ніж рівень відповідної підготовки штатного працівника навчального закладу. З метою мінімізації вірогідності виникнення такої ситуації вважаємо за необхідне запровадити систему державної атестації професорсько-викладацького складу який може бути залучений до відповідного напрямку роботи. Серед напрямів оцінювання суб'єктів освітньої діяльності, які виявили бажання бути запрошеними до іншого ВНЗ у якості гостьового викладача, можуть бути висунуті критерії як формального (типового) так і неформального (спеціалізованого) характеру. До формальних або типових критеріїв можна віднести такі: науковий ступень (наприклад, доктора наук), вчене звання (наприклад, професора), кількість наукових публікацій (наприклад не менше 150 з яких більшість це публікації у наукових фахових виданнях України або рецензованих наукових виданнях зарубіжжя) тощо. До неформальних або спеціалізованих критеріїв слід віднести такі напрями оцінювання, які розкривають професійну фаховість кандидата відповідно до конкретної конкурсної пропозиції (наприклад виноходи у відповідній галузі або успішно реалізовані програми, отримані гранти тощо). Крім того, для забезпечення функціонування механізму гостьового викладача слід сформувати реєстр тих осіб, які відповідно до вище наведених критеріїв можуть бути залучені до відповідного напрямку роботи та мають бажання прийняти у ній участь. Залучення до навчального процесу позаштатних викладачів з інших регіонів, на нашу думку, сприятиме підвищенню якості та ефективності навчального процесу. Разом з тим, цілком очевидно, що дії суб'єктів державного управління за відповідним напрямом підвищення якості освіти повинні бути узгоджені з функціонуванням мотиваційного механізму стимулювання трудової активності. На особливості дії цього механізму ми неодноразово звертали увагу у межах наших попередніх публікацій [2]. Слід звернути увагу, що інститут гостьових викладачів досить активно використовується у багатьох зарубіжних ВНЗ. Наприклад: Інститут транспорту та зв'язку (Латвія) у 2013–2014 навчальному році пропонує студентам авторські програми запрошених викладачів з Латвії, Литви та Німеччини (загальна кількість запрошених викладачів – 3) [3]; Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова (Казахстан) співпрацює з професорсько-викладацьким складом з Великобританії, Вірменії, Італії, Китаю, Російської Федерації, Словаччини, США, Туреч-

чини, Франції тощо (загальна кількість запрошених викладачів – 25) [6]; Московська школа управління Сколково (Російська Федерація) залучила до навчального процесу викладачів з Австрії, Великобританії, Іспанії, Канади, Китаю, Німеччини, США, Франції тощо (загальна кількість запрошених викладачів – 34) [4] тощо.

Цікавим, в контексті використання практики залучення до навчального процесу професорсько-викладацького складу з інших країн є досвід Українського Католицького Університету (Україна), адміністрація якого забезпечує підтримання балансу між штатними та запрошеними викладачами на порівняно високому рівні. Наприклад, штат університету складається з 105 викладачів, в той час як кількість запрошених викладачів, переважно з університетів Західної Європи, Австралії, США й Канади, дорівнює 40, тобто на менше ніж на трьох штатних викладачів університету припадає один гостьовий професор [5]. Таке співвідношення є виключенням не лише для організації навчального процесу у національних ВНЗ, а і для практики функціонування світового ринку освітніх послуг.

Вище наведені ВНЗ різняться за місцем свого територіального знаходження, структурою, фінансовими можливостями, кількістю студентів тощо, але не змінною залишається пропозиція щодо надання освітніх послуг які мають міжнародний вимір. На нашу думку, студент (слухач), який має можливість отримувати знання від носіїв традицій кращих наукових шкіл інших регіонів (країн), у кінцевому випадку матиме більш потужний потенціал як для професійного так і особистого розвитку. Таким чином, підвищення рівня академічної мобільності професорсько-викладацького складу за рахунок створення відповідних інституціональних умов для її розвитку, може бути розглянуто як один з перспективних напрямів дій суб'єктів державно-управлінського впливу щодо підвищення якості вищої освіти.

Крім того, слід звернути увагу, що залучення до навчально-методичної та наукової роботи професорсько-викладацького складу з зарубіжних ВНЗ, адміністрація приймаючого ВНЗ не лише посилює трудовий потенціал відповідного закладу, а і створює умови для порівняння рівнів академічної роботи професорсько-викладацького складу. Кожен з викладачів має можливість порівняти власний потенціал та результати його використання з можливостями гостьового викладача. У якості критеріїв такого порівняння можуть бути обрані, наприклад: відгуки об'єктів навчального процесу; публікаційна активність викладача; участь у науково-комунікативних заходах; кількість отриманих грантів; досвід практичної діяльності в контексті змісту навчальних дисциплін які викладаються тощо. Слід згадати, що практика кадрового менеджменту довела переваги залучення до організації професіоналів з зовнішнього ринку праці. Таке залучення персоналу може відбуватись як на умовах включення або без включення в штат компанії. В контексті предмету нашої уваги, саме останній напрям може бути розглянуто у якості механізму залучення гостьових викладачів до навчального процесу відповідного ВНЗ. У науковій літературі відповідний механізм досить часто розглядається у межах так званого аутсорсингу персоналу, який у країнах із сталим рівнем розвитку суспільно-ринкових інституцій, «є невід'ємним інструментом підвищення ефективності роботи підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку» [7, с. 103]. Безумовно, існує небезпека, що адоптація гостьового викладача може зайняти певний час, хоча як правило особи які приймають участь у академічних обмінах є досить комунікабельними та відкритими до міжкультурного діалогу, а відповідно процес узгодження ціннісних орієнтацій запрошеного викладача з організаційною культурою приймаючого ВНЗ не суттєво відіб'ється на якості навчального процесу.

Таким чином, підвищення рівня академічної мобільності професорсько-викладацького складу обумовить підвищення конкурентоспроможності як безпосередньо самого суб'єкту навчального процесу так і навчального закладу в цілому. Конкурентне середовище, яке обумовлює активізацію процесів саморозвитку суб'єктів навчального процесу за рахунок постійно діючої системи як об'єктивного так і суб'єктивного оціню-

вання власного трудового потенціалу, може бути розглянуто у вигляді одного з елементів механізму державного управління якістю освітньої послуги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болотська О.А. Розвиток академічної мобільності студентів як реалізація принципів болонського процесу у вищій освіті України [Електронний ресурс] / Болотська О.А. // Електронне наукове фахове видання «Науковий вісник Донбасу» – Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN21/>
2. Мороз В.М. Мотиваційний механізм стимулювання трудової активності: державно-управлінський аспект: монографія / Володимир Мороз – Х.: С.А.М., 2012. – 408 с.
3. Приглашенные преподаватели [электронный ресурс] / Обучение // Институт транспорта и святы – Режим доступа: <http://www.tsi.lv/?id=7188&lang=ru&ct=2&cid=7189&r=7041&top=136>
4. Приглашенные преподаватели [электронный ресурс] / Профессорский состав // Московская школа управления Сколково – Режим доступа: <http://www.skolkovo.ru/public/ru/faculty/visiting-faculty/>
5. Професорський склад [електронний ресурс] / Про нас // Український Католицький Університет – Режим доступу: <http://ucu.edu.ua/about/>
6. Профили ученых [электронный ресурс] / Лица ЕНУ // Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева – Режим доступа: <http://www.enu.kz/ru/lica-enu/>
7. Солом'янюк П.Г. Світова практика застосування аутсорсингу персоналу / П.Г. Солом'янюк, М.М. Міщишина // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6, Т. 1. – С. 103–106

http://nuczu-conference.com/news/moroz_gelikh/2014-03-18-277

Островерх О.О.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Education becomes at a certain stage of social development an integral part of education in its broadest sense. Education in the broad sense of the pedagogical - specially organized process involving the formation of certain personality traits, the management of its development, which occurs through the interaction of the tutor and pupil.

Образование становится на определенной ступени общественного развития составной частью воспитания в широком его значении. Воспитание в широком педагогическом смысле - специально организованный процесс, предусматривающий формирование определенных качеств личности, процесс управления ее развитием, который происходит через взаимодействие воспитателя и воспитанника.

Освіта стає на певному щаблі суспільного розвитку складовою частиною виховання в широкому його значенні. Виховання в широкому педагогічному значенні – спеціально організований процес, що передбачає формування певних якостей особистості, процес управління її розвитком, який відбувається через взаємодію вихователя й вихованця.

Освіта - процес і результат засвоєння систематизованих знань, умінь і навичок, формування на їх основі наукового світогляду, моральних та інших якостей особистості, розвиток її творчих сил і здібностей. Таке визначення освіти дістає як науковий термін в сучасних навчальних посібниках із педагогіки.

Освіта стає на певному щаблі суспільного розвитку складовою частиною виховання в широкому його значенні.

Виховання в широкому педагогічному значенні – спеціально організований процес, що передбачає формування певних якостей особистості, процес управління її розвитком, який відбувається через взаємодію вихователя й вихованця.

Освіта людини здійснюється через її навчальну діяльність. Ми розуміємо під навчальною діяльністю активне засвоєння індивідом досвіду людства із метою власної соціалізації. Продуктом навчальної діяльності є зміни, які відбувалися в самому суб'єкті. Ця діяльність багатьма вченими визначається як учіння, що становить складову процесу навчання. Навчання – це цілеспрямована взаємодія викладача й студентів, у процесі якої засвоюються знання, формуються вміння й навички. Таким чином, взаємодія між викладанням, учінням і змістом освіти складає навчання. Необхідно відрізнити зміст освіти, що є часткою національного досвіду (або навчальним матеріалом певної навчальної дисципліни – курсу), і зміст навчання, що об'єднує вміння організації та використання засобів і способів учіння, необхідних для полегшення засвоєння й самоосвіти.

Тема нашого дослідження потребує більш чіткого уявлення дефініцій “навчальна діяльність” та “учіння”. З нашого погляду, учіння – це свідомо цілеспрямована діяльність курсанта щодо засвоєння змісту освіти: знань, умінь, навичок, творчого та емоційно-ціннісного досвіду людства - із метою їх трансформації у власний досвід.

Отже, учіння, яке здійснюється індивідом у рамках навчального процесу, ми визначаємо як навчальну діяльність.

Таким чином, навчальна діяльність – це складне за своїм змістом та структурою явище. Вона формується тільки в спільній роботі викладача та курсанта. Навчальну діяльність особистості спрямовано на оволодіння узагальненими способами дій у сфері наукових понять, що і є головною метою та результатом. Ми виділяємо такі структурні взаємопов'язані компоненти навчальної діяльності: мотивація; цілепокладання; навчальні дії; контроль та самоконтроль; корекція та самокорекція; оцінка та самооцінка.

Гносеологічний підхід до освіти, тобто погляд на неї як на сферу цілеспрямованого формування особистості (переважно шляхом передачі наукових знань) потребує серйозного уточнення. Оскільки системний елементно-структурний аналіз особистості, діяльності, культури виявляє не тільки гносеологічні (теоретичну й емпіричну) складові, поняття освіти слід привести у відповідність до сучасного теоретичного осмислення людської індивідуальності і розширити до охоплення складності, комплексної людини. Цей висновок не такий вже очевидний для багатьох із тих, хто займається освітою, хоча знаходить повне підтвердження в освітній практиці.

Справді, захоплюючись розповсюдженням лише знань, ми часто принижуємо значення інших освітніх компонентів. Проте в житті давно утвердились види освіти, в яких наукові знання не є домінантою, а скоріше мають допоміжний характер. У випадку професійно-технічної освіти навчання перетворюючих чи ігрових умінь аж ніяк не обмежується науковими теоріями, більше апелює до уяви, підсвідомо-імітаційного сприйняття умінь, навичок. За межі наукової істинності виходять і цінності (ідеали, переконання, позиції тощо) оскільки вони виробляються суб'єктивно: людьми, соціальними групами, людством у цілому.

Освіта є, з одного боку, елементом підвищення культурного рівня населення, засобом задоволення духовних потреб людей. З іншого боку, що в сучасних умовах не менш важливо, вона виступає як необхідна умова поєднання робочої сили із засобами виробництва, засобом професійного становлення індивіда.

<http://nuczu-conference.com/news/ostroverkh/2014-03-18-276>

ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

For a long time the cause - effect relationship between emergency and socio- economic development of society ignored. Program nor evaluated in the context of disasters , either in terms of action on disaster program development or in terms of increases in program development defined probability of accidents. Along with these emergencies lead to excessive loss of resources , which may lead to a decline in economic growth, slowing down the implementation of transformations , the reduction of production and services in the territory where the disaster occurred . The above-mentioned effects can affect not only the development of certain areas , but the state as a whole.

Долгое время причинно - следственная связь между чрезвычайными ситуациями и социально -экономическим развитием общества игнорировался . Программы ни оценивались в контексте катастроф , ни с точки зрения действия катастрофы на программу развития , ни с точки зрения того, повышает определен в программе развитие вероятность возникновения катастроф . Наряду с этим чрезвычайные ситуации приводят к чрезмерной потере ресурсов , что может привести к спаду экономического роста , замедление темпов осуществления преобразований , уменьшение объемов производства и услуг на территории , где произошло бедствие. Вышеназванные последствия могут повлиять не только на развитие отдельных территорий , но и государства в целом.

Тривалий час причинно-наслідковий зв'язок між надзвичайними ситуаціями і соціально-економічним розвитком суспільства ігнорувался. Програми розвитку не оцінювалися в контексті катастроф, ні з точки зору дії катастрофи на програму розвитку, ні з точки зору того, чи підвищує визначений в програмі розвиток ймовірність виникнення катастроф. Поряд з цим надзвичайні ситуації призводять до надмірної втрати ресурсів, що може призвести до спаду економічного зростання, уповільнення темпів здійснення перетворень, зменшення обсягів виробництва та послуг на території, де сталось лихо. Вищеназвані наслідки можуть вплинути не лише на розвиток окремих територій, а й держави в цілому.

Постановка проблеми. Тривалий час причинно-наслідковий зв'язок між надзвичайними ситуаціями і соціально-економічним розвитком суспільства ігнорувался. Програми розвитку не оцінювалися в контексті катастроф, ні з точки зору дії катастрофи на програму розвитку, ні з точки зору того, чи підвищує визначений в програмі розвиток ймовірність виникнення катастроф. Поряд з цим надзвичайні ситуації призводять до надмірної втрати ресурсів, що може призвести до спаду економічного зростання, уповільнення темпів здійснення перетворень, зменшення обсягів виробництва та послуг на території, де сталось лихо. Вищеназвані наслідки можуть вплинути не лише на розвиток окремих територій, а й держави в цілому.

Основна частина. Часто катастрофи і надзвичайні ситуації розглядаються як відхилення від «нормального життя». Насправді все якраз навпаки. Катастрофи і надзвичайні ситуації є відображенням нормального життя. Вони є слідством того, як суспільство функціонує в економічному та соціальному плані; того, як суспільство і держава взаємодіють між собою; і того, як підтримуються зв'язки між людьми і організаціями, що приймають рішення.

Кажучи про стихійні лиха ясно, що повені або землетруси самі по собі не є катастрофами. Катастрофи виникають від того, що, наприклад, деякі групи людей вимушені селитися біля бурхливих річок або в місцях із нестабільною сейсмічною активністю. Важли-

во розуміти різницю між небезпекою та катастрофою і, що ступінь впливу першого явища на друге вимірюється ступенем вразливості суспільства.

Розуміючи сенс поняття «надзвичайна ситуація» та його відмінність від інших споріднених йому понять, можна визначити критерії надзвичайних ситуацій. Необхідно відмітити специфічний (мультиплікативний) критерій, що виділяє одну з головних характерних рис екстремальних ситуацій – різноманітність наслідків: соціальних, економічних, політичних, екологічних, психологічних. Так, катастрофа на Чорнобильській АЕС не лише призвела до загибелі тисяч, госпіталізації десятків тисяч, страждань і евакуації сотень тисяч співгромадян, до багатомільярдних витрат на пом'якшення її негативного впливу на величезну територію, але і змусила по-новому поглянути на відповідні науково-технічні програми, змінити умови експлуатації ядерних реакторів РБМК-1000. Вона призвела до розробки нових підходів із розміщення АЕС із одночасною відмовою від старих схем, а також до більш ретельної підготовки кадрів. Усі ці обставини в значній мірі збільшили потребу у фінансових і матеріально-технічних ресурсах, що не могло не позначитися негативно на темпах і ритмі господарського розвитку. Академік Л.І. Абалкін, пояснюючи причини уповільненого здійснення економічної реформи у кінці 80-х, серед основних чинників, що створили напружену ситуацію, справедливо поставив на перше місце катастрофу на ЧАЕС [1].

Але наявність усієї сукупності параметрів, що якісно описують критерії надзвичайних ситуацій не є необхідною умовою для визначення ситуації як надзвичайної. За тих або інших конкретних обставин деякі з них можуть бути відсутніми.

Таким чином надзвичайну ситуацію загалом можна визначити як зовні неочікувану, несподівано виникаючу обстановку, що характеризується невизначеністю, стресовим станом населення, значними соціально-екологічними і економічними збитками, людськими жертвами, необхідністю швидкого ухвалення рішень, великими людськими, матеріальними і часовими витратами на проведення евакуаційно-рятувальних робіт, зменшення масштабів і ліквідацію негативних наслідків.

Управління в надзвичайних ситуаціях пов'язане з труднощами і вимагає, передусім, вирішення важливих теоретико-методологічних питань, багато в чому нових для науки управління. Що вкладати в поняття «надзвичайна ситуація»? Як виділити ці ситуації серед величезної різноманітності процесів, що відбуваються у світі процесів і явищ? Які ознаки, що є характерними для надзвичайних ситуацій, дозволяють говорити про них як про особливе явище, що торкається інтересів суспільства і держави?

Відповіді на ці питання є основоположними, оскільки від того які конкретно ситуації визнаються надзвичайними, якою мірою вивчені причини і механізми їх виникнення, багато в чому залежить ухвалення державних рішень зі своєчасного відвертання та/або максимального зменшення ризику виникнення, ефективної ліквідації наслідків.

Висновки. Надзвичайні ситуації можуть виявити зони підвищеного ризику, в яких слід зробити певні кроки до того, як вони виникнуть. Усвідомлення уразливості може послужити спонукальним мотивом для органів влади, політиків і громадськості взяти участь в спільній роботі із попередження та/або пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій. Надзвичайна ситуація може також з особливою виразністю показати, що країна ще має можливості для розвитку, відтак вона притягне до країни увагу інвесторів і кошти для здійснення довгострокових програм з розвитку економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абалкин Л.И. Что посеешь, то и пожнешь... [Текст] / Л.И. Абалкин // Аргументы и факты. – 1988. – № 26. – С. 1.
2. Порфирьев Б.Н. Государственное управление в чрезвычайных ситуациях [Текст] / Б.Н. Порфирьев. – М : Наука, 2001. – С. 37.

3. Kates R. Perilous Progress. Managing the Hazards of Technology [Text] / R. Kates, C. Hohenemser. – Boulder, 2005. – 290 p.

<http://nuczu-conference.com/news/polkovnichenko/2014-03-18-275>

*Пономаренко Р.В., Шеремет О.М., Шахов С.М.
Національний університет цивільного захисту України, Харків*

ЯКІСНА ПИТНА ВОДА, ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Analysis of the sources of anthropogenic load surface water sources. Water quality main sources of centralized water supply is largely substantially different from the values of its safe block normalized parameters is due to:

- Poor water management;
- Pollution of river flow: organic compounds, phenols, nitrates, oil, pathogens etc;
- The growing problem of water supply in rural areas due to the constant pollution of surface and underground water sources.

Анализ источников антропогенной нагрузки поверхностных источников водоснабжения. Качество воды основных источников централизованного водоснабжения в значительной мере существенно отличной от безопасных блочных значений ее нормируемых параметров, что обусловлено:

- Неудовлетворительной водохозяйственной деятельностью;
- Загрязнением речного стока : органическими соединениями, фенолами, нитратами, нефтепродуктами, патогенными микроорганизмами и т.п.;
- Обострением проблемы водоснабжения населения в сельской местности в связи с постоянным загрязнением поверхностных и подземных водных источников.

Аналіз основних джерел антропогенного навантаження поверхневих джерел водопостачання. Якість води основних джерел централізованого водопостачання значною мірою є суттєво відмінною від безпечних блокових значень її нормованих параметрів, що обумовлено:

- незадовільною водогосподарською діяльністю;
- забрудненням річкового стоку: органічними сполуками, фенолами, нітратами, нафтопродуктами, патогенними мікроорганізмами тощо;
- загостренням проблеми водопостачання населення у сільській місцевості у зв'язку з постійним забрудненням поверхневих та підземних водних джерел.

В Автономній Республіці Крим, у Донецькій, Луганській, Херсонській, Хмельницькій, Одеській, Київській та ряді інших областей, у містах Вінниці, Одеса, Житомир немає альтернативних джерел централізованого питного водопостачання та ефективних технічних рішень для підготовки питної води з використанням поверхневих джерел водопостачання.

Централізованим питним водопостачанням забезпечене населення усіх 445 міст країни, 829 із 911 селищ міського типу (91% їх загальної кількості) та 6,5 тис. із 28,6 тис. сільських населених пунктів. Майже 70% сільського населення користується для питних потреб місцевими джерелами (до яких належать більш як 1,8 млн. шахтних і більш як 580 тис. дрібно трубчастих колодязів, численні саморобні каптажі, прирусові копанки тощо, які перебувають у незадовільному екологічному стані) або привізною водою. В 123 насе-

лених пунктах біля 16% питної води подається з відхиленням від вимог чинних нормативних документів (загальна жорсткість, сухий залишок, вміст заліза, мангану, нітратів, амонійних сполук тощо). Все це може призвести до виникнення екологічних небезпек.

Близько 290 спеціалізованих підприємств галузі питного водопостачання щодоби подають споживачам 7 млн. м³ питної води, 5,5 млн. м³ стічних вод відводять через системи каналізації.

Необхідною умовою досягнення високої якості питної води є якість джерела водопостачання.

Основними джерелами антропогенного навантаження на поверхневі джерела водопостачання в Україні є:

- промислові стічні води;
- застарілі системи, водовідведення і очистки стічних вод;
- побутові стічні води, в яких переважають фекалії, поверхнево-активні речовини, жири, мікроорганізми, в т.ч. патогенні;
- атмосферні опади, які містять хімічні речовини повітря промислового походження;
- опади і талі води із сільськогосподарських угідь із залишками мінеральних добрив і засобів захисту рослин, органічних речовин;
- стоки з міських вулиць – в них містяться нафтопродукти, феноли, оксиди важких металів;
- відсутність в деяких регіонах України басейнового принципу управління, контролю та відповідальності за стан поверхневих джерел питного водопостачання.

У стічних водах, що містять велику кількість органічних речовин, швидко розмножуються синьозелені і бурі водорості, фітопланктон, підвищується БСК. Як наслідок, у водоймищі починають переважати анаеробні процеси, що визначають евтрофікацію (підвищення біологічної продуктивності при накопиченні біогенних елементів під впливом антропогенних чи природних чинників).

Особливу увагу необхідно звертати на забруднення джерел водопостачання відходами життєдіяльності людей і тварин, оскільки вони можуть містити патогенні мікроби, гельмінти та ін. [8].

Привертають увагу наслідки цвітіння води, викликаного ціанобактеріями (синьозелені водорості), що спостерігається в джерелах водопостачання. Залежно від виду бактерій можуть виділятися три типи токсинів: гепатотоксини, представником яких може служити мікроцистин, що здатний викликати смерть протягом доби після вживання за рахунок судинних порушень і геморагічних уражень печінки; нейротоксини; ліпополісахариди. Актиноміцети і ціанобактерії продукують геосмін та 2-метілізоборисол, які надають воді небажаний присмак і мають низький поріг виявлення.

<http://nuczu-conference.com/news/ponomarenko/2014-03-19-321>

Поспелов Б.Б., Шевченко Р.И.

Национальный университет гражданской защиты Украины, Харьков

ПРИМЕНЕНИЕ АПАРАТА СИСТЕМНОГО АНАЛИЗА ПРИ МОДЕЛИРОВАНИИ НАЧАЛЬНОЙ СТАДИИ ПОЖАРА В НЕГЕРМЕТИЧНОМ ПОМЕЩЕНИИ

Ensuring effective fire protection is unthinkable without a preliminary study on the basic system development process models fire factors on objects. In connection with this urgent problem is to create a basic system fire models for all its stages and system analysis. The most important stage in the development of fire is the initial stage. One of the basic and common, dangerous

and destructive fire factors is the temperature of the gaseous medium in the premises. Therefore, one of the most pressing scientific challenges is to create a basic model of the dynamics of the room temperature at the initial stage of the fire and its system analysis.

Обеспечение эффективной противопожарной защиты невозможно без предварительного изучения на базовых системных моделях процессов развития факторов пожара на объектах. В связи с этим актуальной проблемой является создание базовых системных моделей пожара для всех его этапов и системного их анализа. Наиболее важным из этапов развития пожаров является начальный этап. Одним из основных и распространенных, опасных, а также разрушительных факторов пожара является температура газовой среды в помещениях. Поэтому одной из актуальных научных задач является создание базовой модели динамики температуры в помещении на начальной стадии пожара и ее системный анализ.

Забезпечення ефективної протипожежного захисту немисливо без попереднього вивчення на базових системних моделях процесів розвитку факторів пожежі на об'єктах. У зв'язку з цим актуальною проблемою є створення базових системних моделей пожежі для всіх його етапів і системного їх аналізу. Найбільш важливим з етапів розвитку пожеж є початковий етап. Одним з основних і поширених, небезпечних, а також руйнівних факторів пожежі є температура газового середовища в приміщеннях. Тому однією з актуальних наукових завдань є створення базової моделі динаміки температури в приміщенні на початковій стадії пожежі та її системний аналіз.

Обеспечение эффективной противопожарной защиты невозможно без предварительного изучения на базовых системных моделях процессов развития факторов пожара на объектах. В связи с этим актуальной проблемой является создание базовых системных моделей пожара для всех его этапов и системного их анализа. Наиболее важным из этапов развития пожаров является начальный этап. Одним из основных и распространенных, опасных, а также разрушительных факторов пожара является температура газовой среды в помещениях. Поэтому одной из актуальных научных задач является создание базовой модели динамики температуры в помещении на начальной стадии пожара и ее системный анализ. Рассмотрению различных математических моделей динамики температуры в помещениях на начальной стадии пожара посвящено достаточное число публикаций [1-3]. Общим недостатком известных моделей следует считать их многообразие, определяемое использованием различных типов частных аппроксимаций, ограничений и допущений при их обосновании и разработке, а также отсутствие при этом базовых системных моделей и результатов их системного анализа.

Целью работы [4] является разработка базовой системной модели динамики среднеобъемной температуры газовой среды в помещении на начальной стадии пожара и определение направлений их системного анализа.

Рассматривается базовая системная модель начальной стадии пожара в негерметичных помещениях с малыми проемами. Для таких помещений газообмен осуществляется преимущественно в одном направлении и поступление воздуха в помещение из окружающей среды отсутствует [2], а среднеобъемное давление $p_m(t)$ газовой среды остается практически неизменным и приблизительно равным давлению наружного воздуха. Для основных среднеобъемных факторов пожара $p_m(t)$, $\rho_m(t)$, $T_m(t)$ (давления, плотности и температуры газовой среды), рассматриваемых в момент времени t справедливы следующие соотношения

$$dp_m(t)/dt \cong 0, \quad (1)$$

$$\rho_m(t)T_m(t) = T_0\rho_0, \quad (2)$$

где T_0, ρ_0 - среднеобъемная температура и плотность газовой среды до начала пожара. Базовая системная модель развития пожара в помещении рассматривается в виде некоторой термодинамической системы, границы которой определяются внутренней поверхностью помещения. Основные системные параметры характеризуются соответствующими среднеобъемными значениями основных факторов пожара, меняющимися во времени t при заданном объеме $V = \text{const}$ помещения. Для расхода массы газа $G(t)$ в момент времени t , покидающего помещение через проемы и щели, и массовой скорости $\Psi(t)$ выгорания горючего материала уравнение материального баланса может быть представлено в виде:

$$d\rho_m / dt = \Psi(t)/V - G(t)/V. \quad (3)$$

С учетом (1) уравнение энергии пожара в рассматриваемом случае для текущего времени t запишется в виде

$$\Psi(t)Q_p\eta - c_p T_m(t)G(t) - Q_w(t) = 0, \quad (4)$$

где Q_p - теплота сгорания материала; η - коэффициент полноты сгорания; c_p - теплоемкость газовой среды; $Q_w(t)$ - тепловой поток, поглощаемый ограждающими конструкциями и излучаемый через проемы и щели. С учетом (1)-(4) получим, что

$$dT_m / dt = r\{\Psi(t), Q_p, \eta, Q_w(t), V, c_p, T_0, \rho_0\}T_m(t) - b\{\Psi(t), V, T_0, \rho_0\}T_m^2(t). \quad (5)$$

где функция $r\{\Psi(t), Q_p, \eta, Q_w(t), V, c_p, T_0, \rho_0\} = [\Psi(t)Q_p\eta - Q_w(t)]/Vc_pT_0\rho_0$, а функция $b\{\Psi(t), V, T_0, \rho_0\} = \Psi(t)/VT_0\rho_0$. Уравнение (5) является основным уравнением состояния рассматриваемой термодинамической системы, определяющим динамику среднеобъемной температуры газовой среды в начальной стадии пожара и базовую системную модель начальной стадии пожара в негерметичном помещении.

Особенность анализа базовой системной модели связана с особенностью (5). Данное уравнение относится к классу автономных дифференциальных уравнений и описывает динамику среднеобъемной температуры в начальной стадии пожара, управляемую самой среднеобъемной температурой - решением уравнения (5). В этой связи системный анализ базовой модели начальной стадии пожара в негерметичном помещении должен предполагать определение условий существования и единственности решения, анализ интегральных кривых и фазового портрета, а также определения числа и характера особых точек на фазовой кривой в зависимости от значений системных параметров $\Psi(t), Q_p, \eta, Q_w(t), V, c_p, T_0, \rho_0$ базовой модели.

ЛИТЕРАТУРА

1. Драйздейл Д. Введение в динамику пожаров. – М.: Стройиздат, 1990. – 421с.
2. Кошмаров Ю.А. Прогнозирование опасных факторов пожара в помещении. – М.: АГПС МВД России, 2000. – 118с.
3. Пузач С.В. Методы расчета тепломассообмена при пожаре в помещении и их применение при решении практических задач пожаровзрывобезопасности. – М.: АГПС МЧС России, 2005. – 336с.
4. Пospelов Б.Б. Системные модели состояния опасных объектов техногенного и природного характера / Б.Б. Пospelов, Р.И. Шевченко, А.Н. Коленов // Проблемы надзвичайних ситуацій, Харків, НУЦЗУ, 2013, вип. 17 –С. 113-125.

http://nuczu-conference.com/news/shevchenko_pospelov_1/2014-03-18-257

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СИНТЕЗУ ОПТИМАЛЬНОГО ИЗМЕРИТЕЛЯ ОПАСНЫХ ФАКТОРОВ ПОЖАРА С ПРОИЗВОЛЬНОЙ ДИНАМИКОЙ

Lately, a growing number of fires at, their damage volumes and lack of effectiveness of fire alarms and site-automatic fire detection systems. Therefore, the problem of increasing the effectiveness of fire alarm systems and automatic fire detection is becoming a major at the present stage of development of the state.

В последнее время отмечается рост числа пожаров на объектах, объемов наносимого ими ущерба и недостаточная эффективность работы пожарных сигнализаций и объектовых автоматических систем обнаружения пожара. Поэтому проблема повышения эффективности пожарных сигнализаций и систем автоматического обнаружения пожара становится одной из главных на современном этапе развития государства.

Останнім часом відзначається зростання числа пожеж на об'єктах, обсягів наноситься ними збитку і недостатня ефективність роботи пожежних сигналізацій і об'єктових автоматичних систем виявлення пожежі. Тому проблема підвищення ефективності пожежних сигналізацій і систем автоматичного виявлення пожежі стає однією з головних на сучасному етапі розвитку держави.

В последнее время отмечается рост числа пожаров на объектах, объемов наносимого ими ущерба и недостаточная эффективность работы пожарных сигнализаций и объектовых автоматических систем обнаружения пожара. Поэтому проблема повышения эффективности пожарных сигнализаций и систем автоматического обнаружения пожара становится одной из главных на современном этапе развития государства. Конструктивное решение данной проблемы связано с использованием оптимальных первичных извещателей для измерения опасных факторов пожара.

Оптимизации параметров различных измерителей, используемых в существующих пожарных извещателях, посвящены работы [1,2]. Однако в них исследуются пожарные извещатели с заданной заранее структурой измерителей опасных факторов. Синтез оптимальных измерителей опасных факторов пожара для извещателей при этом не рассматривается. В [3] рассмотрен синтез оптимального измерителя, но для частного случая, когда измеряемый опасный фактор характеризуется случайным постоянным во времени значением. В общем случае измеряемые факторы пожара могут иметь произвольную динамику и наблюдаться на фоне мешающих аддитивных флуктуаций. Поэтому актуальной является научная задача синтеза оптимального измерителя опасных факторов пожара с произвольной динамикой и аддитивными флуктуациями для пожарных извещателей пожарных сигнализаций и систем автоматического обнаружения пожара.

Целью работы является синтез и анализ оптимального измерителя опасных факторов пожара с произвольной динамикой, наблюдаемых на фоне аддитивных мешающих факторов. Будем полагать, что некоторый произвольный фактор пожара характеризуется регулярной динамикой $c(t)$ и аддитивными флуктуациями. Наблюдения опасного фактора сопровождаются мешающим фоном в виде гауссовой помехи со спектральной плотностью $N/2$ и нулевым средним значением. Требуется по результатам наблюдения получить оптимальную оценку опасного фактора. В качестве критерия оптимальности будем рассматривать минимум среднеквадратической погрешности измерения опасного фактора.

Априорное уравнение, описывающее общую динамику $a(t)$ опасного фактора в рассматриваемой ситуации на интервале наблюдения $[0, T]$, будет определяться в виде:

$$da(t)/dt = c(t) - \alpha a(t) + n_a(t), \quad a(0) = a_0, \quad (1)$$

где a_0 - начальное значение измеряемого фактора пожара; $n_a(t)$ - гауссов случайный процесс с нулевым математическим ожиданием и дисперсией D_a , описывающий флуктуации опасного фактора; α - эффективная ширина спектра флуктуаций опасного фактора. Уравнение наблюдения, описывающее процесс на входе измерителя опасного фактора первичного извещателя, будет определяться с учетом (1) равенством

$$\xi(t) = a(t) + n(t), \quad t \in [0, T], \quad (2)$$

где $n(t)$ - помеха, описываемая гауссовым процессом с равномерной спектральной плотностью $N/2$, на фоне которой наблюдается опасный фактор.

Следуя [4], алгоритм оптимальной фильтрации опасного фактора пожара (1) с учетом наблюдений (2) можно представить в виде

$$d\hat{a}(t)/dt = c(t) - \alpha\hat{a}(t) + K(t)[\xi(t) - \hat{a}(t)], \quad (3)$$

где $\hat{a}(t)$ - оптимальная оценка опасного фактора пожара, а $K(t)$ - коэффициент передачи фильтра, определяемый выражением $K(t) = 2D(t)/N$, где $D(t)$ - текущая дисперсия погрешности оценки $\hat{a}(t)$. В рассматриваемом случае уравнение для текущей дисперсия погрешности оценки имеет вид:

$$dD(t)/dt = 2\alpha D_a - 2\alpha D(t) - 2D^2(t)/N. \quad (4)$$

Выражения (3) и (4) определяют структуру и параметры оптимального измерителя опасных факторов пожара с произвольной динамикой и аддитивными флуктуациями. Структура синтезированного оптимального измерителя приведена на рис.1.

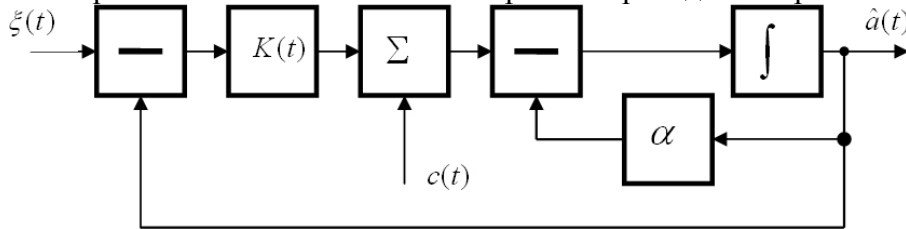

Рис. Структурная схема оптимального измерителя опасного фактора пожара для рассматриваемых условий

Для упрощения реализации оптимального измерителя можно коэффициент передачи $K(t)$ заменить постоянным, равным его стационарному значению $K_s = \alpha(\sqrt{1+q} - 1)$, где $q = 4D_a / \alpha N$ - отношение сигнал-шум в наблюдениях. При этом замена коэффициента $K(t)$ на коэффициент K_s оказывает влияние только на качество переходного процесса. Для количественной оценки указанной замены введем обозначение для погрешности $\varepsilon(t) = a(t) - \hat{a}(t)$. Вычтем из (1) выражение (3) и, учитывая (2), получим

$$d\varepsilon/dt = -(\alpha + K_s)\varepsilon + [n_a(t) - K_s n(t)] + \Delta c(t), \quad (5)$$

где $\Delta c(t)$ - слагаемое, учитывающее отклонение реальной динамики регулярной составляющей опасного фактора и принятой модели. Для безразмерного времени $\tau = \alpha t$ дисперсия ошибки оценивания с учетом (5) будет определяться

$$D(\tau) = D_{a0} \exp[-2(1 + K_s / \alpha)\tau] + \frac{[1 - \exp[-2(1 + K_s / \alpha)\tau]]}{2\alpha(1 + K_s / \alpha)} [N_a / 2 + K_s^2 N / 2 + D_{\Delta c}], \quad (6)$$

где D_{a0} - начальная дисперсия флуктуаций опасного фактора; $D_{\Delta c}$ - дисперсия отклонения реальной динамики регулярной составляющей опасного фактора и модели. Из (6) следует, что в установившемся режиме $\tau \rightarrow \infty$ дисперсия ошибки

$$D(\infty) = \frac{1}{2\alpha + 2K_s} [N_a / 2 + K_s^2 N / 2 + D_{\Delta c}]. \quad (7)$$

Выражения (6) и (7) свидетельствуют, что дисперсия ошибки состоит из суммы двух составляющих. Первая составляющая при условии $n(t) = 0$ определяют динамическую

ошибку, зависящую от суммы дисперсий флуктуаций опасного фактора пожара и отклонений реальной динамики регулярной составляющей опасного фактора от принятой модели, а вторая – дисперсией флуктуаций наблюдения при условии $n_a(t) = 0$.

ЛИТЕРАТУРА

1. Абрамов Ю.А. Основы пожарной автоматики / Ю.А. Абрамов. – Харьков: МОУ, 1993. – 288 с.
2. Абрамов Ю.А. Терморезистивные тепловые пожарные извещатели с улучшенными характеристиками и методы их температурных испытаний / Ю.А. Абрамов, В.М. Гвоздь. – Харьков: АГЗУ, 2005. – 121 с.
3. Поспелов Б.Б. Синтез оптимального измерителя постоянного во времени случайного уровня опасных факторов чрезвычайных ситуаций / Б.Б. Поспелов, Р.И. Шевченко, О.Ю. Приходько // Проблемы надзвичайних ситуацій. – Харків: НУЦЗУ, 2012. – Вип. 16. – С. 85-94.
4. Тихонов В.И. Оптимальный прием сигналов / В.И. Тихонов. – М.: Радио и связь, 1983. – 320 с.

http://nuczu-conference.com/news/shevchenko_pospelov_2/2014-03-18-256

Ромін А.В.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

For Western experts in the field of higher education development of international academic cooperation is a strategic goal, the achievement of which provides the country with competitive citizens. In domestic science question of international academic cooperation and management of this process the state has not yet formed as an independent scientific discipline in public administration theory, and therefore it requires special research, the establishment of appropriate terminology.

Для западных экспертов в области высшего образования развитие международного академического сотрудничества является стратегической целью, достижение которой обеспечивает страну конкурентоспособными гражданами. В отечественной науке вопрос международного академического сотрудничества и управления этим процессом государством еще не сформировались как самостоятельное научное направление в теории государственного управления, а следовательно, это требует проведения специальных научных исследований, создания соответствующей терминологии.

Для західних експертів у галузі вищої освіти розвиток міжнародного академічного співробітництва є стратегічною метою, досягнення якої забезпечує країну конкурентоспроможними громадянами. У вітчизняній науці питання міжнародного академічного співробітництва й управління цим процесом державою ще не сформувалися як самостійний науковий напрям у теорії державного управління, а отже, це вимагає проведення спеціальних наукових досліджень, створення відповідної термінології.

Постановка проблеми. Для західних експертів у галузі вищої освіти розвиток міжнародного академічного співробітництва є стратегічною метою, досягнення якої забезпечує країну конкурентоспроможними громадянами. У вітчизняній науці питання міжнародного академічного співробітництва й управління цим процесом державою ще не сформувалися як самостійний науковий напрям у теорії державного управління, а отже, це вимагає проведення спеціальних наукових досліджень, створення відповідної термінології.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система підготовки кадрів для зарубіжних країн в Україні зорієнтована значною мірою на забезпечення процесу інтеграції нашої держави до світового наукового, освітнього та культурного простору, гуманізацію міжнародних відносин, утвердження етичних норм міжнародного спілкування, діалог націй і культур. Політичні й економічні зміни, які відбулися в Україні і на міжнародній арені, внесли свої корективи в процес навчання іноземних фахівців для зарубіжних країн [1]. Критичний аналіз накопиченого досвіду дозволяє виділити низку проблем у сфері державного управління цією галуззю: відсутність державної програми набору і навчання іноземних громадян; відсутність українських дипломатичних представництв у багатьох регіонах світу; певне погіршення міжнародного іміджу української вищої школи в країнах далекого зарубіжжя і обмеження її участі на міжнародному освітньому ринку; спостерігається втрата того безцінного досвіду з навчання іноземних громадян, що був накопичений українськими ВНЗ у минулому; додаткове ліцензування комерційних фірм, що діють на освітньому ринку послуг, сприяє тому, що набір студентів має стихійний характер; знижується якість навчання за відсутністю підручників й навчально-методичних посібників для іноземних студентів, а також якість досліджень педагогічної спільноти з роботи з іноземними студентами; залишається слабкою матеріально-технічна база ВНЗ, яка не відповідає завданням підготовки сучасного фахівця; недостатній рівень безпеки особистого майна іноземних студентів. Наявність узагальненої інформації з проблем підготовки фахівців для зарубіжних країн вимагає розробки нової державної стратегії в цій сфері. Тут можна запропонувати здійснення ряду таких заходів:

- розробку стратегічного плану розвитку співробітництва з іноземними країнами у сфері підготовки фахівців для зарубіжних країн;
- уніфікацію за міжнародними стандартами всіх основних форм навчання і створення необхідних умов для їх реалізації, а також оцінок одержуваних знань із метою забезпечення українських дипломів про вищу освіту й учених ступенів за кордоном;
- налагодження обміну інформацією з країнами-партнерами про якість підготовлених фахівців, що дозволить вчасно вносити корективи в навчально-виховний процес, враховуючи специфіку майбутньої трудової діяльності випускників на батьківщині;
- затвердження мінімальних тарифів вартості підготовки іноземних студентів у ВНЗ України з метою припинення практики навчання за демпінговими цінами;
- забезпечення безпеки іноземних студентів, які часто є жертвами насильства з боку націоналістів і кримінальних елементів;
- створення нормальних побутових умов і забезпечення дисципліни в гуртожитках, у яких проживають іноземні студенти;
- підвищення якості професійної підготовки іноземних студентів, визначення переліку спеціальностей з урахуванням соціально-економічних особливостей зарубіжних держав [2].

У цілому перед вищими навчальними закладами України стоїть задача зайняти гідне місце на міжнародному ринку освітніх послуг. Важливими для розуміння системи управління міжнародною діяльністю закладів вищої освіти стали ті радикальні зміни, що відбулися у світовому співтоваристві в останні десятиліття і не могли не позначитися на сфері вищої освіти. До них можна зарахувати глобалізацію професійних знань; інтернаціоналізацію процесів вищої освіти; регіоналізацію діяльності ВНЗ; демократизацію і підвищення автономії вищих навчальних закладів; диверсифікованість видів і типів програм

вищої освіти; технологізацію процесів вищої освіти. Саме міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти сприяє розвитку цих тенденцій, які у свою чергу впливають на характер і масштаби міжнародної діяльності вищої школи.

Висновки Отже, запропоновані нами такі рекомендації з оптимізації управління діяльністю ВНЗ у сфері міжнародного співробітництва: доцільніше використовувати вже накопичений досвід міжнародної діяльності провідних ВНЗ ближнього і дальнього зарубіжжя як у галузі підготовки іноземних фахівців, так і в реалізації спільних міжнародних освітніх програм на базі українських ВНЗ; активізувати участь у контактах між закладами на регіональному рівні, що може сприяти підвищенню ефективності міжнародної академічної мобільності на основі поширення накопиченого досвіду ВНЗ регіону; українським вузам необхідно бути більш відкритими для порівняльних аналізів якості навчання на національному і міжнародному рівні; вимагати наявності професійної підготовки співробітників міжнародної служби, їхньої регулярної перепідготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуляева Н.М. Вища європейська освіта в Україні. // Освіта України. — 9-16 лютого 2005 р. — № 3 — С.12.
2. Освіта України: Інформ.-аналіт.огляд / За заг. Ред.. В.Г. Кременя. — К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2001. — С.47.

<http://nuczu-conference.com/news/romin/2014-03-18-274>

Россохатський П.М.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МОЛОДІ, ЯК ОДНЕ З ПРІОРИТЕТІВ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Ukraine XXI century. chosen the European path of social and political development. Highly relevant and foreign policy priority for the country is to establish fruitful multilateral relations with the countries of the Eurasian region, Western and Eastern Europe. Young people, as the most active and proactive social institution fully supports the development of integration processes of the Ukrainian state, which is also defined priority claim 5 State targeted social program "Youth of Ukraine" for 2009-2015.

Украина XXI в. избрала европейский путь социального и политического развития. Чрезвычайно актуальным и приоритетным направлением внешней политики страны является налаживание плодотворных, многосторонних отношений со странами евразийского пространства, Западной и Восточной Европы. Молодежь, как наиболее активная и инициативная социальный институт, всесторонне поддерживает интеграционные процессы развития Украинского государства, приоритетность чего также определена п. 5 Государственной целевой социальной программа "Молодежь Украины" на 2009-2015 годы.

Україна XXI ст. обрала європейський шлях соціального і політичного розвитку. Надзвичайно актуальним і пріоритетним напрямом зовнішньої політики країни є налагодження плідних, багатосторонніх стосунків з країнами євразійського простору, Західної і Східної Європи. Молодь, як найбільш активна і ініціативна соціальна інституція, усебічно підтримує інтеграційні процеси розвитку Української держави, пріоритетність чого також

визначена п. 5 Державною цільовою соціальною програма "Молодь України" на 2009-2015 роки.

Постановка проблеми. Україна XXI ст. обрала європейський шлях соціального і політичного розвитку. Надзвичайно актуальним і пріоритетним напрямом зовнішньої політики країни є налагодження плідних, багатосторонніх стосунків з країнами євразійського простору, Західної і Східної Європи.

Молодь, як найбільш активна і ініціативна соціальна інституція, усебічно підтримує інтеграційні процеси розвитку Української держави, пріоритетність чого також визначена п. 5 Державною цільовою соціальною програма "Молодь України" на 2009-2015 роки.

Виклад основного матеріалу. Підтримка органами державної влади і молодіжними громадськими організаціями міжнародної політики України має різнобічні форми: від локальних семінарів до оновлення підходів і форматів взаємодії усередині системи державного управління країною і з іншими громадськими групами, у тому числі, в міжнародних відносинах у сфері молоді. У багатьох випадках як спів організатори таких заходів для Державної служби молоді і спорту України виступають молодіжні громадські організації, для більшості яких міжнародний напрям роботи, на даний момент, є пріоритетним. Залучаючись до міжнародних програм і проектів, які об'єднують, підтримують і піднімають на якісно новий рівень світовий молодіжний рух, вони тим же підтримують розвиток нової молодіжної еліти України, Європи і євразійського простору. Адже можливості успішного економічного розвитку завжди визначались вихованням, освітою, відповідними вимогам часу, соціалізацією молодого покоління, здатного не лише адаптуватися до умов, які змінюються, а і бути готовим підтримати і розвивати позитивні начала в економічному, політичному, соціальному житті суспільства. Суспільство в особі держави визначає через молодіжну політику статус, місце і роль підростаючого покоління у світі, що змінюється, а разом з тим – майбутнє людського потенціалу.

Державна молодіжна політика не може бути успішною без урахування сталих традицій роботи з молоддю різних країн світу. Вдосконалення форм об'єднання молоді заради реалізації загальних намірів відповідно до ключового документу Ради Європи - "Порядку денного 2020", на сьогодні, є одним з найперспективніших завдань для держави, молодіжних громадських організацій, міжнародних організацій і статут, що працюють в Україні. Європейський формат проведення подібних заходів представлений комплексною системою органічного поєднання таких форм роботи за методом неформальної освіти, як семінари, тренінги, навчальні сесії. Дослідження механізмів реалізації молодіжної політики є актуальним напрямком наукових пошуків, що зумовлено демократизацією суспільства, пріоритетністю прав людини для держави, реформуванням соціальної і політичної сфер, процесами глобалізації та європейської інтеграції. Погіршення становища молоді, ускладнення процесів її соціалізації вимагають вдосконалення політики держави щодо молодого покоління. Своєрідність процесу формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні полягає в тому, що і владним інститутам, і інститутам громадянського суспільства необхідно враховувати особливості вітчизняних традицій у роботі з молоддю, які склалися історично, сучасні потреби молодих громадян, суспільства, держави з урахуванням курсу України на європейську інтеграцію. Міжнародна політика України, на сьогоднішній день, переважним чином спрямована на розвиток євроінтеграційного напрямку та імплементації надбань Європейського Союзу до українського суспільного та політичного життя. В свою чергу, геополітичне становище України є таким, що викликає зацікавленість європейської спільноти до взаємного співробітництва та майбутнього входу України до її складу.

Висновки. Таким чином, у рамках розвитку молодіжної політики державою було узагальнено міжнародну практику і світові тенденції розвинених країн світу щодо взаємодії органів державної влади з молоддю. Визначено, що взаємодія між молодіжними

об'єднаннями та організаціями і державною владою має ґрунтуватися на взаємодовірі, урахуванні інтересів досить широкого прошарку суспільства - молоді. Успішність міжнародної співпраці у сфері молодіжної політики, накопичений досвід реалізованих програм і широке впровадження загальної державної стратегії послужили основою для розробки системної молодіжної політики в галузі міжнародного співробітництва, орієнтованої як на молодь в цілому, так і на проблемну її частину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кулік В. Молода Україна: Сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива / Кулік В., Голобуцька Т., Голобуцький О. – К. : Центр дослід. проблем громад. суспільства, 2000. – 339 с
2. Метьолкіна Н. Б. Міжнародний досвід молодіжної політики / Н. Б. Метьолкіна // Економіка розвитку. – наук. журнал. – Х. : ХНЕУ, – 2006. – № 1 (37). – С. 68–71.
3. Молодь в Україні. Дослідження молодіжного сектору: проблеми та перспективи / [за ред. О. І. Локшиної]. – К. : Студія "uStudio Design", 2010. – С. 61–169.

<http://nuczu-conference.com/news/rossokhatskij/2014-03-18-273>

Рябініна О.В.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ДО ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ПРАКТИЦІ ВНЗ: ФІЛОСОФСЬКІ ДИСЦИПЛІНИ

Report focuses on the nature and purpose of philosophical disciplines in the practice of higher education and their focus on the common goals of specialist training. Actualized specificity of philosophical knowledge, including in the context of the features of a scientific theory and science focus, as part of the process of civilization, progress of technology. The issues of development of stratagems philosophical-education teacher.

Доклад посвящен вопросам сущности и назначения философских дисциплин в практике высшей школы и их направленности на общие цели подготовки специалиста. Актуализируется специфика философского знания, в том числе в контексте особенностей научной теории и направленности науки, в качестве части цивилизационного процесса, прогресс технологий. Затронуты вопросы развития стратегий философско-просветительской работы преподавателя.

Доповідь присвячена питанням сутності і призначення філософських дисциплін у практиці вищої школи та в їхній спрямованості на загальні цілі підготовки фахівця. Актуалізується специфіка філософського знання, в тому числі в контексті особливостей наукової теорії й скерованості науки, в якості частини цивілізаційного процесу, на прогрес технологій. порушено питання розвитку стратегій філософсько-просвітньої роботи викладача.

На сучасному етапі стає очевидною необхідність запровадження нових, прогресивних методів і прийомів у практику навчально-виховної роботи вузу у ряді напрямків. Це здебільшого природничі, технічні, управлінські та інші конкретно-наукові галузі знання, характерні спрямованістю на освоєння світу людиною, організацію дій у довкіллі, забез-

печення цієї діяльності в аспектах екологічному, соціально-правовому, технологічно-техногенних. Це також науки про людину й соціум, пов'язані з формуванням та зміцненням їх потенціалу. Однак, варто згадати відому в педагогічній науці класифікацію, за якою навчальні дисципліни поділяються на ті, що прищеплюють знання про світ та способи діяльності, з одного боку, і ті, котрі формують саму особистість, з іншого. До цих других відносяться філософські дисципліни насамперед.

Так само в «класиці жанру», як наведена класифікація, існує думка про неможливість для викладання філософських дисциплін пристосовуватись до швидкого перебігу цивілізаційних змін і залучати, зокрема, наочні засоби. І дійсно, філософія – це мислення про мислення, це робота думки з думкою, і з цієї причини вона не потребує і не приймає унаочнення і будь-якого іншого подвоєння, що буде жестом, за визначенням, неістинним. Тобто подвоєння не є можливим рівною мірою і для факту естетичної свідомості, яким є художня даність, і для факту філософського досвіду, філософеми. Відмінність у тому, що акти рефлексії в них спрямовані взаємно зворотно: від переживання до раціональності, або навпаки. Філософське пізнання є процесом перевідкриття досвіду культури; і саме в такому розумінні – інтерпретацією, рефлексією в історії (за висловом М.Фуко), – процесом, результатом якого стає світоглядна культура особистості, її власні духовні (моральні-сні й естетичні) зрушення. Філософія й є в основі своїй естетикою. Варто згадати також і відому думку М.Шелера щодо принципового незбігу знань «пристосування і панування» та «сутнісних знань»; доцільним є тримати в актуальній увазі ту обставину, що філософія та наука саме відрізняються спрямованістю – на людину і на «світ» відповідно.

Всі ці міркування можуть, і мають, поставати як доводи на користь тієї думки, що філософські дисципліни та уявлення про інноваційні технології у навчанні є принципово різновекторними явищами культури взагалі. Виняток становлять ті випадки, коли ми іменуємо «технологіями», наприклад, спосіб ведення сучасного уроку або практику проблемного навчання в цілому. Тут поняття технології вжито в розумінні найближчому до первинного античного техне (майстерність, уміння). В даному ряду явищ стоїть і ідея оптимізації процесу навчання, частковим випадком якої й є кредитно-модульна система.

Але в ситуації, що склалася, ці міркування щодо чистоти філософської культури не в усьому витримують перевірку проекцією на практику вузу. На жаль, це ситуація зламу традиції, ситуація глобалізму, коли цивілізація давно вже отримала перевагу над культурою. Криза ідентичності не може, з нашого погляду, бути подолана без актуалізації «великих синтезів» у культурі, коли відомі філософські ідеї виникають спонтанно у контексті наукового пошуку. І при цьому виникають заново. Наприклад, синергетика – модель розвитку та вчення про самоорганізацію систем, яке П.Капиця назвав «натурфілософією комп'ютерної революції». Або більш локальний приклад – «важка проблема свідомості» в інтерпретації Д.Чалмерса – все та сама проблема об'єктивності знання з висоти сучасного природничо-наукового досвіду. З іншого боку, в науці актуалізуються проблеми філософського типу – така, як генералізована нематематична концепція часу або проблема простору. Єдність світоглядної культури потребує цілісності людського духу, і саме вона є ціллю навчання в класі філософії. Сьогодні викладач-філософ має оперувати великим обсягом знань, фактів, від психології релігії і феноменології пізнання – до статистики, у вигляді актуальних даних культури і цивілізації. Ми вважаємо, що інтерес до сучасних реалій є провідником філософського знання до екзистенціальних цінностей студентської та курсантської молоді.

<http://nuczu-conference.com/news/riabinina/2014-03-18-272>

Савченко И.Г.

Харьковский институт финансов Украинского государственного университета финансов и международной торговли

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Many European countries are social policy which is aimed at creating conditions for a dignified life and free development of the individual. Social responsibility in public administration is divided between the state, business and civil society in defining the role of the state. Category social responsibility requires a special study in the hospitality and consideration in conjunction.

Многие европейские государства являются социальными, политика которых направлена на создание условий, обеспечивающих достойную жизнь и свободное развитие человека. Социальная ответственность в системе государственного управления делится между государством, бизнесом и гражданским обществом при определяющей роли государства. Категория социальной ответственности требует особенного исследования в отдельном рассмотрении и во взаимосвязи.

Багато європейських держав є соціальними, політика яких спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини. Соціальна відповідальність в системі державного управління ділиться між державою, бізнесом і громадянським суспільством за визначальної ролі держави. Категорія соціальної відповідальності вимагає особливого дослідження в готельному розгляді та у взаємозв'язку.

Стратегическая цель социального управления состоит в сохранении нации, для достижения которой не должны препятствовать национальные, религиозные, идеологические предрассудки. Она должна ограничиваться только экономическими возможностями, которые в немалой степени зависят и от социального благополучия, в чем и проявляется взаимосвязь между экономическим и социальным управлением. Главным в социальном управлении являются не дотации в помощь бедным, а повышение производительности труда и доходов работающей части населения. Применение государственным органами системы мер законодательного, исполнительного и контролирующего характера, направленной на достижение определенных социально-экономических целей, и представляет собой государственное регулирование экономики.

Государственное регулирование экономики является одной из основных форм участия государства в экономике, состоящая в его воздействии на распределение ресурсов и доходов, на уровень и темпы экономического развития и благосостояние населения страны, осуществляемое различными институтами: кредитно-денежное регулирование возлагается на центральный банк; фискальное и бюджетное регулирование является прерогативой законодательных властей, которые утверждают основные виды налогов, нормативы налогообложения, основные статьи доходов и расходов госбюджета; особый орган несет ответственность за антимонопольное регулирование. Целый ряд министерств и ведомств осуществляет разработку разнообразных нормативов и стандартов, регулирующих различные социально-экономические процессы, протекающие в рамках народнохозяйственного комплекса страны.

Государство, применяя экономические регуляторы, должно постоянно контролировать приносимые ими положительные и отрицательные эффекты, нести ответственность за долгосрочные последствия своих решений. Предлагается в связи с этим ввести понятие социально-экономической ответственности, которое в дополнение будет включать необходимости составления отчетов за возложенную ответственность на государство, как со-

вокупности органов государственной власти, и иметь влияние от субъектов, чьи интересы регулирует государство в сфере экономики.

Одна из главных функций государства, активизация прежде всего инвестиционной, инновационной и предпринимательской деятельности, при обеспечении стабильности национальной валюты. Это достигается мерами финансовой, денежной и кредитной политики. Поэтому важнейшей функцией государства является создание правовой основы функционирования и развития экономической системы. Это реализуется через законодательство о собственности, налогах, предпринимательстве, внешнеэкономической деятельности, антимонопольные законы и др. Государство должно создать такую экономическую среду, которая обеспечила бы благоприятные условия для субъектов рыночной экономики.

Функцией государственного регулирования является также воздействие на распределение доходов в обществе. Инструментами государственного регулирования выступают финансовая, денежно-кредитная, промышленная, структурная и научно-техническая политика. С помощью которых обеспечивается стимулирование и достижение экономического роста, макроэкономической сбалансированности.

С помощью социальной политики обеспечивается достижение социальной безопасности, относительно справедливого распределения доходов.

Методы государственного регулирования подразделяются на методы запрета, решения, принуждения и основываются на регулирующих действиях, связанных с обеспечением правовой инфраструктуры. Эти методы предписывают строго контролируруемую линию поведения экономических субъектов. Поэтому субъекты, через ответственность государства перед ними, должны иметь право оспаривать и оценивать результаты от внедрения административных методов, поскольку здесь может возникнуть злоупотребление полномочиями для получения выгод теми, кто устанавливает меры, что может привести к получению жестких ограничений теми, для кого они установлены.

Есть методы не ограничивают свободу выбора, порой расширяют ее. Изменение, например, государством ставки процента по своим долговым обязательствам добавляет к числу доступных вариантов выгодного размещения сбережений еще один - покупку или продажу государственных ценных бумаг.

Применение государственными органами системы мер законодательного, исполнительного и контролирующего характера, направленной на достижение определенных социально-экономических целей, должно предусматривать наличие социально-экономической ответственности перед субъектами экономики.

В любой экономической системе, в том числе и рыночной экономике, государство выступает в известном смысле как объект, обладающий правом и возможностью принуждения, например в сфере налоговой политики, государственного законодательства. Принуждение часто обосновывается политической философией, требующей подчинения личных интересов общественным. Самой главной целью государственного регулирования экономики является экономическая и социальная стабильность и укрепление существующего строя внутри страны и за рубежом через присутствие ответственности за принимаемые решения государством.

<http://nuczu-conference.com/news/savchenko/2014-03-18-271>

Садковий В.П.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЯКОСТІ ОСВІТИ

The process of Ukraine's approach to Europe occurs on several fronts, one of which - educational. In designing and implementing the strategy for further development of the system of public administration education is extremely important to consider the historical experience of government formation, because the transfer of foreign models of education management will not yield positive results if they do not take into account the trends, patterns, principles of domestic experience.

Процесс приближения Украины к Европе происходит по нескольким направлениям, один из которых - образовательный. При разработке и внедрении стратегии дальнейшего развития системы государственного управления образованием чрезвычайно важно учитывать исторического опыта государственного управления образованием, ведь перенос иностранных моделей управления образованием не даст положительных результатов, если не будут учитываться тенденции, закономерности, принципы отечественного опыта.

Процес наближення України до Європи відбувається за кількома напрямками, один із яких – освітнянський. При розробці та впровадженні стратегії подальшої розбудови системи державного управління освітою надзвичайно важливим є врахування історичного досвіду державного управління освітою, адже перенесення закордонних моделей управління освітою не дасть позитивних наслідків, якщо не враховуватимуться тенденції, закономірності, принципи вітчизняного досвіду.

Постановка проблеми. Процес наближення України до Європи відбувається за кількома напрямками, один із яких – освітнянський. При розробці та впровадженні стратегії подальшої розбудови системи державного управління освітою надзвичайно важливим є врахування історичного досвіду державного управління освітою, адже перенесення закордонних моделей управління освітою не дасть позитивних наслідків, якщо не враховуватимуться тенденції, закономірності, принципи вітчизняного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень.

Пріоритетними напрямками державної політики щодо розвитку вищої освіти є:

- особистісна орієнтація вищої освіти;
- формування національних і загальнолюдських цінностей;
- створення для громадян рівних можливостей у здобутті вищої освіти;
- постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу;
- запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій;
- формування в системі освіти нормативно-правових і організаційно-економічних механізмів залучення і використання позабюджетних коштів;
- підвищення соціального статусу і професіоналізму працівників освіти, посилення їх державної і суспільної підтримки;
- розвиток освіти, як відкритої державно-суспільної системи;
- інтеграція вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітніх просторів.

Сучасні загальноцивілізаційні тенденції розвитку роблять системоутворюючий вплив на реформування системи освіти України, яке передбачає:

- перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, що дасть змогу задовольняти можливості особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівня за бажаним напрямком відповідно до її здібностей, та забезпечити її мобільність на ринку праці;
- формування мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, програмами, термінами навчання і джерелами фінансування задовольняла б інтересам особи та потреби кожної людини і держави в цілому;
- підвищення освітнього і культурного рівня суспільства, створення умов для навчання на протязі всього життя;
- піднесення вищої освіти України до рівня вищої освіти в розвинутих країнах світу та її інтеграція у міжнародне науково-освітнє співтовариство.

Стратегічними завданнями реформування вищої освіти в Україні є трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні. Цей трансформаційний процес має базуватися на таких засадах:

- по перше, це національна ідея вищої освіти, зміст якої полягає у збереженні і примноженні національних освітніх традицій. Вища освіта покликана виховувати громадянина держави Україна, гармонійно розвинену особистість, для якої потреба у фундаментальних знаннях та у підвищенні загальноосвітнього і професійного рівня асоціюється зі зміцненням своєї держави;

- по друге, розвиток вищої освіти повинен підпорядковуватись законам ринкової економіки, тобто закону розподілу праці, закону змінності праці та закону конкуренції, оскільки економічна сфера є винятково важливою у формуванні логіки суспільного розвитку. Водночас, необхідно враховувати при цьому не менш важливі чинники – соціальні, політичні, духовного життя, суспільної свідомості, культури та морально психологічних цінностей. Значна частина проблем, що накопичилася у системі вищої освіти, пов'язані насамперед з розбалансованістю комплексу зазначених чинників суспільних перетворень;

- по третє, розвиток вищої освіти слід розглядати у контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем, у т.ч. європейських. Зокрема, привести законодавчу і нормативно-правову базу вищої освіти України до світових вимог, відповідно структурувати систему вищої освіти та її складові, упорядкувати перелік спеціальностей, переглянути зміст вищої освіти; забезпечити інформатизацію навчального процесу та доступ до міжнародних інформаційних систем. Вищій школі необхідно орієнтуватись не лише на ринкові спеціальності, але й наповнити зміст освіти новітніми матеріалами, запровадити сучасні технології навчання з високим рівнем інформатизації навчального процесу, вийти на творчі, ділові зв'язки з замовниками фахівця.

Висновки. Вирішенню цих проблем, на нашу думку, може сприяти побудова нового фундаменту сучасної вищої освіти, який має орієнтуватися на інтеграцію знань, формування та розвиток яких відбуватиметься на підставі принципів глобалізації, гуманізації, за умов швидкого зростання наукового знання й високих технологій. Лише співпраця фахівців, які безпосередньо причетні до навчального процесу, та тих, хто відповідає за управління системою освіти, забезпечить досягнення успіху в побудові нової національної освітньої системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу. Президент України; Указ, Стратегія від 11.06.1998 № 615/98-Редакція від 30.09.2011, підстава 929/2011.
2. Сікорський П. Якість вищої освіти - основна вимога Болонського процесу// Освіта. - 2004. - №19. - С. 3.

<http://nuczu-conference.com/news/sadkovoy/2014-03-18-270>

Сисоєва С.І.

Навчально-консультативний пункт Європейського університету, Харків

МЕХАНІЗМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

At the present stage of development of the productive forces, trade in services, especially sale of tourist services, has become an integral part of the economy of post-industrial era. Necessary to determine that tourism is not the first item of vital necessity. He becomes human need only a certain level of income, which, in turn, caused a certain level of income society.

На современном этапе развития производственных сил торговля услугами, особенно продажа туристических услуг, стала неотъемлемой частью экономики постиндустриальной эпохи. Необходимо определить, что туризм не является товаром первой жизненной необходимости. Он становится потребностью человека только при определенном уровне доходов, что, в свою очередь, обусловлено определенным уровнем доходов общества в целом.

На сучасному етапі розвитку виробничих сил торгівля послугами, особливо продаж туристичних послуг, стала невід'ємною частиною економіки постіндустріальної епохи. Необхідно визначити, що туризм не є товаром першої життєвої необхідності. Він стає потребою людини тільки за умов певного рівня доходів, що, в свою чергу, зумовлено певним рівнем доходів суспільства в цілому.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку виробничих сил торгівля послугами, особливо продаж туристичних послуг, стала невід'ємною частиною економіки постіндустріальної епохи. Необхідно визначити, що туризм не є товаром першої життєвої необхідності. Він стає потребою людини тільки за умов певного рівня доходів, що, в свою чергу, зумовлено певним рівнем доходів суспільства в цілому.

Виклад основного матеріалу. Слід враховувати, що туризм як галузь економіки країни приймає участь у створенні національного доходу країни. При цьому процес розвитку туристичних послуг, як у країні взагалі, так і окремо в регіонах, залежить від цілого ряду факторів, якісна характеристика яких зумовлена станом природного середовища, економіки, політичної ситуації та інших факторів .

Також можна стверджувати, і це буде достовірним, що самі кліматичні умови та природа і весь комплекс ще не гарантують безумовного успіху туристичної діяльності, бо визначальними показниками є рівень економічного розвитку держави, її власна підтримка туристичної та рекреаційної індустрії.

Без сумніву природні фактори значно впливають на туристичну діяльність регіону, тим паче що питання їх раціонального використання та охорони навколишнього середовища мають глобальний характер. Саме особливості клімату, топографії, флори та фауни приваблюють туристів і спонукають їх відвідати той чи інший регіон.

Визначними для розвитку туризму вважаються також економічні фактори. Вони взаємопов'язані з процесом розвитку економіки і полягають у зміні структури споживання товарів і послуг у бік збільшення в споживчому кошику населення частки різних послуг, у тому числі й туристичних. На сьогодні туризм розглядається як каталізатор регіональної економіки, який спроможний залучити до процесу розвитку не тільки комплекс рекреаційних ресурсів, але й найбільш ефективним чином використовувати разом виробничий та соціально-культурний потенціал тієї чи іншої території за умов збереження екологічної різноманітності.

Мова також йде про прямий та опосередкований вплив туризму на національну економіку країни. Прямий вплив туризму на національну економіку відбивається в підсу-

мках витрат туриста на туристичні послуги та товари. Підприємства, до яких безпосередньо надходять кошти туристів, також мають потребу у купівлі товарів та послуг інших секторів регіональної економіки. Наприклад, готелі користуються послугами будівельників, банків, страхових компаній та ін.

Як відомо, українські регіони мають багаті рекреаційні ресурси, але, на жаль, вони використовуються не повністю. І показовими в цьому аспекті вважаємо Кримський та Карпатський регіони. Необхідно також пам'ятати, що продукувати послуги на рівні світових стандартів можуть економічно сильні держави, які мають сформоване ринкове середовище, культуру обслуговування, життєвий комфорт, законні гарантії прав і свобод людини тощо. Причому такі атрибути мають поширюватися на всі сторони життя, а не тільки на сферу туристичного бізнесу [2].

Можна висловити тезу про те, що в нинішніх умовах в Україні об'єктивно вищенаведені параметри відсутні. Відповідно не створено необхідних правових та економічних умов для вкладання інвестицій в туризм як самостійну галузь економіки та розвитку туристичних послуг на рівні світових стандартів. Крім того, важливо акцентувати увагу на тому, що турист, який їде в іншу державу і хоче від неї надзвичайних вражень, в цілому платить державі, а не окремому туристичному комплексі. На жаль, на сьогодні туристичні послуги, що надає наша країна, поки що не відповідають світовим стандартам і не можуть користуватися значним попитом на міжнародному туристичному ринку.

Висновки. Отже, вихід України на світовий туристичний ринок зумовлений активністю прогресу в економічній сфері і стабілізацією в політичному житті країни. Важливо також враховувати той факт, що наряду з економічною ефективністю туризм приносить значну соціальну вигоду. За даними Всесвітньої організації туризму в цій сфері щорічно зайнято майже 100 млн. чоловік, або 6,3 % від загальної чисельності зайнятих. У туристські сезони цей показник підвищується до 10-15 % [1]. В свою чергу, важливо також вказати й на те, що туризм може мати і негативний вплив і саме — на регіональну економіку, бо виробництво туристичної продукції та послуг потребує переміщення ресурсів із інших сфер до сфери туристичної діяльності, де потреба в них також має місце.

Таким чином економічна ефективність туризму визначається показниками, що відображують особливості організації туризму в масштабах держави (регіону), самих процесів туристичного обслуговування населення та напрямів їх удосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конищева Н.И. Концептуальные основы формирования модели рекреационно-туристического хозяйства в экокризисных промышленных регионах / Н.И. Конищева, Д.В. Рудь, А.В. Кузьменко // Туризм на пороге третьего тысячелетия: экология, образование, культура, информация: труды междунар. науч.-практ. конф. – Ялта: Ялтинский институт менеджмента.– 2000. – С. 99-101.
2. Коpecь Г.Р. Развитие логистики туризма у современных условиях господарювання України / Г.Р. Коpecь // Маркетинг та логістика в системі менеджменту: VI Міжнар. наук.-практ. конф., (Львів, 9–10 лист. 2006 р.) – Львів: Нац. ун–т „Львівська політехніка”, 2006. – С. 149–150.

<http://nuczu-conference.com/news/sisoeva/2014-03-18-269>

Степанов В.Ю.

Харківська державна академія культури

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

In our opinion, the main point on which to shape public policy in the field of higher education is the following: education should be the main mechanism for the reproduction of social intelligence of Ukraine, the quality of its intellectual resources. Reforms in education must proceed from the formation of the state of intellectual, scientific, educational-based economy, the active development of quality education.

По нашему мнению, главным моментом на котором должна формироваться государственная политика Украины в области высшего образования сводится к следующему: образование должно быть главным механизмом воспроизводства общественного интеллекта Украины, качества ее интеллектуальных ресурсов. Реформы в образовании должны исходить из целей становления в государстве интеллектуальной, научной, образовательной экономике, основанной на активном развитии качественного образования.

На нашу думку, головним моментом на якому повинна формуватися державна політика України в галузі вищої освіти зводиться до наступного: освіта повинна бути головним механізмом відтворення суспільного інтелекту України, якості її інтелектуальних ресурсів. Реформи в освіті повинні виходити з цілей становлення в державі інтелектуальної, наукової, освітньої економіки, що базується на активному розвитку якісної освіти.

Головний підсумок реформаційних змін, що відбуваються в освіті у всіх суспільствах світу полягає в тому, що воно стає найважливішим соціальним інститутом у розвитку суспільства і держави. Освіта стає «базисом» економічного відтворення і в цілому відтворення життя суспільства.

У зв'язку з тим, що продуктивної діяльності людини завжди передують творче мислення, яке не може йти інакше, як за загальними законами розвитку систем будь-якої природи, аналіз та узагальнення теоретичного базису творчості, концептуальне моделювання дозволяють просунути на шляхах інтенсифікації творчості, розвинути технології проектування та організації процесів утворення, напрацювати механізми забезпечення якості вищої освіти. Погляд на потреби масової освітньої практики виявляє ведуче протиріччя між життєво важливою потребою суспільства в інтенсифікації творчого мислення людей у процесах їх освіти і явною недостатністю технологічної адаптації результатів багатоаспектних досліджень феномену творчості для цих цілей.

В освітньому просторі реалізуються багатоканальні зв'язки багатомірної людини, як унікальної рефлексивної системи, вирішального різноманіття завдання, що активно взаємодіє з природно-екологічним, економічним та соціокультурним середовищами, тому при моделюванні комплексу цих систем неминучий надсистемний вихід за межі освітньої системи [1].

Адаптація до змінної дійсності вимагає системного, динамічного уявлення процесу в цілому. Назріла необхідність у розробці сучасної моделі діяльності освітнього закладу, продукти якої – творчі фахівці-професіонали. Ця діяльність не зводиться тільки до процесу навчання. Адекватне світорозуміння майбутніх цілісних творчих фахівців формується не тільки інноваційними освітніми технологіями, але і здійснюваною на всіх етапах навчання впорядкованою та гармонізованою в освітньому просторі сукупністю форм і дій [2]. Мова йде про моделювання якісної фахової роботи освітнього закладу.

Моделювання – обов'язковий компонент творчості, що надає модель реального процесу. При вирішенні завдань вчиняються дії думок «кільцеподібної» структури, які діляться на пошукові та репродуктивно-виконавчі. При оволодінні новим діяльність стає

репродуктивною. Тоді реалізація алгоритмів творчості – свідоцтво володіння людиною знаннями, які створюють умови для виконання іншого виду якісної пошукової діяльності.

Аналіз підходів до моделювання творчості показав, що через ізоляцію гуманітарних і природничо-наукових наук воно велось по-різному. У техніці, кібернетиці використовували математизований апарат, створювали концептуальні символічні моделі. Гуманітарії використовували «м'які» образні інформаційні моделі.

Інформаційні технології «розсовують» стіни аудиторій, розвиваючи алгоритмічне мислення, вміння приймати оптимальні рішення, проте їх широкі можливості лише загострюють проблему формування методологічної культури фахівця. Людина як суб'єкт освіти, несе на собі відбиток сфери майбутньої діяльності, соціокультурної сфери, конкретного стану природно-екологічного середовища.

На нашу думку, головним моментом на якому повинна формуватися державна політика України в галузі вищої освіти зводиться до наступного: освіта повинна бути головним механізмом відтворення суспільного інтелекту України, якості її інтелектуальних ресурсів. Реформи в освіті повинні виходити з цілей становлення в державі інтелектуальної, наукової, освітньої економіки, що базується на активному розвитку якісної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лихолетов В. В. К технологиям интенсификации творчества в процессах профессионального образования / В. В. Лихолетов // Образование и наука. — 2002. — № 3. — С.10–29.
2. UNESCO. Information for All Programme. Towards Information Literacy Indicators. Conceptual framework paper prepared by Ralph Catts and Jesus Lau. Edited by the Information Society Division, Communication and Information Sector, UNESCO, Paris, 2008, 44 p.

<http://nuczu-conference.com/news/stepanov/2014-03-18-268>

Степанов В.Ю.

Харківська державна академія культури

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Concept of the State Policy on the quality of higher education and the mechanisms of its implementation should be seen as a system of doctrine, the fundamental principles, regulations, programs, which set goals, directions, grounds, facilities and mechanisms for implementing policy on the quality of higher education. Keywords: mechanism, quality of higher education, governance and society.

Концепция государственной политики в области качества высшего образования и механизмов ее реализации необходимо рассматривать как систему доктрины, основных принципов, положений, программ, определяющих цели, направления, основания, условия и механизмы реализации политики в области качества высшего образования. Ключевые слова: механизм, качество высшего образования, управления, общество.

Концепцію державної політики у сфері якості вищої освіти та механізмів її реалізації необхідно розглядати як систему доктрини, основних принципів, положень, програм, що визначають цілі, напрямки, підстави, умови і механізми реалізації політики у сфері

якості вищої освіти. Ключові слова: механізм, якість вищої освіти, управління, суспільство.

Постановка проблеми. Освіта – інтегрована система, що має стрімко зростаючу техніко-технологічну компоненту. Погляд на потреби масової освітньої практики виявляє ведуче протиріччя між життєво важливою потребою суспільства в інтенсифікації творчого мислення людей у процесах їх утворення і явною недостатністю теоретичного узагальнення і, особливо, технологічної адаптації результатів багатоаспектних досліджень феномена творчості для цих цілей. Підсумок реформаційних змін, що відбуваються в освіті у всіх суспільствах світу полягає в тому, що вони стають найважливішим соціальним інститутом у розвитку суспільства і держави. Освіта в цілому стає відтворенням життя суспільства.

Головним моментом на якому повинна формуватися державна політика в галузі вищої освіти зводиться до наступного: освіта повинна бути механізмом відтворення суспільного інтелекту держави, якості її інтелектуальних ресурсів. Реформи в освіті повинні виходити з цілей становлення інтелектуальної, наукової, творчої складової, що базуються на активному розвитку освіти.

Рівень розвитку вищої освіти є головним компонентом розвитку людського потенціалу, використовуваного для оцінки якості життя країн світу. Освіта є одним з найважливіших механізмів управління соціальним кругообігом якості. Тому політика якості вищої освіти по відношенню до загальної освіти стає ядром всієї державної освітньої політики, провідним механізмом кадрової політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світі розгортається рух з впровадження «систем якості» в освітні системи. Впровадження системи якості, або системи управління якістю в освітніх установах стає важливим механізмом проведення державної політики якості у сфері вищої освіти.

Актуальні проблеми освіти досліджувалися в роботах А. А. Андрієва, Б. С. Гершунського, А. П. Єршова, В. А. Извозчикова, С. Д. Каракозова, К. К. Коліна, М. П. Лапчик, С. В. Монахова, Є. С. Полат, А. І. Ракітова, В. М. Тихомірова, А. М. Тихонова, А. Ю. Уварова й ін.

Теорію і методологію управління якістю в освітніх системах розглядали: М. Б. Алексєєв, Ю. А. Волков, М. Б. Гузаіров, В. В. Деркач, З. Д. Жуковська, В. Н. Казаков, М. Г. Круглов, Л. А. Майборода, А. А. Макаров, В. П. Панасюк, І. Г. Салова, Н. А. Селезньова, П. А. Старіков, А. І. Субетто, В. Г. Чумак, Л. В. Чорненька, В. В. Щіпанов, Г. М. Шишков, А. Н. Яригін й ін.

Ними було відзначено, що провідним принципом державної освітньої політики в галузі вищої освіти та її якості стає політика створення атмосфери стимулювання та заохочення впровадження систем управління якістю в вузах. При цьому науково-методологічне забезпечення управління якістю в системах вищої освіти потребує доопрацювання.

Постановка завдання та його вирішення. Концептуально розглянути механізми впровадження «систем якості» в систему вищої освіти.

На думку А. І. Субетто, політику якості у сфері вищої освіти можна розглядати на основі двох рухів: по-перше, зверху вниз – від державного рівня до рівня вузів, по-друге, знизу вгору – від рівня вузів до державного рівня управління якістю вищої школи [2]. Розглянемо пропонувані рухи.

Головними механізмами при русі «зверху вниз» виступають:

- механізм розвитку і коригування законодавчо-нормативної бази, у тому числі національної концепції освіти, системи державних освітніх стандартів, що регламентують функції нормативного забезпечення освітніх процесів, освітніх програм та їх утримання в системі вищої школи;

- механізм моніторингу якості вищої освіти на державному, регіональному рівнях (координаційну роль в організації моніторингу якості освіти виконує МОН України); моніторинг якості вищої освіти, з одного боку, виконує самостійну функцію «зворотного зв'язку» в проведенні політики якості вищої освіти, а з іншого боку, є підготовчою фазою для впровадження систем управління якістю в вузах;

- механізм розвитку і вдосконалення «інституту» державного ліцензування, атестації та акредитації вузів;

- механізм державно-громадської експертизи якості підручників і навчальних посібників;

- механізм державної атестації випускників вузів;

- механізм реалізації національної доктрини розвитку освіти.

В якості перспективи розвитку можна запропонувати механізм соціальних і економічних стандартів забезпечення якості вищої освіти і механізм сертифікації систем управління якістю в вузах, що дасть можливість спростити повторні процедури атестації та акредитації, трансформувати їх в процедури «аудиту систем управління якістю» у вузах.

До механізмів при русі «знизу вгору» можна віднести [2, 3, 4]:

- механізм внутрішньовузівського моніторингу якості освіти, в тому числі якості навчання, якості виховання, якості кадрового, науково-дослідного потенціалів, якості освітніх технологій тощо;

- механізм організації та вдосконалення систем управління якістю в вузах;

- механізм розробки «політики якості» з боку ректорів вузів.

Рух «знизу вгору» має характер «ініціативного руху», і має формуватися на основі принципу автономії вузів [4]. При цьому, системи управління якістю у ВНЗ можуть вибудовуватися на підходах:

- розробки та впровадження «систем управління якістю» на основі концепції та методології міжнародних стандартів версії ISO 9000 (довідка: ISO 9000 – серія міжнародних стандартів, що описують вимоги до системи менеджменту якості організацій та підприємств);

- розробки та впровадження «систем загального управління якістю» на основі концепції та методології загального управління якістю (Total Quality Management);

- на базі комбінованого варіанту-синтезу підходів по ISO 9000 і за концепцією «загального управління якістю»;

- принцип відображення якості процесів в якості результатів [2];

- принцип дуальності управління якістю освіти, що визначає єдність двох «контурів управління»: контуру управління «якістю функціонування» і контуру управління «якістю розвитку» освітніх систем [3];

- принцип корпоративності, або принцип кооперації, що вимагає в управлінні якістю згуртування колективу навколо головної, стратегічної мети управління, місії вузу;

- принцип мотивації «першого керівника» вузу у впровадженні системи управління якістю у вузі;

- принцип планування, як провідний принцип управління якістю в організації; планування – найважливіша функція будь-якого управління; виведення «планування» на рівень «принципу управління якістю» пов'язане з тим, що планування набуває специфічний характер, спрямований на охоплення всіх аспектів «якості» як об'єкта управління; планування як особливий момент «управління якістю» виділений в концепції міжнародних стандартів версії ISO 9000;

- принцип «центрації на виховання» як принцип управління якістю у вузі (принцип висунуто В. І. Байденко у 1999 р.). Управління якістю виховання покликано забезпечити реалізацію цілей у становленні та розвитку особистості студента відповідно з головними світоглядними і ціннісними орієнтирами доктрини виховання – моделі якості людини, прийнятими в вузі;

- принцип системності. Організація управління якістю у вигляді «системи» вузу, тобто єдності цілей функцій, організації, технологій всіх видів «забезпечення», орієнтованого на виконання мети (цілей) управління якістю у ВНЗ;

- принцип життєвого циклу, або «циклу якості», який орієнтує управління якістю на моніторинг «подальшої долі» випускників вузу, їх кар'єри з метою виявлення поліпшень в якості підготовки випускників.

Аналіз функцій управління якістю у вузі починається з побудови «піраміди функцій», з їх конкретизацією через завдання управління якістю. Список завдань управління якістю за функціями можна визначити з урахуванням виділення головних об'єктів управління у вузі.

Основним об'єктом управління виступає «якість освітнього процесу» як єдності «освітнього процесу у вузькому сенсі слова» як трансляції знань, навчального та виховного процесів [4]. Зміст освітнього процесу визначається освітньою програмою, навчальними планами, які складаються з урахуванням вимог галузевих стандартів вищої освіти. Особливе значення мають співвідношення між навчальними циклами і назвами навчальних дисциплін галузевих стандартів вищої освіти.

Освітній процес є основним процесом вузу як педагогічної системи. Але крім вузу – педагогічної системи, в ньому представлені: соціальна система, господарсько-економічна система, науково-дослідна система, процеси в яких, з одного боку, забезпечують «якість середовища» життя тих, що навчаються, а, з іншого боку, забезпечують головний процес вузу – освітній.

Таким чином, функції управління якістю набувають конкретний зміст за рахунок заповнення матриці системи «функції управління якістю – об'єкти управління». На рівні держави «політика якості» спирається на моніторинг якості вищої освіти та параметричну (індикаторну) модель якості вищої освіти, на основі якої організується система моніторингу.

Якість вищої освіти характеризується системою узагальнених показників, що описують якість контингенту випускників вузів за даними державної атестації випускників вузів, якість мережі вузів, якість кадрового потенціалу вузів, якість змісту вищої освіти за напрямками і спеціальностями вищої школи, якість матеріально-технічної бази вищої школи та ін. Тобто інструментарій вимірювання якості, статистичний облік якості, їх розвиток і вдосконалення стають головними напрямками державної політики у сфері вищої освіти.

Якість вищої освіти, як соціального інституту, розглядається як складна категорія, що включає в себе:

- відповідність його як механізму відтворення суспільного інтелекту держави, її кадрового потенціалу, вимогам, що пред'являються до освіти, до підготовки кадрів, суспільного інтелекту з позицій логіки, пріоритетів соціально-економічного, екологічного розвитку держави, її науково-технічного та технологічного розвитку та перспектив реалізації імперативу виживання людства в XXI столітті;

- відповідність його вимогам відтворення якості людини, випереджального розвитку її професійних властивостей, вимогам «моделі» якості людини, породженої логікою розвитку держави як унікальної, общинної цивілізації, її культури, мови, історії;

- відповідність вимогам державних освітніх стандартів, інших норм якості вищої освіти;

- відповідність якості продуктів вищої освіти (послуг, наукових результатів й ін.) вимогам всіх видів споживачів вищої освіти як суспільного блага – учнів, підприємств, галузей економіки, суспільства, держави.

Таким чином, управління якістю вузами є нова парадигма управління вузами. Саме з цих позицій слід розуміти процес впровадження систем управління якістю в вузах.

Слід мати на увазі, що головним об'єктом управління стає «якість вузу» як освітньої системи [4]. На рівні моніторингу «якість функціонування» ідентифікується як «стан системи» по всім «видам якості». Оцінка якості прив'язується до підсумків діяльності

ВНЗ за «рік», за «семестр», до результатів «сесії». «Якість розвитку» ідентифікується через діагностику тенденцій. У контексті «управління якістю розвитку вузу» висувуються на передній план такі моменти як: управління інноваціями в вузах, моніторинг змін в джерелах змісту вищої школи, моніторинг наукових шкіл у системі вищої школи, моніторинг у розвитку матеріально-технічної бази вищої освіти, моніторинг розвитку дистанційної освіти й ін.

Концепцію державної політики у сфері якості вищої освіти та механізмів її реалізації необхідно розглядати як систему доктрини, основних принципів, положень, програм, що визначають цілі, напрямки, підстави, умови і механізми реалізації політики у сфері якості вищої освіти.

Тоді під державною політикою у сфері якості вищої освіти необхідно розуміти систему дій держави (всіх гілок державної влади), спрямованих на управління розвитком якості вищої освіти, реалізацію поточних, тактичних і стратегічних цілей у цій галузі.

Висновки. Вища освіта служить підставою відтворення всієї системи безперервної освіти через підготовку кадрів для освіти. Як соціальний інститут, вища освіта забезпечує підготовку кадрів з вищою освітою (бакалаврів, спеціалістів, магістрів) для всіх сфер народного господарства і культури.

Державна політика у галузі вищої освіти в своїх основних напрямках кореспондується з основними напрямками розвитку вищої, професійної освіти і базується на Конституції України (254к/96-ВР), Законах України (1060-12; 1977-12; 1344-15) [1] та нормативно-правових актах України.

Якість є і підсумком, і метою політики якості вищої освіти. Даний принцип є одним з найважливіших принципів державної політики у сфері якості вищої освіти. Модель якості в сфері вищої освіти складається з основних складових, що впливають на всі компоненти якості людини: загальноосвітньої, фундаментально-професійної, спеціалізованої. Якість вищої освіти і в цілому якість безперервної освіти – головний фактор в управлінні соціальним кругообігом якості і через нього якістю життя, становленням культури суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту», ВВР, 2002, № 20, ст. 134.
2. Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм : В 13 томах. Том восьмой: Квалитативизм: философия и теория качества, квалитология, качество жизни, качество человека и качество образования. Книга 1 / Под ред. Л. А. Зеленова — С.-Петербург — Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2009. — 392 с., общий объем — 726 с.
3. Субетто А. И. Общественный интеллект и образование на рубеже XXI века / А. И. Субетто, Н. А. Селезнева // Идеи Н. Д. Кондратьева и динамика общества на рубеже третьего тысячелетия — М.: Междун. Фонд Н.Д. Кондратьева, 1995. —С. 365 – 376.
4. Субетто А. И. Концепция стандарта качества базового высшего образования (системная методология стандарта и проблема нормированного отражения в стандарте фундаментализации образования) / Субетто А. И. — М.: Исследоват. центр проблем кач-ва под-ки спец-ов, ПАНИ, 1992. — 36с.

http://nuczu-conference.com/news/stepanov_2/2014-04-03-326

НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІМ ФАХІВЦЯМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В МЕЖАХ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ТЕОРІЯ ГОРІННЯ ТА ВИБУХУ»

Paradigm competent training involves improving the efficiency of learning through a more precise definition of the structure, content and learning objectives and appropriate construction of the training process. Accordance with the new requirements were used similar concepts of competence and expertise, makes it necessary to separate them and to determine the characteristics of their formation in the field of civil protection.

Парадигма компетентистного обучения предполагает повышение эффективности обучения за счет более точного определения структуры, содержания и цели обучения и соответствующего построения самого процесса обучения. Соответствии с новыми потребностями были использованы близкие понятия компетенции и компетентности, вызывает необходимость их разделить и определить особенности их формирования в сфере гражданской защиты.

Парадигма компетентісного навчання передбачає підвищення ефективності навчання за рахунок більш точного визначення структури, змісту та мети навчання і відповідної побудови самого процесу навчання. Відповідно до нових потреб були використані близькі поняття компетенції та компетентності, що викликає необхідність їх розмежувати та визначити особливості їх формування у сфері цивільного захисту.

Постановка проблеми. Сучасний стан постіндустріального суспільства [1] потребує від людини знань, вміння орієнтуватися в потоці інформації, внутрішнього і зовнішнього динамізму, врівноваженості, комунікабельності, професіоналізму, компетентності. В таких умовах виникає тенденція стандартизації та глобалізації освітніх процесів. Відповідно необхідна нова узагальнена парадигма освіти. В Японії, наприклад, вища освіта вважається обов'язковою й пов'язана з системою професійної освіти: університети повного циклу (4 роки); університети прискореного циклу (2 роки); професійні коледжі; технічні інститути [10].

Парадигма компетентісного навчання передбачає підвищення ефективності навчання за рахунок більш точного визначення структури, змісту та мети навчання і відповідної побудови самого процесу навчання. Відповідно до нових потреб були використані близькі поняття компетенції та компетентності, що викликає необхідність їх розмежувати та визначити особливості їх формування у сфері цивільного захисту.

Виклад основного матеріалу. Експерти програми “DeSeCo” [3] визначають поняття компетентності як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені професійні завдання. Загальна компетентність побудована на поєднанні пізнавальних ставлень, практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, того, що можна мобілізувати для активної дії.

За стандартом освіти [4] компетентність це – набута у процесі навчання інтегрована здатність учня, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці; а ключова компетентність - структурований комплекс характеристик особистості, що дає можливість їй ефективно діяти у різних сферах життєдіяльності і є загальногалузевою частиною освітніх стандартів.

Компетенція [9] - включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної області, здатність знати й розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу

сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті). Це предметна область у якій індивід добре обізнаний і в якій він проявляє готовність до виконання діяльності.

З погляду С. Шишова [5], поняття “компетенція” є, інтегративним, що складається з готовності до вибору мети діяльності, до оцінювання проблемної ситуації, до дії, до рефлексії. Тобто компетенція – це готовність до діяльності в певному обсязі питань. З точки зору Головань М.С., компетенція – це певна норма, досягнення якої може свідчити про можливість правильного вирішення якого-небудь завдання, а компетентність – це оцінка досягнення (або недосягнення) цієї норми [6]. При цьому в структурі загальних компетенцій виділяють здатність адаптуватися.

Підсумовуючи аналіз різниці понять “компетенція” та “компетентність”, погоджуємось з висновком Головань М.С., що поняття “компетенція” доречно використовувати у множині – як сукупність вимог до наповненості освітнього процесу, а поняття “компетентність” – це цілісний сформований стан індивіда, що доречно використовувати лише у однині.

В деяких іноземних навчальних закладах використовують програми, що спрямовані на вихідне оцінювання тестами мінімальної компетентності. До їх недоліків відносять вузько спрямоване навчання на отримання основних умінь та зменшенні уваги до талановитих дітей. Методологія мінімальної компетентності схожа на постанову проблеми професійно-технічної освіти. Це спрямовано на виховання гарних працівників, які, в той же час, не в змозі грамотно відреагувати на нестандартну ситуацію. В такому разі краще буде почувати себе людина, яка буде мати певні природні якості до швидкого аналізу ситуації і комбінування різнопланових знань для вирішення проблеми. Тому, щоб молодий спеціаліст був більш корисним на робочому місці, необхідно, щоб такі якості були виховані в нього ще в навчальному процесі.

Таким чином, компетентістський підхід без надання здібностей до самоосвіти лише програмує слухача, тобто надає компетенції для відпрацювання певної (обмеженої відомим) практичної ситуації. Тому «вміння вчитися» зафіксовано, як одну з ключових компетенцій, яку повинна формувати в учня кожна навчальна дисципліна.

Аналіз освітнього поля можливо проводити з різних боків, що призводить до виділення різними авторами різних груп ключових компетенцій. Набір ключових компетенцій визначається соціумом, для різних країн є різним і залежить від ціннісних орієнтацій, світогляду: 1) особистісні, комунікативні, діяльнісні; 2) соціальні, полікультурні, комунікативні, інформаційні, саморозвитку і самоосвіти, продуктивної творчої діяльності [6]; 3) комунікативні, інформаційні, соціальні, когнітивні, загальнокультурні, особистісного самовдосконалення, спеціальні; 4) вміння вчитись, загальнокультурна, громадська, підприємницька, соціальна, інформаційно-комп'ютерна, здоров'язберігаюча [7]; 5) соціально-особистісні (когнітивні, соціальні, особистісні, частина комунікативних), інструментальні (лінгвістично-комунікативні, інформаційно-комп'ютерні, дослідницькі), загальнонаукові та професійні (соціально-професійні, комунікативно-професійні, загально-професійні) [2].

Якщо процес навчання - надання компетенцій вихованцю, то мета такого навчання – створення успішної людини, яка адаптована до умов продуктивної праці та життєдіяльності у динамічному суспільстві. Тому здатність швидко адаптуватися, тобто набувати якісь нові певні навички, вчитися, визначають, як дуже важливу [7]. А вже в межах ключових компетенцій навчальні заклади можуть визначати предметні та інші компетенції. Адаптованість людини до професійних та суспільних умов існування визначається предметними компетенціями, розумінням себе та іншої людини, вмінням будувати, прогнозувати, аналізувати власну кар'єру, рівнем емоційно-вольових та соціально-комунікативних здібностей [8].

Немає необхідності вирішувати шляхом навчання всі майбутні проблеми учня. Є небезпека надати готові схеми рішення проблем, створити відчуття уявної адаптованості, що у нестандартних ситуаціях призведе до помилок. Але навчити бачити, не боятись про-

блему, мати здібності до її розв'язання можливо і необхідно. У вищому навчальному закладі це необхідно робити на загальнонауковому та загальнопрофесійному рівні.

Базою навчального курсу «Теорія горіння та вибуху» (ТГВ) є знання мають наступні головні складові: характеристики виникнення вибухо- та пожежонебезпечного середовища; фізико-хімічні властивості речовин та матеріалів, що визначають їх вибухопожежну небезпеку; методики розрахункового і експериментального визначення основних параметрів пожежної небезпеки речовин і матеріалів; види виникнення горіння і вибуху; закономірності та уражальні чинники розвитку неконтрольованого горіння в огороженні; теорії вибуху та поширення кінетичного горіння; механізми поширення горіння по газах, рідинам, твердим матеріалам, пилу; способи протидимного захисту; моделі температурного режиму пожежі в огороженні, поняття про нейтральну зону; прийоми, способи та засоби припинення та запобігання горіння.

На підставі цих знань в слухачів формуються вміння розраховувати відповідні параметри та здатність їх практичного використання при оцінці ризику або наслідків надзвичайних ситуацій: вміння визначити пожежовибухонебезпечні властивості речовин та матеріалів та характеристики виникнення вибухо-, пожежонебезпечного середовища у приміщеннях, будівлях, спорудах розрахунком та дослідним шляхом; розраховувати критичний час розвитку пожежі в огороженні; розраховувати температурний режим пожежі, висоту нейтральної зони; розраховувати параметри вибуху пароповітряної чи газоповітряної хмари та відповідні безпечні відстані; прогнозувати зони та ступень ураження вибуховою хвилею під час вибуху пароповітряної чи газоповітряної хмари; оцінювати ступінь пожежної небезпеки речовин та матеріалів за даних умов та можливі наслідки вибухів газо- та пароповітряних сумішей; прогнозувати розвиток неконтрольованого горіння в огороженні.

У результаті оволодіння цими знаннями та вміннями в межах дисципліни «ТГВ» майбутні бакалаври за спеціальністю «Цивільний захист» повинні оволодіти сукупністю професійних компетенцій.

- здатність в умовах виробничої діяльності оцінювати та розраховувати наслідки виникнення та розвитку горіння речовин та матеріалів для прогнозування можливих обставин під час виконання робіт з захисту об'єктів та територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру;

- здатність оцінювати та розраховувати параметри пожежовибухонебезпечки речовин і матеріалів при використанні в технологічних процесах та особливості їх поведінки в умовах пожежі для вирішення задач цивільного захисту;

- здатність оцінювати й розраховувати параметри розвитку неконтрольованого горіння та прогнозувати його наслідки;

- здатність оцінювати ефективність та визначити пріоритетність застосування вогнегасних речовин для гасіння та запобігання пожеж під час виконання робіт з протипожежного захисту об'єктів та територій.

Висновки: компетентсний підхід допомагає зорієнтувати навчальний процес у бік ефективного формування досвідченого фахівця цивільного захисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фукуяма Фр. Конец истории // Вопросы философии. 1990. - №3.
2. Галузевий стандарт вищої освіти України. ОКХ бакалавра, галузь знань 1702 "цивільна безпека" напрям підготовки 6.170201 "Цивільний захист", кваліфікація 3439 - інспектор державний з техногенного та екологічного нагляду. – К.: 2009.
3. Weinert, F. E. (2001). Concept of Competence: A Conceptual Clarification. In D. S. Rychen & L. H. Salganik (Eds.), *Defining and Selecting Key Competencies* (pp. 45–66). Göttingen, Germany: Hogrefe & Huber.

4. Державний стандарт загальної середньої освіти, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1392.
5. Шишов С.Е., Кальней В.А. Мониторинг качества образования в школе. - М.- 1999. - с.85.
6. Головань М.С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз / Головань М.С. // Педагогічні науки. -2011. -№ 8 (18). - с.224 -234.
7. Компетентістний підхід у сучасній освіті: світовий досвід, українські перспективи / Під ред. О.В.Овчарук. - К: КІС. 2004. –112 с.
8. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації. - К: Віра інсайт, 2000. -444с.
9. Галузевий стандарт вищої освіти України. ОКХ бакалавра, галузь знань 1702 "цивільна безпека" напрям підготовки 6.170202 "охорона праці" кваліфікація 3152 - інспектор з охорони праці. – 2009.
10. Гребеник І.А. Система освіти Японії в історичному й сучасному контексті розвитку і концепція “гуманності” у вихованні / Гребеник І.А. // Науковий вісник Донбасу. – 2011. – № 2(14). – с. 123 – 129.

<http://nuczu-conference.com/news/tregubov/2014-03-18-266>

Труш О.О., Лермонтова Ю.О.

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Харків

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТЕОРІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Intended to help formulate the main purpose of the theory of CH, which are: a study of the state of protection of population and territories from emergency situations and development trends of its improvement and further development.

Изложенное позволяет сформулировать основную цель теории ЦЗ, которой являются: исследование состояния защищенности населения и территорий от чрезвычайных ситуаций и разработка направлений его совершенствования и дальнейшего развития.

Викладене дозволяє сформулювати основну мету теорії ЦЗ, якою є: дослідження стану захищеності населення і територій від надзвичайних ситуацій та розробка напрямків його вдосконалення і подальшого розвитку.

Постановка проблеми. Успішне вирішення проблем захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, або проблем цивільного захисту потребує розробки теоретичних засад цього наукового напрямку.

Такою теорією може стати теорія цивільного захисту (ЦЗ).

Створення будь-якої теорії передбачає, перш за все, наявність основних складових, що її формують: визначення об'єкта і предмета досліджень, цілей і завдань теорії, її структури тощо.

У нашому випадку, об'єктом досліджень теорії ЦЗ слід вважати захист населення і територій при виникненні надзвичайних ситуацій різного характеру, включаючи і воєнного. Тому, об'єкт дослідження теорії ЦЗ має як цивільний, так і воєнний характер.

Виклад основного матеріалу. Відповідно предметом досліджень теорії ЦЗ повинні бути причини, умови виникнення і розвитку небезпек і загроз суспільству від надзвичайних ситуацій, наукові основи їх моніторингу, попередження та запобігання, шляхи

зниження ризику виникнення надзвичайних ситуацій, засоби і методи їх локалізації та ліквідації, заходи і способи захисту населення і територій при їх виникненні.

Викладене дозволяє сформулювати основну мету теорії ЦЗ, якою є: дослідження стану захищеності населення і територій від надзвичайних ситуацій та розробка напрямків його вдосконалення і подальшого розвитку.

Із зазначеної мети витікають наступні основні задачі теорії ЦЗ: аналіз причин і закономірностей виникнення і розвитку небезпек та загроз різного характеру; моніторинг та прогнозування виникнення надзвичайних ситуацій; дослідження проблем зниження ризику надзвичайних ситуацій; розробка методів і способів попередження надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації у разі їхнього виникнення; побудова державної системи цивільного захисту, використання сил і засобів цивільного захисту, способів їх застосування; використання економічних механізмів функціонування державної системи цивільного захисту; вивчення світового досвіду захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій; та інші.

Структуру теорії може бути представлена у вигляді наступних розділів:

- Загальні основи теорії цивільного захисту.
- Історія цивільного захисту, узагальнюючий аналіз і досвід захисту населення і територій при надзвичайних ситуаціях
- Зниження ризику надзвичайних ситуацій
- Побудова і функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.
- Управління силами і засобами цивільного захисту
- Використання сил і засобів цивільного захисту
- Засоби та способи цивільного захисту населення і територій при надзвичайних ситуаціях.
- Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях

Висновки. Таким чином, теорія цивільного захисту, повинна являти собою систему наукових принципів, закономірностей и практичних положень про небезпеки та загрози природного, техногенного, соціального та воєнного характеру, їхнє формування та вплив на населення та території, проблеми попередження надзвичайних ситуацій, реагування на них і їх ліквідацію, зменшення масштабів та пом'якшення їхніх наслідків, захист населення і територій при їх виникненні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Качинський, А. Б. Безпека, загрози і ризик : Наукові концепції та математичні методи / А. Б. Качинський. – К. : Ін-т пробл. нац. безпеки, 2004. – 472 с.
2. Підгайний А.В. Становлення та розвиток системи підготовки офіцерських кадрів МНС України наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.: дис. канд. істор. наук.: 20.02.22. – Спб., 2009. - 160

<http://nuczu-conference.com/news/6>

Харламова Ю.Є.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Improving mechanisms for training in the field of civil protection has been and remains at the present socio - economic and domestic political stage of development of Ukraine is quite an

important issue. Permanently fixed emergence of new emergencies that cause significant loss of life, material and moral damages to man, society and the state.

Совершенствование механизмов подготовки специалистов в сфере гражданской защиты было и остается на современном социально - экономическом и внутривластном этапе развития Украины достаточно важной проблемой. Постоянно фиксируется появление новых чрезвычайных ситуаций, которые вызывают значительные людские потери, материальные и моральные убытки человеку, обществу и государству.

Удосконалення механізмів підготовки фахівців у сфері цивільного захисту було й залишається на сучасному соціально – економічному й внутрішньополітичному етапі розвитку України досить важливою проблемою. Постійно фіксується поява нових надзвичайних ситуацій, які спричиняють значні людські втрати, матеріальні і моральні збитки людині, суспільству та державі.

Постановка проблеми. Науково-технічний прогрес та вдосконалення форм організації праці зумовлює потребу в систематичному вдосконаленні форм і методів підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів. Це стосується всіх сфер діяльності, зокрема й підготовки кадрів для Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС України).

Удосконалення механізмів підготовки фахівців у сфері цивільного захисту було й залишається на сучасному соціально – економічному й внутрішньополітичному етапі розвитку України досить важливою проблемою. Постійно фіксується поява нових надзвичайних ситуацій, які спричиняють значні людські втрати, матеріальні і моральні збитки людині, суспільству та державі.

Постановка завдання та його вирішення. Згідно з Положенням про Державну службу України (далі – Положення) однією з основних задач ДСНС України є здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням та виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту, за діяльністю аварійно-рятувальних служб [1].

На виконання цього завдання у штаті ДСНС України окреме місце відводиться інспекторському складу, який є майже в кожному підрозділі ДСНС України, кожної області України. Тому підготовка інспекторів повинна включати в себе ті складові, які необхідні сьогодні для якісного виконання поставлених завдань. Для того, щоб розібратись, яким додатковим знанням та вмінням повинні навчати майбутніх інспекторів з урахуванням нового законодавства, буде проведено аналіз роботи органів державного пожежного нагляду.

Інспектори здійснюють заходи державного нагляду (контролю) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту шляхом проведення планових та позапланових перевірок додержання (виконання) вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту та за діяльністю аварійно – рятувальних служб (далі – перевірка) [2,3,4].

Перед та під час перевірки інспектор повинен: ознайомитися з матеріалами наглядової справи; ознайомитись з відповідними галузевими нормативно-правовими та нормативно-технічними документами, з матеріалами про пожежі та/або випадки виникнення надзвичайних ситуацій, а також з технічною документацією і довідковою літературою, яка характеризує пожежну та техногенну небезпеку об'єкта перевірки; вимагати від суб'єкта господарювання усунення виявлених порушень вимог законодавства; надавати (надсилати) суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення виявлених порушень і недоліків; притягати до адміністративної відповідальності посадових осіб та громадян, винних у порушенні встановлених законодавством вимог пожежної безпеки та інше [4].

З введенням Кодексу цивільного захисту України (далі – Кодекс) в дію до обов'язків інспекторів додалась робота з адміністративним судом. Тепер у разі встановлення порушення вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, що створює загрозу життю та здоров'ю людей, посадові особи центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки направляють на розгляд матеріали до адміністративного суду щодо застосування заходів реагування у вигляді повного або часткового зупинення роботи підприємств, окремих виробництв, виробничих дільниць, агрегатів, експлуатації будівель, споруд, окремих приміщень, випуску та реалізації пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту у порядку, встановленому законом [2].

Висновки. Аналізуючи вище викладене, робимо висновок, що у програму підготовки майбутніх інспекторів з урахуванням нового законодавства необхідно звернути більшу увагу на правознавство, законотворчу діяльність, адміністративне судочинство, діловодство, етику, мистецтво спілкування з людьми та вміння відстоювати свою точку зору. Для більш якісного засвоєння матеріалу необхідно проводити більше практичних занять з студентами та курсантами з різних нових напрямків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Указом Президента України №20/2013 від 16 січня 2013 р.
2. Кодекс цивільного захисту України від 20.06.2013 № 453 – 2013 р.
3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України// Відомості Верховної Ради України від 04.07.2013 № 406-18 – 2013 р.
4. Про затвердження Порядку проведення перевірок органами Державної інспекції техногенної безпеки України та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МНС України: Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій від 25.05.2012 № 863.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 28.01.2014 № 732-7.

<http://nuczu-conference.com/news/kharlamova/2014-03-18-264>

Хірамагомедов М.Г.

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України, Харків

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ

Through research on the nature and functioning of the grain market, in our opinion, it is necessary to pay attention not only to economic factors - price, competition, supply and demand ratio - but also social issues of population and sustainable development of rural areas. Grain production is the basis of food security of the state and meet the country's population with high-quality food in sufficient quantity and different assortment.

Проводя научные исследования по сути и функционирования рынка зерна, на наш взгляд, нужно уделять внимание не только экономическим факторам - цене, конкуренции, соотношению спроса и предложения, - но и решению социальных вопросов населения и устойчивому развитию сельских территорий. Зернопроизводство является основой обеспечения продовольственной безопасности государства и удовлетворения населения стра-

ны высококачественными продуктами питания в достаточном количестве и разного ассортимента.

Проводячи наукові дослідження стосовно суті й функціонування ринку зерна, на наш погляд, треба приділяти увагу не лише економічним чинникам – ціні, конкуренції, співвідношенню попиту та пропозиції, – але й вирішенню соціальних питань населення та сталому розвитку сільських територій. Зерновиробництво є основою забезпечення продовольчої безпеки держави та задоволення населення країни високоякісними продуктами харчування в достатній кількості та різного асортименту.

Трансформація економіки України на сучасному етапі сконцентрувала увагу вчених на проблемах формування ринкового середовища (в тому числі в аграрному секторі), причому здебільшого лише на питаннях свободи підприємництва, лібералізації економіки та ціноутворення.

Однак, проводячи наукові дослідження стосовно суті й функціонування ринку зерна, на наш погляд, треба приділяти увагу не лише економічним чинникам – ціні, конкуренції, співвідношенню попиту та пропозиції, – але й вирішенню соціальних питань населення та сталому розвитку сільських територій. Зерновиробництво є основою забезпечення продовольчої безпеки держави та задоволення населення країни високоякісними продуктами харчування в достатній кількості та різного асортименту.

Однак, сучасна структура аграрного ринку, при якій збільшується концентрація земель агрохолдингів, які спеціалізуються на вирощуванні високорентабельних та монокультур переважно зернової та олійної груп є незбалансованою [2].

При цьому ринок зерна в Україні характеризується наявністю значної кількості ТНК (біля 10 гравців) та потужних аграрних холдингів, які збільшують свою присутність на ньому. Вказана концентрація на зерновому ринку, на жаль, не сприяє адекватному соціальному розвитку села, створенню нових робочих місць, підвищенню рівня соціального захисту населення.

Перспективи подальшого соціальноорієнтованого розвитку ринку зерна в Україні тісно пов'язані з сільськогосподарською кооперацією, яка є ключовим механізмом самоорганізації сільських товаровиробників, захисту селянських та фермерських господарств від диктату агрохолдингів та посередницьких структур, сприятиме створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості, поліпшенню соціального захисту сільського населення та підвищенню рівня його життя.

Слід зазначити, що важливість розвитку кооперативного руху визнається світовим співтовариством. У 1992 р., 1994 р., 1996 р., 1999 р., 2001р. та 2002 р. питання розвитку кооперативів було одним із предметів обговорення Генеральної Асамблеї ООН. А 18 червня 2002 р. було прийнято спеціальну резолюцію 56/114 «Кооперативи в процесі соціального розвитку», в якій виписано низку рекомендацій та закликів до урядів країн-членів щодо розвитку кооперації, зокрема: враховувати і використовувати вклад кооперативів у соціальний розвиток, ліквідацію бідності, забезпечення продуктивної зайнятості, розширення соціальної інтеграції [1; 2].

Однак, в Україні існуючі організаційно-економічні та правові умови поки що не сприяють інтенсивному розвитку кооперативного руху на селі. Тому поряд зі зміцненням фермерства та крупнотоварного приватного виробництва необхідно розвивати кооперативний рух на селі, який має стати важливим фундаментом структурної перебудови сільського господарства в тому числі у соціальному напрямку.

Розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні дозволить не тільки використовувати переваги великого товарного виробництва, але і враховувати інтереси дрібних сільських товаровиробників, сприяючи відродженню селянина, як господаря виробництва, реального власника засобів виробництва і виробленої ним продукції, що сприятиме підвищенню рівня життя та соціального захисту сільського населення. Об'єднання селян у

кооперативи сприятиме ефективній реалізації ресурсного потенціалу сільського господарства (в т.ч. зернового господарства) при збереженні робочих місць, соціальному розвитку сільських територій.

Державна підтримка має спрямовуватись не стільки на пряму бюджетну підтримку крупних агрохолдингів – виробників зерна, скільки на розвиток соціальної та інституційної інфраструктури села. Насамперед, це підвищення рівня соціального захисту населення; створення культурно-оздоровчого середовища, збереження та охорони пам'яток культурної спадщини; стосується фінансування освіти на селі, включаючи реалізацію програм підвищення кваліфікації учителів, комп'ютеризації шкіл та забезпечення їх необхідними транспортними засобами, покращення медичного обслуговування мешканців сільських територій, розвиток мережі сільських бібліотек тощо.

Потрібно трансформувати систему державного регулювання розвитку ринку зерна в напрямку застосування таких заходів внутрішньої підтримки, які належать до “зеленої скриньки” (містить державні програми, що прямо не впливають на рентабельність виробництва й формування ціни продукції) і на які не поширюються кількісні обмеження Світової організації торгівлі (СОТ): розвиток аграрної інфраструктури, стимулювання інвестиційних процесів, розвиток сільських територій, екологічні програми та ін.

Отже, метою державного регулювання розвитку ринку зерна в сучасних умовах має стати не тільки рух до досконалої економічної структури, але й забезпечення розвитку соціальної складової цієї сфери економіки, яка полягає в підвищенні рівня життя населення. А одним із головних напрямків державного регулювання розвитку ринку зерна в Україні має стати забезпечення взаємоузгодження загальнодержавних, галузевих, регіональних та місцевих пріоритетів шляхом реалізації стратегій соціально-економічного розвитку сільських територій України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малік М.Й. Науково-методичне забезпечення розвитку кооперації в аграрній сфері / М.Й. Малік // Економіка АПК. – 2010. – №12. – С. 103 – 108.
2. Собкевич О. "Щодо першочергових напрямів підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні". Аналітична записка / О. Собкевич, В. Русан, А. Юрченко // <http://www.niss.gov.ua/articles/910/>

<http://nuczu-conference.com/news/khiramagomedov/2014-03-18-263>

Хмиров І.М.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

In the new socio-economic conditions of education gets high status because it was she who will facilitate the transition to the information society and the formation of the development priorities of the state. Modernization of the system of public administration mechanisms education primarily involves the introduction of the institute of measurement and evaluation activities in the field of education, creating a national system for monitoring the quality of education, determine the effectiveness of management decisions and their impact on the quality of education in Ukraine.

В новых социально-экономических условиях образование получает высокий статус, поскольку именно она будет способствовать переходу к информационному обществу и формированию приоритетов развития государства. Модернизация системы механизмов государственного управления образованием в первую очередь предполагает внедрение института измерения и оценки результатов деятельности в области образования, создавая национальную систему мониторинга качества образования, определения эффективности управленческих решений и их влияния на качество образования в Украине.

В новых соціально-економічних умовах освіта одержує високий статус, оскільки саме вона буде сприяти переходу до інформаційного суспільства й формування пріоритетів розвитку держави. Модернізація системи механізмів державного управління освітою насамперед передбачає впровадження інституту вимірювання та оцінювання результатів діяльності освітньої галузі, створюючи національну систему моніторингу якості освіти, визначення ефективності управлінських рішень та їх впливу на якість освіти в Україні.

Постановка проблеми. В новых соціально-економічних умовах освіта одержує високий статус, оскільки саме вона буде сприяти переходу до інформаційного суспільства й формування пріоритетів розвитку держави. Модернізація системи механізмів державного управління освітою насамперед передбачає впровадження інституту вимірювання та оцінювання результатів діяльності освітньої галузі, створюючи національну систему моніторингу якості освіти, визначення ефективності управлінських рішень та їх впливу на якість освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Входження національної вищої школи в європейський освітній простір в умовах стрімкої інформатизації та глобалізації міжнародного середовища спонукає до підготовки фахівців з вищою освітою нової генерації, здатних ефективно працювати в різних сферах господарчого комплексу країни. Це вимагає істотного підйому рівня підготовки студентів на інноваційній основі шляхом проведення глибинних змін у системі їх навчання. Підключення України до європейського руху уніфікації освітньої системи ЄС повинно розглядатись не як прояв політичної волі, а як об'єктивний процес удосконалення національної системи освіти на основі узагальнення досвіду високоорганізованих і високорозвинутих країн, що складають ядро цього союзу. Особливість цього етапу полягає у трансформації інституту освіти у відповідності з ринковими перетвореннями всієї системи соціально-економічних відносин і адаптацією системи освіти до ринкових умов, а також - із об'єктивними змінами, що відбуваються у світовому масштабі у зв'язку з необхідністю приведення освіти у відповідність до вимог постіндустріального суспільства. Ефективний менеджмент освіти дозволяє своєчасно реагувати на попит ринку праці на окремі категорії працівників, а відтак і затребуваності освітніх послуг та формування вхідних грошових потоків, а також забезпечення таких важливих операцій (регламентованих державою) як ліцензування спеціальностей, квотування обсягу підготовки спеціалістів, атестації спеціальностей і вузу в цілому.

В умовах, коли держава не може гарантувати зайнятість всього працездатного населення (в тому числі й такої його соціальної групи, як молоді спеціалісти), актуалізується проблема посилення взаємозв'язку і відповідальності держави щодо фахівця з точки зору забезпечення його ефективної зайнятості. Це висуває проблему посилення ролі держави в забезпеченні взаємозв'язку збалансованості між потребою на ринку праці в фахівцях з вищою освітою до обсягів підготовки цих фахівців в системі вищої освіти як пропозиції з орієнтацією на по вікове відтворення на цих сегментах ринкової економіки.

Система державного регулювання освітньої діяльності має досить складну структуру та повинна ґрунтуватися на принципах партнерства. Вона охоплює не тільки заходи (механізми) регулювання конкретних процесів, а й інструменти, тобто засоби регулювання, що використовуються окремими напрямами (складовими) економічної політики. А вся цілісна система регулювання спрямовується на реалізацію функцій життєдіяльності суспі-

льства, які держава бере на себе. Тому система державного регулювання освітньої діяльності повинна будуватися за ієрархічним принципом, коли спочатку встановлюються функції системи, далі визначаються напрями проведення економічної політики, що спрямовуються на реалізацію цих функцій, потім здійснюється підбір інструментів втілення в життя цієї політики і, нарешті, розроблюються заходи регулювання конкретних процесів[2].

Регулювання умов освітньої діяльності здійснюється через державне замовлення, систему податків, надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій на розвиток перспективних напрямів освітньої діяльності; проведення виваженої кредитної політики; встановлення державних норм та стандартів; ліцензування; заходи регулювання обсягів державного фінансування, включаючи ринкові важелі. Реалізація ринкових важелів державного регулювання буде сприяти як пожвавленню освітньої діяльності в цілому, так і переходу до періоду інтенсивного нагромадження інтелектуального капіталу.

Висновки. Таким чином, подальше реформування вищої освіти в Україні передбачає: розширення та комплексне вирішення завдань і вдосконалення системи вищої освіти; регулювання чисельності і спеціалізації закладів освіти; забезпечення структурних змін і розвитку недержавного сектору вищої освіти; впровадження інновацій управління і новітніх технологій; доцільна автономія вищої освіти у межах державного управління; підвищення фахових вимог до викладачів; забезпечення умов для навчання впродовж усього життя; розширення творчих зв'язків з закордонними закладами вищої освіти; інтеграція у європейський освітній простір; посилення науково-конструктивної взаємодії вузів і суб'єктів господарювання; запровадження чітких вимог і критеріїв щодо підвищення якості та ефективності системи вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Збірник нормативних документів щодо організації навчального процесу у вищих навчальних закладах : проект/ М-во освіти і науки України ; [за заг. ред. В. Д. Шинкарука ; уклад. : Л. О. Омеленович та ін.]. – К., 2008. – 199 с.
2. Реформування вищої освіти у процесі демократизації українського суспільства / Б. А. Головка, Б. Ф. Сагалаков, А. П. Горбачик та ін.; За ред. Б. А. Головка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: ВПЦ „Київ. ун-т”, 2004. – 220 с.: табл.

<http://nuczu-conference.com/news/khmirov/2014-03-18-262>

Цугунян А.М.

Симферопольский консультативный пункт Харьковского института финансов

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ РЕКРЕАЦИОННЫМ БИЗНЕСОМ И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЕГО КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Processes of transformation of the national economy of Ukraine place against a background formed therein socially oriented market economy type. Market economy model of this type implies the need of priority social sector development, ensuring the satisfaction of social and spiritual needs of the population, including in the active center. Historical experience shows that only those countries have flourished, where the solution of social problems, improve people's livelihood and comprehensive development of society is the most urgent need of economic development. And it's not communist slogans taken from the recent past of our country. Thus, the relevance of the research topic is obvious.

Процессы трансформации национальной экономики Украины протекают на фоне формирования в ней экономики социально ориентированного рыночного типа. Модель рыночного хозяйства такого типа подразумевает необходимость приоритетного развития социальной сферы, обеспечивающей удовлетворение социальных и духовных потребностей населения, в том числе и в активном отдыхе. Исторический опыт свидетельствует, что только те страны добились процветания, где решение социальных проблем, улучшение жизни народа и всестороннего развития членов общества является настоящей потребностью самого хозяйственного развития. И это не коммунистические лозунги, взятые из недалекого прошлого нашей страны. Таким образом, актуальность темы исследования очевидна.

Проеци трансформації національної економіки України протікають на тлі формування в ній економіки соціально орієнтованого ринкового типу. Модель ринкового господарства такого типу має на увазі необхідність пріоритетного розвитку соціальної сфери, що забезпечує задоволення соціальних і духовних потреб населення, в тому числі і в активному відпочинку. Історичний досвід свідчить, що тільки ті країни домоглися процвітання, де рішення соціальних проблем, поліпшення життя народу і всебічного розвитку членів суспільства є нагальною потребою самого господарського розвитку. І це не комуністичні гасла, взяті з недалекого минулого нашої країни. Таким чином, актуальність теми дослідження очевидна.

Постановка проблемы Процессы трансформации национальной экономики Украины протекают на фоне формирования в ней экономики социально ориентированного рыночного типа. Модель рыночного хозяйства такого типа подразумевает необходимость приоритетного развития социальной сферы, обеспечивающей удовлетворение социальных и духовных потребностей населения, в том числе и в активном отдыхе. Исторический опыт свидетельствует, что только те страны добились процветания, где решение социальных проблем, улучшение жизни народа и всестороннего развития членов общества является настоящей потребностью самого хозяйственного развития. И это не коммунистические лозунги, взятые из недалекого прошлого нашей страны. Таким образом, актуальность темы исследования очевидна.

Изложение основного материала. Общеизвестно, что важное место среди отраслей социальной сферы национальной экономики принадлежит активному отдыху населения, или рекреации. Рекреация (по Н. С. Мироненко и И. Т. Твердохлебову) есть совокупность явлений и отношений, возникающих в процессе использования свободного времени для оздоровительной, познавательной, спортивной и культурно-развлекательной деятельности людей на специализированных территориях, находящихся вне населенного пункта, являющегося местом их постоянного проживания. Эти же авторы предлагают свое определение понятию «отдых», под которым понимается любая человеческая деятельность (или бездеятельность), которая не направлена на удовлетворение насущных нужд. Рекреационные потребности общества и человека – это потребности в простом и расширенном воспроизводстве социально-трудового и социально-культурного потенциала общества в целом и, соответственно, потребности в восстановлении и развитии физических и психических сил человека, потребности в его физическом, интеллектуальном и духовном совершенствовании. Деятельность, направленная на реализацию (удовлетворение) рекреационных потребностей, восстановление и развитие физических и духовных сил человека, его интеллектуальное совершенствование и характеризуемая само ценностью не только результатов, но и самого процесса, получила название рекреационной деятельности. Отсюда, в основе рекреационного бизнеса, на наш взгляд, лежит многообразие видов коммерческой рекреационной деятельности, то есть деятельности, осуществляемой в целях извлечения прибыли.

Для осуществления рекреационного бизнеса требуются, прежде всего, рекреационные ресурсы, которые представляют собой совокупность компонентов природных комплексов и объектов историко-культурного наследия, формирующих гармонию целостности ландшафта, прямое или опосредованное потребление которых оказывает благоприятное воздействие, способствует поддержанию и восстановлению физического и духовного здоровья человека. Украина обладает достаточно благоприятными рекреационными ресурсами. По своему географическому положению она отличается разнообразными ландшафтами, богатым растительным и животным миром, климатическими контрастами, ценными бальнеологическими ресурсами и т. д. Представление рекреационной системы в виде субстратной модели, состоящей из взаимосвязанных подсистем: групп отдыхающих, обслуживающего персонала, природного и культурно-исторического потенциала, туристской инфраструктуры и органа управления получило название базисной модели рекреационной системы, целевой функцией которой является максимизация удовлетворения рекреационных потребностей отдыхающих. Совокупность же природных, культурно-исторических и социально-экономических предпосылок для организации рекреационной деятельности на определенной территории получила название рекреационного потенциала (по Т. В. Николаенко). Н. Ф. Реймерс понимает под рекреационным потенциалом один из показателей природно-ресурсного потенциала – степень способности природной территории оказывать на человека положительное физическое, психическое и социально-психологическое воздействие, связанное с отдыхом. Рекреационный потенциал территории определяется ее рекреационной емкостью, которая включает совокупную рекреационную нагрузку всех участков территории, способную привести эти участки к определенной стадии дигрессии. Рекреационная нагрузка определяется количеством отдыхающих на территории в 1 га на протяжении всего вегетационного периода.

Многосложный процесс по удовлетворению рекреационных потребностей осуществляется, в самом общем виде, в следующих основных формах: оздоровительного отдыха, туризма, курортно-санаторного лечения. Туризм представляет собой временные выезды (путешествия) граждан данной страны с постоянного места жительства в другую страну или другую местность (в пределах своей страны) в оздоровительных, познавательных, профессионально-деловых, спортивных, религиозных и иных целях без занятия оплачиваемой деятельностью в стране (месте) временного пребывания. Международные туристские связи стали важной составной частью мирового процесса интернационализации социально-экономических отношений. Во многих странах сложилась и стабильно развивается индустрия туризма, располагающая солидной материальной базой, предоставляющая рабочие места миллионам людей и взаимодействующая практически со всеми отраслями хозяйства. В частности, туризм оказывает огромное влияние на такие важнейшие отрасли экономики, как транспорт и связь, сельское хозяйство, строительство, производство товаров народного потребления и т. д., то есть выступает катализатором экономического развития.

Индустрия туризма выполняет важную функцию в развитии хозяйственного комплекса и экономики страны, так как увеличивает местные доходы; создает новые рабочие места; способствует развитию отраслей, ориентированных на производство туристских услуг; развивает социальную и производственную инфраструктуру в туристских центрах; увеличивает валютные поступления в бюджет страны. Туризм является одним из наиболее динамично развивающихся видов бизнеса. Интерес предпринимателей к туризму можно объяснить рядом факторов: для того чтобы начать заниматься туристским бизнесом, не требуется крупных финансовых вложений; на туристском рынке, несмотря на конкуренцию, могут успешно взаимодействовать как крупные, так и средние и малые компании и фирмы; наконец, туристский бизнес позволяет быстро оборачивать капитал.

Перспективы международного туризма обычно оцениваются очень высоко. В 2010 г. в мире было примерно 1 млрд. путешествующих за рубеж – это значит, что по сравнению с 1990 г. число их более чем удвоилось. Согласно прогнозу Всемирной турист-

тической организации к 2 020 г. в международном туризме будут принимать участие примерно 1,6 млрд. людей планеты Земля. Статистические данные о туристических потоках в Украине следующие. Общее количество туристов, обслуживаемых субъектами туристической деятельности Украины, в 2011 году составило 2,34 млн. чел., из них иностранные туристы 0,34 млн. чел., туристы – граждане Украины, выезжавшие за границу, 1,4 млн. чел., внутренние туристы 0,6 млн. чел. Наибольшей популярностью среди граждан Украины, которые выезжали в 2011 году в более чем 90 государств нашей планеты, пользовались Российская Федерация, а также Польша, Республика Молдова, Венгрия, Белоруссия, Турция, Румыния, Словакия, Германия, Египет, Чехия и Израиль.

Среди иностранцев, которые посетили Украину из более чем 100 стран в 2011 году, преобладали граждане Российской Федерации, Республики Молдова, Белоруссии, Польши, Венгрии, Румынии, Словакии, Германии и Узбекистана. Вопрос о конкурентоспособности (соотношение «цена – качество») в сфере туризма является исключительно актуальным для Украины. Об этом свидетельствуют следующие данные. По результатам 2010 года Украина заняла 85-е место в рейтинге конкурентоспособности в сфере туризма и путешествий Всемирного экономического форума против 77-й позиции годом ранее. Подсчет проводился с учетом 14 групп критериев, включая такие, как госрегулирование, безопасность, приоритетность туризма, гигиена и здравоохранение и другие. Слабое развитие туризма в Украине объясняется тем, что до сих пор эта отрасль не была приоритетной для государства. Согласно рейтингу Всемирного экономического форума приоритетность сферы туризма для правительства снизилась со 125-го до 130-го места. По оценкам участников рынка, вклад туризма в ВВП Украины составляет всего около 2 %. Изменить ситуацию к лучшему могут лишь значительные инвестиции в улучшение инфраструктуры и поддержку здорового функционирования туристической сферы. (И. Миронова, М. Попова. Статья от 10 марта 2011 года «В Украине объявлена туристическая угроза» [1] . Факторы, влияющие на развитие международного туризма, подробно исследовали Н.С. Мироненко и другие экономикогеографы. В этой связи, основными факторами развития туризма и повышения его конкурентоспособности являются следующие.

Во-первых, к ним относятся социально-экономические факторы, играющие главную роль. Когда говорят о социально-экономических факторах, то обычно имеют в виду общий уровень развития страны, структуру ее хозяйства, качество жизни, социально-профессиональный состав общества, его образовательный уровень, степень урбанизированности и плотности населения, политическую стабильность и др.

Во-вторых, к числу факторов относят рекреационно-ресурсный потенциал территории, выражающийся в количестве и качестве природных и культурно-исторических ресурсов. Нужно иметь в виду, что влияние рекреационно-ресурсного потенциала обычно также опосредуется социально-экономическими факторами и, в первую очередь, зависит от размеров и характера рекреационных потребностей населения.

В-третьих, немалую роль играет инфраструктурный фактор, который определяется уровнем развития производственной и социальной инфраструктур. Впрочем, можно говорить и о специальной туристской инфраструктуре, основу которой составляют средства размещения (гостиницы, кемпинги, туристские базы и др.) и транспортировки туристов.

В-четвертых, нужно учитывать и фактор географического положения, который в данном случае выступает во всех своих разновидностях: и физико-географического положения, в основном определяющего набор природно-рекреационных ресурсов, и экономико-географического положения, в особенности по отношению к главным туристским рынкам, и транспортно-географического положения, выгоды которого крайне привлекательны для туристов, и геополитического положения.

ЛИТЕРАТУРА

1. Электронный ресурс. – Режим доступа: [http:// www.news.mail.ru/inworld/ukraina/economics/5474371/](http://www.news.mail.ru/inworld/ukraina/economics/5474371/)
2. Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.bigyalta.com.ua/node/1172>

<http://nuczu-conference.com/news/cugunjan/2014-03-19-320>

Чапля Ю.С.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ОСНОВНИ НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ГАЛУЗІ ЗАПОБІГАННЯ НС

The modern state of society characterized by growth trends losses harm people and territories associated with natural hazards, industrial accidents and disasters. Risks of natural and man-made disasters are increasing, which significantly affects all spheres of public life.

Современное состояние общества характеризуется тенденциями роста потерь людей и вреда территориям, вызванных опасными природными явлениями, промышленными авариями и катастрофами. Риски чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера постоянно растут, что существенно влияет на все сферы общественной жизни.

Сучасний стан суспільства характеризується тенденціями зростання втрат людей і шкоди територіям, що спричиняються небезпечними природними явищами, промисловими аваріями і катастрофами. Ризики надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру постійно зростають, що суттєво впливає на всі сфери суспільного життя.

Сучасний стан суспільства характеризується тенденціями зростання втрат людей і шкоди територіям, що спричиняються небезпечними природними явищами, промисловими аваріями і катастрофами. Ризики НС природного і техногенного характеру постійно зростають, що суттєво впливає на всі сфери суспільного життя. Забезпечення адекватного захисту населення і територій у разі загрози та виникнення НС, забезпечення гарантованого рівня безпеки особистості, суспільства і держави є одним з найважливіших завдань державної політики у сфері ЦЗ.

Із метою реалізації цього завдання в державі створено систему ЦЗ, основна діяльність якої спрямована на реалізацію державної політики в означеній сфері. Суть проблеми полягає у тому, щоб забезпечити зниження кількості НС та підвищити рівень безпеки населення і захищеність об'єктів економіки, територій країни від загроз техногенного та природного характеру, створити у суспільстві та країні в цілому умови сталого розвитку, шляхом координації спільних зусиль, фінансових та матеріальних ресурсів центру і регіонів.

Система моніторингу і прогнозування НС функціонує у вигляді розрізнених регіональних, галузевих, або самостійних функціональних підсистем, не об'єднаних у єдиний інформаційно-аналітичний комплекс.

Досвід попередження і ліквідації НС техногенного та природного характеру свідчить, що ефективність дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, відповідних підприємств, установ і організацій щодо запобігання виникненню НС та захисту населення і територій від вражаючих факторів джерел небезпеки недостатня.

Незважаючи на цілий ряд організаційних і практичних заходів, спрямованих на захист населення і територій від НС, природна та техногенна безпека залишаються на неприйнятному рівні, а відсутність системного та комплексного підходу до ефективних

механізмів координації та управління всім комплексом заходів ЦЗ та послідовності їх реалізації, неповною мірою сприяє сталому розвитку держави.

Державна політика у сфері захисту населення і території від НС складається з забезпечення гарантованого захисту життя, здоров'я людей, земельного, водного, повітряного простору відповідних територій, об'єктів виробничого і соціального призначення у допустимих межах показників ризику, критерії яких встановлюються для конкретного періоду розвитку з урахуванням вітчизняного і світового досвіду в даній галузі.

З урахуванням цього, основними напрямками у державній політиці у галузі запобігання НС і забезпечення безпеки населення і територій такі:

- створення енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій, що значно зменшують можливість виникнення НС та мінімізують їх вплив на навколишнє середовище;

- створення і розвиток науково-методичних засад управління ризиками НС в Україні і формування необхідної нормативно правової і методичної бази для забезпечення державних процедур контролю та нормування ризиків;

- розробка на державному і регіональному рівнях економічних механізмів регулювання діяльності по зниженню ризиків та зменшенню масштабів НС, розвиток управління ризиками НС на базі нових інформаційних технологій;

- удосконалення матеріально-технічного забезпечення діяльності по зниженню ризиків і пом'якшення НС, а також підвищення ефективності заходів з їх усунення;

- розвиток і удосконалення систем моніторингу, спостереження та лабораторного контролю за станом навколишнього природного середовища.

Ефективність функціонування системи захисту населення і територій досягається через: а) проведення єдиної державної політики, що охоплює весь спектр проблем у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності населення; б) своєчасне запобігання виникненню НС, підвищення стійкості об'єктів економіки та інфраструктури до вражаючих впливів і наслідків НС; в) завчасну підготовку, оперативне реагування та ефективне управління під час виникнення НС, своєчасне відновлення життєдіяльності населення в їх зоні.

Таким чином, виходячи із вищевикладеного можна зробити висновок, що державна політика в сфері забезпечення безпеки населення і територій від НС має багатогалузевий, комплексний характер. При цьому необхідно особливо відзначити, що головна роль в забезпеченні безпеки і ефективності захисту населення, об'єктів економіки і в цілому національного багатства держави від НС природного, техногенного і воєнного характеру належить державі, яка формує і встановлює у даній сфері відповідні норми, стандарти, критерії, правила, вимоги і розпорядження, які в свою чергу є основою функціональних процедур державного регулювання попередження НС, а також організації і проведення заходів з їх ліквідації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція Державної цільової програми розвитку державної служби на період до 2016 року від 27 червня 2012 р. № 411-р.
2. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення : [моногр.] / О. В. Радченко. — Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2009.
3. Рожкова І. В. Розвиток механізмів державного управління охороною громадського здоров'я на регіональному рівні в Україні : [моногр.] / І. В. Рожкова. — К. : Фенікс, 2009.
4. Ребкало В. А. Політичні інститути в процесі реформування системи влади / В. А. Ребкало, Л. Є. Шкляр. — К. : Вид-во НАДУ. — Міленіум, 2003.

<http://nuczu-conference.com/news/chaplja/2014-03-18-261>

Шведун В.О.

Харківський національний університет радіоелектроніки

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБКИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ РЕКЛАМИ

At the present stage, it is thanks to state management in a timely make the necessary adjustments in the management activities of state bodies to regulate the advertising of the propagation of information in society, and identifies non-compliance with the legislation on advertising and possible deviations from the established rules and regulations and management decisions for the specified scope. However, in the present conditions of the market economy there is no clearly established a system of state bodies, management-oriented promotional activities.

На современном этапе именно благодаря государственному управлению обеспечивается своевременность внесения необходимых корректив в управленческую деятельность государственных органов по регулированию процессов распространения рекламной информации в обществе, а также выявляются несоблюдение законодательства о рекламе и возможные отклонения от установленных норм и правил и принимаемых управленческих решений по указанной сферы. Однако в современных условиях рыночного хозяйствования отсутствует четко сформирована система государственных органов, ориентированных на управление рекламной деятельностью.

На сучасному етапі саме завдяки державному управлінню забезпечується своєчасність внесення необхідних коректив в управлінську діяльність державних органів щодо регулювання процесів розповсюдження рекламної інформації в суспільстві, а також виявляються недотримання законодавства про рекламу та можливі відхилення від встановлених норм і правил та прийнятих управлінських рішень стосовно зазначеної сфери. Проте в сучасних умовах ринкового господарювання відсутня чітко сформована система державних органів, що орієнтовані на управління рекламною діяльністю.

Зокрема, в базовому Законі України “Про рекламу” в якості суб’єктів контролю рекламної діяльності виступають лише зазначені у його ст. 26 органи виконавчої влади, що наділені відповідними повноваженнями. Проте нормативні акти держави, що були введені в дію пізніше, наділяють такою компетенцією й інші органи виконавчої влади. Однак подібні повноваження стосуються не реклами взагалі, а тільки реклами певної групи товарів або реклами, яка розміщується в певних місцях. Відсутність усталеної системи державних органів, що контролюють рекламну діяльність, також підтверджує той факт, що деякі органи державної влади, на які покладалися повноваження щодо визначення порядку розповсюдження реклами та контролю за нею, були пізніше зовсім виключені з системи. Натомість були додані інші контролюючі органи, які охоплюють нові аспекти та напрямки розповсюдження реклами. Крім того, спостерігаються періодичні зміни у формулюванні найменувань відповідних контролюючих органів державної влади. Присутня і проблема дублювання деяких з їх повноважень у рекламній сфері.

В цілому ж існуюча вітчизняна система контролюючих органів виконавчої влади держави в сфері рекламної діяльності є надто складною, багатогранною, і не є остаточною, оскільки ринок реклами продовжує активно розвиватися, тому наразі гостро постає питання стосовно контролю інших засобів поширення реклами.

Крім того, сучасна система актів нормативного регулювання рекламної діяльності в Україні потребує подальшого вдосконалення внаслідок того, що містить велику кількість законодавчих нормативних актів держави, що входять до складу законодавства України про рекламу, а також указів Президента України, підзаконних нормативних актів Кабінету

Міністрів України (постанови, рішення тощо) та інших органів виконавчої влади держави, сукупність яких також потребує суттєвого спрощення.

В науковій літературі існують деякі спроби систематизації усіх актів нормативного регулювання рекламної діяльності в межах двох груп: державні акти “універсальної” спрямованості та державні акти прямої дії, що присвячені регулюванню безпосередньо рекламної діяльності. При цьому слід відмітити, що за роки незалежності України деякі нормативні акти держави, безпосередньо пов’язані за управлінням рекламною діяльністю видозмінилися, тобто, вони потребують подальших уточнень. У цьому зв’язку доцільно зробити акцент на тому, що в науковій літературі відсутня систематизація нормативних актів держави у сфері регулювання рекламної діяльності у відповідності до змісту рекламних звернень. В цілому ж існуючої нормативної бази, яка частково і в неповному обсязі врегульовувала відносини в сфері рекламної діяльності, було недостатньо для формування єдиного механізму регулювання ринку рекламних послуг, що і викликало необхідність затвердження базового Закону України “Про рекламу”.

Зазначений Закон зберіг деякі вимоги щодо реклами та рекламної діяльності, що містилися в раніше виданих нормативних актах, а також увів чимало нових понять, значно стабілізувавши відносини у сфері рекламної діяльності. Цей Закон визначив основні засади рекламної діяльності в Україні, встановив норми, спрямовані на регулювання правових відносин, що виникають у процесі виробництва, розповсюдження та споживання реклами. Зокрема, він установив загальні обмеження щодо реклами, а також правила та обмеження щодо здійснення окремих видів рекламної діяльності.

Однак, виходячи з того, що Закон мав суттєві неузгодженості з іншими нормативними актами держави стосовно управління рекламною діяльністю, було зроблено висновок, що його поточна редакція не могла повністю задовольняти потреби законодавчого регулювання рекламної діяльності. Отже, зважаючи на необхідність подальшого вдосконалення Закону України “Про рекламу”, в перспективі було затверджено декілька його нових редакцій з великою кількістю змін і доповнень. Проте, суперечності з іншими державними законодавчими нормами не було повністю врегульовано. Таким чином, розробкою та вдосконаленням Закону України “Про рекламу” подальше формування українського рекламного законодавства не обмежується. Зокрема, на конкретизацію окремих положень Закону було прийнято ще ряд спеціальних нормативних актів. При цьому особливе місце в системі норм законодавства про рекламу відводиться нормативним актам інших органів виконавчої влади.

Все вищенаведене обумовлює актуальність та необхідність розробки якісно нового механізму державного управління в сфері реклами, який дозволив би комплексно врахувати всі аспекти цієї сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Микитенко, Л. А. Державний контроль рекламної діяльності в Україні [Текст] : монографія / Л. А. Микитенко. – К. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2011. – 142 с.
2. Ромат, Є. В. Трансформація моделі державного управління рекламною діяльністю в перехідних умовах [Текст] : монографія / Є. В. Ромат. – К. : Вид-во НАДУ, 2003. – 380 с.

<http://nuczu-conference.com/news/shvedun/2014-03-18-259>

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД З РОЗБУДОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

The analysis shows that the interaction of departments of Civil Defence and the armed forces takes place in all countries, but each country has its own characteristics, which are regulated by appropriate legislation.

Анализ свидетельствует о том, что взаимодействие органов ЦЗ и вооруженных сил имеет место во всех странах, но в каждой стране есть свои особенности, которые регламентируются соответствующими законодательными актами.

Аналіз свідчить про те, що взаємодія органів ЦЗ і збройних сил має місце у всіх країнах, але у кожній країні є свої особливості, що регламентуються відповідними законодавчими актами.

У більшості країн світу створені і функціонують національні системи цивільного захисту (ЦЗ), сформовано відповідну структуру органів, сил та засобів.

Організаційна структура національних систем ЦЗ у більшості зарубіжних країн має багато спільного і надалі розвиватиметься у напрямку подальшої уніфікації.

Найбільш удосконалені системи ЦЗ у США, Німеччині, Канаді, Франції, Великобританії, Данії, Норвегії, Нідерландах та Бельгії.

Майже у всіх країнах прийнято територіально - виробничий принцип розбудови системи ЦЗ, у складі якої є:

- органи управління;
- системи зв'язку, оповіщення, радіаційної розвідки та дозиметричного контролю;
- розроблені плани евакуації та розосередження населення;
- система захисних споруд;
- запаси продовольчих товарів, сировини та матеріальних цінностей;
- сили та засоби Цивільного захисту, як штатні, так і добровільні.

Загальне керівництво діяльністю ЦЗ у зарубіжних країнах здійснюється, як правило, Міністерством внутрішніх справ через існуючі при ньому управління ЦЗ, за винятком СІМА (органи ЦЗ підпорядковані президенту), Канади — Федеральному уряду, Норвегії — Міністерству юстиції та поліції.

Території більшості країн розділені на округи, підокруги, зони, райони, підрайони та сектори ЦЗ. В них створені штаби ЦО, що є також і в адміністративно - територіальних одиницях (штатах, провінціях, містах, комунах, общинах тощо).

Стисло розглянемо найбільш ефективну, з погляду зарубіжних експертів, систему цивільного захисту, а саме систему Німеччини, оскільки вона має розвинуту організаційну структуру, значні сили і засоби, розгалужені системи зв'язку та оповіщення, радіаційної розвідки і дозиметричного контролю.

Загальне керівництво цивільним захистом країни здійснює федеральне Міністерство внутрішніх справ. Основним компонентом сил є служба захисту від катастроф, що налічує, при повному розгортанні, до 600 тис. осіб, додатково можуть також залучатися громадські організації і служби (до 2-х мли. осіб).

Захист населення вирішується шляхом створення системи суспільних і приватних захисних споруд, з урахуванням використання бомбосховищ періоду Другої світової війни, шахтних виробок, печер, а також підготування планів евакуації. Запаси медичного майна для населення дають змогу розширення ліжкового фонду на 2,5 мли. осіб.

Робота з попередження стихійних лих і техногенних катастроф будується на основі моніторингу та прогнозів, що проводяться в науково-дослідних інститутах, аналітичних службах і лабораторіях, які належать різним відомствам.

Одним із найважливіших питань організації ЦЗ у зарубіжних країнах є взаємодія органів ЦЗ і збройних сил, особливо сухопутних військ. Ця необхідність продиктована імовірністю виникнення масових руйнувань, відносною обмеженістю технічних засобів і висококваліфікованих фахівців у системах Цивільного захисту, а також відсутністю у деяких країнах формувань Цивільного захисту.

Аналіз свідчить про те, що взаємодія органів ЦЗ і збройних сил має місце у всіх країнах, але у кожній країні є свої особливості, що регламентуються відповідними законодавчими актами.

Велику увагу більшість країн приділяє організації радіаційного спостереження і дозиметричного контролю. Найбільш розвинута мережа радіаційного спостереження і дозиметричного контролю у США, Німеччині, Великобританії, Франції, Італії та Канаді. Так заданими американських інформаційних джерел, на території США існує понад 54 000 наземних постів радіаційного спостереження і дозиметричного контролю, а в умовах надзвичайного стану передбачається збільшення їх кількості до 150 тисяч. На території Німеччини в кожному окрузі оповіщення, кордони яких збігаються з кордонами земель є 4—5 контрольно-вимірювальних райони для оцінки радіаційного, хімічного та бактеріологічного стану. В контрольно-вимірювальному районі діє 25—30 наземних постів спостереження і контролю, які розташовані на віддалі 12—15 км один від одного. Усього за даними західної преси, на території Німеччини розгорнуто 1505 стаціонарних постів (у тому числі 1000 повністю автоматизованих). Окрім того, підготовлено до дій 200 пересувних постів спостереження та контролю. У системі цивільної оборони Великобританії радіаційна розвідка та дозиметричний контроль здійснюється силами корпусу спостереження і оповіщення, у складі якого біля 11 000 осіб, що обслуговують 873 підземних пости спостереження та оповіщення по всій країні.

Підготовка керівного складу органів управління ЦЗ в усіх країнах здійснюється спеціальними навчальними закладами. Так, у Канаді та Великобританії створені національні коледжі, у Німеччині — академія, у Франції — Інститут Цивільної оборони. Крім того, у всіх країнах створена мережа курсів ЦЗ з метою підготовки фахівців ЦЗ місцевих органів управління.

Рядовий склад формувань проходить підготовку на базі навчальних центрів та таборів.

Окрім того, підготовка здійснюється у загальноосвітніх школах, навчальних закладах, а навчання практичних дій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій — під час проведення навчань з цивільної оборони шляхом залучення до них населення. І взагалі, керівництво зарубіжних країн навчання з ЦЗ вважає одним із найефективніших методів підготовки як керівного складу, так і населення, до дій під час надзвичайних ситуацій. Рівню підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях надається важливе значення навіть до закріплення цих питань у законодавчому порядку. Так згідно з діючими у США законами дозвіл на використання повної потужності АЕС видається лише у тих випадках, якщо персонал станції отримує задовільну оцінку під час спеціально проведеного навчання по діях в умовах НС.

Висновок: Як бачимо, цивільний захист у зарубіжних країнах розглядається керівництвом цих країн, як система, дії якої спрямовані на захист населення та економіки від наслідків стихійних лих, аварій, катастроф та випадків військових конфліктів. Незважаючи на те, що кожна країна розбудовує свою національну структуру цивільного захисту, виходячи із конкретних обставин, економічних можливостей, фізико-географічних, кліматичних, природних особливостей, всі вони керуються, насамперед, гуманною метою захисту населення, зважаючи на гуманітарні права згідно з Женевськими конвенціями 1949 року

<http://nuczu-conference.com/news/7>

К ПИТАННЮ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ КЕРІВНОГО СКЛАДУ

One of the most difficult tasks is to make decisions in emergency situations (ES). The decision taken in emergency situations in different operational environment, including the crisis, and in an extremely limited time, that does not eliminate the requirements for timeliness and validity of decisions, the full and effective use of all the available features of the head.

Одной из самых сложных задач является принятие решений в условиях чрезвычайных ситуаций (ЧС). Решение в условиях ЧС принимаются в различной оперативной обстановке, включая кризисную, и в предельно ограниченное время, что не снимает требований по своевременности и обоснованности решений, полном и эффективному использованию всех имеющихся в распоряжении руководителя возможностей.

Одним із найбільш складних завдань є прийняття рішень в умовах надзвичайних ситуаціях (НС). Рішення в умовах НС приймаються в різній оперативній обстановці, включаючи кризову, і в гранично обмежений час, що не знімає вимог по своєчасності й обґрунтованості рішень, повному й ефективному використанню всіх наявних у розпорядженні керівника можливостей.

Інформаційні системи підтримки прийняття рішень (ІСППР) призначені для допомоги особам, що приймають рішення, при керуванні складними об'єктами й процесами різної природи в умовах жорстких тимчасових обмежень і наявності різного роду невизначеностей (неповноти, нечіткості й суперечливості вихідної інформації, недетермінізму стратегій управління й т.п.).

Одним із найбільш складних завдань є прийняття рішень в умовах надзвичайних ситуаціях (НС). Рішення в умовах НС приймаються в різній оперативній обстановці, включаючи кризову, і в гранично обмежений час, що не знімає вимог по своєчасності й обґрунтованості рішень, повному й ефективному використанню всіх наявних у розпорядженні керівника можливостей.

В подібних умовах потрібно всебічна, об'єктивна оцінка ситуація перспектив її розвитку, виразне розуміння напрямків і завдань діяльності, знання можливостей і ресурсів, необхідних для управління ситуацією. Основними проблемами оперативного управління в кризових ситуаціях є:

- гострий дефіцит часу для прийняття й реалізації управлінських рішень;
- недолік достовірної й повної вихідної інформації,
- наявність «людського фактору»,
- складність структури сил і засобів для ліквідації НС;
- відсутність необхідних і неточність використовуваних моделей розвитку ситуації й управління силами.

Ці проблеми вказують на необхідність концентрування зусиль на створення інформаційних систем ефективного управління в умовах надзвичайних ситуацій, розробки необхідних моделей і методів.

Проблеми прогнозування й ліквідації НС важко піддаються формалізації і вимагають застосування евристичних методів роботи з неточною, нечіткою та недостовірною інформацією. Звідси впливає специфіка методів інформаційної підтримки прийняття рішень, застосовуваних у рішенні завдань оперативного управління в НС.

Завдання прогнозування й ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій маючи, як правило, «прозору» загальну постановку, вимагають для свого дозволу залучення різних методів і комп'ютерних технологій: наприклад, сполучення чисельних методів, теорії нечітких безлічей, використання експертних систем, застосування спеціальних технологій обробки просторової інформації й геоінформаційних систем.

Незважаючи на те, що існує велика кількість прикладів експертних систем, що вирішують різноманітні завдання управління, розробка реальних прикладних систем вимагає вирішення унікальних завдань, як правило, пов'язаних з підтримкою прийняття організаційних рішень.

Переваги, які можна одержати при використанні інформаційних технологій підтримки прийняття рішень, є інформаційне забезпечення для допомоги у формуванні й виборі найбільш раціональних рішень, а, разом з тим, максимальна економія часу на прийняття рішень.

Окремо слід підійти до вирішення проблеми готовності персоналу до дій в умовах кризових ситуацій, яка базується на концепції створення психологічного комфорту, тобто досягнення такого стану персоналу, при якому виникає відповідність засобів й умов праці функціональним можливостям працівників.

Структура готовності включає мотиваційні, орієнтаційні, операційні, вольові та оціночні елементи.

У формуванні готовності персоналу важливими є дві взаємопов'язані сторони: I. Професійна підготовка управлінців й антикризових груп, яка передбачає удосконалення майстерності членів групи, не тільки в сферах їх безпосередньої спеціалізації.

Важливо звертати увагу на відпрацювання навиків спільної роботи всіх членів групи з урахуванням специфіки етапів діагностики кризової ситуації, розробки заходів її подолання, організації роботи щодо виконання антикризових заходів та постійного систематичного контролю за ходом її виконання. Важливо, щоб тренування по змісту й складності максимально відповідали реальним ситуаціям та містили менше умовностей.

2. Психологічна підготовка груп повинна бути націлена на вирішення специфічних завдань:

- психологічне інформування щодо специфіки емоційної сторони сприйняття кризових ситуацій та поведінки керівників на різних етапах розвитку даних ситуацій;
- психологічне консультування щодо окремих аспектів сприйняття та реагування керівників в умовах інформаційно-емоційного перенавантаження;
- вироблення комунікативних навичок спілкування в умовах високого емоційного втягнення та конфліктності сторін.

Серед форм та методів підготовки антикризових управлінських груп доцільно відмітити:

- організаційне навчання;
- груповий тренінг;
- ділові ігри;
- розгляд конкретних ситуацій;
- використання комп'ютерних тренажерів.

http://nuczu-conference.com/news/shevchenko_govalenkov/2014-03-18-258

Яценко О.А.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

ЩОДО ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Keen interest in the problems of control of education funding at the regional level due to the fundamental changes of the social system of the Ukrainian society, with its highly ambiguous and contradictory tendencies, especially in the spiritual sphere of life, which ultimately determines the prospects for movement of our country on the path of social progress. And this, in turn, implies not only the accumulation of spiritual and intellectual potential, its expanded production, but also the effective use.

Обострение интересов к проблемам управления финансирования образования на региональном уровне связано с коренными преобразованиями социальной системы украинского общества, с его весьма неоднозначными и противоречивыми тенденциями, особенно в духовной сфере жизнедеятельности, которая в конечном итоге определяет перспективы движения нашей страны по пути социального прогресса. А это, в свою очередь, предполагает не только накопление духовного и интеллектуального потенциала, его расширенного производства, но и эффективное использование.

Загострення інтересів до проблем управління фінансування освіти на регіональному рівні пов'язано з корінними перетвореннями соціальної системи українського суспільства, з його вельми неоднозначними і суперечливими тенденціями, особливо в духовній сфері життєдіяльності, яка в кінцевому підсумку визначає перспективи руху нашої країни по шляху соціального прогресу. А це, в свою чергу, передбачає не тільки накопичення духовного та інтелектуального потенціалу, його розширеного виробництва, а й ефективне використання.

Загострення інтересів до проблем управління фінансування освіти на регіональному рівні пов'язано з корінними перетвореннями соціальної системи українського суспільства, з його вельми неоднозначними і суперечливими тенденціями, особливо в духовній сфері життєдіяльності, яка в кінцевому підсумку визначає перспективи руху нашої країни по шляху соціального прогресу. А це, в свою чергу, передбачає не тільки накопичення духовного та інтелектуального потенціалу, його розширеного виробництва, а й ефективне використання. Проте в даний час діє ряд факторів, що ускладнюють вирішення даної державно важливої проблеми. Серед них найбільш істотними є наступні:

- нестійкість економічних структур і пов'язана з цим невирішеність питань фінансово-економічного забезпечення системи освіти;
- різке соціальне і майнове розшарування суспільства, що особливо болісно відбивається на регіонах;
- посилення впливу політичної кон'юнктури на освітній процес;

На цьому тлі значно зростає значимість проблеми людини як суб'єкта та об'єкта управлінської діяльності, особливо в освітній сфері. У таких умовах особливого сенсу набуває, особливо на регіональному рівні, формування такої системи освіти, яка повинна носити системний характер і охоплювати сутнісні сторони педагогічного процесу в цілому. Аналіз свідчить про те, що реформування освіти набула переважно ситуативний характер, ніж прогностичний. У регіональному управлінні, як показує практика, збільшується розрив між дійсною інноваційною практикою і тією частиною нижчестоящих управлінських та освітніх структур, які займають консервативно-охоронну позицію. Управління є тим систематизуючим компонентом реформи освіти, сутнісні зміни якого визначають

зміст і темпи необхідних перетворень. Таким чином, проблема оптимізації управління стає центральною проблемою освіти.

З метою підвищення керованості системи освіти і процесів розвитку, що відбуваються в ній, доцільно здійснення наступних організаційно-правових та соціально-економічних заходів:

1) забезпечення фінансування освітньої галузі як пріоритетного напрямку видатків бюджетів усіх рівнів; перехід у фінансуванні навчальних закладів від принципу утримання навчальних закладів до принципу формування їх бюджетів, виходячи із чисельності контингенту та стандарту вартості навчання одного учня, студента; встановлення обсягів фінансування освіти відповідно до законодавче гарантованих норм, поступового збільшення їх до середніх показників європейських держав;

2) багатоканальне фінансування освіти через запровадження системи субсидій, грантів, кредитів, їх поєднання та диференціації у розрізі категорій отримувачів цих коштів (їх соціальний стан, стан здоров'я, згода на відпрацювання після закінчення навчання тощо);

3) розроблення та впровадження диференційованих нормативів фінансування навчальних закладів усіх підсистем освіти з розрахунку на одного учня, дитину, вихованця, студента;

4) розроблення нормативів платних освітніх послуг для різних ланок освіти;

5) збільшення асигнувань на науково-дослідну та експериментальну діяльність у галузі освіти, доведення обсягів фінансування досліджень і розробок у вищих навчальних закладах до рівня, не меншого за 10 відсотків від загальних асигнувань на їх утримання; підвищення соціального статусу наукових та науково-педагогічних працівників;

6) розроблення механізмів стимулювання та заохочення бізнесу, роботодавців, фізичних і юридичних осіб до участі в розвитку системи освіти зміцненні матеріально-технічної бази навчальних закладів (пільгове оподаткування, відстрочки у разі спрямування фінансових та матеріально-технічних активів на розвиток освіти, окремого навчального закладу тощо);

7) вироблення і втілення в освітню практику ефективного адміністративного і фінансового менеджменту, режиму економії видатків на освіту, енергоощадних технологій [3, 5].

Висновки і пропозиції. Вагомим чинником досягнення економічних та соціальних цілей на усіх рівнях є людський капітал» відтворення якого передбачає фінансування освіти та охорони здоров'я на достатньому рівні, а також ефективне використання фінансових ресурсів ключовими інституціями.

Висновки. Вітчизняна система освіти, як вирішальний елемент людського капіталу, повинна фінансуватися не лише за рахунок державних коштів, але й за рахунок ресурсів суб'єктів господарювання та домогосподарств.

Щодо фінансування науки, то слід в Україні активізувати діяльність технополісів, налагоджувати об'єднання університетів, науково-дослідних інститутів, науково-дослідних лабораторій з прогресивними виробництвами, створюючи навчально-науково виробничі комплекси з метою максимального скорочення процесу винахід-впровадження, розвивати зворотні інформаційні зв'язки між наукою і інноваціями; натомість обмежувати фінансування «науки для науки».

На регіональному рівні необхідно розробити механізм оптимізації обсягів та структури фінансових ресурсів на базі удосконаленої оцінки економічного потенціалу регіонів і результатів їх відносної економічної діяльності з урахуванням чисельності економічно активного населення. Такий підхід дозволить ліквідувати зрівнялівку, стимулювати більш точну оцінку економічного потенціалу регіонів та реалізувати принцип справедливого розподілення міжбюджетних трансфертів у процесі відтворення людського капіталу.

Освіта є фактор стабілізації розвитку суспільства, оптимізація діяльності регіональних управлінських структур є умовою підвищення якості освіти. [1, 2, 4, 6].

ЛІТЕРАТУРА

1. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в Україні. - Авто-реферат дис. на здобуття наук, ступеня доктора екон. наук за спец. 08.04.01. - Науково-дослідний фінансовий інститут Міністерства фінансів України, Київ, 2006.-30 с.
2. Захарова О.В. Управління інвестуванням у людський капітал: методологія, оцінка, планування: монографія / О. В. Захарова.-Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2010. - 378 с.
3. Концепція розвитку національної інноваційної системи / Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р, № 680//Економіст. - 2009. - № 6. - с. 15-27,
4. Лібанова Е. Соціальні проблеми і соціальні важелі конкурентоспроможності української економіки / Е. М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. - 2008.-№ 2.-с. 5-19.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021роки-Режим доступу:<http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455pdf>.
6. Олієвська М.Г. Фінансування освіти і науки на регіональному рівні / Вісник ОНУ ім..І.І. Мечникова 2013 т.18 - с.145-152.

<http://nuczu-conference.com/news/jashhenko/2014-03-19-319>

Наукове видання

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

**Збірник матеріалів
інтернет-конференції**

Підписано до друку 25.03.14 . Формат 60x84/16.
Папір 80 г/м². Друк ризограф. Ум.друк. арк. 10,8
Тираж прим. Вид. № 134/14. Зам.№ 873/14 Обл.вид арк. 15,6

Сектор редакційно-видавничої діяльності

Національного університету цивільного захисту України

61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94

www.nuczu.edu.ua